

DOGA HAKLARI IHLALLERI

2021

“DOĞA HAKLARI İHLALLERİ 2021”

Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları
1. Baskı, Şubat 2022

Basım: MİKİ Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Matbaacılar San. Sitesi 1516/1 Cadde No:27
Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0312 395 21 28 • www.miki.com.tr

Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları
Adres: Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezi,
Anadolu Bulvarı No:12 Söğütözü, ANKARA
Tel : 0312 207 40 00
Fax : 0312 207 40 39

“Bu yayın, %100 geri dönüşümden elde edilen kağıda basılmıştır”

DOĞA HAKLARI İHLALLERİ

2021

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
“CANLI VE DOĞA” ODAKLI ANLAYIŞLA “DOĞA İÇİN ADALET” TEMELLİ
“DOĞA HAKLARI POLİTİKASI” VE DOĞAYLA UYUM İÇİNDE BİR
“İYİ YAŞAM” KÜLTÜRÜNÜ BENİMSER

Biz doğayı korudukça doğa da bizi korur.

K. Atatürk

Ali Oktay'a ve ekosistem hakkına kavuřacak tüm gelecek nesillerimize....

ÖNSÖZ

2021 yılında çevrenin başına gelmeyen kalmadı. Yangınlar, seller, müsilaj, hava kirliliği, kuraklık gibi bir çok felaketi yaşadık. 170 Bin Hektarlık orman alanı yandı. AKP her krizde yaptığı eylem planları havada kaldı. Ayvalık ve Şebinkarahisar’da iki ayrı maden faciası yaşandı. Hayvanları koruyacağı diye çıkardıkları yasalar, hayvanları ölüme ve işkenceye sürükledi.

Ödünç aldığımız bu dünya, katılım hakkını hiçe sayarak alınan kararlarla yok ediliyor. Çoklu krizler çağı olarak tanımlanan çağımızda; insanın doğayla uyumunu bozan, kuşaklararası sorumluluk ilkesini hiçe sayan uygulamalar nedeniyle ağaçtan, sudan, kuştan, böcekten ve yeşil alanlardan arındırılmış bir beton mezarlığı içerisine hapsedildik. Gezegenimiz, ülkemiz ve kentlerimiz nefes alınamaz yerlere dönmüş, yoksulluk ve afet tehditi altındadır.

İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamemizde, “Gelecek nesiller için Ekosistem Hakkı”nın korunacağını, Anayasal güvence altına alınacağını sözünü verdik.

Yaşanabilir bir dünya için, yaşam alanlarımızı, kentlerimizi, geleceğimizi nasıl inşa edeceğimizi ve dönüştüreceğimizi planlarken katılımcılık ve dayanışma büyük önem taşıyor.

Adil, eşitlikçi bir geleceği bir arada inşa etmenin yolu, iyi yaşam kültürünü hayatımızda etkin kılmaktan geçiyor. Tüm bunlara tek bir kişi karar verdiğinde başımıza nelerin geldiğini malesef hep birlikte deneyimledik. Yöntemlerin tepeden inme bir biçimde belirlenmesi, krizin daha da büyümesine yol açıyor. İklim krizi, bir yönetim krizi halini de aldı.

İklim kriziyle mücadele için, yönetim süreçlerinin demokratikleştirilmesi, demokratik karar alma mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekiyor. Bu ise, iklim krizinden zarar gören, iklim krizi nedeniyle geleceği tehdit altında olan toplulukların bizzat yönetime ve karar alma sürecine dahil olması, seslerini daha gür çıkarması ile mümkün olabilir. Yani, **“iklim adaleti”** ile...

Birlikte yaşadığımız yeryüzünü, birlikte hayal etmek, birlikte düşünmek, birlikte tartışmak, birlikte karar alarak tasarlamak istiyoruz. CHP İktidarında **“Çevresel Adalet”** ilkesini hayata geçireceğiz. Sebebi olmadığımız ekolojik krizin mağduru olmamalıyız.

Bir sözüümüz de gençlere; kaderlerinizi yakından ilgilendiren adil dönüşüm ve yeşil mutabakat süreçlerine sizleri bizzat dahil edecek; genç işçileri, genç iş arayanları, genç iş bulamayanları, genç tarım emekçileri, genç kadınları, öğrencileri ve savunmasız durumda olan tüm herkesi koruyacak iklim politikalarını birlikte hayata geçireceğiz.

Doğa için de iktidar değişmeli.

Yeni yılda erken seçimle AKP gidecek, doğa için adalet gelecek

2022’ye umutla...

Ali ÖZTUNÇ

CHP Doğa Hakları ve Çevre Politikalarından Sorumlu

Genel Başkan Yardımcısı

Kahramanmaraş Milletvekili

İÇİNDEKİLER

CHP DOĞA HAKLARI RAPORLARI

1) BU KRİZİN FATURASINI KİM ÖDEYECEK ?	13
2) 27 TEMMUZ-12 AĞUSTOS ORMAN YANGINLARI RAPORU	17
3) MİSLİYLE ORMAN ALANININ VASFI DEĞİŞTİRİLİYOR	26
4) DOĞAL TARİHİ VE KÜLTÜREL ALANLAR KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI ELİYLE İMARA AÇILACAK, ÖZELLEŞTİRİLECEK	28
5) MÜSİLAJ VE KİRLİLİKLER İLE MARMARA DENİZİ	31
6) ERGENE HAVZASINDAKİ İHMAL VE İHLALLER	35
7) BATI KARADENİZ BÖLGESİNDEKİ SELLER HAKKINDA RAPOR	38
8) KANUN HAYVANLARA HAKLARINI TESLİM ETMİYOR	45
9) DENETİMSİZLİK VE TEDBİRSİZLİK VAHŞİ MADENCİLİKLE BİRLEŞTİĞİNDE	48
10) EBER GÖLÜ SAHA İNCELEME RAPORU	51
11) KÜTAHYA'DA SU KAYNAKLARI VE YERLEŞİM YERLERİ MADEN TEHDİDİ ALTINDA	57
12) İKİZDERE'DE İŞLEMİYEN HUKUK	59
13) ORMAN KESİMLERİNE KARŞI İKİZKÖY DİRENİŞİ	62
14) ELAZIĞ İNCELEME RAPORU	64
15) ÇEVRE DAVALARINDAN HARÇ ALINMASIN	68

2021'DE DOĞA HAKLARINDA NELER OLDU?

1) İKLİM VE HAVA KİRLİLİĞİ	71
2) AFET VE AŞIRI DOĞA OLAYLARI	79
3) ATIK SORUNLARI	81
4) ÇEVRE VE HALK SAĞLIĞI	85
5) GIDA HAKKI	90
6) HAYVAN HAKLARI	96
7) DOĞAL, TARİHİ VE KÜLTÜREL ALANLAR	99
8) İMAR, YAPILAŞMA VE KENTLER	105
9) ENERJİ VE MADENCİLİK	111
10) ORMAN MERA TARIM ALANLARI	116
11) TOPLUMSAL MÜCADELELER	122

CHP DOĞA HAKLARI RAPORLARI

CHP DOĞA HAKLARI

BU KRİZİN FATURASINI KİM ÖDEYECEK ?

Sanayi devrimi, hammadde arayışları, atık sorunları, tarımsal üretim modellerindeki değişimler, kır-kent çelişkileri gibi birçok toplumsal olgunun plansızlığı ya da vahşiliği üzerine yapılan tartışmalar, çevre kirliliği, ekolojik kriz gibi bir çok kaygıyı da içermektedir.

Ekolojik yıkımın derinleşmesi, günümüzde somut ve hissedilebilir bir krizi ortaya çıkarmış; bu durum bir taraf için verimlilikte azalma, bir taraf içinse sağlıklı yaşam olanaklarının kısıtlanması gibi nedenler üzerinden kaygı oluşturmuştur. Bu nedenle, kirleten de, kirliliğe maruz kalan da iklim değişikliğinden muzdarip haldedir.

*** Ormanlar katledilmektedir. Ağustos ayında binlerce hektarlık ormanlık alanımız yanmıştır.** Türkiye’de 2008-2020 yılları arası (13 yıl), yıllık ortalama yanan alan büyüklüğü 40.000 hektar iken, 2021’de yaklaşık 170.000 hektar, yani yıllık ortalamanın yaklaşık 4,5 katı büyüklüğündeki orman alanı yanmıştır.

*** Hava Kirliliği sorunuyla aktif ve etkin bir mücadele yürütülmemektedir.** Temiz Hava Hakkı Platformunun yayınladığı Kara Rapor 2021’e göre, 2020 yılında Türkiye’deki illerin yarısında, yani 42 şehirde kanserojen olan ince partikül (PM_{2,5}) seviyesi yeterli düzeyde ölçülemedi.

Kara Rapor 2021’e göre, 2020 yılında Türkiye’de sadece **2 ilde (Bitlis ve Hakkari)** Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’nün önerdiği kılavuz değerlerin altında temiz hava solunmuştur. Üstelik bu kılavuz değerler DSÖ tarafından hava kirliliğinin güvenli limiti olmadığı için Eylül ayında **%75 oranında** aşağıya çekilmiştir. 2020 yılında yeterli veri alınabilen 72 ilin partikül madde değerleri (PM₁₀) incelendiğinde **45 ilde** hava kirliliğinin ulusal sınır değerleri dahi aştığı açıklanmıştır.

Raporda, Türkiye’nin hava kalitesi mevzuatında kanserojen olan **PM_{2,5} için yıllık ve günlük sınır değerleri hala belirlenemediğine** dikkat çekilmiştir.

* Sera Gazı Emisyonları Takip Edilmiyor

Sayıştay’ın Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla ilgili 2019 ve 2020 yıllarına ait denetimlerinde, sera gazı emisyonlarını izleme planları ve raporlarını sunmayan işletmelerin¹ olduğu tespit edilmiştir. İzleme planları ve raporlarını Bakanlığa sunmayan işletmelerin bir kısmına halen İl Müdürlüklerince cezai işlem tesis edilmemiştir. Sayıştay’ın tespitlerine rağmen iki yıldır bu konuda bir çözüm sağlanmamıştır. **Aynı durum, hava kirliliği ölçümleri için de söz konusudur.**

* Endüstriyel tarımda her yıl daha fazla kimyasal kullanılmaktadır.

*** GDO’lu yemlere izin verilmektedir.** Et, süt, peynir, tahıllar ve diğerleri. Birçok gıda grubu artık GDO’ları mutfaklarımıza taşımaktadır. Ama tehlikenin boyutu belirsizdir. Çünkü bu denetimleri yapan Biyogüvenlik Kurulu OHAL KHK’sı yoluyla kapatılmıştır.

* Kapatılan özelleştirilmiş santraller yükümlülüklerini tamamlamadan tekrar faaliyete geçirilmiştir.

Paris Anlaşması Sonrası Yeşil mi Yoksa Siyah mı?

Yeşil fonu alabilmek adına, Meclisteki iklim komisyonunun iradesine dahi saygı duyulmadan, Cumhurbaşkanı talimatı ile Paris Anlaşması TBMM’ye getirilmiş, yeşil devrim söylemleri kullanılmıştır. Alınan

1] Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan işletmeler

yeşil iklim fonunun nasıl kullanılacağı, devrim söylemlerinin gerçeğe dönüşüp dönüşmeyeceğini belirleyecektir. Aynı süreçte, kömürlü termik santraller de işletmede kalacaksa yeşil devrimden değil, ancak yeşil çelişkiden söz edilebilir.

Karbondan arındırılmış yapılı çevre, sürdürülebilir taşımacılık sistemleri ve kentsel dönüşüm için özel olarak tasarlanmış finans ve teknik destek mekanizmaları hakkında **somut eylem duyurusu** yapılması gerekmektedir.

AKP'nin şu ana kadarki taahhütlerinde;

- Fosil yakıtlarla ilgili açıklama yapılmamıştır.
- Daha çok kentsel alanlardaki ulaşım ve konut hakkı gibi konulara değinilmiştir. Kırdaki ekolojik kriz, tarım gibi konulara yönelik bir çözüm önerisi yoktur.
- Kentsel dönüşüm ve millet bahçeleri yoluyla, yani inşaat vasıtasıyla iklim değişikliğiyle mücadele edileceğinden söz edilmektedir.
- Karbon salımının 1,5 santigrat derecede nasıl tutulacağına dair bir yol haritası yoktur.
- Sanayi ve kirli enerjilerle ilgili bir önlem yoktur. Marmara Denizindeki müsilaj sorunu kapımızdayken, daha büyük kirlilik yaratacağı TÜBİTAK raporlarına dahi yansıyan Kanal İstanbul projesinden söz edilmektedir.

Kömürden Temiz Enerjiye Küresel Geçiş Deklarasyonunda Türkiye Yok

4 Kasım'da 46 ülke ile çeşitli bölgesel yönetimler ve kurumlar, yeni kömür yatırımlarını sonlandırmak, temiz elektrik üretimini hızlandırmak, elektrik üretiminde kömürden çıkmak ve bu dönüşümden etkilenecek kömür işçileri ve bölgelerini gözetmek taahhüdünde bulunmuştur. Deklarasyona en çok kömür kullanan ülkelerden Güney Kore, Endonezya ve Vietnam da imza atarak ilk kez kömür kullanımından kaldırma ve/veya yeni kömür santrali inşa etmeme sözü vermiştir.

Deklarasyon'a taraf olan büyük ekonomiler 2030, gelişmekte olan ekonomiler ise 2040 yılı itibarıyla kömürden çıkış taahhüdü vermiştir. ABD ve Çin gibi kömür bağımlılığı yüksek ülkeler imzalamamıştır. Deklarasyonu imzalayan ülkelerin operasyondaki kömür kapasitesi toplam 267 GW'tır. Bu da dünyanın kömür devleri ABD [232 GW] veya Hindistan'ın [233,1 GW] kurulu kömür santralleri kapasitelerinin üzerindedir.

Dünyanın en büyük kömür ülkelerinin bir kısmının imzaladığı Deklarasyon, politik trendlerin de ekonomik gerçekleri takip ettiğini ve kömürün sonunun geldiğini net şekilde göstermektedir. Uzmanlar, Çin ve ABD gibi ülkelerin de Güney Kore, Endonezya ve Vietnam gibi büyük kömür ülkelerinin katıldığı bu trendi takip edeceğini düşünmektedir. Türkiye'nin henüz taraf olmadığı deklarasyona pek çok ülkenin acilen katılması gerekse de, kömürden çıkış için somut tarihler verilmesi, kömür çağının sonunun geldiğini göstermektedir.

COP 26'da Kömürden Çıkış Tarihi Vermeyen AKP, Termik Santralleri Kapatacak Gibi de Durmuyor

26. BM İklim Değişikliği Konferansı'nda [COP26] ülkeler, iklim değişikliğine karşı alınacak bir dizi önlem içeren Glasgow İklim anlaşmasını imzalamıştır. Anlaşmada, kömürün aşamalı olarak azaltılması taahhüdü, 2030 yılına kadar emisyon azaltma planlarının düzenli olarak gözden geçirilmesi ve gelişmekte olan ülkelere daha fazla finansal destek gibi kararlar bulunmaktadır.

Glasgow İklim Anlaşması ile birlikte "aşamalı olarak kömür kullanımının azaltılması" da planlanmaktadır. Anlaşmada kömürden çıkış sonucu adil geçiş kavramına yer verilmiştir.

Anlaşmada, 1,5 C hedefini ulaşılabilir kılmak adına gelecek yıl emisyon azaltma planları için yeniden bir araya gelineceği de kararlaştırılmıştır.

COP26 öncesi Paris Anlaşmasını onaylayan Türkiye, 2053 yılında net sıfır karbon emisyonu hedefi koymuştur. 2053 yılı için net sıfır karbon emisyonu hedefi açıklayan Türkiye'nin, çok geçmeden kömürden çıkış için de belirgin bir plan ve takvim ortaya koyması beklenmektedir.

Türkiye, Paris Anlaşması onaylanmış ancak COP 26'da kömürle ilgili deklarasyonlara imzacı olmamıştır. Kömürden çıkış tarihi beklediğimiz AKP, bu santralleri kapatmaya çalışacağına, bu santraller için ormanları yok etmeye devam etmektedir. Üstelik ormansızlaşmayla ilgili deklarasyona imza atmış olmasına rağmen.

Türkiye'nin Kömürden Çıkmaya Niyeti de Yok

Türkiye Elektrik Sanayi Birliği'nin (TESAB) düzenlediği panele katılan Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) Genel Müdürü Dr. İzzet Alagöz, beş yeni kömürlü termik santral kurulumu için EÜAŞ'ın çalışmalarını sürdürdüğünü, iki kömürlü termik santral için ise ihale aşamasına geldiğini açıklamıştır.² Alagöz, Medyascope'un sorusu üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın EÜAŞ'tan kömürden çıkış için çalışma yapılmasını istediğini söylemiştir.

11 Kasım'da, TBMM Plan Bütçe Komisyonunda gerçekleşen Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla ilgili bütçe görüşmelerinde, Bakanlığın kömürden çıkış tarihi verip vermeyeceği sorulmuştur. Bakan Murat Kurum bu sorumuzu cevapsız bırakmıştır. Stratejik planlar yapacağız demiştir.

İklim Siyasetler Üstü Ama İklim Bakanı Siyasetin Güdümünde

Bakan Murat Kurum, mecliste iklim meselesi siyaset üstüdür gibi beylik sözler sarf etse de kendisi siyasetin güdümündedir. İklim meselesi siyaset üstü görülmediği için de, iklim ile ilgili koordinasyon kurulunda TOBB, TÜSİAD ve MÜSİAD yer verilmesine karşın, muhalefet partilerine, sendikalara, ekoloji örgütlerine, iklimin mağduru olacak kadınlar, gençler, çocuklar, öz bakım ihtiyacı olan bireyler, çiftçiler gibi kırılğan grupların temsilcilerine yer verilmemiştir.

Türkiye'de yeşil mutabakat eylem planı, yeni bir ticaret ve yatırım ağını örgütlemek olarak kurgulanmaktadır. Bu nedenle, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yönetiminde işveren ve yatırımcılarla koordineli olarak yürütülen bir organizasyona dönüştürülmüş haldedir. Bu nedenle de, gelecek için umut vaat etmektedir.

Yeşil mutabakat eylem planı da bu yaklaşımla inşa edilmektedir. Bu yöntemler; bir tarafın verimlilik, kar gibi söylemlerler üzerinden krizi yeni bir fırsata çevirmesine hizmet edecektir. Krizin oluşmasında bir kusuru olmayanlar ile görece daha az kusur sahibi olanlar ise krizin zararlarından daha fazla etkilenecekler. Bu yüzden, iklim adaleti önceliğimiz olmalıdır.

İklim adaleti, iklim krizinin doğurduğu sonuçların adil olarak paylaşılmasıdır. Yani, iklim krizinin sermaye sahipleri ile emekçiler üzerindeki etkilerinin adil olarak dağılmasıdır.

AKP'ye sesleniyoruz, şu eski moda söylemlerinizi vazgeçin, planlamanın tepesine "iklim adaleti" ilkesini yerleştirin !

Topyekün bir planlamayla kirliliğin etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik karşılıklı feragatleri masaya yatırmak gerekiyor.

- 1.) Kapatılan termik santral yeniden çalıştırılmıştır. İkizköy santrali için, zeytinlik alanların kesilmesine yol açacak kanun teklifleri hazırlığı bulunmaktadır. Eskişehir'de, Denizli'de yeni kömür sahaları açılmaktadır. Bu kömür sevdasından vazgeçilmeli, bir an önce kömürden çıkış için tarih verilmelidir. Yoksa, sıfır emisyon hiçbir zaman mümkün olmayacaktır.
- 2.) Yenilenebilir enerji teşviklerini tekrar ortaya koyup yenilenebilir enerji kooperatiflerinin önünü açılmalı, enerji demokrasisi inşa edilmelidir.
- 3.) Fosil yakıtı dayalı karayolu ve havayolu taşımacılığına yatırım yapmaktan vazgeçilmeli, elektrikli tren/otomobil gibi ulaşım yöntemleri teşvik edilmelidir.

2) EÜAŞ Genel Müdürü'ne göre kömürden "o kadar da" çıkmıyoruz: İki ihale aşamasında, beş kömürlü termik santral yolda <https://medyascope.tv/2021/11/17/euas-genel-mudurune-gore-komurden-o-kadar-da-cikmiyoruz-ikisi-ihale-asamasinda-bes-komurlu-termik-santral-yolda/> Son Erişim Tarihi: 08.02.2022

4.) Kömürden vazgeçince, adil dönüşüm gereğince etkilenen işçilere, sektörlerle ve topluluklara, mali, teknik ve sosyal destekte bulunulmalıdır. İklim krizi nedeniyle zarara uğrayan, mağdur olan çiftçiye yardım sunulmalıdır.

Yeşil iklim fonlarının hangi yatırımlarda kullanılacağı konusunda toplumla ortak bir denetim mekanizması kurulmalıdır.

5.) Bugüne kadar sıfır atıkla göz boyanmıştır. Ancak, ülkemiz ithal atıkta dünya birincisi olmuştur. Sayıştay raporları gümrüklerdeki yolsuzluğu ortaya çıkarmıştır. İthalatçının getirdiği atık miktarına bakılmaksızın, beyana dayalı olarak atık ithal edilmektedir. Gaziemir'deki nükleer atıkların nereden geldiği halen açıklanamamıştır. Bu koşullarda, hangi cüretle Rusya ile 2 nükleer sant-ral pazarlığı yapılmaktadır?

6.) Krizin faturasını kim ödeyecek?. Emekçiler mi? Halk mı? Yönetemeyenler mi?

2

27 TEMMUZ-12 AĞUSTOS ORMAN YANGINLARI RAPORU

Resmi verilere göre, 28 Temmuz 2021 - 12 Ağustos 2021 tarihleri arasında 54 ilde 299 adet yangın meydana gelmiştir.¹ Orman Genel Müdürlüğü'nün resmi verilerine göre, 132.892 hektarlık orman alanı yanmıştır. Avrupa Yangın Bilgi Servisi (EFFIS) ise yanan orman alanının yaklaşık 170 bin hektar olduğunu paylaşmıştır.

12 Ağustos 2021 sonrasında İzmir, Kahramanmaraş gibi illerde orman yangınları olmuş, Kahramanmaraş'taki yangına müdahale etmeye çalışan Orman Genel Müdürlüğü tarafından Rusya'dan kiralanan uçak düşmüş, uçaktaki 5'i Rus, 3'ü Türk vatandaşı olmak üzere 8 kişi yaşamını yitirmiştir.

Muğla

Muğla Büyükşehir Belediyesinin 16 Ağustos 2021 tarihli verilerine göre Muğla'da yangından etkilenen yaklaşık toplam alan: 66.874 hektardır. Bu rakamın ilçelere göre dağılımı: Bodrum 9.325 hektar, Datça: 9 hektar, Fethiye: 16 hektar, Kavaklıdere 7568 hektar, Köyceğiz 12373 hektar, Marmaris 13.600 hektar, Menteşe 11369, Milas 8480 hektar, Seydikemer 2011 hektar, Yağatan 2012 hektar, Dalaman 99 hektar. Bu rakam Muğla orman varlığının yaklaşık %8'i olup, 93660 adet futbol sahasının büyüklüğüne eşittir.

Marmaris, Menteşe, Milas, Köyceğiz, Seydikemer, Kavaklıdere, Yatağan, Bodrum ilçelerindeki 62 mahalleden toplam 13768 haneden 38715 kişinin güvenli bölgelere tahliyesi gerçekleştirilmiştir. Riskin ortadan kalkmasıyla 38569 kişi, yaşadıkları mahallelere geri dönmüştür Yangın etkilenen 165 köyden 34'ü doğrudan etkilenmiştir.

Büyükşehir belediyesi olarak kara yoluyla 15.384 ve deniz yoluyla 14.154 olmak üzere toplam 29.538 vatandaşımız güvenli bölgelere tahliye edilmiştir

Muğla Büyükşehir Belediyesinin tespitlerine göre; yangın nedeniyle toplam 1660 Bina, 3136 Bağımsız bölüm hasar görmüştür. İncelemelerde, 96 bina ve 112 bağımsız bölüm yıkık, 123 bina ve 164 bağımsız bölüm ağır hasarlı olarak tespit edilmiştir.

Bodrum 3, Kavaklıdere 16, Köyceğiz 9, Marmaris 60, Milas 4, Seydikemer 4 olmak üzere toplam 96 bina yıkılmıştır. Bodrum 3, Kavaklıdere 17, Köyceğiz 9, Marmaris 73, Milas 6, Seydikemer 4 olmak üzere topla 112 bağımsız bölüm yıkılmıştır.

HASAR DURUMU	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM
AZ HASARLI	166	286
AĞIR HASARLI	123	164
YIKIK	96	112
TOPLAM	385	562

Tablo 1: Muğla Büyükşehir Belediyesinin hasar tespit tablosu

1] <https://twitter.com/OGMgovtr/status/1425823812377989124> Erişim Tarihi: 12.08.2022

Muğla Büyükşehir Belediyesinin tespitlerine göre; Yangından etkilenen ve boşaltılma kararı alınan yerleşim yerlerindeki 6515 büyükbaş, 8.509 küçükbaş hayvanın tahliyesi gerçekleştirilmiş, 523 hayvanın tedavisi yapılmıştır.

Antalya

8 yurttaşımızın yaşamını kaybettiği Antalya’da, Antalya Büyükşehir Belediyesinin 16 Ağustos 2021 tarihli verilerine göre yaklaşık 75.000 hektar ormanlık alan, 48300 dekar faydalı dikili tarım arazisi etkilenmiştir.

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası [ATSO]; ormanlar harici 59 mahalledeki yanan ev, ahır, depo, işyeri, tarım alanları ve ölen hayvanlarla ilgili ekonomik kaybın en az 1 milyar TL olduğu hesaplamasını kamuoyu ile paylaşmıştır.²

Antalya Büyükşehir Belediyesinin tespitlerine göre;

HASAR DURUMU	BİNA	BAĞIMSIZ BÖLÜM
AZ HASARLI	166	286
AĞIR HASARLI	123	164
AĞIR HASARLI, ACİL YIKILACAK, YIKILAN	1210	884
TOPLAM	1686	1097

Tablo 2: Antalya Büyükşehir Belediyesinin hasar tespit tablosu

ORMAN YANGINLARI HAKKINDA DEĞERLENDİRME

28 Temmuz 2021 tarihinde Manavgat’ta 4 ayrı yerde başlayan yangın sonrasında aynı gün içerisinde; Muğla Marmaris, Adana Kozan, Osmaniye Kadirli, Mersin Aydınçık, Hatay Belen, Kayseri Yahyalı, Kocaeli Körfez, Kahramanmaraş Onikişubat ve Kütahya Emet gibi yerlerde yangın çıkmıştır. Antalya’da yangın nedeniyle 8 kişi, Marmaris’te 1 kişi yaşamını yitirmiştir. Antalya’da yaşamını yitiren 2 kişi, yangın emekçisidir.

Akdeniz İklim Kuşağı ve Yangın

Aynı zaman diliminde Akdeniz iklim kuşağındaki İspanya, Portekiz, Fransa, İtalya, Yunanistan gibi ülkelerde de yangınlar çıkmıştır. Ülkemizde, envanterdeki yangın uçağının bulunmaması, Türk Hava Kurumu’nun nasıl atıl hale getirildiğine yönelik tartışmalar sürerken bahsedilen Avrupa ülkelerinde amfibi uçaklarla olası orman yangınlarına karşı tedbirli olduğu gerçeği de gündeme gelmiştir.

Örneğin; 3.7 milyon hektar ormanı olan Yunanistan’da 38 adet, 24.7 milyon hektar ormanı olan Fransa’da 26 adet, 18.4 milyon hektar ormanı olan İspanya’da 17 adet, 10.6 milyon hektar ormanı olan İtalya’da 19 adet iken yaklaşık 22 milyon hektar ormanı olan Türkiye’de yalnızca üç adet yangın söndürme uçağı bulunmaktadır. Yunanistan’da her 100.000 hektar orman alanına bir adet yangın söndürme uçağı düşerken, Türkiye’de 7.500.000 hektar orman alanına bir adet yangın söndürme uçağı düşmektedir. Yani Yunanistan, yangın söndürme mücadelesinde Türkiye’den 75 kat daha hazırlıklıdır.³

2) Manavgat yangınının bilançosu belli oldu: Kayıpların faturası çok büyük!
<https://www.yenialanya.com/haber/7583761/manavgat-yangininin-bilancosu-belli-oldu-kayıpların-faturası-cok-buyuk>, Erişim Tarihi: 08.08.2021

3) Tarım Orman İş Sendikası Bilim Kurulu tarafından hazırlanan “Manavgat Orman Yangını” konulu görüş raporu, Hazırlayan: Orman Yüksek Mühendisi Dr. Mehmet Ali Başaran, 2021

Sayıştay: Ormanlar Aktif Olarak İzlenmiyor

2019 yılındaki Sayıştay raporunda, "Türkiye'de, ormanların mevcut durumunun ortaya konması, zaman içerisinde meydana gelen değişimlerin izlenebilmesi ve orman kaynakları hakkında sağlıklı bilgilerin elde edilmesinde en etkili yöntem olan Ulusal Orman Envanterinin mevcut olmadığı görülmüştür" bulgusuna yer verilmiştir.

Bulguda, orman yangını için aktif izleme sistemi yok denilmiştir. Sayıştay raporunda "Orman amenajman planlarındaki uzun yıllar itibariyle toplanan yerel istatistiksel bilgiler, ulusal düzeyde ihtiyaç duyulan doğru ve güncel bilgileri vermemektedir. Orman yangınları, böcek, mantar afetleri, kaçak kesimler ve diğer orman zararları, orman kaynaklarının etkili bir izleme sistemine gerek bulunduğunu ortaya koymaktadır. Mevcut sistemle orman örtüsünde kısa zamanda meydana gelen değişikliklerin sayısal olarak tespit edilmesi oldukça zordur" denilmek suretiyle Tarım ve Orman Bakanlığı açıkça uyarılmıştır.

28 Temmuz itibariyle bir anda birden fazla yerde yangın çıkması, tebir açısından bu ihtimale karşı hazırlık olmayan Bakanlığın müdahale kabiliyetini zayıflatmış, yangın çok daha büyük bir alanı hakimiyet altına almıştır. Yangın uçakları ve helikopterleri, yangına müdahale süresini kısalttığı için, daha fazla alanın yanmasını önlemede önem içermektedir.

Orman Yangınlarının Başlıca Nedenleri

Manavgat'taki yangını 12 yaşındaki bir çocuğun çıkardığı iddia edilirken, Marmaris yangının ise enerji iletim hatlarının bakımsızlığı nedeniyle çıktığı ileri sürülmektedir. Enerji iletim hatlarının çoğu bölgemizde yangına hassas ormanlık alanlar üzerinden geçirildiği, bu alanlarda yangına yönelik dal ve yaprak budamasının yapılmadığı, elektrik iletim hatlarında mevsim sıcaklarına göre germe-gevşetme işlemlerinin yapılmadığı, önleyici tedbirlerin alınmadığı için yangınların tetiklendiği uzmanlarca da dile getirilmektedir.

Orman yangınlarına ayrılan bütçenin azaltılması, orman yangınlarına müdahale edilen personelin kadro sorunları yaşaması, orman yangın eğitimi verilen okulun kapatılması, personel alımlarında liyakate uymayarak partili(!) gençlerin istihdam alanı mantalitesiyle hareket edilmesi gibi nedenler de yangınla mücadele kabiliyetinin düşüklüğünün nedenleri arasındadır.

Tarım ve Orman Bakanı Osman Pakdemirli, bir konuşmasında yangınların genelini ihmal ve dikkatsizlikten kaynaklandığını ifade etmiştir⁴. Bakan Pakdemirli'nin bu genellemesinin hukuksal ve bilimsel olarak bir geçerliliği yoktur. Genelleme yaparak, "dikkatsizliği" ön plana çıkarmak, kasti değil ihmali davranışlar neticesinde orman yangınlarının artış gösterdiği mesajını vermeye yöneliktir. Yaz aylarında artış gösteren orman yangınları, sıcak hava, yıldırım düşmesi gibi doğal olaylar neticesinde olabilir. Yine, vatandaşların ihmalleri neticesinde de oluşabilir.

Anayasa'nın 169. Maddesi gereğince, "Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz." Anayasa, orman yakma suçuna karşı yaptırımlarla ilgili bu hükmü düzenlemiş iken, dikkatsizlik gibi bir söylem, orman yangınlarının sebeplerini ve sorumlularını ortaya çıkarmamaya yönelik bir eğilime işaret etmektedir.

Orman yangınlarının, bir kriminal vakıa olarak ortaya çıktığı durumlar da söz konusu olmaktadır. Nitekim, kamuoyunda, her orman yangını sonrasında, yanan alanların imara açılacağı konusunda bir güvensizlik durumu da söz konusu olmaktadır. Böyle bir durumda, ihmal değil, bizzat kastla bu yangınların ortaya çıkması ihtimali güçlenmektedir.

İklim bilimi çevreleri, iklim değişikliğinin de orman yangınlarındaki artışın sebepleri arasında olduğunu ifade etmektedirler.⁵ Kuraklaşma, yağış azlığı gibi nedenler sonrasında kuruyan ağaç, çalı, yaprak gibi envanterlerin yanma olasılığı daha fazla olmaya başlamaktadır.

4) Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli, Ege'deki 4 yangının nedenini açıkladı: Çoğu dikkatsizlik ve ihmalden <https://www.haberler.com/son-dakika-tarim-ve-orman-bakani-pakdemirli-den-12338596-haber/>, Son Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) Orman yangınlarının başlıca nedeni iklim değişikliği, https://www.yeniasya.com.tr/dunya/orman-yanginlarinin-baslica-nedeni-iklim-degisikligi_471908

Öte yandan, ormanlardaki insan etkileşiminin artışı, ormansızlaşmayı arttırmaktadır. Yaban yaşamın parçası olan ormanlar, tahsislerle birlikte insan faaliyetinin olduğu alanlara dönüşmektedir. Alana insanların girmesi, yangın riskini de artırmaktadır.⁶ Ormanlık alanlarda bulunan projeler (taş ocağı, maden, termik santral, HES vb. projeler) ile ilgili inşaat ve işletme aşamalarında gerçekleştirilen patlatma, ağaç kesimi, su kaynaklarının kuruması gibi bir çok neden de kuraklık ve iklim değişikliğine yol açmak suretiyle orman yangınlarına sebebiyet vermektedir.

Son dönemlere ilişkin istatistiğe bakıldığında, yangında yanan ormanlık alan miktarı ile yangın sayısı başına düşen yanan ormanlık alan miktarı giderek artmaktadır. Bu artışa rağmen yeterli tedbirleri almayan Bakanlık, oluşan krizi yönetememiştir. Söz konusu tedbirsizlik yangınların yaşandığı süreçte de devam etmiştir. Kemerköy termik santraline yangının sirayet etmesi, söz konusu tedbirsizliğin bir örneğidir. Günlerce yangın tehlikesine ilişkin yapılan uyarılara karşı, bu konuda sessiz kalınmış, santralde son güne kadar enerji üretimine devam edilmiştir. Gösterilen bu ihmâl, yurttaşların ve orman canlılarının sağlık, can ve mal güvenliği açısından korku ve endişe duymalarına neden olmuştur. Yangın ile etrafa dağılan zararlı gazların bölgenin ikliminde yaratacağı değişiklik, bölgede neden olacağı kirlilik bölgenin sağlık ve ekonomik koşullarını da olumsuz yönde etkileyecektir. Bu konuda, Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynakları Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na soru önergeleri sorularak, termik santralinin tamamen yanması ihtimaline karşı nasıl önlemler alındığı sorulmuştur.

Öngörüldüğü Halde Müdahale Edilmedi mi ?

Yangın sonrasında İletişim Başkanı Fahrettin Altun: "Hadisenin bu noktaya gelebileceği öngörüldüğü için Kemerköy Santrali kontrollü devre dışı bırakılmış, personel tahliyesi ivedilikle gerçekleştirilmiştir" açıklaması yapmıştır. Öngörüye rağmen tedbir alınmadıysa, burada kasıt vardır.

İklim krizinin bir nedeni, ormansızlaşmadır. Kuraklık , yangının bu derece kısa sürede bu kadar geniş alana tekabül etmesine neden olmuştur. 2020 yılında 20971 hektar ormanlık alan yanmıştır. Pakdemirli'nin tek kabahati bu değildir. 2019 yılında 16.413 hektar; 2020 yılında 47001 hektarlık orman alanını maden ve enerji tesislerine verilmiş. Ormansızlaşmanın aktörü olan AKP İktidarı, iklim suçu işlemiştir.

Her kriz anında bu kurumları çalıştırmamaya, işlevsizleştirmeye çalışan AKP İktidarı yangını da fırsat bilip, yine CHP'li Büyükşehir Belediyelerine saldırmıştır. Turizm Teşvik Kanunu değişikliğinin bir derdi ormanları turizme açmak, diğer derdi CHP'li BŞB'lerin elindeki turistik alanları gaspetmektir.

CUMHURBAŞKANLIĞI SİSTEMİNDE DAHA ÇOK ORMAN YANDI

Sadece 2020 yılında, 67 Bin 972 Hektarlık orman alanı, yangın ve orman izni (maden-enerji tesisleri için verilen izinler) nedeniyle yok edilmiştir. Yıllık Yanan ormanlık alanlar, 2018'de yanan alana göre, her yıl bir öncekine göre 2 kat artmıştır.

Son 12 yıldaki yangın verilerin üzerinden üçe yıllık dönemlerin karşılaştırması yapıldığında; orman yangınlarının sayısı kayda değer olarak artmasa bile, yıllık yanan alan miktarının ve yangın başına düşen yanan alan miktarının olağanüstü şekilde arttığı görülmektedir.⁷

6] Atmış, E., 2021 Yanlış uygulamalar yangınları artırıyor, Birgün Gazetesi, 23.07.2021 <https://www.birgun.net/haber/yanlis-uygulamalar-yanginlari-artiriyor-352618>

7] Atmış, E., 2021. Orman yangınlarında veriler sizi işaret ediyor Bakan. Birgün Gazetesi 08.08.2021. <https://www.birgun.net/haber/orman-yanginlarinda-veriler-sizi-isaret-ediyor-bakan-ici-bos-propaganda-354418>

Tablo ve grafiklerdeki bütün veriler Orman Genel Müdürlüğü'nün resmi verileridir.

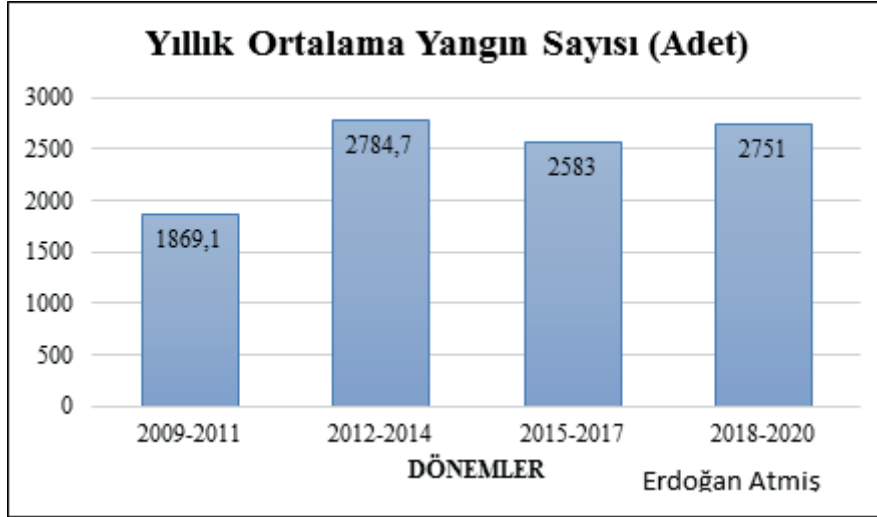

Yıllar	Yıllık ortalama yangın sayısı	Değişim (%)	Yıllık Ortalama yanan alan (ha)	Değişim (%)	Yıllık ortalama yangın başına düşen alan (ha)	Değişim (%)
	(Adet)					
2009-2011	1869,1		3869,3		2,07	
2012-2014	2784,7	49,0	8342,3	115,6	3,00	44,9
2015-2017	2583,0	-7,2	8122,7	-2,6	3,15	5,0
2018-2020	2751,0	6,5	12649,0	55,7	5,00	58,7

Tablo 3: Son 12 Yılın üçer yıllık dönemlerinin karşılaştırılması

Bu dönemler içinde yangın sayısında kayda değer bir artış görünmüyor. Sadece 2012-2014 döneminde yangın sayısında 49 artışla büyük bir yükselme olmuş, fakat daha sonraki dönemlerde düşük oranlarda [-%7.2 ve % 6,5] artış ve azalışlar olmuştur.

Yıllık yanan alan miktarında ise 2015-2017 dönemi hariç, %115'e varan olağanüstü artışlar olmuştur. Bu kategoride son üç yıldaki artış da yılda ortalama 8 bin 123'den 12 bin 649'a çıkarak %55,7 oranına ulaşmıştır.

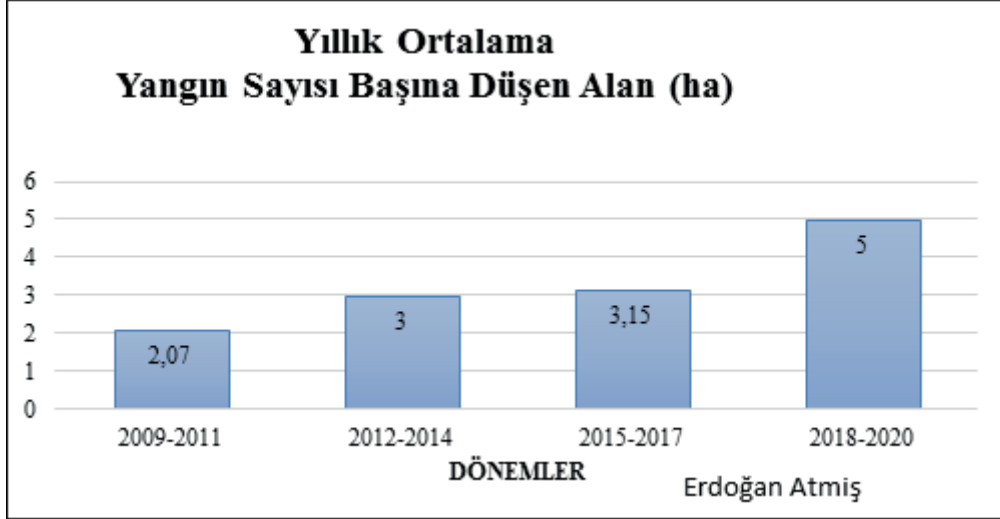
Tablo4: Yıllık ortalama yangın sayısı

Sadece bu rakam ve oranları analiz edildiğinde; son yıllarda yangın sayısı çok fazla artmamış olsa bile, yanan alan miktarının ciddi oranlarda artmış olmasının, **yangına erken müdahale ve yangınla mücadelede son yıllarda oldukça başarısız olduğumuzu gösterebiliriz.**

Yangın başına düşen yanan alan miktarına baktığımızda; 2009-2011 döneminde 2,07 hektar olan bu miktarın, sürekli artarak 2018-2020 döneminde 5 hektara ulaştığını görüyoruz.

Yani yangına müdahalede başarı veya başarısızlığın en önemli göstergesi olan yangın başına düşen yanan alan miktarı; sadece 12 yıl içinde rekor bir oranla %141,6 artmış. Bu dönemler arasında yangın başına yanan alan miktarındaki en büyük artışın %58,7 ile son üç yılda yaşanmış olması. **O zaman bu dönemin hangi dönem olduğunu sorgulamak gerekiyor.** 2018-2020 dönemi [kahredici yangın rekorları kıran 2021 yılı hariç tutulduğu halde] Cumhurbaşkanlığı sistemi ile Bekir Pakdemirli'nin bakanlığı dönemlerine denk gelmektedir.

Bilinmeyen yangınların oranı 2011 ile 2015 yılları arasındaki 5 yıllık dönemde yüzde 40,8'ken, bu oran 2016 ile 2020 arasındaki 5 yılda yüzde 51'e çıkmıştır.

Tablo 3: Yıllık ortalama yangın sayısı başına düşen alan

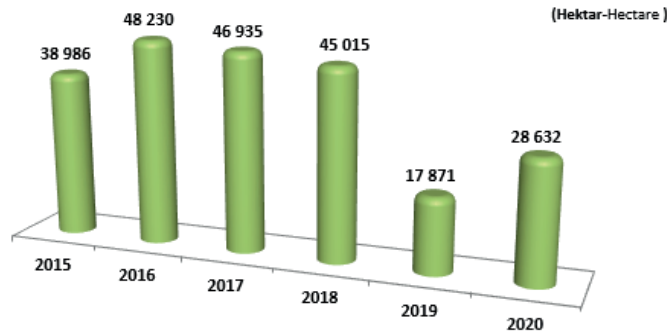
AKP MİSLİ İLE AĞAÇ DİKİYOR MU ?

Ormanlarla ilgili her tartışmada misli ile ağaç dikilecek vaadinde bulunan AKP iktidarının, son yıllardaki ağaçlandırma faaliyetlerine ilişkin istatistiklerinden de anlaşılacağı üzere, bu vaatlerini yerine getirmemiştir. Resmi verilere göre, 2018 yılında 45015 hektarlık alanda ağaçlandırma faaliyeti yürütülmesine karşın, 2019'da 17871 hektar, 2020'de ise 28632 hektarlık alanda ağaçlandırma faaliyetleri yürütülmüştür.

Görüldüğü üzere, ağaçlandırma faaliyetleri yıllar içerisinde düşüş göstermektedir. Bunun bir nedeni, Bakanlık ve Genel Müdürlük yetkililerinin koruma değil üretim odaklı çalışmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin, lif yonga ve biyokütle enerjisi sektörlerinin kazancını arttırmak için sadece son dört yılda ormanlarımızdan yapılan odun üretimi yüzde 54 artırılmıştır.⁸ Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Müdürlüğü'nün kapatılması da bu politikanın bir ürünüdür. Nitekim, yıl içerisinde ormanlarda ıslah ya da gençleştirme adı altında yapılan ağaç kesimlerinde usulsüzlük yapıldığına dair bir çok şikayet ve toplumsal uyuşmazlık da söz konusudur.

Ağaçlandırma faaliyetlerinin il düzeyinde dağılımı, 2015-2020

Afforestation activities by province, 2015-2020

Tablo 6 - Ağaçlandırma faaliyetlerinin yıllık dağılımı [hektar üzerinden]

Kaynak: Orman Genel Müdürlüğü

8] Atmış, E., 2021. AKP döneminin orman bilançosu eksi veriyor: Algıyla orman yönetilmez. Birgün Gazetesi 27.03.2021. <https://www.birgun.net/haber/akp-doneminin-orman-bilancosu-eksi-veriyor-algiyla-orman-yonetilmez-339050>

AKP döneminde ağaçlandırmayla kazanılan orman miktarı tüm ormanların sadece yüzde 0,6'sıyken [144 bin hektar], aynı dönemde 2B ile orman dışına çıkarılan alan 178 bin hektarı [yüzde 0,7], ormancılık dışı amaçlarla yapılan orman tahsisi miktarı da 484 bin hektarı [yüzde 2,2] bulmaktadır. Bu verilere göre, ormanlarımızın toplamda yüzde 2,9'u AKP döneminde politik kararlarla fiili veya hukuki olarak orman olma niteliğini kaybetmiş durumdadır.⁹

Kaynak ve Ekipman Meselesi

Orman Yangınlarının ve yerleşim yerlerinin birbirine yakın olduğu yerlerde, ormanları ayıran, orman içi erişim yollarının yeterli olmaması yangının etki alanının genişlemesine, hızlı biçimde kontrol altına alınmamasına neden olmaktadır.

Yangının çıkış nedeni kadar, çıkan yangına müdahaledeki aksaklıkların yangının sonuçlarını daha ağır olmasına yol açıyor. Her yıl bu mevsimlerde orman yangınlarının çıktığı bilinen bir gerçektir. Yani, bir sürpriz değildir. Bu nedenle, ormanlarda yıl boyunca yangın ihtimaline karşı önlemler alınması gerekmektedir. Aynı biçimde, orman yangınına müdahale ekip ve araçlarının her an yangın çıkabileceği gibi hazır ve teyakkuz halinde olması gerekmektedir.

2020 yılında Orman Genel Müdürlüğü'ne ait 1 Yönetim uçağı, 6 yönetim helikopteri ile kiralama ile hizmet alınan 2 amfibik uçak ve 27 yangın söndürme helikopteri görev yapmıştır.

Bu açıdan, THK'ya ait uçakların kullanılmaması, atıl bırakılması bir faciadır. Bu facia AKP'nin orman yangınına dahi özelleştirmesinden kaynaklanıyor. Bunda, Bakan Pakdemirli'nin ne tarım ne de orman konusunda hiçbir eğitim almamasının da bir etkisi var.

İHALE İLE YANGIN UÇAKLARINA UÇUŞ GARANTİSİ

Orman Genel Müdürlüğü, 9 Mart'ta 5 adet yangın söndürme uçağı kiralamak için yeni bir ihale düzenlemiştir. Sadece 100 litre daha az su taşıyabildiği için Türk Hava Kurumu'nun katılmadığı ihalede kiralanacak uçaklara günlük bir buçuk saat uçuş garantisi verilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı ihale dokümanında, uçakların 1 Haziran ile 31 Ekim 2021 tarihleri arasında kullanılmak üzere kiralanacağı ve her bir uçak için günlük 1 saat 30 dakikalık uçuş garantisi verildiği belirtilmiştir. Her bir uçak için kiralama süresini kapsayan 1 Haziran ile 31 Ekim 2021 [153 gün] tarihleri arasında da toplam 229 saat 30 dakikalık uçuş garantisi verildiği ifade edilmiştir.

İlk ihale 29 Ocak 2021'de yapılmış, Bakanlık, 229 uçuş saati üzerinden hesaplanarak ihaleye çıkmıştır. İhaleye, CMC Savunma Sanayi ve Türk Hava Kurumu işletmesi olan Gökçen Havacılık 303 bin TL teklif vermiştir. Bakanlık uçuş saatinin 257 bin olması, firmanın yüksek teklif vermesi ve ihaleye başka firmanın girmemesi gerekçesiyle ihaleyi iptal etmiştir.

İkinci yapılan ihaleye uçuş belgesi olmayan iki şirket daha katılmıştır. Tekrar ihaleye giren CMC ve Gökçen Havacılık uçuş saati fiyatını önceki ihaledeki 303 bin TL'den 338 bin TL'ye çıkarmıştır. İhaleye giren diğer ortak girişim 234 bin TL saat ücreti teklifi vermiştir.

Normal şartlarda ihaleyi bu girişimin kazanması gerekirken, öyle olmamış; ihaleyi yüksek fiyat veren CMC ve Gökçen Havacılık kazanmıştır.

Yangın Yönetim Planları Yok Mu ?

Yangın öncesinde; yangının bir risk olarak her zaman göz önünde bulundurulması ve bu riskin gerçekleşmesini önleyecek, gerçekleşmesi durumunda sürecin nasıl yürütüleceğine ilişkin yönetim planları oluşturulmalıdır. Bu bağlamda, yangın sebepleri araştırılırken, yangına neden olan denetimsizlik ve/veya ihmale ilişkin de soruşturma yürütülmelidir.

9] Atmış, E., 2021. AKP döneminin orman bilançosu eksi veriyor: Algıyla orman yönetilmez. Birgün Gazetesi 27.03.2021. <https://www.birgun.net/haber/akp-doneminin-orman-bilancosu-eksi-veriyor-algıyla-orman-yonetilmez-339050>

İmar Planlarında, Yangın Sakınım Planları Kriter Olmalı

Yangın sakınım planları, alt ve üst ölçeklerde kıstas olarak ele alınmalı, ormanlık alanlarda yapılaşmaya izin verilmemesi, ormana yakın yerleşim alanlarının altyapı ve üst yapı çalışmalarının yangın güvenliği kapsamında yapılması gerekmektedir. **Orman Bölgelerinde ve ormana yakın yerleşim yerlerinde trafoların ve elektrik tellerinin bulunduğu alanlarda çalışma yapılmalıdır.**

Orman Yönetimi Şeffaf Değil

Kamuoyu nezdinde, büyük güvensizlik oluşturan, imara açılacak, orman vasfı değiştirilecek, tekrar ormanlaştırılmayacak gibi kaygılara neden olan, resmi istatistiklerde büyük çoğunluğu faili meçhul olarak nitelendirilen orman yangınlarına ait yangın yönetim planlarının resmi internet sitesinde olmaması, öncelikle gerçekten böyle bir planları yok mu ? sorusunu akıllara getirmektedir. İkinci olarak da, kurumun orman yönetimini, orman yangınları ile mücadeleyi şeffaf olarak yürütmediğini ortaya çıkarmaktadır.

Gösterilen ihmal, yurttaşların ve orman canlılarının sağlık, can ve mal güvenliği açısından korku ve endişe duymalarına neden olmaktadır. Yangın ile etrafa dağılan zararlı gazların bölgenin iklimi üzerindeki etkileri, yaratacağı kirlilik bölgenin sağlık ve ekonomik koşullarını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Yangın yönetiminin kamu eliyle yürütülmesi, denetimlerin sıklaştırılması, yangın sebeplerinin etkin olarak araştırılması gerekirken; yangın söndürme işleri özelleştirilmeye çalışılmaktadır. Türk Hava Kurumu, kayyum eliyle etkisiz hale getirilmekte, orman yangın söndürme ihaleleri mimarlık ofislerine verilebilmektedir. Ormanlardaki yabani hayatı sonlandırılmakta, av turizmi vb. isimler altında katledilmektedir. İslah çalışmaları adı altında ormanlarda kaçak kesimler yapılmaktadır.

Mevsimlik İşçi İstihdamı Yangınla Mücadele İçin Yetersiz

Orman yangınının hızla ve makul sürede kontrol altına alınamamasındaki genel ihmal, orman yangınıyla ilgili görev alacak işçilerin, mevsimlik işçi olarak istihdam edilmesinden kaynaklanmaktadır. Yangınların en yoğun olduğu dönemde işe alınan personellerin, orman yangınına müdahale edebilmesi beklenmektedir. Oysa ki, tek görevi orman yangınlarıyla mücadele olan, yangın eğitimi almış, bu alanda uzman olan kadrolu istihdam alanı açılmalıdır. Diğer yandan orman köylülerine yönelik eğitimler arttırılmalıdır.

Orman Yangınlarından Kim Sorumludur ?

Belediye Kanununda ise belediyelere orman yangını ile mücadele şeklinde bir zorunlu görev verilmiş değildir. Anayasamızda, ormanları korumak devlete bir yükümlülük olarak verilmiştir.

“Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.”

Orman Kanununun 69. maddesine göre, “Orman idaresi, orman yangınlarını önlemek ve söndürmek maksadıyla her türlü hizmeti yapar veya yaptırır.”

Bakanlığın, Ormanlar Dışındaki Yangınlarla da Mücadele Zorunluluğu Vardır

Orman Kanununun 69. maddesine göre, orman sayılan alanlar dışındaki yangınlarda ormana sirayet etme riski bulunan kırsal alan yangınlarının söndürülmesine imkânlar ölçüsünde katkı sağlanmaktadır. Veleve ki Bakanın söyledikleri yangın yerleşim alanında çıksaydı, Bakanın bu yangına müdahaleye katkı koyması yasal bir görevdir. Yasal görevini, mazeret olarak sunmaya hakkı yoktur.

Orman Yangınına Gönüllülerin Katılması Yasada da Düzenleniyor

Yangınlara gönüllülerine katılması hususu Orman Kanunu md 69'da düzenlenmektedir. Yasa metninde; **"Orman yangınlarıyla mücadelede gönüllülerden de faydalanılır. Gönüllülerin yangına ulaşımı ile yangın söndürmeye yarayacak aletleri ve giyecekleri, Devlet ormanlarında orman idaresi tarafından karşılanır. Yangına katılan personel ve gönüllülerin iache giderleri yangın söndürme faaliyetleri süresince orman idaresi tarafından karşılanır."** denilmektedir.

Günlerdir insanlar buraya kendi imkanlarıyla yardıma koşmaktadır. Gönüllülerin çoğu kendi bütçeleriyle yangın alanlarına gitmiştir. Üzerlerindeki yangın kıyafetleri de yurttaşların bağışlarıyla temin edilmiştir. Hiçbir karşılık beklemeden can siperane çalışan bu kişilere, teşekkür edeceğine, "sen gelme" denilmesinin nedeni; bu insanların gerçeklere tanıklık etmeleri, tanıklıklarını sosyal medya gibi mecralardan duyurması nedeniyledir. Çünkü AKP yangını istediği gibi anlatarak kendisini kahraman ilan etmek istemektedir.

ÖNERİLERİMİZ

- 1.]** Anayasanın 169. Maddesi gereğince, yanan orman yerlerinde yeni orman yetiştirilmeli, bu alanlarda kesinlikle başka bir faaliyete izin verilmemelidir. Bu alanlar imara açılmamalı, bu alanlarda yapılaşmaya izin verilmemelidir.
- 2.]** Orman yangınlarının makul sürede kontrol altına alınmasını sağlayacak ve daha geniş alanlara yayılmasını önleyecek stratejiler oluşturularak, buna yeterli ekipman ve personel bulundurulmalıdır. Bu yeterliliğe sahip olmayan özel firma ile yapılan sözleşme feshedilmeli ve orman denetimleri kamu eliyle yürütülmelidir.

Bu bağlamda

- * THK uçakları yeniden devreye alınmalıdır
- * Acil yangın uçağı başta olmak üzere, ekipman eksikliği giderilmelidir

- 3.]** Orman alanlarındaki denetimler artırılmalı, önleyici denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir.
- 4.]** Orman muhafaza memurlarının görev ve yetkileri genişletilmeli, ormanlardaki suçüstü hallere müdahale edebilme yetkileri arttırılmalıdır.
- 5.]** Görevi orman yangınıyla mücadele olan, yangın eğitimi almış, bu alanda uzmanlaşmış kişilere kadrolu istihdam alanı açılmalıdır. Orman köylülerine yönelik eğitimler arttırılmalıdır.
- 6.]** Yangının sorumluları etkin bir biçimde araştırılmalı, yargılama makamları önüne çıkarılmalıdır.

3

MİSLİYLE ORMAN ALANININ VASFI DEĞİŞTİRİLİYOR

Cumhurbaşkanlığı'nın 3413 sayılı kararı ile 7 Ocak 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik¹ ile Cumhurbaşkanlığı'nın sınırlarını belirleyeceği alanların orman sınırları dışına çıkarılmasına dair usuller düzenlenmiştir.²

2018'deki Kanun Değişikliği ile Bu Uygulamanın Önünü Açılmıştır

Cumhurbaşkanı'na söz konusu yetkiyi veren düzenleme Orman Kanunu Ek Madde 16'da yer almaktadır. 19.04.2018 tarih ve 7139 sayılı Kanun'un 17. maddesi ile getirilen değişiklik, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Anayasa Mahkemesine taşınmıştır. Ancak, Anayasa Mahkemesi açıkça Anayasa md 169'a aykırı olan bu maddeyle ilgili başvuruyu oybirliği ile reddetmiştir.³

Söz konusu düzenlemeye göre, sınırları Cumhurbaşkanınca belirlenecek

- Tarım ve Orman Bakanlığınca, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında hiçbir yarar görülmeyen ve tarım alanına dönüştürülmesi de mümkün olmayan yerler,*
- 7139 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 28/4/2018 tarihi itibari ile üzerinde yerleşim yeri bulunan yerler,*
- Yerleşim yeri oluşturulması uygun olan taşlık, kayalık, verimsiz ve fiilen orman vasfı taşımayan yerler*

orman sınırları dışına çıkarılabilecek.

Anayasa'nın 169. Maddesi devlete ormanları koruma ve orman sahaları genişletme görevi yüklemiştir. Yani devletin asli görevi, orman sayılan sahaları korumak ve genişletmekle ilgili kanunlar düzenlemek, tedbirler almak üzerinedir. Ancak, Ek Madde 16 ile Anayasa madde 169'da sayılan halleri aşan durumlarda da orman sahaları, orman sınırları dışına çıkarılabilmemesinin önü açılmıştır. Şöyle ki, Ek Madde 16 uygulanarak ormanlık sahalar imara açılacaktır.

169. Maddeye göre, bir sahanın tarım dışında farklı alan olarak kullanılabilmesi için, o sahanın 31.12.1981 tarihinden önce orman niteliğini kaybetmesi gerekmektedir. 31.12.1981 tarihinden sonra bir ormanlık bir alanı, tarım dışında başka bir amaç için bir alanın orman statüsü değiştirilemez. Bu nedenle, Ek madde 16 ile bu maddenin uygulanmasına dair 07.01.2021'de yayımlanan yönetmelik açıkça Anayasanın 169. maddesine aykırıdır.

1] 6831 Sayılı Orman Kanununun Ek 16'ncı Maddesi Kapsamında Orman Sınırları Dışına Çıkarma İşlemlerine İlişkin Yönetmelik

2] 5 Ocak ve 7 Ocak 2022 tarihlerinde Resmi Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararı ile Ankara, Mersin, Kastamonu, Manisa sınırlarındaki ormanlık alanlarının "orman vasfı" kaldırılmıştır. Kastamonu ve Manisa'da 611.842 m², Ankara ve Mersin'de 376.494 m² olmak üzere 2 günlük süre içerisinde toplam 988.336 m²'lik ormanlık alanın orman vasfından çıkarılmıştır.

3] Anayasa Mahkemesi kararında "Kuralla yukarıda belirtilen çerçevede genel olarak orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar bulunmayan, fiilen orman vasfını yitirmiş yerlerin orman sınırlarının dışına çıkartılmasının, bu alanların iki katından az olmayan alanın orman yetiştirmek üzere OGM'ye tahsisinin düzenlendiği ve kuralın amacı dışında keyfi olarak kullanılmasını önleyecek yargısal başvuru yollarının bulunduğu gözetildiğinde kuralla Anayasa'nın 169. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmıştır." gerekçesini kullanmıştır. [AYM, E.2018/104, K.2020/39, 16/07/2020, § ...]

Ek Madde 16'nın uygulanması neticesinde; 25.11.2020'de yayımlanan iki ayrı Cumhurbaşkanı kararı⁴ ile İzmir'de 3.753.603,97 m² ve Bursa'da 485.542,30 m² alan orman dışına çıkarılmıştır⁵

Temmuz 2018 yılında bir Bakanlar Kurulu Kararı⁶ ve ardından da Kasım 2020'de iki ayrı Cumhurbaşkanı Kararı⁷ ile yaklaşık 6 milyon m²'ye orman alanı orman sınırları dışına çıkarılmıştır.⁸

Cumhurbaşkanlığı Döneminde Orman Suçları da Arttı

Yangınlar ve idari izinler dışında, işgal ve usulsüz yer açma nedeniyle de ormanlarımız yok edilmektedir. Orman Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, 2018'de 11683, 2019'da 12864, 2020'de 17369 dekarlık orman alanı işgal altına alınmıştır. 2018'de 14363, 2019'da 13494, 2020'de 22706 dekarlık orman alanı usulsüzce açılmıştır.

4) 25.11.2020 tarihli, 3226 ve 3227 sayılı Cumhurbaşkanı Kararları

5) 08.07.2018 tarihli Resmi Gazete yayınlanan 2018/12010 Sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile İstanbul, Kocaeli, İzmir ve Kütahya illerinde toplam 1.616.300,56 m² alan orman dışına çıkarılmıştır

6) 03.07.2018 tarih ve 2018/12010 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.

7) 25.11.2020 tarih ve 3226 ile 3227 sayılı Cumhurbaşkanı Kararları

8) Cihan Erdönmez - Kelepir Orman - <https://yesilgazete.org/kelepir-orman/> Son Erişim Tarihi:08.02.2022

DOĞAL TARİHİ VE KÜLTÜREL ALANLAR KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI ELİYLE İMARA AÇILACAK, ÖZELLEŞTİRİLECEK

28 Temmuz 2021’de tüm ülke ardı ardına çıkan yangınlarla mücadele ederken, aynı gün Resmi Gazete’de yayımlanan Turizmi Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, orman alanlarının Cumhurbaşkanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı eliyle yapılaşmaya açılmasına yol açacak düzenlemeler içermektedir.

Turizmi Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Doğa Hakları yönünden özetle 5 sakıncasının bulunduğunu söyleyebiliriz;

1. Doğal alanlar, ormanlar, meralar turizm alanları olarak ilan edilebilecek, yapılaşmaya açılacak; mera, yaylak ve kışlaklar turizm yatırımcılarına tahsis edilecek.
2. Kültür ve Turizm Bakanlığı eli ile doğal, tarihi ve kültürel alanlar ve kamuya ait olan alanlar yatırımcılara tahsis edilmek suretiyle özelleştirilecek.
3. Cumhurbaşkanı ile Kültür ve Turizm Bakanlığının doğal, tarihi ve kültürel alanlar üzerindeki yetkileri artırılacak, bu alanlar merkezi kararlar ile yönetilecek.
4. AKP, yerel yönetimlere sahip olmadığı, çoğu CHP’li Büyükşehir Belediyeleri sınırlarındaki alanları, turizm bölgesi, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi isimler adı altında kendi himayesine alarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı aracılığıyla yönetecek, bu alanlardaki yatırımları gasp ederek “kendi yatırımcılarına” tahsis edecek
5. Koylar ve Halka açık plajlar, mesire alanları özelleştirilecek. Yasa ile MUÇEV benzeri yapılar meşruluk kazandırılmıştır.

Doğal, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Yoğun Olduğu Hazine Arazileri İmara ve Turizme Açılacak

Turizmi Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 1. maddesi ile

- Cumhurbaşkanı kararıyla doğal, tarihî ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı alanlara Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi statüsü verilebilecek
- Orman vasıflı alanlar dahil hazine taşınmazları ve tescilli mümkün olan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ise Turizm Merkezleri haline getirilebilecek.

İmara ve Turizme Açılacak Alanlar Özel Sektöre Verilecek

Kanunun 2. maddesiyle Kültür ve Turizm Bakanlığı istediği kültür ve turizm koruma ve gelişme bölgesinde veya turizm merkezinde özel sektör işbirliğini sağlamak için yatırımcıların da katılımıyla turizm hizmetleri yönetim birlikleri kurmak yetkisine sahip olacak. Tanımı yapılmayan “turizm hizmetleri yönetim birlikleri” adlı yeni bir kavram oluşturulmuş, turizm bölgelerinin özel sektör işbirliği ile işletilmesi hedeflenmiştir.

Belediyelerin Denetim Yetkileri Daraltılıyor

Kanunun 3. maddesiyle yetkili idareler tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen konaklama işletmelerinin [Belediye belgeli konaklama tesisleri] bu ruhsatı aldıktan sonra bir yıl içerisinde Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletme belgesi almaları zorunluluğu getirilmiştir. Bu yolla belediyelerden aldıkları işyeri açma ve çalışma ruhsatıyla faaliyet gösteren konaklama tesisleri, Kültür ve Turizm Bakanlığının denetimine alınmıştır.

Günöbirlik Tesisler İle Koylar Ve Halk Plajları Özeleştirilecek

Kanunun 4. maddesiyle, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde, imar planı gerektirmeyen, konaklama içermeyen günöbirlik tesisler inşa edilebilecek. Yurttaşların denize ücretsiz girebildikleri koylar, halk plajları özeleştirilecek.

Ormanlar, Doğal, Tarihi ve Kültürel Alanların İmar Planlarını Kültür ve Turizm Bakanlığı Yapacak

Kanunun 5. maddesiyle, Kültür ve Turizm Bakanlığının, kültür ve turizm koruma ve gelişme bölgeleri ile turizm merkezlerindeki imar yetkisi genişletilmiştir.

Değişiklik öncesinde, bu bölge sınırları içerisinde turizm amaçlı ve odaklı imar planlarını yapma ve yaptırma yetkisi Kültür ve Turizm Bakanlığına aitti. Bu bölge ve merkezlerin sınırları içinde kalan milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiat koruma alanları, doğal sit alanları, sulak alanlar gibi koruma alanlarının plan onama yetkisi ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktaydı.

Yapılan değişiklikle Kültür ve Turizm Bakanlığının mevcut yetkisine ek olarak, bu bölge ve merkezlerin içinde yer alan korunan alanlarda kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce hazırlanan her tür ve ölçekteki plan ve plan değişikliklerinin sadece Kültür ve Turizm Bakanlığına sunulması, Bakanlık tarafından uygun görülen planların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilmesi, bu planların Kültür ve Turizm Bakanlığı ile mutabakat sağlanarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca geç 6 ay içinde sonuçlandırılması kuralı getirilmiştir.

Mera, Yaylak ve Kışlaklar Turizme Açılıyor

Değişikle birlikte mera, yaylak ve kışlakların tahsis amacı değiştirilebilecek¹, bu alanlar turizm amaçlı kullanılmak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı'na tahsis edilebilecekler. Bu düzenleme de Anayasanın 45. maddesine aykırılık taşımaktadır. Zira, Anayasanın 45. Maddesi devlete, meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırmak görevini yüklemiştir.

Yatırımcılara Yat Limanı İçin Taşınmaz Tahsis Edilecek

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca uygun görülen yat limanlarının yapılması amacıyla yatırımcılara taşınmaz tahsis edilebilecek.

Hazine Arazileri Yatırımcılara Tahsis Edilebilecek

Kültür ve Turizm Bakanlığı, kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri dışında kalan ve imar planları ile turizm amaçlı kullanıma ayrılan, kamu hizmetlerinde kullanılanlar ile üzerinde irtifak hakkı tesis edilenler hariç, hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, tapuya tescili mümkün olan devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici yerleri konaklama tesisleri yapmaları için yatırımcılara tahsis edilebilecek.

Turizm Amaçlı Kullanıma Ayrılan Hazine Taşınmazları Yatırımcılara Tahsis Edilecek

Turizm bölgeleri ve turizm merkezleri dışında kalan ve imar planları ile turizm amaçlı kullanıma ayrılan yerlerdeki hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, konaklama tesisi yapılmak üzere yatırımcılara tahsis edilebilecek.

1] Ot bedeli taşınmazın yatırımcıya tahsisi aşamasında yatırımcı tarafından karşılanmak kaydıyla

Jeotermal Turizm Alanı Olan Hazine Taşınmazları Yatırımcılara Tahsis Edilecek

Jeotermal suyun kullanımına yönelik turizm amaçlı kullanıma konu edilebilecek hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, konaklama tesisi yapılmak üzere yatırımcılara tahsis edilebilecek.

Cumhurbaşkanı Koruma ve Gelişim Bölgesinin Tamamını Bir Yatırıma Verebilecek

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesinin tamamının veya alt bölgesinin tek bir ana yatırımcıya tahsisi için yapılan başvuruların tamamı hakkında sadece Cumhurbaşkanı karar verecek.

Orman Genel Müdürlüğü Tesisleri Yatırımcılara Satılabilecek

Kanunun 16. Maddesiyle; orman alanlarındaki ve turizm bölgesi içinde olsun ya da olmasın kıyı ilçelerdeki mesire yerleri ile Orman Genel Müdürlüğü'ne ait konaklama tesisleri, Bakanlık tarafından yatırımcılara tahsis edilecek.

Kıyıları İşgal Eden “MUÇEV” Tarzı Yapılar Meşrulaştırılıyor

Kanunun 17. Maddesiyle, Kıyıları işgal eden “beach” lere işletme belgesi verilerek kıyı işgaline meşruluk kazandırılmıştır. Tanımı yapılmamakla birlikte, “müstakil plaj işletmeleri” denilen yeni bir kavram türetilmiş ve bu işletmelere turizm işletmesi belgesi verileceği düzenlenmiştir.

MÜSİLAJ VE KİRLİLİKLER İLE MARMARA DENİZİ

Marmara Denizindeki müsilaj sorununun temel nedenleri olarak bölge kentlerindeki endüstriyel kirlilikler, derin deniz deşarjı, termik santral projelerinden kaynaklı kirlilikler, kentsel atıkların denize bırakılmasından kaynaklı kirlilikler sayılmaktadır. Aynı biçimde, kıyı kent ve yerleşim alanlarındaki deniz dolgularının kıyı ekosisteminde yarattığı ekolojik etkilerin de deniz salyasına yol açtığı iddia edilmektedir.

Bilimsel Raporlardaki Uyarılar Dikkate Alınmamıştır

Marmara Denizi'ndeki kirlilik bir anda oluşmuş değildir. 1989 yılında ilk belirtilerin oluştuğu iddia edilmektedir.

Sevinç ve Erdal İnönü Vakfı bünyesinde çalışmaları sürdüren **Marmara Çevre İzleme Projesi (MAR-EM) kapsamında 2007-2014 yılları arasında hazırlanan yüzlerce sayfalık 9 kapsamlı rapor, Marmara'da stabil bir müsilajın oluştuğunu ve müsilajın gelecekte artacağını yıllardır bilindiğini ortaya koymuştur.** Söz konusu raporlar, Çevre Bakanlıkları ile Tarım Bakanlıklarındaki Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüklerine sunulmuştur. Bakanlıklar tarafından; raporlar dikkate alınmamış, aksine Marmara Denizi'nin temiz olduğuna dair açıklamalar yapılarak, kamuoyu algısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

2009 tarihli Tekirdağ açıklarında yapılan araştırmayı konu alan raporda, **"KontROLSÜZ ve Hiçbir arıtmaya tabi olmaksızın yapılan atıksu deşarjlarının direkt etkisi göz ardı edilmemeli"** uyarısında bulunulmuştur.

2013 tarihli raporda, **Marmaray hafriyatının Marmara Denizi'nin en derin yeri, dolayısı ile en kalın su katmanına sahip olan Çınarcık ve Doğu Marmara bulunduğu bölgeye döküldüğüne dikkat çekilmiştir.**

2014 tarihinde hazırlanan raporda ise, Marmara Denizi genelinde arıtmaz yapılan deşarjların yanı sıra halihazırda çalışan ve onlarla ifade edilebilecek sayıda yapımı planlanan enerji santrallerinin soğutma suyu borularının, elverişli bir ortam bulup üreyen kirlenmiş organizmalar ile dolarak kullanılamaz hale geleceğine, bunun önlenmesi için klor türevlerinin kullanıldığına ve gelecekte de kullanılacağına dikkat çekilmiştir.

Marmara Belediyeler Birliği'nin Raporlarında da Uyarı Var

Marmara Belediyeler Birliği'nin 21-22 Kasım 2017 tarihli Marmara Denizi Çalıştayı sonucunda:

- Endüstriyel ve evsel atıksu deşarjlarının izlenmesinde etkinlik, süreklilik ve koordinasyonun sağlanması gerekmektedir,
- Marmara Denizi'ne yapılan tüm atıksu arıtma tesislerinde Azot [N], Fosfor [P] gideriminin zorunlu olması gerekmektedir,
- Büyük akarsuların denize boşalma noktalarında belirlenecek kritik parametreler dikkate alınarak sürekli numune alma ve izleme noktalarının oluşturulması gerekmektedir,
- *Endüstriyel atıksuların kanalizasyona deşarj edilecek kriterlere sahip olmaksızın kanalizasyonlara deşarj edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu konuda denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi, suyun karakterizasyonuna göre bir arıtma prosesinden geçirildiği ve akabinde*

kanalizasyona deşarj edilmesini sağlamak üzere denetim mekanizmalarının geliştirilmesi, güçlendirilmesi ve çağa ayak uyduran teknolojilerle desteklenmesi gerekmektedir,

- Endüstride kullanılan atık solventlerine ilişkin her ne kadar seyreltme yasakları olsa da yasakların delinmesi suretiyle solventlerin seyreltilerek deşarj parametrelerini yakalanması sağlandığı görülmektedir. Denetim mekanizmasının geliştirilmesi bahsinde solventlerin seyreltilmesi hususunun da dikkate değer bulunması gerekmektedir,
- **Gelecek projeksiyonlarının layıkıyla yapılmaması ve kötü planlama nedeniyle şehir içerisindeki sanayi kuruluşlarının layıkıyla organize edilememesi ve kümelenememesi ciddi zafiyetlere neden olmaktadır.** Birbirlerine yakın karakterde atıksu oluşturan sanayi kuruluşlarının bir araya gelmesinin sağlanması ve ortak proseslerle endüstriyel atıksuların kanalizasyona deşarj öncesi yönetimi ciddiyle ele alınması gerekmektedir,
- Tersanelerde gemilere uygulanan fiziksel ve kimyasal işlemler deniz kirliliğine, ayrıca bu işlemler esnasında ve sonrasında oluşan emisyonun da hem hava hem de deniz kirliliğine neden olduğu bilinmektedir. Deniz kirliliğinin kontrolü faaliyetlerinde tersanelerin de ayrıca ele alınmaları gerekmektedir,
- Artılmış atıksuların yeniden kullanılması / geri kazanılması faaliyetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu bağlamda gri su uygulamalarının sistematik ve hukuki bir zemine ihtiyaç duyduğu da dikkate alınmalıdır.
- Marmara Denizi'ni etkileyecek yükte bir nehrin etkilerinin saptanması adına, mansabı ile boğaz üzerindeki kritik istasyonlarda ölçüm sıklığı aylık düzeyde kontrol edilmesi gerekmektedir.

denilmiştir.

Marmara Belediyeler Birliğinin Ergene Eylem Planı Hakkında Görüşleri

2018'de yayınlanan Ergene Havzası Koruma Eylem Planı Durum Değerlendirme Raporu'nda, raporun ilk versiyonunun hazırlığı aşamasında eylem planı kapsamındaki çalışmaların Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından 2019 yılının Nisan ayı içerisinde bitirilebileceğinin öngörüldüğünden, ancak özellikle Tekirdağ Derin Deniz Deşarjına ve endüstriyel atıksu toplama kanallarına ilişkin bazı projelerin 2019 yılında ihale edileceği öğrenildiğinden dolayı Eylem Planının 2019 yılı içerisinde başarıyla sonuçlandırılmasının uzak bir ihtimal gibi gözüktüğünden söz edilmiştir.

Kanal İstanbul, Marmara Denizini Daha da Kirletecek

TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM)'in⁴ Kanal İstanbul projesinin ÇED raporuyla ilgili görüş yazısında kanalın Marmara Denizi ve Karadeniz'de yaratacağı etkilerin bu alanda uzman bilim insanları tarafından araştırılması gerektiği dile getirilmiştir. TÜBİTAK MAM'ın görüşünde:

- * Marmara Denizine boşaltılacak malzemenin çamur ve organik karbon değerinin çok yüksek olduğundan, reaktif organik madde ve insan kaynaklı organik/metal kirleticilerin denize ve deniz ekosistemine zarar verme riski taşıdığından
- * TÜBİTAK Analiz Raporuna göre karada bertaraf edilmesi gereken atıkların, ÇED Raporunda denize doldurulmak istendiğinden,
- * Dip tarama çamurlarının bertaraf işleminin fiziksel, kimyasal ve biyolojik riskler taşıdığından,
- * Deniz tabanında beklenenden daha geniş bir alanda ekosistem tahrip olacağından
- * Yüksek miktarlardaki çamur boşaltım faaliyeti nedeniyle oluşacak bulanıklığın akıntı ile daha geniş alana yayılacağından,
- * Binlerce ton organik madde yükü ile Marmara Denizi'nin oksijen dengesinin olumsuz yönde etkileneceğinden, su dolaşımının zayıf olduğu bölgelerde oksijeni tamamen yok olacağından
- *

- * Boşaltılacak maddenin, Marmara Denizi su kolu ve dip canlıları açısından, akut ve kronik etkilere yol açma riski taşıdığından
- * Küçükçekmece gölü ve kanalın kazılması sırasında kirlenmiş malzemenin akıntı ve rüzgar etkisiyle çözünmüş besin iyonları, metaller ve organik maddelerin Marmara Denizi kıyusal alanında kirlilik yaratacağından

sonuç olarak, ÇED raporunda yer alan dip tarama faaliyetinin çevresel/ekolojik etkilerinin belirlenmesi konusunun, bilimsel temellere dayandırılmadığından ve uzman deniz bilimcileri tarafından yapılmadığından bahsedilmiştir.

Marmara Denizindeki Tehditler Bitmiyor

MAREM'in "Kütleli Müsilaj Oluşumunun Durumu ve Marmara Denizi Ekosisteminde Bıraktığı Etkiler" isimli alt başlıklı deniz çalışma ayağı verilerine göre;

- Marmara Denizi su kütleleri bağlamında deniz kirliliği ile direkt etkili parametrelerde çok ciddi sapmalara rastlanmış, kirlilik indikatörü olan suda çözünmüş oksijen, deniz rengi, pH [asitlik], besleyici tuzlar gibi değerlerde kirliliğe bağlı çok ciddi değişimler ölçülmüştür.
- Özellikle Ergene Deşarjının etki alanı olan orta Marmara Denizi kesitinde her iki su kütlelerinde yaşama elverişli değerlerin çok ciddi şekilde sınırların altına düştüğü, önceki senelerde gerçekleşen çalışmalar ile karşılaştırıldığında neredeyse anoksik [oksijen bulunmayan] bölgelerin oluştuğu yönünde ölçüm değerleri ile karşılaşılmıştır.
- Biyoçeşitlilik bakımından yapılan örneklemelerde, aynı istasyonlardan geçmiş senelerde yapılan örneklemelere oranla tür çeşitliliğinin dramatik şekilde düştüğü, birçok istasyonda tür çeşitliliğinden bile bahsetmenin olanaksız olduğu tespit edilmiştir.
- Marmara Denizi genelinde müsilaj külesinin mevcut halde bulunduğu, form değiştirerek tüm su kütlelerini, farklı derinliklerde etkilemeye devam ettiği, farklı bölgelerde farklı oranlarda bakteriyolojik olarak parçalanmaya başladığı gözlenmiştir.
- Örnekleme yapılan tüm istasyonların tüm üst su kütlelerinde [interface üzeri Karadeniz kökenli su kütleleri] müsilajı parçalayan baskın bakteri grubu olarak vibrio grubu tespit edilmiştir.
- Balık midye ve istakoz gibi canlılarda görülen Vibrio enfeksiyonlarının insanlara geçebildiği tespit edilmiştir. Vibrio alginolyticus insanlarda da 1973 yılında insan patojeni olarak tanımlanmış ve tesadüfi olarak göz, kulak ve yara enfeksiyonu kaynağı olduğu tespit edilmiştir.
- Vibrio kökenli hastalıklar ağırlıklı sindirim sistemi yolu ile etkili olduğundan, deniz ortamında beslenme zinciri yolu ile hızlıca yayılabilecek niteliktedir.
- Yerinde yapılan Marmara deniz suyu kimyasal analizlerinin ön bulguları çerçevesince, Marmara Denizi ana su kütlelerinde ortalama amonyak değerlerinin çok yüksek olduğu, amonyağın, ortamda çok düşük ölçülen oksijen değerleri dolayısı ile nitrat ve nitrite dönüşmediği tespit edilmiştir.
- 2020 senesi Kasım-Aralık aylarında faaliyete geçmiş olsa da, deşarj noktasından başlamak üzere tüm dağılım alanında Ergene deşarjının ölçüm cihazlarına bile gerek duyulmayacak ölçüde aşırı olumsuz etki yaptığı, Marmara Denizi alt ve üst su kütlelerini ciddi oranda etkilediği, söz konusu deşarj devam ettirildiği takdirde Karadeniz'in yok olma sürecine gireceği ve kuzeyinden başlamak üzere Ege Denizi'nin büyük bir risk altına sokulmuş olacağı, ölçülen parametreler ışığında açıkça söylenmiştir.

“Kanal İstanbul Projesinden Vazgeçilmelidir”

- 1.) Şeffaf bir biçimde bugüne kadar yapılan tüm hatalar ortaya konulmalıdır.
- 2.) Marmara Denizi'nin bu duruma gelmesine yol açan milyonluk yatırımların neden işe yaramadığı, bu yatırımlar nedeniyle oluşan kamusal zarar ortaya çıkarmalı ve sorumluları yargı önüne götürülmelidir.
Bu koşullar ile Marmara Denizinin bugün yaşadığı sorunların, diğer denizlerimizde de yaşanmasının önüne geçmiş oluruz.
- 3.) Sanayi ve evsel tüm atıklar için derin ya da değil denize her türlü deşarjdan vazgeçilmelidir.
- 4.) Bölgede, deniz desarjı projeleri, **termik santral projeleri**, liman, tersane, kimyasal depolama alanları, kıyı dolgu projeleri gibi yeni projelere izin verilmemeli, mevcuttaki tesislere de üretim ve kapasite artış izni verilmemelidir.
- 5.) **Kanal İstanbul projesinden vazgeçilmelidir.**
- 6.) Durum bir afet tanımı içerisinde kabul edilmeli, özellikle küçük/yerleşik balıkçılar esas alınarak, afet durumu altındaki muafiyet ve hükümlerden faydalandırılmalıdır.

6

ERGENE HAVZASINDAKİ İHMAL VE İHLALLER

Deşarj, Denizin Sonunu Getiriyor

2003 yılında "Ergene Nehrindeki Kirliliğin ve Çevreye Etkilerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan [10/2,6] Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonu Raporu" hazırlanmıştır.

2003 yılında TBMM'ye sunulan raporda, Ergene Nehri ve Çorlu deresinin çok kirli su niteliğinde olduğu, bölgenin sanayi kuruluşları tarafından doygunluk yaşadığı, kirliliğin bölgedeki endüstriyel faaliyetlerden, tarımsal aktivitelerden ve evsel atıklardan kaynaklandığı, kirliliğin sanayi gelişimi ve nüfus artışına oranla artış gösterdiği, denetimlerin yeterli oranlarda olmadığı tespit edilmiştir.

Havzadaki kirliliğin tespiti ile birlikte bölgedeki sanayi yatırımlarının, bölgenin kirlilik yükü de göz önünde bulundurularak kontrol altına alınması, sanayi yatırımlarının tarıma dayalı endüstri üzerinde yoğunlaşması gerektiğine dair öneriler sunulmuş, havza bazında yönetimin gerekliliği vurgulanmıştır.

Bu yönleriyle olumlu olan rapordaki, **atıksuların Ergene Nehri yerine denize deşarj edilmesine ilişkin öneri, bilim çevreleri tarafından günümüzde dahi eleştirilmektedir.**

Rapordaki **havza bazında bir yönetim anlayışı getirilmesine ilişkin öneri yerine getirilmemiş**, yetkili kurum ve kuruluşların birbirlerinden ayrık çalışmalarının önü açılmıştır. Trakya Su, Kanalizasyon ve Katı Atık İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmamıştır. Bölgedeki evsel, endüstriyel atıksu ve katı atık sorununu tek elden çözecek olan Trakya Su, Kanalizasyon ve Katı Atık İdaresi kurulmadığı için evsel atıksu ve evsel katı atık bertarafı işlemleri ilgili Belediyelerce yürütülmektedir. Endüstriyel atıksu ve katı atık bertarafı iş ve işlemlerinin kontrol ve denetlenmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sorumluluğundadır.

Öyle ki, bölgedeki deşarj ve atık arıtmaya ilişkin projeler tekil projeler olarak ele alınmış, havza ve Marmara Denizi üzerindeki etkileri kümülatif olarak değerlendirilmemiştir. Tekirdağ Valiliği'nin koordinatörlüğünde Tekirdağ Ergene Derin Deniz Deşarj A.Ş tarafından yürütülen Meriç-Ergene Havzası OSB Müşterek Atıksu Arıtma Tesislerinde Arıtılmış Atıksuların Marmara'ya Deşarjını Sağlayacak Toplama ve Derin Deşarj Sistemi Uygulama Projesinde, her bir OSB tek başına ele alınmış, bu tesislerin atıklarının Ergene Havzası üzerindeki çevresel etkilerini bütüncül olarak hesaplayan, kümülatif etki değerlendirmeleri yapılmamıştır.

Sanayi kuruluşlarının sayısının artışının, kirliliği de artırdığını söyleyen raporda, **bölgede hiçbir ilave sanayi kuruluşuna yer verilmemesinden söz edilmesine karşın**, organize halde sanayiye ilişkin de teşvik önerilmiştir. Bu kapsamda, Trakya Bölgesinde, 10 Adet Islah Organize Sanayi Bölgesi oluşturulmuştur.

TBMM Komisyonu tarafından

1. Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğinde [SKKY] bazı endüstri kategorilerinde standardı tanımlanmamış kirliletiçi parametrelerinin [renk, koku, AOX vb.] bulunduğu, bu nedenle renk çözünlülüğüne ilişkin bir müdahale yapılamamakta olduğuna ve bu parametrelerin SKKY tablolarında mutlaka yer alması gerektiğine,
2. DSİ Genel Müdürlüğü'nün dere ıslahı çalışmalarına hız vererek bu çalışmayı en kısa sürede tamamlaması gerektiğine,

3. Trakya Su, Kanalizasyon ve Katı Atık İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulması [2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun örneğinde olduğu gibi] ve kuruluş çalışmalarının DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi gerektiğine,
4. Bu yapının oluşmasının ve ilgili mevzuatın hazırlanmasının zaman alması nedeniyle, bölgesel bazda çalışan bir kurumun [DSİ, Çevre Bakanlığı vb.] gerekli etüt çalışmalarını hızla gerçekleştirmesine,
5. Bölgedeki evsel, endüstriyel atıksu ve katı atık sorununu tek elden çözecek olan Trakya Su, Kanalizasyon ve Katı Atık İdaresi'nin kapsamlı bir ihale yaparak atıksu arıtma ve katı atık tesislerinin yerlerini, sayısını ve deşarj yöntemlerini belirlemesi gerektiğine,
6. Arıtılmış atıksuların Ergene Nehrine ve kollarına kesinlikle deşarj edilmemesi gerektiğine, ve bu bağlamda uygun bir yerden denize deşarj edilme alternatifinin bu ihale kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine,
7. Ergene Nehrinin kirliliğinin yaklaşık% 75'inin Çorlu ve Çerkezköy bölgesindeki sanayi ve evsel kirlilikten kaynaklandığı ve bu kirliliğin doğrudan denize aktarılması ile nehirdeki kirliliğin büyük ölçüde azalacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda; özellikle bu bölgeden kaynaklanan kirliliğin Ergene Nehrine ulaşmasını engellemek amacıyla arıtılmış atıksuların yaklaşık 20 km gibi bir mesafe aşarak denize deşarj edilmesi gerektiğine,

karar verilmiştir.

Ancak bugüne kadar yapılan iş ve işlemler değerlendirildiğinde;

- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından dere ıslahı çalışmaları henüz tamamlanmamıştır. İvedilikle tamamlanması gerekmektedir.
- Trakya Su, Kanalizasyon ve Katı Atık İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmamıştır.
- Bölgedeki evsel, endüstriyel atıksu ve katı atık sorununu tek elden çözecek olan Trakya Su, Kanalizasyon ve Katı Atık İdaresi kurulmadığı için evsel atıksu ve evsel katı atık bertarafı işlemleri ilgili Belediyelerce yürütülmektedir. Endüstriyel atıksu ve katı atık bertarafı iş ve işlemlerinin kontrol ve denetlenmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sorumluluğundadır.
- Bölgeden kaynaklanan kirliliğin Ergene Nehrine ulaşmasını engellemek amacıyla arıtılmış atıksuların denize deşarjı için yapılan Ergene Derin Deniz Deşarj Hattının bir bölümü tamamlanmış, bu bölüme 2020 yılı Kasım ayı itibarıyla atıksu kabulü yapılarak, renk ve tuzluluk parametreleri dikkate alınmadan derin deniz deşarjına verilmeye başlanmıştır. Hattın diğer bölümü henüz hizmete girmemiştir.
- Ayrıca; 12 Organize Sanayi Bölgesinin atıksularının arıtılması için yapılmakta olan ortak Arıtma Tesislerinden 3 tanesi henüz çalışır duruma getirilmemiştir.
- Faaliyete alınmayan ve yapımı henüz tamamlanmamış diğer derin deşarj bölümü çevresindeki tüm atıkların Ergene Nehrine ve kollarına deşarjı devam etmektedir.

Sonuç olarak söz konusu komisyon raporunda yapılması belirtilen kısa-orta-uzun vadeli çalışmalar ve nihai kararda belirtilen hususlar zamanında gerçekleştirilmemiştir.

Ergene Havzası Koruma Eylem Planı Tamamlanmamıştır

2011 Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından Ergene Havzası Koruma Eylem Planı olarak hazırlanmış, 2013/6 Sayılı Başbakanlık Genelgesi olarak 13.06.2013 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Eylem planında yer alan başlıklar aşağıdaki şekildedir;

- a. Dere yataklarının temizlenmesi,
- b. Evsel ileri biyolojik atıksu arıtma tesislerinin DSİ tarafından inşası,
- c. Islah Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması,
- d. Sanayi için ortak ileri atıksu arıtma tesislerinin [AAT] inşası,
- e. Sanayide daha az su ve kirletici hammadde kullanımına geçilmesi,
- f. Havza ağaçlandırma ve erozyonla mücadele,
- g. 1/25.000'lik planların uygulamaya girmesi,
- h. Katı / tehlikeli atıklara ilişkin yönetim tesislerinin kurulması,
- i. Zirai kaynaklı kirliliğin kontrolü,
- j. Gerçek zamanlı sürekli izleme sağlanması,
- k. Denetimlerin sıklaştırılması,
- l. Deşarj standartlarının yeniden düzenlenmesi,
- m. Taşkın erken uyarı sisteminin kurulması,
- n. Yeraltı suyunun kullanımının kontrol altına alınması,
- o. Baraj ve göletler ile sulama tesislerinin tamamlanması.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin CHP Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'ün soru önergesine¹ verdiği yanıtta, Ergene Havzası Koruma Planında yer alan 15 eylemden, 7 adetinin tamamlandığı, 6 adetinin devam ettiği, 2 eylemin ise sürekli olarak takip edildiğinden söz edilmiştir.

Eylem Planında Yerine Getirilmeyen Maddeler

- * Ergene Havzasındaki tarımsal kirlilikle ilgili bir önlem alınmamıştır
- * Ergene Havzasındaki kirlilik halen temizlenmemiştir. Oluşacak endüstriyel kirliliği önlemeye, endüstriyel atıkları arıtmaya ilişkin tesislerden sadece 1 tanesi çalışmaktadır.

Endüstriyel atıksularının ileri arıtma teknikleriyle arıtıldıktan sonra kapalı kanal, tünel ve kollektörler vasıtasıyla taşınarak Marmara Denizi'ne 4,5 km açıktan ve 47,5 m derinlikte deşarj edilmesi için Tekirdağ Valisi Başkanlığında Tekirdağ Ergene Derin Deniz Deşarjı AŞ kurulmuştur.

Ergene 1, Ergene 2 OSB, Muratlı OSB ve Türkgücü OSB ileri atık su arıtma tesislerinin inşaatları tamamlanmış, bunlardan sadece Muratlı OSB'nin atıksu arıtma tesisi işletmeye alınmıştır.

Eylem planındaki gerçekleştirilmeyen hedefler:

- * Sanayide daha az su ve kirletici madde kullanımına geçilmesi ,
- * Katı / tehlikeli atıklara ilişkin yönetim tesislerinin kurulması,
- * Baraj ve göletler ile sulama tesislerinin tamamlanması
- * Yeraltı suyunun kullanımının kontrol altına alınması,

1] 7/40253 Esas numaralı Ergene Nehrinde meydana gelen kimyasal kirliliğin ne zaman temizleneceğine ilişkin soru önergesine verilen yanıt <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/7/7-40253sgc.pdf> Son Erişim Tarihi: 08.02.2022

BATI KARADENİZ BÖLGESİNDEKİ SELLER HAKKINDA RAPOR

11 Ağustos 2021 tarihinde Batı Karadeniz bölgesinde yaşanan sel ve taşkınlar nedeniyle Kastamonu, Bartın ve Sinop illerinde ağır hasarlar oluşmuştur.

Yaşanan sel nedeniyle 78 vatandaşımız (62 Kastamonu, 15 Sinop, 1 Bartın) hayatını kaybetmiştir.¹ Sinop'ta 8 ve Kastamonu'da 26 olmak üzere toplam kayıp ihbarı sayısı 34 olarak açıklanmıştır.²

Sinop'un Ayancık ve Türkeli, Kastamonu'nun Azdavay, İnebolu, Bozkurt, Küre ve Pınarbaşı, Bartın'ın Ulus ilçesi selden en ağır biçim etkilenen yerleşim yerleri olmuştur.

Bartın Ulus, Kastamonu Abana, Azdavay, Bozkurt, Çatalzeytin, Devrekani, İnebolu, Küre, Pınarbaşı, Şenpazar, Sinop Merkez, Ayancık, Türkeli, Gerze, Boyabat ve Erfelek ilçelerinde AFAD tarafından Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi ilan edilmiştir.

Sel nedeniyle birçok köprü yıkılmış, karayolları ulaşımına (Bartın-Karabük, Kumluca- Kozcağız Sinop-Türkeli, Ağlı-Şenpazar, Evrenye-Devrekani gibi) kapanmış, bir çok yerleşim yerinde elektrik ve su kesintileri olmuştur.

Küre'de 198 mm, Pınarbaşı'na 167 mm, Azdavay'a 145 mm, İnebolu'ya 123 mm, Abana'ya 122 mm Bozkurt'a 117 mm yağış düşmüştür. Ayancık'ta 240,5 mm, Boyabat'da 76,6 mm, Dikmen'de 54 mm, Erfelek'te 78,6 mm, Gerze'de 72,4 mm, Merkez'de 83,8 mm, Türkeli'nde 88,8 mm yağış düşmüştür. Bartın/Ulus'a son 24 saatte m²'ye düşen yağış miktarı 302,4 kg. Bartın'ın yıllık toplam yağışı ise 1044 kg/m². Bir yılda yağması beklenen yağışın neredeyse üçte biri 24 saatte düşmüştür.

Yağışlardan ağır biçimde etkilenen Ayancık'ta devlet hastanesi de sular altında kalmış, hastaların bir kısmı Sinop Atatürk Hastanesi'ne tahliye edilmiştir. Selde mahsur kalan birçok yurttaş, hava araçları ile güvenli bölgelere tahliye edilmiştir.

AYANCIK VE İHMALLER

Tarihinde bir çok kez sel yaşayan Ayancık'ta, kentsel yerleşimin geçmişteki felakete göre tasarlanmadığı ortaya çıkmıştır. Dere yatağı içerisinde Orman Genel Müdürlüğüne bağlı birimler tarafından kurulan tomruk deposu, yaşanan felaketin sonuçlarını daha da ağırlaştırmıştır.

Babaçay Mahallesi'nde 35 yıl önce toprak kayması yaşanması üzerine inşa edilen afet konutları dere yatağına inşa edilmiştir.

2012 yılında yaşanan sel sonrasında, Ayancık Çayının ıslah edilmesinin 50 yıl sonra gelen sel baskınında büyük bir felaketi önlediğinden, selin ilk önce vuracağı 208 daireden oluşan 13 bloklu afet evleri ile yine çay boyunda ki kooperatif binaları, sanayi sitesi ve bir ilköğretim okulu, ardından da kent merkezinin kurtarıldığından söz eden bir haber yayınlanmıştır. Haber içeriğinde görüşleri alınan dönemin Ayancık Belediye Başkanı Ayhan Ergün, "1963 yılında yaşanan ve büyük acılara neden olan sel felaketini unutmadık. Sürdürdüğümüz girişimlerin sonuçlanması ardından ıslah çalışmaları yapıldı. Bu konuda basın mensubu arkadaşlarımızın yaptığı uyarıcı ve yönlendirici haberlerde büyük ses getirdi ve çabalarımıza yardımcı oldu. Bu nedenle ülke basınına Ayancık çayının ıslahını gündem yapan değerli Sinop basın mensuplarına teşekkür ediyorum. Ayancık Çayını ıslahını başlatan başta Orman ve Su İşleri Bakanı Prof.Dr. Veysel Eroğlu'na görev yapmış tüm D.S.İ 7.Bölge Müdürlüğü'ne

1 <https://afad.gov.tr/bartın-kastamonu-ve-sinopta-meydana-gelen-yagislar-hakkında--2200> Son Erişim Tarihi: 08.02.2022

2 <https://afad.gov.tr/bartın-kastamonu-ve-sinopta-meydana-gelen-yagislar-hakkında--1330> Son Erişim Tarihi: 08.02.2022

Valilerimize, Milletvekillerimize, Kaymakamlarımıza, D.S.İ İl Müdürlüğümüz ve değerli Personelimize Ayancık halkı adına teşekkür ve minnetlerimizi sunuyoruz” açıklaması yapmıştır.

2019 tarihli, Batı Karadeniz Taşkın Eylem Planında, Ayancık'taki dere ıslah çalışmalarının yetersizliğinden söz edilerek taşkın duvarlarının yükseltilmesi gerektiğinden, akarsu yataklarında yatak temizliği yapılması gerektiği uyarısı yapılmıştır.

Ayancık'ta 120 metre olan dere yatağının genişliği bazı yerlerde 80 metreye, bazı yerlerde ise 60 metreye düşürülmüştür. Tomruk deposundan selle birlikte gelen tomrukların dere yatağını daha da daraltması, köprülerin yıkılmasına, felaketin daha da büyümesine neden olmuştur.

BOZKURT ve İHMALLER

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yapılan Batı Karadeniz Havzası Taşkın Yönetim Planında, Ezine Çay yatağı üzerinde yapılan modellemeler neticesinde, derenin sağ sahilinin yüksek taşkın tehlike riskine maruz kalacağı uyarısı yapılmıştır. Planda, 2014 yılında Ezine çayının taşması sonucunda Abana ilçesi yerleşim yerleri ile ticaret alanlarının sular altında kaldığından da söz edilmiştir.

Islah Hatalı Yapılmış

Planda ilçe merkezindeki dere ıslahı sırasında sağ sahildeki kanal duvarlarının sol sahildeki duvarlarından yaklaşık 1 m daha düşük yapıldığından, iki dere birleşiminin 150 m mansabında her iki sahilde de dereye erişim için açıklıklar bırakıldığından, kanal duvarlarının birleştirilmediğinden söz edilerek bu açıklardan taşan suların akarsuya dönemediği için sağ ve sol sahil yerleşimlerinde ciddi taşkın riski oluşturduğundan söz edilmiştir.

Dere Yatağında Yapılaşmayı Devlet Önermiş

2000 yılında 10.159 olan Bozkurt'un nüfusu 2020 yılında 9620'e düşmüştür. Nüfusun düşmesine karşın, dönemin Çevre ve Ormancılık Bakanlığının bölgeye ilişkin 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında nüfusun artacağı gerekçe sunularak yapılaşmanın artmasına yönelik öneri sunulmuştur. Sonrasında, dere yatağında 8 katlı binalara izin verilmiştir.

Görsel 1: Bozkurt ilçesinin 2002 yılına ait uydu görüntüsü

Görsel 2: Bozkurt ilçesinin 2021 yılına ait uydu görüntüsü

HES'LERİN YARATTIĞI TAHRİBATLAR VE EBRU HES ÖRNEĞİ

Görsel 3: Ebru HES projesinin ünitelerini gösteren uydu görüntüsü

Görsel 4: Ebru HES projesinin regülatör ve santral binası ünitelerinin kurulduğu alanın 2002 yılına ait uydu görüntüsü

Görsel 4'de, Bozkurt'ta bulunan Ebru HES projesinin kurulduğu alanın 2002 yılındaki hali gözükmektedir. HES santral binasının kurulduğu alanın sağ ve sol tarafında iki ayrı dere bulunmakta olup ikisi de geniş su yatağına sahiptir. Regülatör 1'in kurulacağı derenin vadi girişinde bir adet köprü bulunmaktadır. Dere taşkın yatağı olan alanda ise tarlalar görülmektedir.

Görsel 5: Ebru HES projesinin regülatör ve santral binası ünitelerinin kurulduğu alanın 2017 yılına ait uydu görüntüsü

Görsel 6: Ebru HES projesinin regülatör ve santral binası ünitelerinin kurulduğu alanın 2020 yılına ait uydu görüntüsü

2017 [Görsel 5] ve 2020 [Görsel 5] yıllarına ait uydu görüntülerine bakıldığında, dere taşkın alanında santral binası ve şantiye kurulduğu, santral binasına su ileten cebri boru için ormanlık alanda kesim yapıldığı, kazı yapıldığı, ancak peyzaj veya rehabilitasyon vb. çalışmalar yapılmadığı, Regülatör 1'in kurulduğu derenin kuruduğu, yatağının daraldığı, dere yatağının bir kısmının doldurulduğu görülmektedir. Regülatör 1'in kurulduğu dere üzerinde, 1 adet taş ve çakıl ocağı kurulmuştur.

Görsel 7: Ebru HES projesinin regülatör ve santral binası ünitelerinin kurulduğu alanın 15.08.2021 tarihli görüntüsü

15 Ağustos 2021'de, Ebru HES'te herhangi bir patlama olmamıştır iddiasıyla paylaşılan videodan erişilen görüntüde (Görsel 7); regülatörlerin kurulduğu her iki vadiden de gelen derelerin yataklarının genişlediği, Regülatör 1'in bulunduğu vadinin girişindeki köprünün bir kısmının yıkıldığı ya da derenin getirdiği molozların altında kaldığı, taşkın alanına kurulan santral binası ve şantiye alanlarının sel suyu ve balçık altında kaldığı görülmektedir.

CHP Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın Ebru HES'in su toplama yapılarının bulunduğu bölgede yaptığı çekimlerde, HES'in su toplama yapısının zarar gördüğü belgelenmiştir. Böylece devlet kurumları ile şirket yetkililerinin bir ağızdan dile getirdikleri, HES yapılarında herhangi bir yıkım olmamıştır iddiası çürütülmüştür.

HES'in varlığının su yapıları ve havza güvenliğine olan etkisinin kapsamlı araştırılması, halkın soru ve endişelerinin cevap bulması gerekmektedir. Bu bağlamda, Tarım ve Orman Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve DSİ yetkilileri; HES kapağı patladı mı?, HES'lerde baraj var mı? gibi sorular üzerinden tartışmayı sığ bir noktaya çekmektedir. **Burada tartışılması gereken, kapak açılması ya da cebri borunun patlaması meselesi değil, HES'lerin doğada yarattığı tahribat olmalıdır.** Diğer yandan, HES'lerin tek asli sorumlu olmadığı gerçeğini de unutmamak gerekmektedir. Örneğin, sel ile gelen binlerce tomruk, ormanları korumak yerine üretim alanları olarak gören endüstriyel üretim alanlarına dönüştüren politikaların da oluşan felakettin asli sorumlularından biri olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Ebru HES'ile ilgili yapılan hava çekimlerinde onlarca tomruğun yatık bir şekilde bırakıldığı ormanlar da görülmektedir.

HES'lerin yarattığı tahribatı aktarmak gerekirse; HES yapılan yerlerde, su toplama yapılarında biriktirilen su, ana yatağından cebri boru ya da tünel aracılığıyla alınmakta, dere yatağında %10 civarında cansuyu bırakılmaktadır. Cansuyu bırakılan dereler kurumakta, HES inşaatı sırasında oluşan hafriyat atıkları [dere yatağının ve yamaçlardaki çalışmalar nedeni ile dolan hafriyat] ile doldurulmaktadır. Cansuyu bırakılan dereler kuru dereler olarak algılanmakta, yatağı daraltılmakta, taşkın alanlarında dolgu-doldurma, konut alanı, yol gibi uygulamalara gidilmektedir. DSİ'nin ıslah çalışmaları ile yatak yönünü değiştirmeye çalıştığı örnekler de mevcuttur.

DSİ tarafından Ebru HES ile ilgili yapılan açıklamada, santralin 10 Ağustos 2021 günü akşam saatlerinde üretimi durdurduğu açıklanmıştır.

Yukarıda sayılan faktörleri bir arada düşünerek; HES projesi sonrası kuruyan, yatağı daralan, hafriyat atıkları atılan derelerde -10 Ağustos günü gece saatlerinde santralde üretime ara verilmesinin de etkisiyle- son dönemdeki akış rejimine oranla daha fazla su birikmiştir. Vadideki taş ve çakıl ocağı, yoğun orman kesimleri de düşünülürse, mevcut hafriyat, moloz ve tomruklarla taşan dere, yıkımlara yol açmıştır.

Ormansızlaşma nedeniyle, yüksek kesimlere yağın yağışın da önemli bir kısmı bu iki vadideki derelere sevk olmuştur. Netice olarak, dere yatakları genişlemiş, biriken su kütlesi dere yatağındaki hafriyat ve diğer atıkları da beraberinde getirerek güzergahtaki köprüyü yıkmış, santral binası ve yanındaki şantiye alanını su ve balçık altında bırakarak Bozkurt ilçe merkezine doğru ilerlemiş ve güzergahtaki diğer yapı ve malzemeleri de önüne katarak faciaya sebep olmuştur.

DEĞERLENDİRME

İnsan kaynaklı doğa tahribatları, yanlış imar ve yapılaşma politikaları, yanlış su yönetimi politikaları, ormansızlaşma, kaçak ya da denetimsiz orman kesimleri, HES'ler, dere ıslah çalışmaları vb. etkenler bu felaketleri tetiklemektedir. Ayancık ve Bozkurt örneklerinde, bunun çarpıcı örnekleri karşılaşılmaktadır.

Afet öncesinde önleyici tedbirler almayan idare, afet sırasında işlevli araçlarla müdahale etmeyerek zararın boyutlarının artmasına sebebiyet verebilmektedir. Yurttaşlar yağış öncesinde uyarılmasına karşın, yurttaşların anılan zaman diliminde güvenli bölgeye sevk edilmesine yönelik tedbirler alınmamıştır. Bozkurt'ta yapıldığı iddia edilen anons, yurttaşların can güvenliği alması yerine araçlarını güvenli yerlere çekmek üzerinedir. Böyle bir anonsun varlığı, suya kapılan yurttaş sayısının artmasına yol açmış olma ihtimalini güçlendirmektedir.

Devletin afet ile aktif ödevlerinden birisi öntedbirlik ilkesi gereğince afet oluşmasını önleyecek politikalar geliştirmesidir. Diğeri ise, afet oluşması durumunda oluşan zararları gidererek, afet öncesindeki haline geri getirebilmektir.

Aşırı yağış, toprak kayması gibi ani doğa olayları bir gerçeğimiz haline gelmiştir. Ancak, bunu normalleştiremeyiz. İklim ve coğrafi özellikleri göz önüne alarak, doğanın ve yaşamının devamlılığını sağlayacak tedbirleri almalı, sakınım planları oluşturmamızdır.

Aşırı doğa olaylarının sık yaşandığı riskli coğrafyalarda, bu riski bir krize dönüştürmeyecek yatırım planlaması en önemli risk önleme biçimidir. Ön tedbirlik yaklaşımının sonucu olarak, riskin artmasına ve riskin yönetilmesi için maliyetlerin şişmesine yol açacak yatırım planlamasından uzak durulmalıdır. Doğa olaylarının bir afete dönüşmesini engellemek için bir takım sakınım planlama adımlarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, çevre düzeni planlarının sakınım planlarına göre yeniden geliştirilmesi gerekir. Tekil afet önleme politikasından uzaklaşılarak, bölge planlaması düzeyinde afet önleme politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Karadeniz İklim Eylem Planına Rağmen Dere Yatakları, Sahiller, Yaylalar Tahrip Ediliyor

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından hazırlanan Karadeniz İklim Eylem Planında, Karadeniz Sahil Yolu ve bölgedeki yapılaşma, dere yataklarındaki imar uygulamalarının aşırı doğa olaylarını tetiklediği dile getirilmiştir. Ancak, dere yatağı üzerinden yapılan yol uygulamaları dışında, TOKİ gibi kurumların da dere yataklarında yapılar inşa ettikleri de bir gerçekliktir. Nitekim, şu ana kadar herhangi bir biçimde uygulamasına şahit olunamayan Karadeniz İklim Eylem planı da mevcut yapılaşmaların yıkılarak yeni yapılaşma-inşaat alanlarının oluşturulmasından başka bir çözüm getirmemektedir.

KANUN HAYVANLARA HAKLARINI TESLİM ETMİYOR

1 Temmuz 2021’de kamuoyu ile paylaşılan kanun teklifi, Hayvan Koruma Kanunu ve Türk Ceza Kanunu üzerinden yapılan değişiklikleri kapsamaktadır. Kanun teklifiyle ilgili yapılan basın açıklamasında, hayvanların “mal” olarak algılanmasının önüne geçildiğine dair ifadeler kullanılmıştır. Hayvan Hakları Yasası olarak getirileceği lanse edilen ve kamuoyunda bu yönde büyük beklenti yaratmış kanun teklifi, Hayvanları Koruma Kanununda yapılmak istenen revizyonlardan ibarettir. Bu yönüyle de kamuoyunun ve özellikle hayvan hakkı savunucusu sivil toplum örgütlerinin beklentilerini karşılamak bir yana, ağır eleştirileriyle karşı karşıya kalmıştır.

Yüzeysel ve Sığ Yaklaşım

Neden Hayvan Hakları Yasası olmalıydı?. Öncelikle, hayvanların korunmanın yanı sıra, bizlerle paylaştıkları tabiat içerisinde, bizler gibi doğuştan sahip oldukları haklar bulunmaktadır. Bu hakları onlara teslim etmemiz gerekmektedir. Bu nedenle, hayvan haklarının ve özgürlüklerinin belirlendiği bir kanun ihtiyacı halen acilliğini korumaktadır.

Kanun değişikliği sürecinde yüzeysel ve sığ yaklaşımlar ile kamuoyunun beklediği yönde bir kanun teklifi hazırlanmış algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak, TBMM’ye sunulan teklif metninde popülist söylemler içeren, hayvan hakkı terminolojisi ile taban tabana çelişen ifadelerle yer verilmiştir.

Kanundaki “süs hayvanı” ibaresinin çıkarılması üzerinden hayvanların mal statüsünden çıkarıldığı iddia edilmektedir. Oysa ki, süs hayvanı ibaresinin kanun metninden çıkarılması tek başına hayvanın “mal” statüsünden çıkarılması için yetersizdir. Örneğin, deney hayvanlığı, av turizmi, hayvan dövüşçülüğü gibi uygulamaları yürürlükten kaldıran bir değişiklik söz konusu olmamıştır.

Canlı Hayvan Ticareti Tamamen Yasaklanmıyor, Biçimi Değiştiriliyor: Katalog Satışı

Kanun değişikliğiyle canlı hayvan ticareti sadece kedi ve köpekler yönünden düzenlenmiştir. Bu halıyla petshoplarda kuş, kaplumbağa, tavşan satılmaya devam etmektedir. Diğer yandan, teklif Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışının yapılabileceğine ilişkin de düzenleme içermektedir. Bu yönüyle, katalog üzerinden hayvan satışı yapmak yasaklanmamıştır.

Cinsel Suç Halen Kavranılmamış

Kanun teklifinde, Hayvanlara karşı işlenen cinsel saldırı suçlarında için “hayvanla cinsel ilişkiye girmek” olarak lanse edilerek, büyük bir garabete imza atılmıştır. Bu yönde yapılan yargılamalarda da “rıza varlığı” mı aranacak tartışmasını gündeme getirmiştir. Tepkiler sonrasında, TBMM görüşmelerinde bu konudaki ifadeler geri çekilmiştir.

Tehlikeli Irk Yoktur, İstismar ile Agresifleştirilmiş Hayvanlar Vardır

Kanun değişikliğiyle, idareye hangi köpeklerin tehlikeli ve yasaklı olduğunu belirlemeye yönelik takdir yetkisi verilmiştir. Köpeklerin hangilerinin tehlikeli kabul edileceğini belirleme yetkisi, çok geniş ve kötüye kullanılmaya müsait bir takdir yetkisidir. Tehlike arz eden hayvan kavramının muğlak bir ifade olduğu, hangi ırkın tehlikeli olduğunu tespit etmeye yetkili bir mercinin olmadığı, Türkiye’de ırk tespi-

1) Bu metin, Hayvan Koruma Kanunu ve Türk Ceza Kanunu üzerinden yapılan değişiklikleri kapsayan kanun teklifi hakkında CHP Doğa Hakları tarafından hazırlanan değerlendirme notundan alınmıştır. Kanun metninin TBMM bünyesindeki komisyonlar ve Genel Kurul görüşmeleri öncesinde hazırlanan değerlendirme notu, CHP MYK üyeleri, TBMM Grup Başkanlığı ve Milletvekilleriyle paylaşılmıştır.

ti eğitimi veren kinoloji bölümünün olmadığı, bu nedenle böyle bir tespitin Türkiye’de nesnel olarak yapılabilmesinin mevcut koşullarda mümkün olmadığı yönünde eleştiriler yapılmış; bu gerekçelerle el konulan hayvanların kısırlaştırılması, sosyal hayata uyumlu olabilenlerin sahiplendirilmesi gerektiği önerisi sunulmuştur.

Güncel Oranlara Göre Yapılan Yükseltmeler Caydırıcılıktan Uzak

5199 sayılı kanunda yer alan idari para cezası miktarları 2004 yılına ait miktarlardır. Günümüzdeki değerlendirme oranları üzerinden 2021’de uygulanan idari para cezası miktarları ile kanun teklifi ile getirilmek istenen miktarlar karşılaştırıldığında, artış oranları düşük, beklenen caydırıcılığı sağlamaktan çok uzaktır.

Cezasızlığı Öngören Teklif

Kanunda hayvanlara karşı suç tiplerinin sayılması olumlu olmakla birlikte ceza oranlarının düşüklüğünün uygulamada hapis cezaları için öngörülen oranların netice cezalandırmada para cezasına dönüştürülebilecek oranlar olması ya da erteleme veya hükmün açıklamasını geri bırakma kararlarının verilebileceği ceza sınırları içinde olması nedeniyle eleştirilmektedir.

Maddeye ilişkin bir diğer eleştiri ise, “suçüstü” hali dışında muhakeme şartı olarak Tarım ve Orman Bakanlığı ve hayvan sahibinin şikayetinin aranacak olmasına ilişkin düzenlemeye yönelmektedir.

Şöyle ki;

Kanun teklifinde; getirilen hapis cezalarının alt sınırları, bir hayvan neslini yok etme hariç üç ay ile bir sene arasında değişmekte, suç olarak tanımlanan fiillere ilişkin soruşturma açılmasının, suçüstü hâlleri hariç, Tarım ve Orman Bakanlığı ve hayvan sahibinin şikayetine bağlı olacağı belirtilmektedir.

Kanun metnine hapis cezası yazmaktan ziyade bunun uygulanabilirliğini güvence altına almak gerekmektedir. Uygulamada, üç ay, altı ay, bir yıl ya da iki yıl hapis cezası alan bir fail cezaevine girmeyecek ve bu nedenle gerçek anlamda caydırıcı bir yaptırıma maruz kalmayacaktır. Uygulamada yaptırımı etkisiz bırakacak bu problemin alt sınırı yüksek tutmak gibi basit bir çözümü varken bunun yapılmaması, göstermelik bir düzenlemenin amaçlandığı izlenimi yaratmaktadır.

Suçüstü hâli olsun ya da olmasın hayvana karşı işlenen suçlarda genel soruşturma hükümleri uygulanmalı, Savcılık resen ya da gerçek-tüzel herhangi bir kişinin ihbarı üzerine harekete geçebilmelidir. Bu şekilde bir muhakeme şartı anayasal ihbar ve şikayet hakkına aykırılık teşkil etmekte ve teknik bir alan olan soruşturma görevinin Savcılık dışında aracı bir kuruma verilmesi temel ceza hukuku prensipleriyle de bağdaşmamaktadır.

Ayrıca hâlihazırda hayvana yönelik fiillerde idari yaptırım uygulamakla görevli kurum olmasına rağmen bu görevini doğru düzgün yerine getirmeyen Tarım ve Orman Bakanlığının ihbar-şikayet sürecinde aracı kurum olarak da görevini layıkıyla yerine getirmeyeceği, keyfi ve kötü niyetli sonuçlar ortaya çıkacağı sakıncasını barındırmaktadır.

Hayvan Bakımevi Kurma Zorunluluğu ya da Muafiyeti

Teklif maddesi ile Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu 25.000’i aşan belediyelere hayvan bakımevi kurma zorunluluğu getirilmektedir.

Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyelere ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakım evine götürme yükümlülüğü yüklenmek istenilmektedir.

Teklif göre, rehabilite edilen hayvanlar Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından oluşturulan veri tabanlarına kaydedilecek.

Rehabilite edilmemiş sahihsiz köpekler belediyelerce hayvan bakım evlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak, Tarım ve Orman Bakanlığının veritabanına kaydedilecek.

Maddeye ilişkin eleştirilerden birisi, uygulamada daha düşük nüfusa sahip belediye ya da diğer yerleşim birimleri sınırlarındaki hayvan sayısının diğer yerleşim birimlerine daha yüksek sayıda ol-

masından kaynaklanmaktadır. Uygulamada, belediyelerin en yakın hayvan bakım evlerine sevk yerine hayvanları toplu olarak kırsal bölgelere, ormanlara götürerek terk etme, itlaf etme eylemlerini sergilemelerinden kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Diğer yandan, büyükşehir belediyesi olmayan şehirlerde belediyelerin mücavir alan dışındaki bölgelerle ilgili tasarruf yetkileri bulunmamaktadır. Böyle bir durumda, mücavir alan gerekçesi üzerinden görevi yerine getirmemeye yasal zemin hazırlanmış olabilir.

Belirtilen nedenlerle, il özel idarelerine ve/veya belediyelere (mücavir alanları dışını da kapsayacak) biçimde yükümlülükler yüklenmesi yerinde olacaktır.

Hayvan Hastanesi

Teklifte, yerel yönetimlerin hayvan hastanesi kurması, "ilgili karar organının uygun görmesi" koşuluna bağlanmıştır. Yürürlükteki madde metninde, hayvan hastanesi kurmakla ilgili böyle bir koşul bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerinin yükümlülüğü konusunda daha net ve bağlayıcı düzenleme getirilmeli, büyükşehir belediyeleri ya da il özel idarelerine bu konuda yükümlülük yüklenebilir.

Geçici Üniteler Çağ Dışı Uygulamaların Mekanı Halinde

Bir diğer eleştiri, rehabilite edilmemiş sahihsiz köpeklerin geçici ünitelerde kısırlaştırılabileceğine dair düzenlemeye yönelmektedir. Uygulamada geçici ünitelerde yapılan işlemlerde, müdahale öncesi ve sonrasındaki işlemleri de kapsayan 21 günlük karantina sürelerini kapsamadığı, hızlıca yapılan işlemler neticesinde sokağa dönen hayvanların patlayan dikişleri ile enfekte olarak can verdiklerinden, bu nedenle küçük-orta-büyük ölçekli bakımevi ve rehabilitasyon merkezlerinin kurulması daha yerinde olacaktır. TBMM Hayvan Hakları Araştırma Raporunda da geçici ünitelerin, çağ dışı ve hayvan ölümlerine sebebiyet veren bir uygulama olduğu belirtilmiştir.

Sirkler ve Yunus Parkları

Teklif maddesi ile yeni kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaklanmak istenilmektedir. Teklif ile mevcut işletmeler kapanmamakta, kapasite artışına gitmeleri, eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da arttırmaları yasaklanmak istenilmektedir.

Mevcutların da bir ticari işletme olarak varlıklarını sürdürmemesi, bu alanların hayvanlar için rehabilitasyon merkezlerine dönüştürülmesi gerekmektedir. Çünkü bu işletmelerin varlıklarını sürdürmesi denetimsizlikten dolayı suistimale yol açacaktır.

Hayvanat Bahçeleri, Doğal Yaşam Parkları

Kanun teklifi ile hayvanat bahçeleri kapatılmamış, "doğal yaşam parkları" olarak değiştirilmek istenmektedir. Buna göre kamu kurum ve kuruluşları, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımlarına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilir denilmek suretiyle "doğal yaşam parkları" kurabilecek.

Kanun teklifinde yaban hayatı dikkate alınmamış, yaban hayatını yok eden uygulama ve eylemleri yasaklayan düzenlemelere gidilmemiş, aksine doğal yaşam alanları yok edilen canlıların "parkta" gösteri ögesi olarak sergilenmesi öngörülmüştür. Doğal yaşam sahası bulunmayan yaban hayvanların ait oldukları coğrafyalarda doğal yaşam sahaslarına dönüşünü tesis maksadıyla uluslararası işbirliğine imkan sağlayacak bakanlık faaliyetlerinin önünü açacak düzenleme oluşturulmalıdır.

DENETİMSİZLİK VE TEDBİRSİZLİK VAHŞİ MADENCİLİKLE BİRLEŞTİĞİNDE

Giresun Şebinkarahisar ilçesinde faaliyet yürüten NESKO Madencilik A.Ş.'ye ait "Kurşun, Çinko, Bakır Ocağı ve Zenginleştirme Tesisi"nin atık barajı 18 Kasım 2021'de çökmüş, kimyasallarla yüklü atık su ve çamurlar Kılıçkaya Barajına kadar ulaşmıştır. Giresun Valiliği maden tesisinin faaliyetlerinin süresiz olarak durdurulduğunu açıklamıştır.

Giresun Şebinkarahisar'daki madende yaşanan facianın üzerinden 1 ay geçmeden 13 Aralık günü Balıkesir Ayvalık'taki maden tesisinde benzer facianın yaşanması ise bir tesadüf değildir. Öyle ki, Ayvalık'taki tesiste 2021 yılı içerisinde ikinci kez aynı facia gerçekleşmiştir.¹ Yaşanan facialar nedeniyle barajlar, su kaynakları, yaşam alanları, tarım alanları, binlerce canlı türü tehdit altındadır. Bakan Murat Kurum'un bu konuda tek bir açıklama dahi yapmaması ise başka bir faciaya işaret etmektedir.

Şebinkarahisar'da 4 Bin 500 Tondan Fazla Kimyasal Çevreye Yayıldı

Maden atık sahasında inceleme yapan TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Trabzon Şubesi tarafından hazırlanan raporda atıkların dere sularıyla sürüklenerek 5 kilometre uzaklıktaki Kılıçkaya Barajına ulaştığından ve 4 bin 500 tondan fazla kimyasal atığın çevreye yayıldıktan sonra temizlendiğinden söz edilmiştir².

Atıkların Kılıçkaya Barajına Eriştiğini Açıklayan Bakanlık Kirliliğin Boyutlarını Açıklamıyor

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yazılı soru önergemize verdiği yanıtta³, atık barajının çökmesi sonrasında dereye biriktirme bentleri kurularak Kılıçkaya Barajına daha fazla maden atığının ulaşmasının engellendiğini, temizleme çalışmalarının sonlandırıldığını belirtmiştir. Atıkların Kılıçkaya Barajına karıştığını ikrar eden Bakanlık yanıtında, maden atıklarının bölgeyi ne kadar kirlettiğine, atıkların ne kadarlık kısmının baraja ulaştığına ilişkin bir veri bulunmamaktadır.

Bakanlık açıklamasına göre, atık barajının çökmesinin ardından dereye karışan atıklar iş makineleriyle temizlenerek tesisin atık depolama alanlarına götürülmüştür. Ancak, 18 Kasım 2021'de çöken atık barajına herhangi bir güçlendirme yapıp yapılmadığı belirtilmemiştir.⁴

Firmaya Faaliyetten Men Cezası Verildi

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın açıklamasında "Giresun'un Şebinkarahisar ilçesinde çinko ve kurşun cevher zenginleştirme faaliyeti gösteren işletmeye, çevreye verdiği kirlilik nedeniyle 'en üst sınır' olan 12 milyon 71 bin 949 lira idari ceza uygulanarak işletme faaliyetten men edilmiştir. Atıklarla ilgili 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla 11 bin 641 denetim yapan Bakanlık, 670 cezai işlemde

1) 31.01.2021'de madenin atık depolama alanında meydana gelen göçme nedeniyle tonlarca atık dereye ve Madra Barajına karışmıştır.

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, eliyle ülkemiz her gün yeni bir çevre felaketi ile karşı karşıya bırakılıyor... https://www.jmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=15145&tipi=17&sube=11 Son Erişim Tarihi:08.02.2022

3) 7/55226 Esas numaralı Giresun'un Şebinkarahisar ilçesinde faaliyet gösteren bir madencilik firmasının atık barajının çökmesine ilişkin soru önergesine verilen yanıt <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/7/7-55226sgc.pdf> Son Erişim Tarihi:08.02.2022

4) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na göre Şebinkarahisar faciası kapanmış: "Atıklar baraja karışmadı, rehabilitasyon başladı" <https://medyascope.tv/2022/01/26/cevre-sehircilik-ve-iklim-degisikligi-bakanligina-gore-sebinkarahisar-faciasi-kapanmis-atiklar-baraja-karismadi-rehabilitasyon-basladi/> Son Erişim Tarihi:08.02.2022

toplam 141 milyon 249 bin lira idari ceza uyguladı, 57 işletmeyi de faaliyetten men etti” denilmiştir.⁵ Bakanlık, şirket yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulunmuştur.⁶

Kelkit Ovası Tehdit Altındadır

Atık barajına ait duvarın çökmesi nedeniyle ağır metal ve siyanürün bulunduğu milyonlarca litre siyanürlü çamurlu su Kılıçkaya Barajı'nın bağlı olduğu Kelkit Çayı ve Ovasını tehdit etmektedir. Kılıçkaya Barajına akan zehirli sular, Kelkit Çayının devamında, aşağıda Çamlıca Barajına ulaşmakta da geçmeyecektir. Kelkit Çayı devamında Suat Uğurlu Barajı'na ve oradan da Çarşamba ovasına uzanmaktadır. Suşehri, Koyulhisar, Reşadiye, Nıksar, Erbaa, Taşova ve Çarşamba bu zehirlenen suların geçtiği ilçelerdir.

İnsan Kaynaklı Afet

Şebinkarahisar ve Ayvalık'ta yaşanan faciaların insan kaynaklı afetlerdir. Şebinkarahisar'da yaşanan facia nedeniyle Kelkit Vadisi, Çarşamba Ovası tehdit altındadır. Ayvalık'daki facia da sadece Ayvalık'ın meselesi değildir. Madra Barajına kimyasallar dolmuştur. Bu bölgelerde facia sonrası olabilecek sağlık sorunlarını önlemeye yönelik tedbirler alınması gerekmektedir. Maden faciaları, para cezaları kesilerek geçiştirilecek meseleler olarak algılanmamalıdır. Sağlıklı gıdaya, temiz içme ve kullanma suyuna erişim hakları ağır bir şekilde ihlal edilmiştir.

Siyanür, sülfür vb kimyasallar su kaynaklarının kirlenmesi, biyoçeşitliliğin kaybedilmesi, sağlıklı gıdaya erişimin engellenmesi, hava-toprak kirliliği gibi birçok zarar ve ihlali beraberinde getirmektedir. Acilen bölgedeki içme ve kullanma sularında ölçümler yapılmalı, yurttaşlar ve hayvanlar sağlık tarasından geçirilmelidir. Facianın boyutlarına göre afet bölgesi ilan edilmesi gerekebilir.

Denetimler Yapılmıyor

Ayvalık'taki tesiste, aynı yıl içerisinde ikinci kez aynı vaka yaşanıyorsa, “denetimsizlik” var demektir. Firmanın işletme ruhsatı ÇED kapsamı dışında tutulmuştur. Malesef vahşi madencilik denetlenmemektedir. Türkiye'de 2019 yılında 8.602, 2020 yılında 5.553, 2021 yılında 31 Ekim tarihine kadar ise 6.631 adet maden sahasında denetim yapılmıştır.

Denetimsizlik vahşi madencilik daha da yaygınlaştırmaktadır. Firmalar, kapasitesinin üzerinde üretim yapmanın telaşına düşmüş vaziyettedir. Bunu denetlemesi gereken makamlar ise, aksine bu tarz uygulamaların önünü açmaktadırlar. Bu atık barajlarının neden kaldıramayacakları kadar yükleri taşıdığına sorgulanması gerekmektedir.

Madenci Kadar Kendisi de Suçlu

Afet olduğunda hemen afet bölgelerine giden Murat Kurum'un, bu tarz insan kaynaklı afetlerde afet bölgelerine gitmemesinin, açıklamada dahi bulunmamasının nedeni, bu iki facia ile ilgili söyleyecek sözünün olmamasından kaynaklanmaktadır. “Dayanaksız yapı inşa etmiş, kapasitesinin üzerinde çalışmış” gibi eleştirilerle maden firmalarını suçlu bulacağı cümleler kurmaktan imtina etmektedir. Çünkü kendisi de bu suça ortaktır. ÇED raporunu titizlikle incelememiş, çoğu zaman ÇED raporuna dahi gerek duymamış, tesisin su kaynağı yanında olmasını, tarım ve orman alanlarını tehdit ettiğini umursamamış, denetimini yapmamıştır.

Bakanlık Mevzunun Üzerini Kapatmaya Çalışıyor

Bakanlık meseleyi oldu bittiye getirmek istemektedir. Atıkların Kılıçkaya Barajına aktığı inkâr edilmektedir. Ancak, atıkların baraja ulaşmasını engellemeye yönelik önlemler hangi tarihte alınmış,

5) Bakanlık duyurdu! Atık sızdıran şirkete 'en üst sınır' ceza
<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/bakanlik-duyurdu-atik-sizdiran-sirkete-en-ust-sinir-ceza-41953741>
Son Erişim Tarihi: 08.02.2022

6) 7/55226 Esas numaralı Giresun'un Şebinkarahisar ilçesinde faaliyet gösteren bir madencilik firmasının atık barajının çökmesine ilişkin soru önermesine verilen yanıt <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/7/7-55226sgc.pdf> Son Erişim Tarihi:08.02.2022

hangi tarihte sudaki atıklar temizlenmiş gibi noktalar belirsizdir. Neticede o atıklar suya karışmış ve şimdi birçok yerleşim yerini, birçok yaşam alanını tehdit etmektedir. Bakanlık hiçbir zaman havza bazında çevresel etki değerlendirmesi yapmadığı için, yine olay yerinde yaptığı faaliyetler üzerinden tüm meseleyi çözmüş gibi davranmaktadır. Ne derece kirlilik olduğu, sızdırmazlıkla ilgili hangi önlemler alındığı gibi soruların yanıtlarına ulaşılamamaktadır.

Şirkete Ait Tesislerde Benzer Vakalar Sürekli Yaşanıyor

Giresun'daki tesiste benzer olay 2018 yılında da gerçekleşmiş ve 8 milyon balık yaşamını yitirmiştir. Nesko Madencilik isimli firmanın bağlı olduğu Yıldızlar SSS Holdinge ait Kütahya ve Gümüşhane'deki tesislerde de benzer vakalar yaşanmıştır.

- 2011 yılında Kütahya Gümüşköy'de Yıldızlar SSS Holdinge ait ETİ GÜMÜŞ AŞ işletmelerinin siyanür havuzları için oluşturan setlerin çökmesi üzerine "genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması" iddiasıyla Kütahya 1. Sulh Ceza Mahkemesinde görülen davada üç teknik yetkiliye üçer ay hapis cezası çıkmıştır. Siyanür havuzlarındaki suyu Kütahya Dulkadir Köyü şebeke hattına yönlendirip hayvanlar ile insanları zehirleyen Eti Gümüş şirketinin dört yetkilisine bir yıl 10 ay hapis cezası verilmiştir. Verilen cezalar ertelenmiştir.
- Temmuz 2019'da Gümüşhane'nin Dibekli Köyünde 192 kişi içme suyundan zehirlendi. Valilik ve Yıldızlar SSS Madencilik isimli şirket tarafından yapılan açıklamalarda kirliliği "kanalizasyon" kaynaklı olduğundan bahsedilmiştir. Bu arada Valilik Dibekli Köyündeki içme suyundan alınan numuneleri yine Gümüşhane'de bulunan bir başka maden firması Koza Altın A.Ş.'nin laboratuvarlarında incelemiştir.
- 06.07.2020 tarihinde, Gümüşhane'nin Merkez İlçesine bağlı Boyluca Köyü sınırlarında bulunan dereye balık ölümlerinin görüldüğü bilgisi üzerine Gümüşhane İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından söz konusu yerde inceleme başlatılmıştır. İnceleme sonucunda siyanür, bakır ve magnez değerleri Su Ürünleri Yönetmeliğinin 11. Maddesi kapsamında belirtilen kabul edilebilir değerlerin üstünde çıkmıştır. Yıldızlar Bakır isimli firmaya 354.020 TL idari para cezası uygulanmış, Gümüşhane Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur.

Saha Görüşmelerine İlişkin Notlar

28 Ekim tarihinde Afyonkarahisar ili sınırlarında bulunan ve kuruma sorunu yaşayan Eber Gölüyle ilgili incelemelerde bulunmuş, göl kıyısındaki Derekarabağ Köyündeki yurttaşlar ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Saha incelemesinde görüşülen yurttaşlar, susuzluk sorunları yaşadıklarından; öncesinde kayıklar-la erişebildikleri noktalara artık yürüyerek ulaştıklarından, Eber Gölünde kamış, kandıra, hasır otu, balık vb. işlerle iştigal ederek geçindiklerinden, bölgedeki başlıca geçim kaynağı olan balıkçılığın sona erdiğinden, SEKA kağıt fabrikası kapatılmadan önce, fabrikanın selüloz ihtiyacının Eber Gölü'nden kesilen sazlardan karşılandığından ancak artık böyle bir iş imkanının kalmadığından, bölgedeki tarımsal yaşamın [özellikle kiraz ve elma üretimi] sekteye uğradığından, göl alanında sık sık yangın çıkarıldığından, göl alanından bilinmeyen kişilerce torf gübresi çıkarıldığından söz etmişlerdir.

Eber Gölü Hakkında Bilgi ve Değerlendirmeler

Afyonkarahisar ili sınırları içerisinde olan Eber Gölü'nün %90'lık kısmının kurumuş, yaklaşık 30 m olan göl derinliğinin 1,5 m'ye düşmüştür.¹ Göl alanı yanlış politika ve uygulamalar neticesinde yıllar içerisinde küçülmüş, gözler önünde kuruma sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. 1969'da 16.800 hektar olan göl maksimum alanı 1993'te 7.600 hektara düşmüştür.² Eber Gölü ile aynı havzada bulunan Akşehir Gölü de aynı nedenlere dayalı olarak kuruma sorunu yaşamaktadır.

Doğal Sit Alanı

Eber Gölü, Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 22.6.1992 tarihinde "1. Derece Doğal Sit Alanı" olarak ilan edilmiştir. Eber Gölü, Ramsar Sözleşmesi Kriterlerine göre 135 adet Türkiye'nin Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanları Listesi'nde 17.nci sırada kayıtlıdır.³

Eber Sarısının Tek Yaşam Alanı

200'e yakın kuş türü sayılan Eber Gölünün bulunduğu bölgede, 88 familyaya ait 342 cins, 582 tür ve tür altı takson bulunmaktadır. Eber Gölü, Eber Sarısı (*Thermopsis turcica*) bitkisinin dünyada bilinen tek yaşam alanıdır.⁴ Göl küçük karabatak ve tepeli pelikan için önemli bir üreme alanıdır.⁵

Yaşam ve Geçim Kaynağı

Eber Gölü, kirlilik ve kuraklık nedeniyle bitiş noktasına gelmiştir. Su oranının giderek azalması ve ağır kirlilik nedeniyle göldeki balıkçılık bitmiştir. Geçmişte, civardaki 20 köyün balıkçılık üzerinden geçindiği bölgede, Eber ve Akşehir Göllerinin kuru-tul-ması nedeniyle şu an böyle bir geçim aracı kalmamıştır.

Bölge insanın bir diğer geçim alanı olan sazcılık, Çay ilçesinde bulunan SEKA kağıt fabrikasının kapatılmasının da etkisiyle önemini yitirmiştir.

1) Göçmen Kuşların Durağı Eber Gölü Kuraklık Nedeniyle Zor Günler Geçiriyor <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/gocmen-kuslarin-duragi-eber-golu-kuraklik-nedeniyle-zor-gunler-geciriyor/2326479> Erişim tarihi:31.10.2021

2) Akşehir Gölü – KONYA / Eber Gölü – AFYON <http://www.turkiyesulakalanlari.com/aksehir-ve-eber-golleri/> Erişim tarihi: 31.10.2021

3) Göller Bölgesi Aylık Hakemli Ekonomi ve Kültür Dergisi Ayrıntı Cilt 6 Sayı 69 Aralık 2018/ İNCEDEDEN BİR SIZI "EBER GÖLÜ" Doç Dr E. Hesna Kandır

4) Göller Bölgesi Aylık Hakemli Ekonomi ve Kültür Dergisi Ayrıntı Cilt 6 Sayı 69 Aralık 2018/ İNCEDEDEN BİR SIZI "EBER GÖLÜ" Doç Dr E. Hesna Kandır

5) Akşehir Gölü – KONYA / Eber Gölü – AFYON <http://www.turkiyesulakalanlari.com/aksehir-ve-eber-golleri/> Erişim tarihi: 31.10.2021

Gölü Besleyen Kaynakların Kurutulması ve Kirletilmesi

Akşehir ve Eber Alt Havzasını ve göllerini besleyen en önemli akarsu olan Akarçay yaz aylarında aşırı kullanma ve çekilmelere bağlı olarak kuruma noktasına gelmektedir [Çevre ve Orman Bakanlığı, 2007]⁶.

Akarçay Havzasındaki en önemli su kaynağından biri olan Akarçay, doğduğu Ahır Dağından döküldüğü Eber Gölüne kadar yolculuğunda, evsel, tarımsal ve endüstriyel atıklar ile kirlenerek bu kirliliğini Eber gölüne boşaltmaktadır. Bölgedeki tarımsal faaliyetlerde kullanılan kimyasal gübre ve pestisitlerin yüzey ve yeraltı sularına karışması, katı atık depolama alanlarından çıkan sızıntı suları ile hayvancılık faaliyetlerinden kaynaklı kirliliğin yeraltı sularına karışması, jeotermal suların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi, madencilik faaliyetlerinin sebep olduğu ağır metal kirliliğinin yüzey ve yeraltı sularına karışması gibi kirlilik unsurları da Eber gölünü bugünkü kirliliğinin nedenleri arasındadır.⁷

Eber Gölünü besleyen diğer bir akarsu olan Çay Deresi ise suyunun tamamı sulamada kullanıldığı için yaz aylarında göle ulaşmamaktadır. Çay Deresi üzerinde, taşkın ve sediment kontrolü için bentler yapılmıştır.⁸

Sultandağlarından beslenen Cevizli Dere, Eber Deresi, Deresine, Dört dereleri de Eber Gölünü beslemektedir.

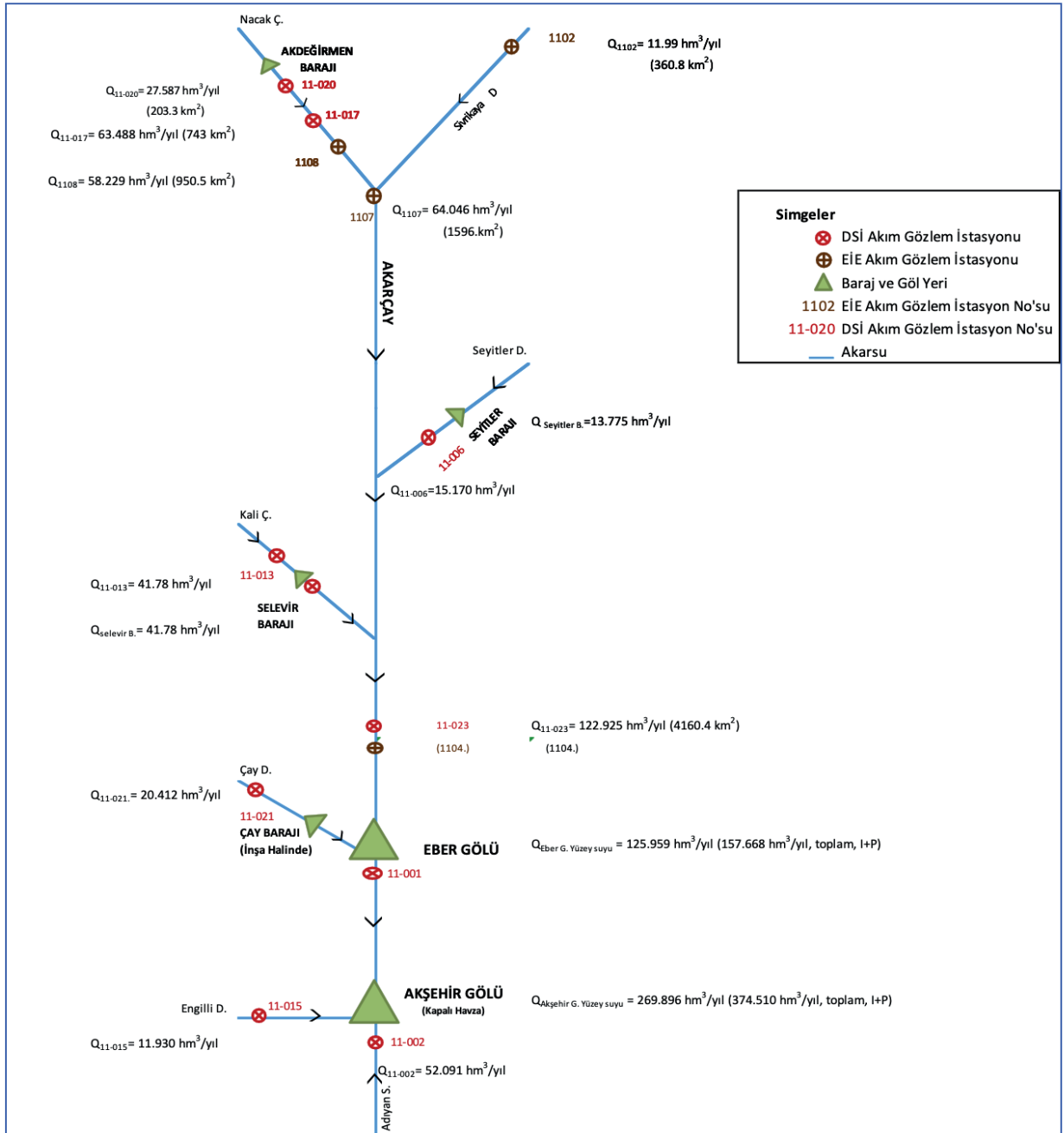
Akarçay'ın kolu Nacak Çayı üzerinde Akdeğirmen Barajı, Akarçay'ın kolu Seyitler Deresi üzerinde Seyitler Barajı, Akarçay'ın kolu Çay Deresi üzerinde Çay Barajı bulunmaktadır. Bu barajlar içme suyu ve sulama amaçlı barajlardır. Göle gelen yaklaşık 100 milyon m³ barajlar ile ağırlıklı sulama olmak üzere içme suyu için kullanılmaktadır.⁹

6] Bahadır, M. [2012]. Eber ve Akşehir göllerinin bütünleşik kıyı alanları yönetimi . Coğrafi Bilimler Dergisi , 10 [1] , 63-90 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/aucbd/issue/44469/551195>

7] Eber Gölü [Afyonkarahisar] Su Kalitesinin Araştırılması Numan Emre GÜMÜŞ , Cengiz AKKÖZ - <http://www.limnofish.org/tr/download/article-file/840699>

8] Bahadır, M. [2012]. Eber ve Akşehir göllerinin bütünleşik kıyı alanları yönetimi . Coğrafi Bilimler Dergisi , 10 [1] , 63-90 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/aucbd/issue/44469/551195> Erişim Tarihi:01.11.2021

9] Zeynel Eminoğlu, Gökhan Marım, Kurutulan Göller, Su Tutmayan Göletler: 1071 Gölet Kimin İçin, <http://politeknik.org.tr/kurutulan-goller-su-tutmayan-goletler-1071-golet-kimin-icin/>, Erişim Tarihi:01.11.2021

Şekil 1. Eber ve Akşehir Göllerini besleyen dereler ve üzerindeki barajlar.

Şekil 1 Kaynak: <http://politeknik.org.tr/kurutulan-goller-su-tutmayan-goletler-1071-golet-kimin-icin/>,

Kamu Kurumlarının Gözü Önünde, Yönetim Planlarına Rağmen Göl Kuru-tul-du

Eber Gölündeki sorunun nedenleri arasında, kuraklık, gölü besleyen başta Akarçay ve Çay Deresindeki yanlış su yönetim uygulamaları, sulama kanalları ve barajların kurulmaları, kaçak su kuyuları ve sondaj işlemleri, Akarçay'daki kentsel ve endüstriyel kirlilikler, tarımsal uygulamalarda yoğun su kullanımı gibi birçok etken gösterilmektedir.

Alana ilişkin kısa tarih taramasında, Eber Gölünün 1992 yılında Akşehir Gölü ile birlikte doğal sit alanı ilan edilerek koruma altına alındığı, bölgede ıslah çalışmaları yürütülürken, gölü besleyen kaynaklar üzerinde tarımsal sulama amaçlı regülatör, beton kanallar gibi su yapıları inşa edildiği, gölü besleyen Akarçay'ın kentsel ve endüstriyel kirlilik baskısı altında tutulması gibi sorunların sürekli olarak kamu kurumlarının gündeminde olduğu, bu bağlamda 2006 yılında Akşehir ve Eber Göllerini korumaya yönelik yönetim planlarının hazırlandığı, ilgili bakanlık ya da genel müdürlükler tarafından farklı zamanlarda bu göllerin kurumayacağına dair resmi açıklamalar yapıldığı, 2017 yılında Göller ve Sulak Alanlar Eylem Planı 2017-2023'ün yürürlüğe girdiği, alana ait 2016-2020 yönetim planının uygulamada olduğu¹⁰, 2021 yılı Mart ayında kamu kurumlarınca bir araya gelinerek korumaya yönelik revize yönetim planları yapıldığı görülmüştür.

Akşehir ve Eber göllerinde bozulma, ekolojik dengenin yeniden tesis edilmesi ve alanın uygun bir şekilde yönetilmesinin sağlanması amacıyla; Akşehir ve Eber Gölleri için "Akşehir-Eber Gölleri Sulak Alan Yönetim Planı Projesi" mülga Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından başlatılmıştır. 2007 yılı sonunda tamamlandığı ve 2008 yılı başından beri uygulamada olan Akşehir-Eber Gölleri Sulak Alan Yönetim Planı Projesinde,

1. Göllerdeki su dengesini yeniden oluşturabilmek için göllerin mevcut su kaynaklarıyla beslenmesinin sağlanması
2. Göller ve gölleri besleyen sulardaki kirliliğin mümkün olan en az seviyeye indirilmesi
3. Sulak alan ekosisteminin ve biyolojik çeşitliliğinin korunarak geliştirilmesi ve iyileştirilmesinin sağlanması
4. Sulak alanlardaki su ürünleri potansiyelinin yeniden kazanımı tarımda [hayvancılık dahil] sürdürülebilirliğin sağlanması
5. Alternatif gelir kaynaklarının geliştirilmesi
6. Sulak alan yönetim planının etkin olarak uygulanması amacıyla yörede yaşayan halkın çevre bilincinin artırılması

hedeflenmiştir.¹¹

İdarenin yıllardır, Akşehir ve Eber Göllerindeki bozulmayı gidermeye, ekolojik dengeyi yeniden tesis etme amacıyla eylem ve yönetim planları hazırladığı dönemde, Veysel Eroğlu'nun Bakanlığı dönemine denk gelen 2010 yılında "Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye'de 135'i Uluslararası öneme haiz toplam alanı 1 milyon hektarı aşan 300'den fazla sulak alan bulunduğunu, sulak alanların yok olduğu iddiasının gerçeği yansıtmadığını" içerir açıklama yapmıştır.¹²

2013 yılında basında yer alan bir başka açıklamada ise;

"Akşehir Gölü'nün de içinde yer aldığı Akarçay havzası yer altı suyu tahsislerinin emniyetli rezervi geçmesi sebebi ile kuyu açımına ve mevcut kuyular için tahsis artırmaya kapatılmıştır. Yine, Akşehir Gölüne mansaplanan dere yataklarında ıslah çalışmaları yapılmaktadır. Mevcut eylem planının revize edilmesi gayesiyle bu ay içinde ihaleye çıkılacak. 2014 yılının ilk yarısında tamamlanması planlanan yönetim planı, 2014-2018 yıllarını kapsayacak şekilde revize edilecek ve havzadaki bütün paydaşların görüşleri alınarak su sıkıntısının giderilmesine yönelik eylemler belirlenecek

10] Akşehir - Eber Gölleri Ulusal Öneme Haiz Sulak Alanı <https://bolge8.tarimorman.gov.tr/Menu/23/Sulak-Alanlar> Erişim Tarihi: 31.10.2021

11] Akşehir Gölü <http://aksehir.gov.tr/aksehir-golu> Erişim tarihi:01.11.2021

12] Bakanlık: Sulak Alanlar Yok Olmuyor, <https://www.sondakika.com/haber/haber-bakanlik-sulak-alanlar-yok-olmuyor/?yodk>, Erişim tarihi:01.11.2021

Eylem planı kapsamında yapılacak çalışmalarla, önemli sulak alanlar arasında yer alan Akşehir Gölünün, eski günlerine kavuşturulacağı, Ramsar Sözleşmesi olarak bilinen Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanların Korunması Hakkında Sözleşme çerçevesinde Ramsar listesine dahil edilmesi planlanıyor.”

ifadelerine yer verilmiştir.

Yönetim planları ve gerçeği manipüle eden Bakanlık açıklamalarına rağmen, Eber Gölü ve Akşehir Göllerini kurtarmaya yönelik eylem ve yönetim planlarından sonuç alınamamış, havzada kentsel ve endüstriyel kirlilikler devam etmiştir. Kaçak kuyu açma ve sondaj işlemleri gerekçe gösterilse de, Devlet Su İşleri bölgede küçük çaplı sulama projelerinin yanı sıra barajlar da yaparak gölleri besleyen akarsuların azalmasına sebep olmuştur.¹³

Akarçay havzasında bulunan Eber Gölü sulak alanı Afyonkarahisar organize sanayi bölgesi içinde ve dışında yer alan birçok sanayi tesisinin atık su arıtma sistemlerinin olmaması, verimli çalıştırılmaması ve atık suların arıtılmadan Akarçay'a deşarj edilmesi, bunun yanında jeotermal suların kullanım sonrası ve havzadaki tüm yerleşmelerin atık sularının Akarçay'a boşaltılması hem Akarçay'da hem de Eber sulak alanında su kirliliği sorununu ortaya çıkarmış, bu durum Eber sulak alanında doğal hayatı olumsuz etkilemiştir.¹⁴

Özellikle sanayiden kaynaklanan atık maddeler, yağlar ve çöpler kanalizasyonla birlikte neredeyse hiçbir arıtmaya tabi tutulmadan göle bırakılmaktadır.¹⁵ Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na ait Göller ve Sulak Alanlar Eylem Planı 2017-2023'te yer alan bilgilere göre; Akarçay Havzası'nın bütünü için kanalizasyona bağlı olan proje nüfusunun 452 bin 632 kişi ile havza nüfusunun yüzde 92'sine karşılık gelmekte, "Havzada oluşan atık suyun yüzde 62'si Akarçay ve kollarına, yüzde 13'ü araziye, yüzde 13'ü Akşehir Gölü'ne ve geri kalan kısmı ise toprak kanal veya kuru dereye deşarj etmektedir.

Mevcut durumda havza sınırları içerisinde yer alan 79 yerleşim yerinin 10'unda kentsel atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Havzada atıksuları arıtılan kişi sayısının, 309 bin 972 ile havza nüfusunun yüzde 63'üne karşılık gelmekte atıksu arıtma tesisinin bulunmadığı yerleşim yerleri için çalışmalara devam edilmektedir.

Akarçay nehrinin drene olduğu korunan sulak alan olan Eber Gölünde su kalitesi açısından Sınıf IV kalitesindedir. Özellikle Akarçay'ın taşıdığı kirlilikler nedeniyle su kalitesi çok kirlenmiş su olduğu, Akarçay havzasının mansabını oluşturan Eber ve Akşehir gölleri su kalitesi açısından içme ve kullanmaya uygun bulunmadığı, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü "Havza İzleme ve Referans Noktalarının Belirlenmesi Projesi" kapsamında yapılan ölçümlerde, gölün pH parametresinden, BOİ parametresinden besin elementleri parametrelerinden dolayı IV. kalite sınıfında olduğu, YSKYY Ek-2'ye göre kötü sınıfına girdiği tespit edilmiştir.¹⁶

Orman ve Su İşleri Bakanlığına ait Göller ve Sulak Alanlar Eylem Planı 2017-2023'te, akarçay havzasında mevcut olan kirliliğin esas olarak yerleşimlerden, endüstriden, termal turizmden, tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinden meydana geldiği, Yukarı Akarçay (Eber) Alt Havzasında Akarçay'ın doğduğu Ahır Dağından Eber Gölüne döküldüğü mevkiye kadar evsel ve endüstriyel atıksular ile kirlendiği, membadan mansaba kadar Sincanlı Ovası, Afyon Ovası, Çobanlar Ovası ve Bolvadin Ovasını geçerek tarımsal aktivitelerden kaynaklanan kirleticilere de maruz kaldığı, havzadaki diğer önemli bir kirlilik kaynağının ise, alkaloid fabrikasının arıtılmadan deşarj edilen atık sular olduğu, 1981 yılında deneme üretimi ile hizmete giren alkaloid fabrikasından yaklaşık 700 m³ /gün atıksu oluşmakta ve çok yüksek koi, boi, azot ve sülfat değerleri ile hiçbir arıtmadan geçmeden yıllardır Akarçay'ı, bölgeyi ve Eber Gölünü kirlettiği bilgilerine yer verilmiştir.

13] Akşehir Gölü – KONYA / Eber Gölü – AFYON <http://www.turkiyesulakalanlari.com/aksehir-ve-eber-golleri/> Erişim tarihi: 31.10.2021

14] Eber Gölü (Afyonkarahisar) Su Kalitesinin Araştırılması Numan Emre GÜMÜŞ , Cengiz AKKÖZ - <http://www.limnofish.org/tr/download/article-file/840699> Son Erişim Tarihi:08.02.2022

15] Bahadır, M. [2012]. Eber ve Akşehir göllerinin bütünsel kırı alanları yönetimi . Coğrafi Bilimler Dergisi , 10 (1) , 63-90 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aucbd/issue/44469/551195> Son Erişim Tarihi:08.02.2022

16] Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na ait Göller ve Sulak Alanlar Eylem Planı 2017-2023

Sonuç olarak, kamu kurumlarının sürekli gündeminde olan bir konuda, yönetim eylem planları Eber Gölünü kurumaktan kurtaramamıştır. Bu nedenle, somut sorunda öncelik kamu kurumlarının aktif ve etkili eylemleri yerine getiremediği, yönetim planlarında yer alan “kaçak kuyu açma” gibi sorunların etkin olarak üzerine gidilmediği, denetim rolünün aksatıldığı açıktır.

ÖNERİLER

1. Sulak alanların yönetim planları, iklim krizi, su fakirliği, biyoçeşitlilik gibi öncelikler gözetilerek yapılmalıdır. Doğal göller, yapay göletler gibi yönetilmemelidir.
2. Sulak alanları besleyen su havzalarında kümülatif etki değerlendirmeleri yapılması, sulak alanların susuz kalmasına neden olacak baraj/hes vb. uygulamalardan sakınılması, mevcut-taki tesislerin durumlarının tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. Gölü besleyen su kaynakları üzerinde kurulu su yapılarının su depolama işlemleri durdurulmalı, göle temiz su girişi sağlanmalıdır.
3. Akşehir Gölü ile Eber Gölü arasındaki bağlantı önceki dönemlerdeki gibi akış sağlayacak şekilde düzenlenmeli, göle kontrollü tatlı su girişi sağlanmalıdır.
4. Sulak alanların kirlenmesine, ağır metal yükünün artması gibi olgulara neden olacak endüstriyel faaliyetler, atık sahaları, yapılaşma gibi faaliyetler üzerindeki çevresel denetimlerin artırılması, bu alanlarda ve bu alanları besleyen havzalarda her türlü atığa, kanalizasyon uygulamalarına izin verilmemesi, bertaraf gibi önleyici denetimlerin güçlendirilmesi gerekmektedir.
5. Göl kirleticileri objektif ve kolektif sorumluluk kapsamında belirlenmeli, arıtma sistemleri aktif hale getirilmeli, kirleticili unsurların faaliyetleri eksiklikler tamamlanana kadar durdurulmalıdır.
6. Sulu tarım yerine daha az veya hiç su tüketmeyen ürünlerin havza bazında yaygınlaştırılması, bu konuda teşvik politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Göl çevresindeki tarım arazilerinde suyu çok tüketen pancar, mısır gibi ürün desenlerinden vazgeçilmelidir.
7. Yöre halkının göl kaynaklarını tüketerek değil gölü koruyarak kazanç sağlayabilecekleri yeni üretim modelleri oluşturulmalı, farklı alanlarda istihdam sağlanmasına yönelik projeler oluşturulmalıdır.

KÜTAHYA'DA SU KAYNAKLARI VE YERLEŞİM YERLERİ MADEN TEHDİDİ ALTINDA

Kütahya Simav ve Tavşanlı ilçeleri sınırları içerisinde Zenit Madencilik isimli firmaya ait Altın-Gümüş Madeni, Açık Ocak Kapasite Artırımı-Yığın Liçi ve ADR Tesisi projesi için ÇED olumlu kararı verilmiştir. Yurttaşlar tarafından, ÇED olumlu kararının iptali için dava açılmıştır.

Proje kapsamında açık ocak işletmesinden çıkarılacak cevherin, yığın liç ve ADR tesisinde zenginleştirilerek dore altın ve gümüş üretimi gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Kapasite artırımı projesi için hazırlanan ÇED raporunda, araziyi hazırlanma ve inşaat aşamasının yaklaşık 1 yıl süreceği, açık ocak işletme planına göre üretim faaliyetlerinin 6 yıl süreceği ve çıkarılan cevherin inşa edilecek zenginleştirme ünitelerinde siyanür kullanmak suretiyle ayrıştırılacağı bilgilerine verilmiştir.

ÇED Raporuna göre proje sahasının 493,65 hektarlık kısmı orman arazisi, 67.95 hektarlık kısmı ziraat arazisi, 6.89 hektarlık kısmı ise 2/B alanıdır.

Yaban Hayatını Etkilemektedir

Ruhsat alanının bir kısmı Çatak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içerisinde kalmaktadır. Çatak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası 2801,91 hektarlık bir alan olup, hedef türü kızıl geyiktir. Proje sahasında, Bern Sözleşmesine göre 13 endemik bitki türü, 7 kesinlikle korunması gereken sürüngen türü, 8 korunması gereken sürüngen türü bulunmaktadır. Sahadaki 43 kuş türü ve 1 memeli mutlak koruma altında, 19 kuş ve 5 memeli türü koruma altındadır.

Su Kaynaklarını Tehdit Etmektedir

Kavaklı, Örencik, Avcılar, Erikli, Çobanlar Köyü Güreşinar Mah. isale hatları, Kavaklı Köyü Benah Mah ve Çınarcık köyünün cazibeli kaynakları ve isale hatlarının bir kısmı ÇED alanı içinde kalmaktadır.

Proje alanı Uluabat Gölü Alt Havza sınırları içerisinde yer almaktadır.

DSİ projeye ilgili kurum görüşünde, "Proje sahası ve etki alanında sürekli ve mevsimsel akışlı dere yatakları mevcuttur. ÇED Raporunda yüzeysel su kaynaklarının proje alanına mesafeleri, mevcut ve planlanan kullanımları ve hidrolojik özellikleri [drenaj alanı, debisi, akış rejimi vs.] belirtilmelidir. Proje sahasından dere yatakları ve koruma bantları [20 m] çıkarılarak ocak alanları belirlenmelidir" denilmiştir. Ancak, raporda bu konuda bir revize yapılmamıştır.

Su kaynakları yönünden zengin olan bölgeden çıkan akarsular Hisarcık ilçesinde bulunan Hasanlar Baraj gölünde toplanmakta ve tarımsal sulama amaçlı olarak kullanılmaktadır. Bölgeden doğan akarsular Emet Çayı ve Kocaçay ile Emet Çayı olarak birleşmekte, Emet Çayı ileride Mustafa Kemal Paşa Nehri ile Uluabat Gölünü beslemekte ve daha sonra da Kocasu olarak Karacabey Ovasından Marmara Denizine dökülmektedir. Bu yönüyle söz konusu proje Bursa ve Balıkesir illerimizi halk sağlığı açısından da tehdit etmektedir.

ÇED Mevzuatına Aykırılık Taşımaktadır

Proje kapsamında, toplam 4 adet¹ işletme ruhsatlı sahada madencilik faaliyeti yapılmak istenmektedir. ÇED raporunda, bu 4 ayrı ruhsat sahaları ile ilgili geçmiş dönemde verilen ÇED Gerekli Değildir

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne (MAPEG) verilen RN:70484, RN:59770, RN:12743, RN: 72400 işletme ruhsatlı sahalar

kararları esas ÇED kararı olarak ele alınmaktadır. Ancak, söz konusu esas ÇED kararı olarak belirtilen 4 ayrı ÇED Gerekli Değildir kararları 2007, 2010 ve 2011 yıllarında verilmiştir. ÇED Yönetmeliği kapsamında, söz konusu ÇED Gerekli Değildir kararları, 5 yıllık süre içerisinde yatırımda bulunma koşulu gerçekleşmediğinden hukuken geçersizdir. Bu nedenle, 5 yıllık yatırım koşulunu taşımayan ÇED Gerekli Değildir kararlarını esas alarak yapılan kapasite artırım başvurusu, hukuken yanlış bir hamle olmuştur.

Ayrıca, aynı proje kapsamında 4 ayrı ÇED kararının bulunuyor olması, ÇED Yönetmeliği md 25 kapsamında tek ÇED başvurusu yapma zorunluluğu kapsamına girmektedir. Nitekim, ÇED raporu ekinde kümülatif etki değerlendirmesi raporuna yer verilmemesi de eksiklidir.

Yer Seçimi Yönünden Sakıncalar Barındırmaktadır

Yukarıda yer verdiğimiz bilgiler üzerinden söz konusu projenin, proje sahasının yerleşim alanlarına mesafesi, mera-orman-tarım alanlarını işgal ediyor olması, su kaynakları üzerinde tehdit barındırıyor olması kriterleri göz önüne alındığında projenin faaliyete geçmeden iptal edilmesi gerekmektedir.

İklim değişikliği ve kuraklıkla mücadele kapsamında acil durum ilan edilmesi gereken bir dönemde, 40 civarı yerleşim yerinin içme suyu kaynaklarının bulunduğu, Uluabat Gölü Alt havza sınırları içerisinde olan, Emet Çayının beslendiği su kaynaklarına etki eden bir konumda planlanan proje öncelikle yer seçimi konusundan hukuka aykırıdır.

Rize, İkizdere'de sınırlarında bulunan İşkencedere Vadisinde yapılmak istenen taş ocağı projelerine karşı mücadele edilmektedir.

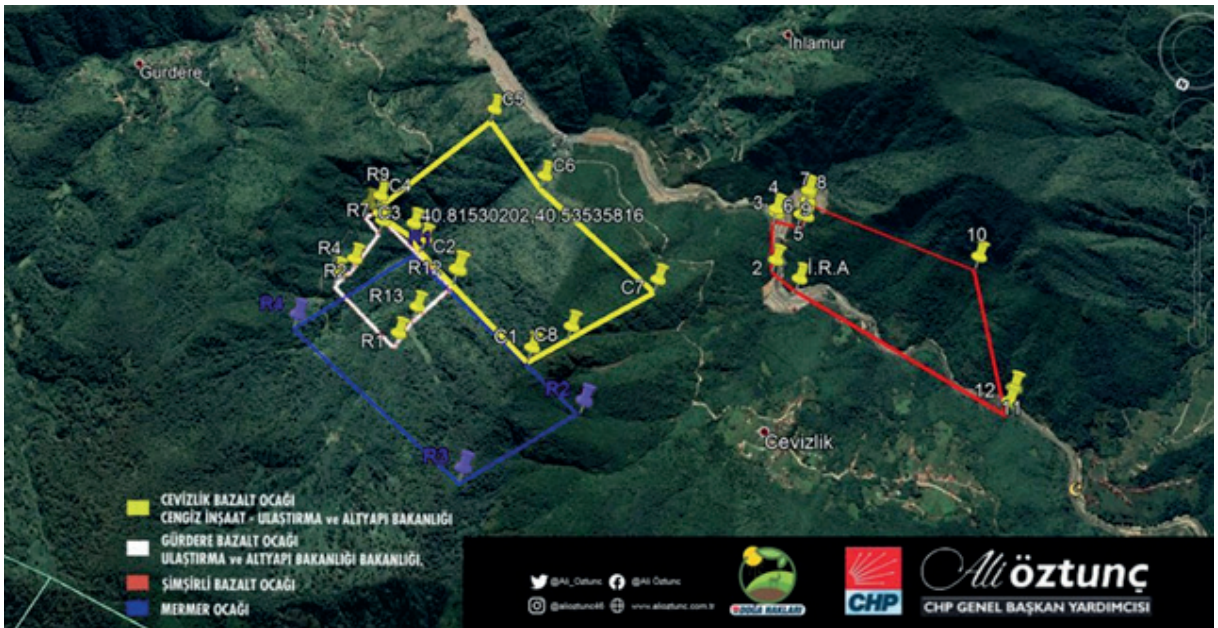
Vadide Birden Fazla Taş Ocağı Projesi Var

İkizdere'de aylardır direniş sergileyen yurttaşlar, Cevizlik Bazalt Ocağı isimli proje kapsamında ağaç kesimi yapılmasını engellemeye çalışmaktadırlar. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü'nün proje sahibi olarak ÇED sürecini işlettiği proje, sonraki süreçte davet usulüyle yapılan ihale sonucunda Cengiz İnşaat'a devredilmiştir. Bu taş ocağından çıkarılması planlanan malzeme, İyidere Lojistik Limanı İnşaatı Projesi kapsamında deniz dolgusunda kullanılacak.

Ulaştırma Bakanlığı 11. Bölge Müdürlüğü, ER:3396069 Numaralı Cevizlik Bazalt Ocağı Projesi ile ilgili Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne proje tanıtım dosyası sunmuş, 27 Ocak 2021'de proje için Gereklî Değildir kararı verilmiştir. ÇED Gereklî Değildir kararının iptali ile ilgili açılan dava Rize İdare Mahkemesinde görülmekte olup, henüz yürütmeyi durdurma talebiyle ilgili bir karar verilmemiştir.

Ulaştırma Bakanlığı 11. Bölge Müdürlüğü, ÇED Gereklî Değildir kararından yaklaşık kırk gün sonra 8 Mart 2021'de, ER:3396069 Numaralı Cevizlik Bazalt Ocağı Kapasite Artışı yapmak için Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ÇED başvurusu yapmıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 18 Mart 2021'de, **kapasite artışıyla ilgili ÇED başvurusunu mevzuata aykırılık nedeniyle geri çevirmiştir.**

Ulaştırma Bakanlığı 11. Bölge Müdürlüğü 5 Nisan 2021 tarihinde, yine aynı bölgede, ER:3404341 Numaralı Gürdere Bazalt Ocağı isimli projeye ilgili Proje Tanıtım Dosyası sunmuştur.

Görsel 1: Vadide kurulmak istenen taş ocağı projelerini gösterir harita

İKİZDERE'DE RESMİ EVRAKTA SAHTECİLİK SUÇU İŞLENDİ

ÇED Raporu ya da Proje Tanıtım Dosyasında Yanlış Ve Yanıltıcı Bilgi Vermek Resmi Evrakta Sahtecilik Suçuna Giriyor

Çevre Kanunu md 26'da yer alan "Bu Kanunun uygulanmasında yanlış ve yanıltıcı belge düzenleyenler ve kullananlar hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun **belgede sahtecilik suçuna** ilişkin hükümleri uygulanır" hükmü gereğince Ulaştırma ve Altyapı Bakanı ile Bakanlık yetkilileri hakkında soruşturma açılmalıdır.

SAHTECİLİK 1: İYİDERE LOJİSTİK LİMANININ ÇED RAPORUNDA, YENİ BİR TAŞ OCAĞI KURMAYACAĞIM, HALİHAZIRDA ÇALIŞAN BAŞKALARINA AİT OCAKLARDAN TAŞ ALACAĞIM DENİLMİŞTİR

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının, İkizdere'de taş ocağı işletmesi hukuken mümkün değildir. Çünkü Bakanlık İyidere Lojistik limanı projesinin ÇED raporunda açıkça, yeni bir taş ocağı işletmesi kurmayacağını, mevcuttaki ocaklardan taş alacağını taahhüt etmiştir.

Tepkiler sonrasında Bakan ve AKP yetkilileri dolgu için en uygun taşın İkizdere'deki alanda olduğunu tespit ettiklerinden söz etmişlerdir. Ancak bu uygunluğu İyidere'nin ÇED raporu sunulmadan önce tespit etmeleri gerekirdi. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını açıkça aldatmış, resmi evrak sahteciliği suçu işlemiştir. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, İyidere Lojistik limanının toplamda ne kadar çevresel zarara yol açacağını kâğıt üzerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığından gizlemiştir.

Eğer ÇED raporuna yazsalar, İkizdere'yi de ÇED raporuna dahil etmeleri gerekirdi. Bakanlık, birden fazla ÇED süreci işleterek, toplam kirliliği gizlemeye çalışmıştır.

SAHTECİLİK 2: DOLGUDA KULLANILACAK MALZEME İÇİN 10 AYRI YERDE İNCELEME YAPTIK YALANI

Bakan Karaismailoğlu'nun verdiği bilgiler, Cevizlik taş ocağının proje tanıtım Dosyası ile uyuşmamaktadır. Bakan, her seferinde 10 farklı yerde inceleme yaptıklarını ve en uygun yerin İkizdere olduğunu söylemiştir. Ancak, proje tanıtım dosyasında, alternatif araştırması yapılmadık denilmektedir Doğru söyleyen Bakan ise, bu resmi evrak sahteciliği suçunu işlediğinin ihbarıdır.

Proje tanıtım dosyasında alternatif alanlarla ilgili çalışma yapıldığından bahsedilmesi ihtimalinde, diğer alternatif alanların neden uygun olmadığını da ispatlanması gerekirdi.

CENGİZ'İN MÜHENDİSİ BAKANLIĞIN YETKİLİ PERSONELİ GÖZÜKÜYOR

Güldere Bazalt Ocağı projesine ait proje tanıtım dosyasının tesis/işletmede gürültü konusunda bilgi alınabilecek sorumlu personelin iletişim bilgilerinde de Muhammetozgur.UZUN@cengiz.com.tr isimli posta hesabı verilmiştir. İsmi geçen Muhammet Özgür Uzun, Cengiz İnşaat mühendislik yapmaktadır.

Henüz ÇED kararı verilmemiş projenin, ihaleye çıkarılması Çevre Kanununun 10. Maddesi gereğince yasaktır. Ancak görüyoruz ki, Gürdere Taş Ocağının ihalesinin kime verileceği şimdiden bellidir. Bakanlık ve Cengiz İnşaat yetkilileri iştirak halinde ihale suçu işlemiştir.

5) Tesis/ işletmede gürültü konusunda bilgi alınabilecek sorumlu personelin iletişim bilgileri (adı, soyadı, unvanı, telefon, e-posta).

T.C. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI 11. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Tel: 0 (462) 325 66 88
Faks: 0 (462) 325 18 31
Muhammetozgur.UZUN@cengiz.com.tr

Projenin gürültü konusunda bilgi alınabilecek sorumlu personeli uygulama aşamasında belirlenecek olup Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında Çevre Görevlisi istihdamı veya Çevre Danışmanlık Yeterlik firmalarından hizmeti alınacak olup, gerekli bilgilendirmeler Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı online uygulama sisteminden bildirilecektir.

Görsel 2: Gürdere Taş Ocağı projesine ait Proje Tanıtım Dosyası içeriğinde yer alan yetkili personel iletişim bilgileri

BAKAN KARAIŞMAİLOĞLU'NUN 8 BİN KİŞİYE İŞ İMKANI SÖYLEMİ GERÇEK Mİ ?

Bakan Adil Karaismailoğlu Rize limanı bittiğinde, 34 farklı sektörde 8 bin kişiye iş imkânı sağlayacak, inşallah bölge daha da değerlendirilecek demmiştir. Ancak, İyidere Lojistik Limanının ÇED raporunun bir yerinde, proje faaliyete geçtikten sonra 250, başka bir yerinde ise 300 kişinin istihdam edileceğinden söz edilmektedir. 300 Kişi istihdam edilse tam zamanlı, her biri 5 kişilik aileye baksa projeden 1500 kişinin etkileneceği söylenebilir. Geriye kalan rant ise, AKP yandaşları arasında bölüşülecektir.

2.20.4. Beklenen Sosyo-Ekonomik Değişiklikler

Proje dolaylı ve direk farklı ekonomik değerleri beraberinde getirmektedir. Buna göre;

- ✓ 700.000.000 TL tutarındaki yatırım bedeli ile ulusal ölçekte öncelikli istihdam alanlarımızdan olan inşaat sektörü için başat projelerden biri olacak ve 3 senelik inşaat sürecinde önemli bir istihdam yaratacaktır,
- ✓ Projenin işletmeye açılması ile Rize’de liman faaliyetlerinde hizmet veren şirketler oluşacaktır. Bu işletmelerde istihdam sağlanarak Rize ekonomisine ek bir katkı sağlanması düşünülmektedir.

189

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü

Rize İyidere Lojistik Limanı ve Dip Taraması
ÇED Raporu

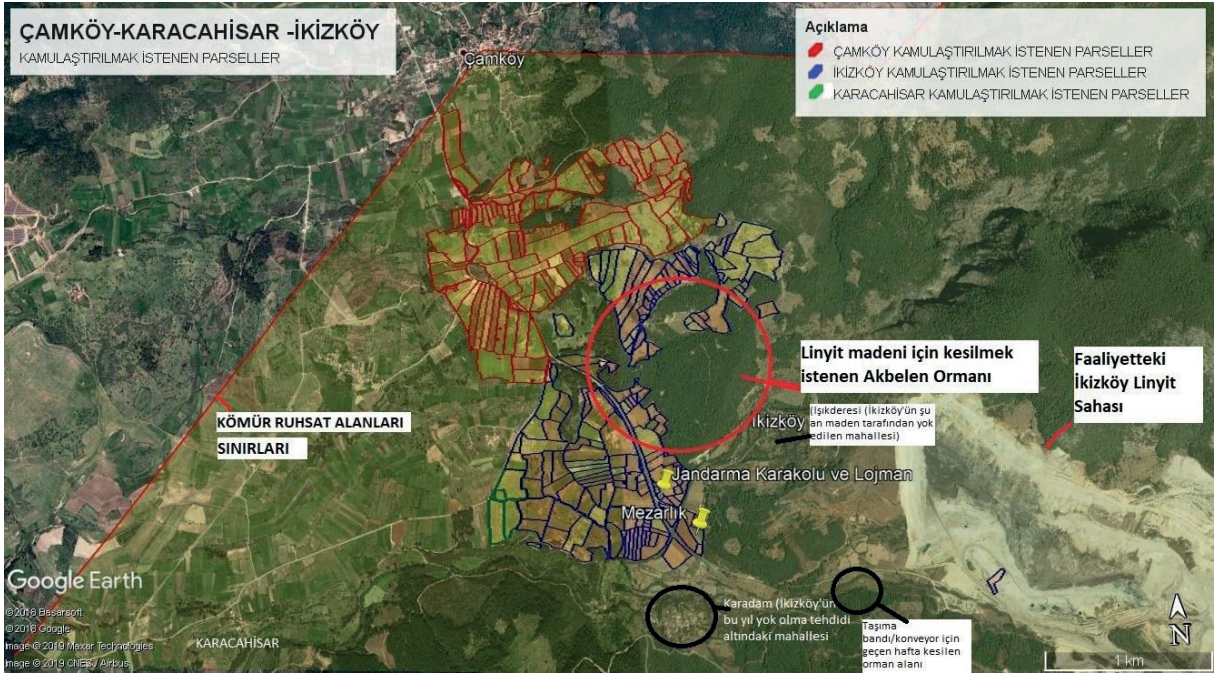
- ✓ Projenin faaliyete geçmesiyle birlikte 300 kişiye 365 gün iş imkanı sağlanacak, bölgenin istihdam noktasındaki önemli sorunlarından olan kış dönemi istihdamına önemli ölçekte bir katkı sağlayacak aylık 300.000TL civarında sigorta-prim ödemesi ile de devlet bütçesine katkı sağlanacaktır.
- ✓ İstihdamın artması, liman işletme ihtiyaçlarının Rize bölge ekonomisi ve esnafına yıllık 7.500.000 TL seviyesinde (yaklaşık liman giderlerinin %5’i) bir katkı yaratması öngörülmektedir.

Görsel 3 : İyidere Limanı’ndan beklenen ekonomik değişiklikler

ORMAN KESİMLERİNE KARŞI İKİZKÖY DİRENİŞİ

Muğla ili Milas ilçesine bağlı İkizköy mahallesi sınırları içinde halen işletmede olan ve Yeniköy-Kemerköy termik santrallerine yakıt sağlayan linyit madeni sahası genişletilmek istenilmektedir. Hukuksuz biçimde ÇED sürecinden muaf tutularak genişletilmeye çalışılan maden sahası için İkizköy'ün Akbelen mevkiinde 780 dönümlük ormanlık alan, yok edilme tehdidi ile karşı karşıyadır. ¹

İkizköylüler, Akbelen Ormanının linyit madeni için kesilmesini engellemek üzere 2 yılı aşkın süredir mücadele yürütmektedir. İkizköylülerin evleri, zeytinlikleri ve tarım alanları da yine maden sahasının kapasitesini genişletmesi için istimlak tehlikesi altındadır. İkizköy, Çamköy ve Karacahisar mahalleleri sınırları içinde kalan 3000 dönümlük zeytinlik ve tarım alanı da aynı şirket tarafından satın alınmak istenmektedir.

Harita 1 - Proje sahasının genel görünümü [Kaynak: Deniz Gümüşel]

1) 1979'dan beri Muğla'daki termik santrallere yakıt sağlayan ve neredeyse kesintisiz 15 km boyunca uzanan açık ocak linyit madeni, bu tarihe kadar ÇED'den muaf tutulmuş ve on binlerce dönüm orman ve tarım alanını yok ederek işletilmiştir. 2014 yılındaki özelleştirmelerle Yeniköy ve Kemerköy Termik santralleri ile birlikte özel sektöre devredilen linyit madeninde LİMAK ve İC İÇTAŞ ortaklığı olarak kurulan YK Enerji (Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve ticaret AŞ) ÇED kararı olmaksızın kapasite artırımı yapmaya çalışmaktadır.

2018 yılı sonunda tek ruhsat altında birleştirilen linyit madeni ruhsatları kapsamındaki 23 bin hektarlık alanda yeni maden sahası açılmakta [Akbelen Sahası], ancak bu yeni saha ÇED'den muaf tutulmaktadır. Ancak bu birleştirilmiş ruhsat altında ÇED muafiyeti olmayan yaklaşık 3500 dönümlük üç ayrı eski ruhsat alanı da bulunmaktadır.

Linyit Sahasının ÇED'siz Genişletilmesi Kapsamında 780 Dönüm Orman Kesilecek

Akbelen orman alanının kesimi için ilk olarak 2019 yılı Kasım ayında harekete geçen Milas Orman İşletme Müdürlüğü'nün çalışması, İkizköylülerin alandaki müdahalesi ile durdurulmuş, yüzlerce imzalı dilekçe ile yapılan başvuru sonucu Orman Müdürlüğü kesimi 2020 yılı programından çıkarmak zorunda kalmıştır.

Tarım ve Orman Bakanı'nın 18 Kasım 2020 tarihli oluru ile İkizköy sınırları içinde YK Enerji adına maden açık işletme izni verildiği, Karadam Karacahisar Mahalleleri Doğayı Doğal Hayatı Koruma Güzelleştirme ve Dayanışma [KARDOK] Derneğinin yaptığı bilgi edinme başvurusuna alınan yanıtla ortaya çıkarılmıştır.

Açık maden işletmesi için Bakan olurunun verilmesi ile Milas Orman İşletme Müdürlüğü Akbelen Ormanı'nın kesim hazırlıkları için 2021 yılının Mart ayında çalışmalarına yeniden başlamıştır. Çalışmaların durdurulması için İkizköy Çevre Komitesi pek çok eylem düzenlerken, KARDOK Derneği adına da birçok idari ve hukuki başvuru yapılmıştır.

İkizköy'de İstismal Tehdidi

Akbelen Ormanı, 2019 yılından beri linyit madeni sahasının genişletilmesi için YK Enerji tarafından satın alınmak istenen İkizköy, Karacahisar ve Çamköy mahallelerinde bulunan yerleşim alanları, zeytinlikler ve tarlaların da tam ortasında bulunuyor. Köylünün bir araya gelerek "madene topraklarımızı satmayacağız" demesi üzerine, YK Enerji bu arazileri kamulaştırma tehdidi ile satın almaya çalışmaktadır.

İkizköy'ün merkez yerleşim alanı olan Işıkdere mevki, 2017 yılında yapılan kamulaştırma ile köylünün elinde alınarak YK Enerji'ye maden işletmesi için tahsis edilmiştir. Şirket, İkizköy'e bağlı Karadam, Ova ve Akbelen mevkiilerindeki arazileri edinmeye çalışmaktadır.

Maden Sahasının Genişletilmesi ve Termik Santral Kapasite Artırımına Karşı Hukuki Mücadele

Maden sahasının kapasite genişletme başvurularının ÇED mevzuatından muaf tutularak gerçekleştirilmesi yöredeki bir doğa koruma derneği tarafından Şubat 2021'de dava edilmiştir. Muğla 3. İdare Mahkemesi Ağustos ayında işlemin yürütmesini durdurma kararı vermiştir.

Akbelen Ormanını YK Enerji'ye tahsis eden Tarım Orman Bakanı imzalı oluru kararının iptali için ise Nisan 2021'de dava açılmıştır. Muğla 1. İdare Mahkemesi Ağustos ayında işlemin yürütmesini durdurma kararı vermiştir.

Öte yandan, 14 Temmuz'da, OGM Genel Müdür ve yardımcıları hakkında TCK 305'e aykırılık [Temel Millî Yararlara Karşı Faaliyette Bulunmak İçin Yarar Sağlama] suçunu işledikleri iddiasıyla 14 Temmuz'da suç duyurusunda bulunulmuştur.

ELAZIĞ İNCELEME RAPORU

ELAZIĞ DEPREMİ HAKKINDA

24 Ocak 2020 tarihinde meydana gelen Elazığ-Sivrice merkezli 6,8 büyüklüğündeki deprem nedeniyle Elazığ ve Malatya illerinde **41 kişi hayatını kaybetmiş**, 45 kişi enkaz altından sağ olarak çıkarılmıştır. AFAD verilerine göre depremde yaralanan kişi sayısı, 1.631'dir.

Deprem sonrası Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bağlı birimlerce yapılan hasar tespit çalışmaları 8 Şubat 2020 tarihinde sona ermiş olup toplamda yıkık, acil yıkılacak, ağır hasarlı bina sayısı 8.519, bağımsız bölüm sayısı ise 19.821 olarak tespit edilmiştir. Daha sonraki tarihlerde meydana gelen artçı depremler sonrasında yapılan hasar tespit çalışmaları neticesinde ilçelerde dahil olmak üzere yıkık, acil yıkılacak, ağır hasarlı bina sayısı 15.480 bağımsız bölüm sayısı ise 34.091 olarak tespit edilmiştir.

İNCELEME NOTLARI

Barınma Sorunu

Yurttaşlar, deprem sonrasında yapılan, bir kısmı kentsel dönüşüm kapsamında olan yeni konutların halen yapımının devam ettiğinden, teslim tarihlerinin belirsizliğinden, yapılan konutların birbiriyle çok yakın mesafede olması, ebatlarının 90 m²'den küçük olması, oda sayılarının az olması gibi nedenlerle geleneksel mimarilerine uygun olmadığından yakınmaktadır.

Ağır Hasarlı Binaların Yıkımı Esnasında Yaşanan Problemler

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne bağlı ekipler tarafından gerçekleştirilen hasar tespit çalışmaları sonucunda ağır hasarlı olup yıkılması gereken binaların yıkımı esnasında yeterli araç gereç ve ekipman kullanılmamasından kaynaklı ciddi bir toz oluştuğu ve oluşan bu tozun yıkımın yapıldığı çevredeki vatandaşları rahatsız ettiği gözlemlenmiştir. Ayrıca yıkım yapan firmaların yıkım esnasında paraya çevrilebilecek eşyaları (demir, bakır, pencere v.b.) ayırıp aldıktan sonra molozu çok uzun süre yıkım alanında bıraktığı, bu durumda çevre sakinlerini ciddi derecede rahatsız ettiği tespit edilmiştir. Yıkım ihalelerini alan firmaların işlerini şartnamede belirtilen şekilde eksiksiz ve zamanında yapmasını sağlayabilmek için Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bünyesinde bir denetim ve kontrol ekibinin kurulması gerekmektedir.

Kentsel Dönüşümde Katılımcı, Adil ve Eşit Olmayan Uygulamalar

Heyetimizce kentsel dönüşüm ve TOKİ konutlarının yapıldığı alanlarda vatandaşlarla yapılan görüşmeler neticesinde; özellikle yatay mimariden dolayı normalde eski imar planındaki çekme mesafelerine dahi uyulmadığından evlerin iç içe yapıldığı, cadde ve sokakların ihtiyacı karşılayamayacak şekilde dar bırakıldığı, yeşil alanların ise yok denecek kadar az olduğu gözlemlenmiştir.

1] CHP Elazığ Milletvekili Gürsel Erol ile birlikte hazırlanarak CHP Genel Başkanı Sn. Kemal Kılıçdaroğlu'na sunulan rapordan alıntılanmıştır. Raporun tamamı için 1

AFAD'dan hak sahibi olamayıp kentsel dönüşüm kapsamında olan vatandaşların konut edinme bedeli olarak ödeyeceği farka uygulanan TÜFE'nin borç yükünü aşırı artıracak ve bu durumunda depremzedeleri ödemekte zorlanacakları bir borç yüküne sokacağı tespiti yapılmıştır.

Kira Yardımlarının Yetersizliği

Deprem sonrasında 11.000,00 TL Kira yardımı yapıldığını belirten yurttaşlar taşınma aşamasında 4000,00-5000,00 gibi nakliye vd. masraflarının olduğunu, ildeki kira oranlarının 1000,00 TL'den yüksek olduğunu gerekçe sunarak verilen yardım miktarının yetersiz olduğunu, konutların teslimat sürelerinin uzaması nedeniyle mağduriyetlerinin arttığını aktarmışlardır.

Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) Sorunu

Elazığ'da 123.310 konutun 42.972'sinin deprem sigortası bulunmaktadır. Heyetimizin vatandaşlarla yapmış olduğu görüşmelere binaen, DASK iletişim hattı olan "125" nolu numaradan yetkili kişilere ulaşmak ve bilgi almak isteyen vatandaşların yeterli ve doyurucu bilgiye ulaşamadıklarına yönelik şikayetler bulunmaktadır. Ayrıca ihbar dosyaları ile ilgili geri dönüşlerin çok geç yapıldığı hatta bazı vatandaşlara hiç geri dönüş yapılmadığı belirtilmiştir. Doğal Afet Sigortaları Kurumundan [DASK] ödeme alma başvurusu yapan yurttaşlar, bu taleplerinin reddedildiğinden ya da yanıtız bırakıldığından, birçok yurttaşın dava açma yolu ile söz konusu ödemeleri almaya çalıştığından yakınmıştır.

Değer Tespitlerine İtiraz Ediliyor

Yurttaşlar, değer tespitlerinin adil yapılmadığından, yapılan değer tespitleri arasında eşitsizlikler olduğundan, değer tespit miktarlarının az olduğundan yakınmışlardır.

Konteyner Kentlerde Yaşam Zorlukları

Bin civarında ailenin yaşadığı Doğu Kent konteyner kent merkezinde mülakat yapılan yurttaşlar, sürecin şeffaf olmamasından ve konteynerlerde ne kadar süre daha yaşayacaklarının belirsiz olmasından, yapılan kamusal yardımların yetersizliğinden, konteynera taşınmadan önce hasarlı olan ancak henüz yıkılmamış evlerinden ziynet vb. eşyalarını almalarına izin verilmediğinden, konteynera taşınırken tüp, yemek ocağı ve elektrikli soba yardımı yapıldığı, konteyneri boşaltmaları halinde tüpü dolu olmak üzere, bu eşyaları iade etme yükümlülüklerinin olduğundan, son kullanım tarihi geçen gıdaların verildiğinden, pandemi sürecinde uzaktan eğitime erişimlerinin tablet, internet vb. ekipmanın eksikliği nedeniyle aksadığından yakınmışlardır.

Vatandaşların Sorularına Cevap Bulabildiği, Sorunlarını Dile Getirebildiği ve Sağlıklı Bilgi Alabilecekleri Muhatap Bulamama Sorunu

Heyet olarak mağduriyet yaşayan vatandaşlarla yaptığımız görüşmeler neticesinde, vatandaşların kamu kurum ve kuruluşlarında muhatap bulamadıklarına, bulsalar bile sağlıklı bilgi alamadıklarına yönelik şikayetler bulunmaktadır. Deprem neticesinde evleri yıkılan işyeri ve mesken sahiplerine; yıkılan işyeri ve meskenlerinin yerine yapılıp teslim edilecek yeni işyeri ve meskenler ile orta hasarlı bina sahiplerinin izlemesi gereken prosedürler, kira ve eşya yardımları ile ilgili olarak tam ve sağlıklı bilgi verebilecek danışma iletişim hatları ile Elazığ Valiliği bünyesinde bir bilgilendirme ve yardım servisi kurulmalıdır. Hem danışma iletişim hatlarında hem de bilgilendirme ve yardım servisinde çalışacak personelin mevzuata ve sürece hakim kişiler olmasına dikkat edilmelidir.

Esnafın Yaşadığı Zorluklar

Görüşme yapılan esnaf, deprem ve pandemi ile birlikte iş kapasitelerinde ve kazanç oranlarında düşmeler olduğundan, vergi vd. borçlarına yönelik sicil affı gibi uygulamaların getirilmediğinden, TOKİ tarafından ihalesi yapılan deprem konutlarında eşit ve adil uygulamaların olmadığından, depremde işyeri yıkılan esnafın içeride ziyan olan malzemelerinin karşılığını alamadığından, dükkanı yıkılan bir kişiye arazisinde yapılan yeni binada yeni bir dükkan tahsis edilmemesinden, yeni yapılan konutlardaki fazladan yapılan işyerlerinin müteahhitlere kaldığından yakınmışlardır.

Hasarlı Kamu Binaları

Bir kısım kamu binasında, deprem ve artçılar nedeniyle duvarlarda çatlaklar olduğundan, söz konusu binalarda bu halde kamu hizmeti üretilmeye devam edildiği iddia edilmiştir. Sivrice’de bulunan Açık Kadın Cezaevinin deprem nedeniyle hasarlı olduğu iddia edilmiştir. Sivrice Kaymakamı’nda yapılan ziyarette, duvarlarda çatlak olduğu, sıva döküklerinin olduğu gözlemlenmiştir. Sivrice Kaymakamı ile konu istişare edilmiş, binanın kolonlarının sağlam olduğu, duvarlarda hasarlar olduğu bilgisi edinilmiştir. Ancak, söz konusu sağlamlığa yönelik herhangi bir raporun olmadığı da belirtilmiştir.

Sivrice İlçesinde Tespit Edilen Sorunlar

08/05/2020 tarih ve 2499 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile riskli alan olarak ilan edilen Sivrice’de yapıyı devam eden konut alanları heyetimizce gezilmiş olup, sahil boyu çekme mesafesinin artırılmasından dolayı konut yapım alanı azalmış, bu durumda evlerin birbirine çok yakın, konutların ise ilçenin alışkın olduğu sosyolojik yapıya uymayacak şekilde küçük olduğu ve değer tespitlerinin de Raporumuzun önceki bölümlerinde belirtildiği üzere sağlıklı yapılmadığı görülmüştür. İlçenin bir bölgesi için tercih edecek olan aileler için ahırlı ev seçenekleri oluşturulmalıdır.

DEĞERLENDİRMELER

Afet sonrası yeniden inşa sürecinde, Elazığ’ın kent kültürel varlığı, belleği, konjonktürel ihtiyaçları ile birlikte yeniden planlanması gerekirken, kentin kültürel belleğinde yer almayan bir anlayışla birbirinden ayrı tekil konut inşaatlarının yapıldığı, kentin tüm unsurlarının, dezavantajlı gruplarının dâhil edilmediği, katılımcı ve şeffaf olmayan bir anlayışla kentsel dönüşüm süreçleri yürütüldüğü, Elazığ’ın yerel önceliklerini ve öznel koşullarını önceleyen uygulamalar geliştirilmediği, bu konuda Elazığ’a muafiyetler ya da kolaylıklar getiren yasal düzenlemeler yapılmadığı, mevcut yasa gereğince sel, deprem, heyelan, yangın, çığ gibi benzeri afetlerde hala 1959 yılında yürürlüğe giren 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolasıyla Alınacak Tedbirler Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” uygulanmakta olup, bu kanun günümüz koşullarına göre afet sonrası mağduriyetlerin giderilmesine yönelik yetersiz kalmaktadır.

Kentteki konut stoğunun bir kısmı deprem nedeniyle yıkılmış, bir kısmı ağır hasarlı olduğu için kamu tarafından yıkılmıştır. Orta hasarlı olarak belirlenen konutlar, sonraki artçı depremler nedeniyle ağır hasarlı hale gelmiştir. Bu nedenle de yeniden hasar tespiti yapılması gerekmektedir. Ağır hasarlı konutlar dışındaki bir kısım hafif ve orta hasarlı binalar, riskli alan ilanı yolu ile kentsel dönüşüme tabi tutulmuştur. Yurttaşların mülkiyet ve barınma hakkına ilişkin şikayetleri bu noktada yoğunlaşmaktadır. Riskli alan ilan edilen bir alandaki binalar yıkıldıktan sonra, alanın belli bir kısmında metrekaresi düşük dairelerden, dar koridorlardan, yüksek katlı binalar inşa edilmektedir. Mustafapaşa Mahallesi 1.Etap 353 Adet Konut ve 50 Adet Dükkan inşaatında yapılan incelemelerde, binanın depremi önceleyen bir anlayışla yapılmadığı, 8 daireden oluşan bir katta, iki insanın yan yana yürüme ihtimalinin dahi zor olacağı bir darlıkta apartman koridoru yapıldığı, olası bir afet anında insanların tahliyesinde izdiham yaşanması riskinin çok yüksek olacağı, binaya daha fazla daire sığdırabilmek adına giriş sayılarının iki ile sınırlığı tutulduğu, İzmir Depreminde yıkımlara sebep olarak gösterilen bina çıkmalarının olduğu gözlemlenmiştir.

Yurttaşlar, çoğunluğu 90 m²’den düşük, az odalı ve birbirine yakın mesafedeki konutlarda yaşamak istemediklerini, yerinde dönüşümün yapılmadığını ileri sürmektedir. Kültürel mimarilerinde, mutfak gibi alanların geniş olduğunu, kırsal kesimden gelen misafirlerin ağırlandığı odaların da bulunduğu evlerin olduğunu, yeni yapılan konutların bu beklentilere yanıt vermediğini aktarmışlardır.

Sivrice Kaymakamı ile yapılan görüşmede ise, deprem sonrasında kentin yeniden planlanması aşamasında, ilçedeki tektonik göl ve kıyı kenar çizgisi ile fay hattı arasında kalan bir bölgede şehrin yeniden planlandığı, söz konusu bölgede sıkışık bir alana şehrin inşa edilmeye çalışıldığı aktarılmıştır.

Afet sonrasında, kamunun rehabilitasyon ve normale dönme aşamasında, yeniden daha iyisini inşa etmek ve kenti afete dirençli hale getirme yükümlülüğü vardır. Ancak, yukarıda bahsedilen yakınmalarda da yer aldığı üzere deprem sonrasında yapılan uygulamalar, sürecin yeni bir inşaat ve betonlaşma fırsatı olarak algılandığını, bu nedenle de adil ve eşit olmayan uygulamaların yoğun olduğunu söyleyebilmek mümkündür.

Fay hatlarına göre, kentin yeniden planlanması gerekmektedir. Bunun için bilimsel ve objektif raporlar hazırlanmalı ve bu raporların neticelerine göre sağlamaştırma ve kentsel dönüşüm uygulamalarına yer verilmelidir. Malesef, Elazığ'da Afet sonrasındaki süreç bu duyarlılıkla yürütülmemiştir. Görüşülen bütün yurttaş kesimleri değer tespitleri, kura, kültürel mimariden uzak konut inşaatlarından söz etmekte, kentsel dönüşümü "rantsal dönüşüm" olarak nitelendirmektedirler. Yurttaşlara göre, kentsel dönüşüm uygulamalarıyla taşınmazları gasp edilmiş, riskli alan olarak belirlenen yerlerde rantsal değeri olan arazi parçalarında konut yapılmamış, yapılan konutların görece daha yüksek bir değere sahip olabilecek (örneğin ana caddeye bakan, daha iyi güneş alan, daha tercih edilebilir katta olan) daireler kura dışında tutularak stoklanmaktadır. Muhtarlarla yapılan toplantıda, 70 dönümlük arazide inşaat yapıldığı, bunun 50 dönümlük kısmının satıldığı iddia edilmiştir. Yine aynı biçimde, bulvar üzerindeki arsaların ayrıldığı, ileri süreçte pazarlanacağı iddia edilmiştir.

Diğer yandan, yurttaşlar kendilerine yapılan kamusal yardımları yetersiz bulmakta, 11.000,00 TL olan kira yardımının, kentteki kira oranları ile karşılaştırıldığında az bir miktar olduğunu, taşınma vb. giderlerle birlikte düşünüldüğünde 1 yıl içerisindeki aylık kira bedellerini ödemeye yetmediğini iddia etmektedirler.

SONUÇ

1. Kamusal yardımların mevzuat vb. düzenlemelerin de etkisi ile eksik kaldığı,
2. Yapılması planlanan konutların çoğunluğunun halen tamamlanmadığı, bu aşamada barınma sorunları yaşayan yurttaşların taleplerini ve sorularını karşılamaya yönelik katılımcı ve şeffaf bir süreç yaşanmadığı,
3. Rızası alınmaksızın binaları yıkılan yurttaşların alacakları ve borçları hakkında bilgi sahibi olmadıkları, şeffaf ve aydınlatıcı bir süreç işletilmediği,
4. Değer tespitlerinde adil davranılmadığı, riskli alan ilan yapılan alanların bir kısmının "rantsal kaygılarla" stoklandığı, riskli alan alanlarının belli bölümlerinde konut yapma yoluna gidildiği için halkın ihtiyaçlarını karşılamayan küçüklükte, sıkışık nizamda, yüksek katlı binalar inşa edildiği, bu nedenle yurttaşların devlete ve kamu kurumlarına olan güvenlerinin zedelenmesine neden olduğu,
5. Deprem nedeniyle ekonomik zorluklar yaşayan esnafın yaşadığı ekonomik zorlukların pandemi nedeniyle daha da zorlaştığı ve bu nedenle acil iyileştirme, muafiyet ve indirim uygulamalarına ihtiyaç duyduğu,
6. İmar planı ve kentsel dönüşüm uygulamalarının katılımcılıktan uzak, kentin kültürel belleğini ve dokusunu korumayan, deprem riskini gözetmeyen, tepeden belirlemeci bir anlayışla yapıldığı,
7. Deprem nedeniyle mağdur olan yurttaşların, pandemi sonrası uzaktan eğitim uygulamalarının da etkisiyle eğitime erişimlerinin kısıtlı olduğu ve hatta konteyner kentte hiç denilebilecek derece olduğu,
8. Halkın karar alma ve planlama süreçlerine katılımını önceleyen, şeffaf bir yönetim anlayışı yürütülmediğinden depreme dayanıklı bir kent inşa edilmediği,
9. Evsiz kalan, hasarlı evlerindeki ziynet eşyalarını almalarına izin verilmeyen yurttaşlara yapılan yardımlarda, sosyal devlet ilkesinin gözetilmediği, tüp, yemek ocağı, soba gibi eşyaların ödünç olarak verildiği,

tespit edilmiştir.

ÇEVRE DAVALARINDAN HARÇ ALINMASIN

Ekosistem, canlı cansız cümle varlığın birlikte oluşturduğu bir sistem. İnsan da bu sistemin bir unsuru. Doğanın tüm formları ile var olma ve yenilenme hakkı var. Yaşam hakkı, su, temiz hava, sağlık, kirlenmeme, saygı görme gibi haklar doğa hakları olarak kabul ediliyor.

Peki biz insanlar, ekosistemin ve doğanın haklarına nasıl erişebileceğiz? Anayasamızda, Çevre Kanununda ve uluslararası sözleşmelerde hem hükümetlere hem de yurttaşlara yüklenen ödevler var. Vatandaşa temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşamak bir hak olarak sunulurken bu değerleri korumak ise ödev olarak sayılmış. Bu hakları nasıl koruyabiliriz? Bu konuda üç yol sunuluyor. Bilgi edinme, başvuru yapma ve karar alma süreçlerine katılma. Türkiye’de bu üç usulü kullanarak ekosistem hakkına erişebilmek mümkün mü? Açıkçası pek de değil.

Ekolojik yıkım, iklim krizi, kuraklık, kıtlık gibi birçok sorunu bir arada yaşıyoruz. Bu durum, sadece bizlerin değil, gelecek kuşakların ekosistem hakkına erişimini de zorlaştırıyor.

Neydi bu engeller? Yurttaş yok sayılıyor ve hiç bir çevresel karar alma sürecine dahil edilmiyor. Katılım sağlayamadığı her türlü karardan haberdar olması ve süresi içerisinde başvuru hakkını kullanması bekleniyor.

Doğa haklarını korumakla yükümlü tutulan yurttaşlar, sivil toplum örgütleri, meslek odaları ve birliklerin ellerindeki tek mekanizma ise dava açmak.

Kimi durumlarda, dava açmak dışındaki başvuru hakları da yasadışı. Bir ÇED Olumlu kararını dava açmadan iptal ettirmeniz mümkün değil. İdareye başvuru hakkını kaldırdılar. Dava açma süresini kıstılar. Verilen kararların duyuruları gizleniyor ama her koşulda haberdar olup süresi içerisinde dava açmanız bekleniyor. Yine aynı şekilde, mahkemeler kirlenme projelerin etki alanında ikamet etmeyen ya da taşınmaz sahibi olmayan bir kişinin dava açma hakkı olmadığına dair kararlar veriyor. AKP hükümeti, sırf bu yüzden Aarhus Sözleşmesine yanaşmıyor.

Ekonomimiz çöktü. Her şey ateş pahası. Dava açmak da. Hani derler ya, fiyatlar el yakıyor. Dava masrafları da öyle oldu. Ödenebilir makul rakamların üzerine çıkan bilirkişi ücretleri el yakıyor. Sinop Nükleer Güç Santrali ile ilgili olan davada 40.890,00 TL civarında bilirkişi masrafı istendi. Kanal İstanbul ile ilgili açılan davada istenilen bilirkişi ücreti 10.000,00 TL.

Hükümet açıkça çevreyi koruma ödevini aksattığı için, yurttaşlar, çevre ve ekoloji örgütleri, meslek odaları dava açarak ekosistem hakkını koruma çalışıyor. Anayasal bir ödevi yoğunlukla gönüllü emek üzerinden yerine getirmeye çalışan bu kişi ve kuruluşların maddi güçleri herkesin malumu. Bu ödevi yerine getirmezse, yöneticilerini görevini kötüye kullanma suçu kapsamında sorumlu tutacağınız meslek odaları yüksek yargılama gideri tehdidi altında yasal yükümlülüklerini yerine getiriyor.

Geçtiğimiz hafta Meclise bir kanun teklifi sunduk. Çevre davalarını kamu davası olarak kabul edin, bu davaları açmanın önündeki engelleri kaldırın, dedik. Dava açmak zorunda bıraktığınız yurttaşları, dava harçları ile korkutmayın, dedik.

Birçok ülkede, kamu menfaatine açılan davaların sınırları kaldırılmış, bu amaçla açılan davalar kaybedilse bile dava masrafları davacıya yüklenmiyor.

Yaşama hakkının ön koşulu olan doğanın korunması için, adalete erişimin kolaylaştırılması gerekiyor. Ekosistem hakkına erişim ücretsiz olmalı, kamu yararına açılan bu davalar kamu davası olarak sayılmalı. Çevre konusunda her fırsatta mangalda kül bırakmayan AKP’nin gerçek yüzü bu teklife verecekleri oy ile anlaşılacak.

1) 20.01.2021 günlü Birgün Gazetesinde yayınlanan köşe yazımızın revize edilmiş halidir. <https://www.birgun.net/haber/cevre-davalarindan-harc-alinmasin-331076> Son Erişim Tarihi:08.02.2022

2021'DE DOĞA HAKLARINDA NELER OLDU?

DOĞA HAKLARI

İKLİM VE HAVA KİRLİLİĞİ

Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yayımlanan Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Yönetmeliği çeşitli sektörlerdeki sanayi tesislerine toprak, su ve havayı kirletme oranlarını yıllık raporlama şartı getirildi.

Yönetmeliğe göre, enerji sektörü, madeni yağ ve gaz rafinerileri, termik santraller ve diğer yakma sistemli tesisler, kömür değirmenleri, kömür ürünleri ve katı dumansız yakıt imal edilen tesisler, metal ürünleri ve işlenmesi, yeraltı madenciliği ile ilgili faaliyetler, cam imal edilen tesisler, kimya sanayisinde yer alan tesisler, atık ve atık su yönetimi, kağıt ve ahşap üretimi ile işlenmesi, yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, günlük 50 ton ve üzeri karkas üretim kapasiteli mezbahalar, çığ sütünü işlenmesi, elyaf ve tekstil ön işlenmesi ve boyanması için kullanılan tesisler, gemi yapımı ve boyanmasına yönelik tesisler toprak, su ve havayı kirletme oranlarını yıllık raporlamak zorunda olacaklar.

Yönetmeliğin kapsamında yer alan tesisler, kirleticilerin havaya, suya ve toprağa salım miktarlarını, yıllık toplam miktarı 2 tonu aşan tehlikeli atıkların ve yıllık toplam miktarı 2000 tonu aşan tehlikesiz atıkların geri kazanım veya bertaraf için tesis dışına taşınması gibi hususların tamamını Bakanlığa yıllık olarak raporlayacak.

Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı [KSTK] sisteminde halka açık olarak da yayınlanacak. Yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı hareket eden işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında idari yaptırımlar uygulanacak.

Nükleer Tesisler Muaf

Askeri tesisler, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile yeni ürün ve süreçlerin test edilmesi için kullanılan işletmeler veya işletme bölümleri ile nükleer tesisler ise yönetmelik kapsamı dışında bırakıldı.

Maden Tesisleri İçin 1 Yıl Sonra Yürürlüğe Girecek

Yönetmeliğin Ek 1'inci maddesinde yer alan faaliyetler; enerji sektörü ile metal üretimi ve işlenmesi için yayım tarihi itibarıyla, mineral/maden sanayisi ve kimya sanayisi için yayımı tarihinden 1 yıl sonra, atık ve atık su yönetimi ile kağıt ve ahşap üretimi ve işlenmesi için yayımı tarihinden iki yıl sonra, yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler ile diğer faaliyetler için yayımı tarihinden üç yıl sonra yürürlüğe girecek. Diğer hükümleri ise bugünden itibaren geçerli olacak.

Yağış Oranlarında Azalma Var

Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre; 2020 yılında 25 su havzasında sadece Doğu Karadeniz Havzası'nda normalinin üzerinde yağış gerçekleşti. Doğu Akdeniz ve Antalya Havzaları normal civarında yağış alırken diğer havzalarda azalma gözlemlendi. En az yağış 338 mm ile Kızılırmak, en fazla yağış 1074 mm ile Doğu Karadeniz, normale göre en fazla azalma ise %32 ile Asi Havzası'nda meydana geldi.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2019 ve 2020 yıllarındaki yağış oranlarını karşılaştırdığı rapora göre; 2019-2020 su/tarım yılında havza yağışları Seyhan, Ceyhan, Antalya, Doğu Akdeniz, Doğu Karadeniz ve Fırat-Dicle Havzaları'nda normalleri üzerinde, Konya Kapalı Havzası'nda normal civarında

gerçekleşti. 2019-2020 su/tarım yılında normaline göre en çok azalma %24 azalma ile Kuzey Ege, en az yağış 376 mm ile Kızılırmak, en fazla artış %29 artma ile Doğu Akdeniz ve en çok yağış 1073 mm ile Doğu Karadeniz Havzası'nda gerçekleşti.

Yağışlar Son 20 Yılın En Düşük Seviyesinde¹

Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "2020-2021 Su Yılı 12 Aylık Alansal Kümülatif Yağış Raporu" verilerine göre, yağışlarda uzun yıllar verilerine göre belirlenen normaline kıyasla %19, 2020 su/tarım yılı yağışlarına göre %16 azalma yaşandı. Bu su yılında metrekareye düşen yağış miktarı 465,5 milimetre olarak gerçekleşti. Uzun yıllar ortalamasına göre normal değeri 574 milimetre olan yağışlar, geçen su yılında 552,6 milimetre olmuştu.

Unesco: Dünyadaki 10 Orman Emdiğinden Fazla Karbon Salıyor²

UNESCO tarafından yayınlanan, "UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'ndeki Ormanlar İklim Değişikliğini Yatıştırmada Nasıl Hayati Bir Rol Oynar" başlıklı raporda, Dünya Miras Listesindeki 257 ormanla ilgili uydu verileri karşılaştırılarak ormanlarla atmosfer arasındaki küresel karbon değişimi izlendi. Rapor- da, söz konusu ormanların her yıl atmosferden yaklaşık 190 milyon ton karbondioksiti emebildiği, 20 yıllık periyotta bu ormanlardaki karbon yayımında artış olduğunu hatta 10 ormanın atmosferden emilimini yaptıkları karbondan daha fazlasını yaydığı tespit edildi.

İklim Değişikliği Performans Endeksi 2022 Yayınlandı

Germanwatch ve New Climate Institute tarafından hazırlanan İklim Değişikliği Performans Endeksi 2022'de en yüksek emisyonla sahip Türkiye dahil 60 ülke ve Avrupa Birliği'nin iklim değişikliği konusundaki performansları değerlendirildi.³

Türkiye bu yıl da genel performansında 'düşük' etiketi ile 42. sırada yer aldı. Değerlendirmeye göre; Türkiye sera gazı salımı kategorisinde düşük, yenilenebilir enerji kategorisinde yüksek performans gösteriyor. Ancak enerji kullanımı kategorisindeki çok düşük performansı ile Türkiye geçen yıla göre, bu kategoride 7 sıra gerilemiş durumdadır.

Endekse göre, Türkiye geçen yıl olduğu gibi 42. sırada olmakla beraber genel performansı yine 'düşük'. İklim politikası kategorisinde performansı geçen seneki "çok düşük"ten 'düşük' statüsüne yükseldi. Bunun nedeni olarak, Paris Anlaşmasına taraf olunması ve 2053 için net sıfır emisyon hedefinin açıklanmış olması gösteriliyor. .

İklim Fonu Ne İçin Harcanacak ?

TBMM Plan Bütçe Komisyonuna sunulan İklim Değişikliği Başkanlığı bütçesinde İklim Değişikliği Daire Başkanlığına 2022 yılı için 60.716.000 TL ayrıldı Söz konusu bütçe, 3 Milyar Dolarlık İklim fonunun nasıl kullanılacağı konusunda şüphe doğurdu. Zira, iklim fonu hükümet mali açığı kapatsın diye değil, iklim kriziyle mücadele edilmesi, krizin zararlarını sübvansede edilebilsin diye verildi. Bütçedeki paranın ne kadarının kullanılacağı, kullanılmayan miktarın nasıl muhafaza edileceği gibi hususlar açıkça paylaşılmadı.

1) Yağışlar son 20 yılın en düşük seviyesinde <https://www.birgun.net/haber/turkiye-de-yagislar-son-20-yilin-en-dusuk-seviyesinde-366330>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

2) UNESCO: Dünyadaki 10 orman emdiğinden fazla karbon salıyor <https://yesilgazete.org/unesco-dunyadaki-10-orman-emdiginden-fazla-karbon-saliyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

3) Endekste, toplamda küresel sera gazı emisyonlarının %90'ından fazlasından sorumlu olan 60 ülke ve AB'yi sera gazı emisyonları, yenilenebilir enerji, enerji kullanımı ve iklim politikası olmak üzere dört kategori altında değerlendirilmektedir. Endeks'in değerlendirme dereceleri 'çok yüksek', 'yüksek', 'orta', 'düşük', 'çok düşük' şeklinde sınıflandırılıyor.

G20 Ülkeleri Emisyonları Azaltmazsa, İklim Etkileri Katlanacak⁴

Avrupa-Akdeniz İklim Değişikliği Merkezi'nin (CMCC) yayımladığı G20 İklim Etkileri Atlası isimli rapora göre, emisyonları azaltmak için acil olarak harekete geçilmediği sürece ortaya çıkacak iklim etkileri G20 ülkelerinde geri dönüşü olmayan bir yıkıma neden olacak.

Rapordaki yüksek emisyon senaryosuna göre, Türkiye iklim etkileri nedeniyle 2050 yılına kadar GSY-İH'sinin yaklaşık %2'sini, 2100'e gelindiğindeyse neredeyse %8'ini kaybedebilir. Paris Anlaşmasındaki küresel sıcaklık artışını en fazla 2 derecenin altında tutma hedefi tutturulursa, bu kayıp 2100 itibarıyla yüzde 0,64'e indirgenebilir.

Su ve besin kaynaklarının yeterli olacağı varsayılırsa ve iklim değişikliğinin zararlılar veya hastalıklar üzerindeki etkisi, sel veya fırtına gibi aşırı olaylar ve gübrelemenin yoğun CO2 etkisi dikkate alınmazsa, Türkiye'de buğday ve şeker pancarından elde edilen verim iklim ısındıkça yükselebilir, ancak mısır verimi düşecektir. Gerçektenyse, bu koşullar karşılanamayabilir. Örneğin tarım sektöründe su talebinin 2050 yılına kadar %44 ile %47 civarında artması muhtemel olup, bu da büyük ölçüde verim kayıplarının yaşanacağı anlamına geliyor.

Türkiye'de su tüketiminin yaklaşık dörtte üçü sulama amaçlıdır (bu durumda tarım, birincil su kullanıcısıdır); ancak, 2016 yılında, ekili arazilerin sadece %31,4'ü sulanabildi.

Yüksek emisyon senaryolarında, şiddetli kuraklık olasılığı %43'e yaklaşırken düşük emisyonlarda bu olasılık %21'e düşecektir.

- Türkiye'nin su stresi risk kategorisi 2040 yılına kadar "yüksek"ten "son derece yüksek"e çıkacak.
- Türkiye'nin kumsallarla kaplı kıyıları 2050'ye kadar yaklaşık 23 metre geri çekilerek turizmi etkileyebilir.
- Türkiye'de yangınlar nedeniyle yanan alanların yüzölçümü, yüksek emisyon senaryosunda 2050 yılına kadar yılda 718 kilometrekare, düşük emisyon senaryosunda ise yılda 558 km2 artacak.
- Kıyıların korunması için alınan tedbirlerde iyileştirmeler yapılmazsa, yüzyıl ortasına kadar deniz seviyesinin yükselmesiyle ortaya çıkacak zararın büyüklüğü, yüksek emisyon senaryosunda, 19,8 Milyar TL, düşük emisyon senaryosunda ise 12 Milyar TL olacak. Yüzyılın sonuna kadar ortaya çıkacak zarar ise sırasıyla 26,4 ve 29,3 Milyar TL'ye yükseliyor.

Asya'da İklimin Durumu Raporu: 2020 Yılı Kıtanın Kayıtlara Geçen En Sıcak Yılı Oldu⁵

Birleşmiş Milletler'in COP26 zirvesi öncesinde yayınladığı "Asya'da İklimin Durumu" raporunda, 2020 yılının asya kıtasının kayıtlara geçen en sıcak yılı olduğu kaydedildi. Raporda, "sürdürülebilir kalkınma tehdit altında, gıda ve su güvensizliği, sağlık riskleri ve çevresel bozulma artıyor" ifadeleri kullanıldı.

Raporda, iklim krizi kaynaklı felaketlerden dolayı yaşanan kayıplar da açıklandı. Buna göre, Çin yaklaşık 238 milyar dolar, Hindistan 87 milyar dolar, Japonya 83 milyar dolar ve Güney Kore de 24 milyar dolar zarar etti. Uğranılan zararlarda ekonominin büyüklüğü dikkate alındığında ise, yıllık ortalama kayıpların Tacikistan için gayrisafi yurtiçi hasılasının %7,9'u, Kamboçya için %5,9'u ve Laos için %5,8'i kadar yüksek olmasının bekleniyor.

Raporda ayrıca 2020'de **Hint**, **Pasifik** ve **Arktik** Okyanuslarındaki ortalama deniz yüzeyi sıcaklıklarının rekor seviyelere ulaştığı da kaydedildi.

4) G20 ülkeleri emisyonları azaltmazsa, iklim etkileri katlanacak <https://www.iklimhaber.org/yeni-rapor-g20-emisyonlarini-azaltmazsa-iklim-krizinin-siddetli-etkileriyle-yuzlesecek/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) Asya'da İklimin Durumu Raporu: 2020 yılı kıtanın kayıtlara geçen en sıcak yılı oldu <https://yesilgazete.org/asyada-iklimin-durumu-raporu-2020-yili-kitanin-kayitlara-gecen-en-sicak-yili-oldu/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Atmosferdeki Seragazi Birikimi 2020’de Rekor Düzeye Ulaştı⁶

Dünya Meteoroloji Örgütü’nün yıllık seragazi raporuna göre iklim krizini besleyen karbondioksit, metan ve azot oksit miktarları son 10 yıldaki yıllık ortalamadan daha fazla artış göstererek zirveyi gördü. Atmosferdeki karbondioksit seviyesi 2020’de 413.2 ppm’e (milyonda bir parçacık) ulaştı. Bu miktar endüstri öncesi döneme kıyasla yüzde 149 artış olduğu anlamına geliyor.

Raporda, koronavirüs salgını sürecince alınan kısıtlama önlemleriyle CO2 emisyonlarının dünya genelinde %5.6 oranında azaldığı, ancak bunun seragazları birikimi üzerinde fark edilebilir bir etkisi olmadığı belirtildi.

Temiz Hava Hakkı Platformu: Türkiye’de 45 Şehirde Hava Kirliliği Ulusal Sınır Değerlerini Aştı⁷

Temiz Hava Hakkı Platformu [THHP] tarafından hazırlanan Kara Rapor 2021: Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri isimli raporda Türkiye’de sadece iki şehrin havası temiz olduğu kaydedildi. Rapora göre, 9 ilde hava kirliliği ile ilgili yeterli partikül madde [PM 10] verisi yok. 45 şehirde ise hava kirliliği ulusal sınır değerlerini dahi aştı. 2020 yılında Türkiye’deki 42 şehirde kanserojen olan ince partikül [PM 2.5] seviyesi yeterli düzeyde ölçülmedi. Hava kirliliği kaynaklı hastalık yükü ve ölümleri anlayabilmemiz için en temel gösterge olan PM 2.5’in ülke genelinde ölçümü yapılmıyor. Halen, mevzuatta PM 2.5 için limit değer bulunmuyor.

Muş, Iğdır, İstanbul, Sinop, Malatya, Edirne, Tokat, Kayseri, Denizli, Düzce, Karabük, Ağrı ve Ankara’daki 15 istasyonda 2020 yılı boyunca yapılan ölçümlerde yüksek hava kirliliği gözlemlendi. Türkiye’de sadece Bitlis ve Hakkari’de hava kirliliği [PM 10] Dünya Sağlık Örgütü kılavuz değerlerinin altında ölçüldü.

Hava kirliliğinin en yüksek oranda olduğu şehrin ise Muş olduğu açıklandı. Muşlular yılın 306 günü kirliliği soludu. Raporda, beş yıldır Iğdır, Maraş, Manisa, Ağrı ve Düzce’de hava kirliliği sorununun kronikleştiği ifade edilirken, bu şehirlerde **Acil Temiz Hava Eylem Planları** açıklanması gerektiği vurgulandı.

Raporu hazırlayan Temiz Hava Hakkı Platformunun önerileri

- Hava Kirliliği ile Mücadele Stratejisi geliştirilmeli
- İller bazında Temiz Hava Eylem Planları oluşturulmalı
- PM 2.5 ve PM 10 değerleri başta olmak üzere tüm kirleticiler ülke genelinde düzenli olarak izlenmeli ve açıklanmalı
- Hava kirliliğinin sağlık etkilerini hesaplamayı sağlayacak ölüm sayısı gibi veriler açıklanmalı
- Çevre mevzuatına uymak için gerekli yatırımlarını tamamlamayan kömürlü termik santrallerin çalışmasına izin verilmemeli
- Endüstriyel yatırımlardan Sağlık Etki Değerlendirmesi Raporu istenmeli
- Hava Kirliliği Mevzuatı DSÖ kılavuz değerleriyle uyumlu hale getirilmeli
- Fosil yakıt desteklerine son verilmeli ve adil geçiş planları yapılmalı
- Alternatif enerji kaynakları, ulaşım araçları desteklenmeli
- Sağlık Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı STK’lar, meslek örgütleri işbirliğine gitmeli,
- Korona sonrası dönemde hava kirliliğini azaltmak için planlar yapılmalı

6) Atmosferdeki seragazi birikimi 2020’de rekor düzeye ulaştı <https://yesilgazete.org/atmosferdeki-seragazi-birikimi-2020de-rekor-duzeye-ulasti/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

7) Temiz Hava Hakkı Platformu: Türkiye’de 45 şehirde hava kirliliği ulusal sınır değerlerini aştı <https://www.birgun.net/haber/45-ilde-hava-kirliligi-sinir-degerleri-asti-360489>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı: Üç Kişiden İkisi İklim Krizine Karşı Kırılgan Hissediyor⁸

Yuvam Dünya Derneği ile Konda tarafından hazırlanan “Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı” araştırmasına göre, her üç kişiden ikisi iklim değişikliğinden dolayı meydana gelebilecek bir olay veya durumda başkalarına kıyasla daha fazla zorlanacağını belirtiyor ve daha kırılgan hissediyor.

Araştırmada cinsiyetlere göre bakıldığında kadınların erkeklere göre daha kırılgan olduğu görülüyor. Kadınların %23’ü iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlayabileceğini söylerken, erkeklerde bu oran %38.

Toplumun %72’si iklim değişikliğinin olası etkilerinin başında gelen gıdaya erişimde zorlanmaktan endişe ediyor. Halk en çok sağlık problemleri ve susuzluk yaşamaktan korkuyor.

Önümüzdeki iki yılda başlarına gelebilmesi en olası iki olay seçmeleri istediğinde, toplumun en terdihin olduğu olay olarak %54 ile sağlık problemi yaşamak geliyor ve bunu %38 oranıyla susuzluk çekmek takip ediyor.

Araştırmaya göre toplum, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda %82 oranıyla en fazla devleti sorumlu görüyor. Katılımcıların %67’si vatandaşları sorumlu görüyor. Katılımcıların %20’si yani her 5 kişiden biri öncelikli olarak özel sektörü sorumlu görüyor.

Fransa Devleti İklim Krizi Davasında Suçlu Bulundu⁹

Fransa’da dört demokratik kitle örgütünün “iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında etkin faaliyet göstermeme” suçlamasıyla 2018 yılında Fransız Devleti’ne karşı açtığı dava sonuçlandı. Başvuran kurumları haklı bulan Paris İdare Mahkemesi Fransız Devleti’nin iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında yürüttüğü faaliyetlerin yetersizliğine ve sera gazı emisyonlarının azaltılması kapsamında belirlenen hedeflere ulaşılmasında kısmen başarısız olduğuna karar verdi.

Fransız Devletini iklim krizinden sorumlu tutan Paris İdari Mahkemesi 3 Şubat 2021 tarihli kararında, devletin sera gazı emisyonu azaltım taahhütlerini yerine getirmemesinin yasadışı olduğuna hükmetti. Mahkeme kararında iklim değişikliğiyle ilintili olarak ekolojik hasar oluştuğunun da altı çizilirken, Fransız Devletinin meydana gelen çevresel hasardan sorumlu olduğu belirtildi. Paris İdare Mahkemesinin bu kararı sonrası Fransa Hükümeti’nin iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında ilave önlemler almak zorunda kalacağı dile getiriliyor.

Dünya Sağlık Örgütü, Hava Kirliliği Kılavuz Değerlerini Güncelledi¹⁰

Dünya Sağlık Örgütü, hava kirliliğinden kaynaklanan milyonlarca can kaybını önlemek için hava kirliliği kılavuz değerlerini güncelledi.

İnsan sağlığına en çok zarar veren hava kirleticilerinden, kanserojen ince partikül madde PM2.5 için sınır değer yıllık 10 µg/m³’ten 5 µg/m³’e, günlük değer 25 µg/m³’ten 15 µg/m³’e indirildi¹¹.

Bir diğer önemli kirletici olan, kalp damar ve akciğer rahatsızlıklarına yol açan PM10 için ise yıllık değer 20 µg/m³’ten 15 µg/m³’e, günlük değer ise 50 µg/m³’ten 45 µg/m³’e çekildi.

Ağırıklı olarak ulaşımda kullanılan fosil yakıtlardan kaynaklanan azot dioksit [NO₂] için limit değer yıllık 40 µg/m³’den 10 µg/m³’a düşürüldü. Yeni değerlere göre **İstanbul**’da hava kirliliği limit değer-

8] Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı: Üç kişiden ikisi iklim krizine karşı kırılgan hissediyor <https://yesilgazete.org/turkiyede-iklim-degisikligi-algisi-uc-kisiden-ikisi-iklim-krizine-karsi-kirilgan-hissediyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

9] Fransa Devleti İklim Krizi Davasında Suçlu Bulundu <https://www.evrensel.net/haber/425700/fransa-devleti-iklim-krizi-davasinda-suclu-bulundu>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

10] Dünya Sağlık Örgütü, hava kirliliği kılavuz değerlerini güncelledi <https://yesilgazete.org/dunya-saglik-orgutu-hava-kirliligi-kilavuz-degerlerini-guncelledi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

11] [µg/m³: metreküpde mikrogram].

lerinin yaklaşık 3,4 kat; **Ankara**'da ise 3,8 kat üzerinde kaldı.¹² 15 milyon kişinin yaşadığı İstanbul'da hava kirliliğinin 2020'deki faturasının 6.6 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor. Neden olduğu erken ölüm sayısı ise 15 bin kişi.

Yangınlar Sebebiyle Karbondioksit Emisyonlarında Rekor Kırıldı¹³

Avrupa Birliği'ne bağlı Copernicus Atmosfer Gözetim Merkezi tarafından yapılan açıklamaya göre, 2021 yılının temmuz ve ağustos aylarında kuzey yarımkürede meydana gelen şiddetli orman yangınları, kaydedilen en yüksek karbondioksit emisyonuna yol açtı.

Çalışmada, yangınların dünya çapında yol açtığı emisyon miktarının temmuz ayında 1258,8 megaton, ağustos ayında ise 1348,6 megaton olarak tahmin edildiği ifade edildi. Yangınların alışılmadık yoğunluğu ve uzun süre devam etmesinin emisyon miktarını artırdığı da kaydedildi.

Temmuz ve ağustos ayında yangınlardan kaynaklı ortaya çıkan emisyonların yarısından fazlası ABD ve Rusya'nın Sibiryaya bölgesindeki yangınlardan kaynaklı. Türkiye'de meydana gelen yangınların ise 15 milyon ton karbondioksit emisyonuna neden olduğu tahmin ediliyor.

IPCC Raporu: "Dünya Çok Hızlı Isınıyor"¹⁴

BM Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 6. Dönem Çalışma Grubunun Climate Change 2021: Physical Science Basis isimli raporuna göre önümüzdeki 20 yıl içinde 1,5 derecenin aşılacağıın altını çizildi.

Raporda, geleceğe yönelik ne kadar karbon kesildiğine dair beş senaryo oluşturuldu. Dünyanın her senaryoda 2030'da 1,5 derece ısınacağı tahmin edilirken, ısınmanın da hızlandığı belirtildi. Rapor da ısınmanın, şimdiden deniz seviyesinin yükselmesini hızlandırdığını, buzulları küçülttüğünü, sıcak dalgaları, sel, kuraklık ve fırtınaların şiddetini artırdığını ortaya konuluyor. IPCC'nin yayınladığı basın bülteninde sonuçlar şu şekilde:

- İklim krizi, su döngüsünü etkiliyor. Bu daha yoğun yağmur yağışına ve buna bağlı olarak daha fazla sele sebep olacak. Birçok bölgede de daha fazla kuraklık yaşanacak.
- İklim değişikliği, yağış modellerini etkiliyor. Yağışların yüksek enlemlerde muhtemelen artacağı; subtropiklerin¹⁵ büyük kısımlarında ise azalacağı tahmin ediliyor. Bölgeye göre değişen muson yağışlarında da değişiklikler bekleniyor.
- Kıyı bölgeleri, 21. yüzyıl boyunca deniz seviyesinin sürekli yükselmesine tanık olacak. Alçak alanlarda daha sık ve şiddetli kıyı taşkınlarına ve kıyı erozyonuna sebep olacak. Daha önce 100 yılda bir meydana gelen aşırı deniz seviyesi olayları, bu yüzyılın sonuna kadar her yıl gerçekleşebilir.
- Daha fazla ısınma, permafrost erimesini ve mevsimsel kar örtüsünün kaybını, buzulların ve buz tabakalarının erimesini ve yaz Arktik¹⁶ deniz buzunun kaybını artıracak.
- Isınma, daha sık deniz ısı dalgaları, okyanus asitlenmesi ve azalan oksijen seviyeleri dahil olmak üzere okyanustaki değişiklikler, açıkça insan etkisiyle bağlantılıdır. Bu değişiklikler hem okyanus ekosistemlerini hem de onlara güvenen insanları etkiliyor. Bu durum, yüzyılın geri kalanında devam edecek.

12] DSÖ'nün yeni kriterlerine göre, İstanbul'da hava kirliliği limitlerin 3,4, Ankara'da 3.8 kat üzerinde <https://yesilgazete.org/dsonun-yeni-kriterlerine-gore-istanbulda-hava-kirliligi-limitlerin-3-4-ankarada-3-8-kat-uzerinde/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

13] Araştırma: Yangınlar sebebiyle karbondioksit emisyonlarında rekor kırıldı <https://yesilgazete.org/arastirma-yaniginlar-sebebiyle-karbondioksit-emisyonlarında-rekor-kirildi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

14] IPCC Raporu: "Dünya Çok Hızlı Isınıyor" <https://ekoiq.com/2021/08/09/ipcc-raporu-dunya-cok-hizli-isiniyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

15] Subtropikal bölgeler dünyanın tropik kuşağının hemen kuzey ve güney sınırında kuzey ve güney 23.5° paralellerinde yer alan Yengeç dönencesi ve Oğlak dönencesi ile sınırlanmış coğrafik bölgelerdir

16] Arktika, Kuzey Kutup Dairesinin üstünde kalan bölge

- Şehirler için, ısı [kentsel alanlar genellikle çevrelerinden daha sıcak olduğu için], yoğun yağış olaylarından kaynaklanan su baskınları ve kıyı şehirlerindeki deniz seviyesinin yükselmesi gibi iklim değişikliğinin etkileri şiddetlenebilir.

13 Termik Santral ve Hes Projesinin Enerji Üretim Lisansı Sonlandırıldı

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 9 Mart tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan kararıyla birlikte Ayas Termik Enerji Santrali ve Çayırhan-B Termik Santrali, Tarihler HES, İlhan Regülatörü ve HES, Oylum I-II Regülatörü ve HES, Turnasuyu Enerji Grubu Projesi, Moran Barajı ve HES, İncir Barajı ve HES, Arslanca Regülatörü ve HES, Pervari Barajı ve HES, Kanat Regülatörü ve HES, Dikmen Regülatörü ve HES, Şimşir Regülatörü ve HES projesinin üretim lisansı sonlandırıldı.

Hava Kirliliğinde Türkiye 46’ncı Sıraya Geriledi¹⁷

İsviçre merkezli hava kalitesi teknolojisi şirketi IQAir, 2020 Dünya Hava Kirliliği istatistiklerinde, Türkiye 106 ülke arasında Türkiye 46 ncı sırada yer aldı. Bir önceki sene 43’üncü sırada yer alıyordu.

Metreküp başına düşen ince parçacıklı madde (PM 2,5) yoğunluğu ölçümlerine dayanan verilerde Türkiye’de metreküp başına düşen ortalama PM 2,5 yoğunluğu 18,7 olarak verildi. Hava kirliliğinin en yoğun olduğu kent ise metreküp başına 36 PM2,5 değeriyle Çorum oldu. Çorum’u Erzurum ve Düzce illeri takip etti.

Avrupa’da Fosil Yakıtın Azalmasıyla Hava Kirliliğine Bağlı 38 Bin Ölüm Önlendi¹⁸

Enerji ve Temiz Hava Araştırma Merkezindeki (CREA, Centre for Research on Energy and Clean Air) analistler tarafından gerçekleştirilen yeni bir araştırmada, 2020 yılında Avrupa’da fosil yakıt kullanımındaki düşüş nedeniyle hava kirliliğine bağlı 38 bin ölümün önlendiğini ortaya konuldu.

Rapor, fosil yakıt kullanımındaki düşüşün, salgın nedeniyle gerçekleşen kısıtlamalar ve süregelen enerji dönüşümünden kaynaklandığını gösteriyor. Raporda, Covid-19 ile mücadele kapsamında uygulanan kısıtlamalar ve yenilenebilir enerjideki artışın 2020 yılında Avrupa’da fosil yakıt kullanım oranlarında büyük ölçekli düşüşe neden olduğundan söz ediliyor.

Önüne geçilen diğer sağlık etkileri: 10 milyonu aşkın işgücü kaybı, çocuklarda 17 bin daha az yeni astım vakası, astım atağı nedeniyle 29 bin kez acil servis girişi ve 4 bin 700 erken doğumun önlenmesi

Raporun sonuçlarına göre, Türkiye’de 2020 yılında Covid-19 krizine bağlı olarak fosil yakıt kullanımının ve dolayısıyla hava kirliliğinin azalması sonucunda 376 erken ölüm önlendi. Türkiye, önlenen erken ölüm rakamlarında, araştırmada incelenen 37 ülke arasında 20.sırada.

Üç İlde Yedi Termik Santral Projesinin Başvuru Dosyası İade Edildi¹⁹

Çevre Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı İnternet Sitesinde Yayınlanan Listeye Göre,

- Elbistan Enerji Santrali (Termik Santral, Endüstriyel Atık Depolama Alanı (Kül-Cüruf) Ve Kömür Ocakları Dahil) Entegre Projesi (Kahmanmaraş, Elbistan)
- Termik Santral İlave Ünitesi Entegre Projesi (Kıyı Yapısı Dahil) (Zonguldak, Kilimli)
- Kaptan Termik Santrali Projesi (Tekirdağ Ergene)
- Kirazlıdere Entegre Termik Santrali Teknoloji ve Konfigürasyon Değişikliği (Çanakkale Biga)
- Karaburun Entegre Termik Santrali Teknoloji ve Konfigürasyon Değişikliği (Çanakkale Biga)

17] Hava kirliliğinde Türkiye 46’ncı sıraya geriledi, <https://bianet.org/1/9/240931-turkiye-hava-kirliliginde-46-nci-siraya-geriledi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

18] Avrupa’da fosil yakıtın azalmasıyla hava kirliliğine bağlı 38 bin ölüm önlendi <https://yesilgazete.org/avrupada-fosil-yakit-in-azalmasiyla-hava-kirliligine-bagli-38-bin-olum-onlendi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

19] Çevre Bakanlığı’ndan üç ilde yedi termik santral projesine iptal <https://yesilgazete.org/cevre-bakanligindan-uc-ilde-yedi-termik-santral-projesine-iptal/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

- Ada Enerji Santrali ve İskelesi Projesi [Adana Yumurtalık]
- Sanko Yumurtalık Termik Santrali Kapasite Artışı ve Entegre Tesisler [Adana Yumurtalık]
- Misis Termik Santralı [Termik Santral, Endüstriyel Atık [Kül/Cüruf Depolama Alanı, Derin Deniz Deşarjı, İskele ve Dolgu Alanı Dahil] Entegre [Adana Yumurtalık]
- Akdeniz Termik Santrali Entegre Projesi [Endüstriyel Atık [Kül] Depolama Alanı ve Dolgu Alanı Dahil] [Adana Yumurtalık]

projelerine ait ÇED başvuru dosyaları iade edildi.

AFET VE AŞIRI DOĞA OLAYLARI

Düzce’de Sel

Düzce’de sel nedeniyle 3 ilçe ve 13 köyde su taşkınları meydana geldi. Akçakoca, Çilimli, Cumayeri ilçelerinde mahsur kalındı; dere taşkını, ev ve ahırlarda su baskınları yaşandı. 2 sene önce gerçekleşen selden zarar gören, 7 kişinin yaşamını yitirdiği Esmahanım köyüne ulaşım sağlanan yol tekrar aynı yerden çöktü.

İzmir’de Sel, Hortum, Fırtına Nedeniyle 2 Ölü, 18 Yaralı

İzmir’de 2 Şubat’ta meydana gelen sel nedeniyle 2 kişi yaşamını yitirdi. 12 Şubat’ta Çeşme’de hortum ve fırtına nedeniyle 18 kişi yaralandı.

Artvin ve Rize’de Sel Nedeniyle 6 Kişi Yaşamını Yitirdi, 1 Kişi Kayboldu

Artvin ve Rize’de bir hafta içinde yaşanan 2 ayrı sel nedeniyle ağır kayıplar yaşandı

15 Temmuz’da Rize’ye bağlı Çayeli, Güneysu, Ardeşen ilçelerinde ağır zararlara yol açan sel nedeniyle 6 yurttaşımız yaşamını yitirdi. Sel nedeniyle ağır etkilenen Çayeli merkez ve Madenli kasabasında tam bir yıl önce de benzer bir felaket yaşanmış, 2 yurttaş yaşamını yitirmişti.

22 Temmuz’da Artvin’in Arhavi, Murgul ve Rize’nin Fındıklı İlçesinde etkili olan sel nedeniyle birçok kamu ve özel bina zarar gördü. Sel nedeniyle 1 yurttaşımız kayboldu.

İklim Değişikliği Şiddetli Yağış ve Sel Olasılığını Artırıyor ¹

Dünya Hava İlişkilendirme Girişimi (WWA), iklim değişikliğinin 12-15 Temmuz tarihleri arasında Batı Avrupa’da yaşanan sel felaketine etkisini inceleyen ilişkilendirme analizine göre, aşırı yağışlar Belçika ve Almanya’da en az 220 kişinin ölümüne sebep oldu.

Analiz, insan faaliyetlerinden kaynaklanan iklim değişikliği nedeniyle bir günde düşen yağmur miktarının yüzde 3 ila 19 oranında arttığını ortaya koydu.

Ayrıca bilim insanları, iklim değişikliğinin selleri tetikleyen yağışlara benzer şiddetli yağış olaylarını 1,2 ila 9 kat daha olası hale getirdiğini hesapladı.

TTB’nin Arhavi’deki Sel Felaketine Dair Raporunda Doğa Talanına Dikkat Çekildi ²

Türk Tabipleri Birliği’nin Artvin Arhavi’deki sel felaketiyle ilgili hazırladığı raporun sel baskınının sebeplerine dair bölümüne göre;

İklim değişikliklerine bağlı nedenler: Geçmişte 20-30 senede bir görülen yağışların, artık beş ya da on senelik periyotlar halinde görülüyor. En son 2015’de Hopa’da meydana gelen sel felaketinden Arhavi ilçesi de etkilenmişti.

İmar planı sorunu: Boğaziçi Mahallesi yerleşkesinin büyük bölümünün dere yatağı üzerine inşa

1] İklim değişikliği şiddetli yağış ve sel olasılığını artırıyor <https://www.evrensel.net/haber/441019/iklim-degisikligi-siddetli-yagis-ve-sel-olasiligini-artiriyor>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

2] TTB’nin Arhavi’deki sel felaketine dair raporunda doğa talanına dikkat çekildi, <https://www.evrensel.net/haber/439447/ttb-nin-arhavideki-sel-felaketine-dair-raporunda-doga-talanina-dikkat-cekildi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

edilmiş olması ve mevcut durumdaki kot farkının yaklaşık 1,5 metre kadar dere seviyesinin aşağısında yer alması, maddi zararın önemli bir sebebi olarak göze çarpıyor.

Kars'ta Sel Nedeniyle Bir Kadın Yaşamını Yitirdi

9 Ağustos'ta Kars'ın Kağızman ilçesine bağlı Dibekkaya köyünde gerçekleşen sel nedeniyle 1 kadın yaşamını yitirdi.³

BM: Son 50 Yılda 1 Milyondan Fazla İnsan Sel ve Kuraklıktan Yaşamını Yitirdi⁴

BM Meteoroloji Teşkilatı'na göre iklim krizi nedeniyle son 50 yılda bir milyondan fazla insanın yaşamını yitirdi.

Açıklamaya göre, 1970-2019 yılları arasında dünya genelinde 650 bin kişinin kuraklık nedeniyle öldü. Fırtınalar nedeniyle 580 bin kişi hayatını kaybederken, sel felaketlerinde yaklaşık 59 bin kadın, çocuk ve erkek hayatını kaybetti. Mevsim normalleri dışındaki sıcaklık dereceleri 56 bin kişinin hayatına mal oldu.

Dünya genelinde fırtınalar, ekonomik açıdan en fazla zararı getiren doğal afet oldu. Toplam zararın yaklaşık 440 milyar euro olduğu tahmin ediliyor. Sel ve su baskınlarının faturası yaklaşık 100 milyar euroya ulaşıyor. Avrupa'da son 50 yılın en büyük ekonomik faturasına sahip doğal felaketi ise 2002 yılında Almanya Elbe yaşanan sel oldu.

3) Kars'ta sele kapılan kadın yaşamını yitirdi, <https://www.ntv.com.tr/turkiye/karsta-sele-kapilan-kadin-yasamini-yitirdi,8VJOWohg6kCq3rhjxPnADA>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

4) BM: Bir milyondan fazla insan sel ve kuraklıktan öldü, <https://www.dw.com/tr/bm-bir-milyondan-fazla-insan-sel-ve-kurakl%C4%B1ktan-%C3%B6ld%C3%BC/a-58605684>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

ATIK SORUNLARI

Nükleer Santralinin Atıkları Çözünsüz¹

Sinop Nükleer Güç Santrali (NGS) projesinin ÇED olumlu kararının iptali için açılan davada görüş sunan bilirkişi heyeti, ÇED raporunda "nükleer atıklara ilişkin bir çözüm üretilmediğini" belirtti. Bilirkişiler yer seçiminin hatalı olduğunu, herhangi bir kaza durumunda tahliyenin çok zor olduğunu, nükleer santralinde kullanılacak ve ömürleri 10 yıl olan yakıt çubuklarının akıbetlerinin ne olacağını belirsiz olduğunu belirtti.

Yer seçiminin orman ekosistemi bakımında da uygun olmadığını belirten bilirkişi heyeti, ÇED raporunda kümülatif etki analizinin mevcut olmadığını, proje etki sahasının daha geniş bir alanı kapsadığını, proje sahası hakkında bir ağaçlandırma ve ekolojik etki raporunun yer almadığını, proje etki alanındaki ormanlık alanın tipik bir orman ekosistemi ve korunması gereken nitelikte olduğunu ileri sürdü.

Bilirkişiler, ÇED raporunda; fauna, flora, depremsellik ile risk ve meteorolojik analiz raporunun da eksik olduğunu ifade etti.

Bilirkişiler deprem, heyelan ve tsunami konusunda ise, ÇED raporunda Kandilli Rasathanesi'nin depremsellik çalışmasının olmadığı, heyelan bakımından yer raporu olmadığı, tsunami açısından ise Karadeniz için ayrıntılı bir incelemesinin eksik olduğunu belirttiler.

Bilirkişi heyeti ayrıca, ÇED raporunun santral alanında su sıcaklığı artışının hidrobiyolojik izlemelerle tespit edilen denizel canlılara, ekosistem bazında olası etkileri ve biyoçeşitliliğe etkileri konusunda yeterli olmadığını ifade etti. Bilirkişiler proje sahasında önemli sulak alanlar ile korunması gereken türler yer aldığına da dikkat çekerek, ÇED raporunun doğal ve kültürel miras bakımından da yetersiz olduğunu belirtti.

Atık İthalatı Yasağından Vazgeçildi

Polietilen atık ithalatına 18 Mayıs 2021'de getirilen yasak, 10 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan değişiklikle kaldırıldı. Etilen polimerler; otomotiv sektöründe, meyve sebze kasaları, damla sulama sistemleri, sera örtüleri, gıda ve deterjan ambalajları, elektrik kabloları, evindeki borular, mutfak eşyaları, oyun parkları, oyuncaklar, vücut içi ve dışı protezler, streç filmler, ayakkabı hammaddeleri olarak üretimde kullanılıyor.

Türkiye'nin 2020'de Avrupa'dan ithal ettiği plastik atıkların %70'i polietilen içeriyor.

Greenpeace Akdeniz'in Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) ve İngiltere Ulusal İstatistik Dairesi'nden topladığı verilere göre, Türkiye'nin 2020 yılında Avrupa Birliği ülkeleri ve İngiltere'den toplam 659 bin 960 ton plastik atık ithal edildi.

2020 yılında en çok atık gönderen beş ülke şu şekilde: İngiltere 209 bin 642 ton, Belçika 137 bin 71 ton, Almanya 136 bin 83 ton, Hollanda 49 bin 496 ton, Slovenya 24 bin 884 ton.

Diğer yandan, ithal edilen atıkların, karışık kodla getiriliyor olması; tehlikeli atıkların da bu yolla gizlice Türkiye'ye getirildiği yönünde şüphe oluşturuyor. Aynı biçimde, gümrüklerde dönüştürülebilir atık diye beyan edilerek, sahte beyanla yurda getirilen tonlarca çöpün Türkiye'nin çeşitli yerlerine döküldüğü iddiaları da söz konusudur.

1] Bilirkişilerden Sinop NGS'ye ilişkin rapor: Atıklar belirsiz kaçış imkânsız, <https://www.birgun.net/haber/bilirkisilerden-sinop-ngs-ye-iliskin-rapor-atiklar-belirsiz-kacis-imbkansiz-368909>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Her Gün 213 Kamyon Avrupa Atığı Türkiye'ye Boşaltılıyor!

AB ülkelerinden ithal edilen plastik atık hacminde Türkiye'nin ilk sırada yer alması bir kez daha soru önergesi ile TBMM gündemine taşındı. Avrupa ülkelerinin kendi topraklarında imha etmediği başta plastik olmak üzere insan sağlığını tehdit eden atıklar Türkiye'ye kabul ediliyor. 2004 yılından bugüne bu ülkelerden gelen atık miktarının 173 kat arttı. Her gün neredeyse 213 kamyon dolusu plastik ülkemize boşaltılıyor.

Asbestli Gemi İçin Ön Bildirim Yapılmamış

600 ton asbest taşıdığı iddia edilen, nükleer serpinti konusundaki ölçümlere dair net verisi olmayan ve Hindistan yetkililerin ülkelerinde böyle bir sökülme işlemine izin vermediği söylenen Nae Sao Paulo adlı uçak gemisi, Aliğa Gemi Söküm Bölgesi'ne getirilmek isteniyor.

1963-2000 yılları arasında Fransız donanmasında kullanılan Nae Sao Paulo adlı uçak gemisi, Brezilya donanmasında kullanıldıktan sonra hurdaya ayrılmış. Uçak gemisini Fransa'nın uçak gemisini nükleer denemelerinde kullandığı, geminin nükleer serpintiler ve 600 ton asbest içerdiği iddia ediliyor.

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu'nun verdiği bilgilere göre Aliğa Nemrut Körfezi'nde yaklaşık 380.000 m2 arazi üzerinde 22 adet gemi söküm tesisinde yılda yaklaşık 900.000 ton hurda gemi sökülüyor. Gemi sökümünün yarattığı çevre kirliliği ve işçi sağlığına yönelik oluşturduğu riskler bölge için ciddi bir sorun.

Söz konusu geminin getirilmesiyle ilgili Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına verdiğimiz yazılı soru önergesine verilen yanıtta, "Bahse konu geminin Ülkemize getirilmek istendiğine ilişkin Bakanlığımıza yapılan bir notifikasyon [ön bildirim] yapılmamıştır" denildi.

Akdeniz'de Petrol Kirliliği

Suriye'deki bir enerji santralinden yayılan petrol, Akdeniz kıyısındaki ülkeleri tehdit ediyor. 24 Ağustos'ta Suriye'deki bir rafineriden sızan yaklaşık 15 bin ton petrolün Samandağ ve Arsuz kıyılarına sızdığı bilgisi ve görüntüleri kamuoyuna yansıdı.

Hem denizlerde oluşan tanker ve platform kazalarını hem de bu gibi tesislerden kaynaklanan sızma ve yayılmaları önlemeye yönelik denetim ve kontroller artırılmazsa, bu kazalara bağlı petrol kaynaklı deniz kirliliği etkilerinin uzun zaman diliminde ve ülke sınırlarına da bağlı olmadan ne yazık ki tüm canlı yaşamını etkilemesi söz konusu olabilir.

Petrol atıkları, deniz kuşlarının kanatlarına yapışarak uçamamalarına, balıkların solungaçlarına yapışarak solunumunu engellemesine ve canlıların bünyesine girmesiyle onları zehirleyici etkilere neden oluyor.

En Çok Plastik Kirlilik Yaratan İlk 10 Şirket Belli Oldu ²

Break Free From Plastic'in araştırmasına göre Coca-Cola ve Pepsi Co, üst üste dördüncü kez en büyük plastik kirlenici şirketler oldu. COP26 sponsoru Unilever ise üçüncü sırada. Yapılan analiz sonucunda, 2021'in en çok plastik kirliliği yaratan şirketlerinin sırasıyla şunlar olduğunu tespit edildi:

1. Coca Cola
2. PepsiCo
3. Unilever
4. Nestlé
5. Procter & Gamble
6. Mondelēz International

2] En çok plastik kirlilik yaratan ilk 10 şirket belli oldu <https://yesilgazete.org/en-cok-plastik-kirlilik-yaratan-ilk-10-sirket-belli-oldu/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

7. Philip Morris International
8. Danone
9. Mars Inc
10. Colgate-Palmolive

Mahkemeyi Tanımayan Bakanlık Plastik Sanayi Bölgesine Onay Verdi ³

Tekirdağ'ın Ergene ilçesinde Ergene Havzası Koruma Alanı içerisinde yer alan ve mutlak korunması gereken 1'inci sınıf tarım arazisi niteliğindeki 2 bin 253 hektarlık alana, Plastik İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (PAKOP) yapılması planlanıyor.

Geçtiğimiz nisan ayında PAKOP için Tekirdağ 1. İdare Mahkemesi tarafından yürütmeyi durdurma kararı verilmesine rağmen Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ÇED Olumlu kararı verdi.

Arazi tapularında tarım dışı kullanılamaz şerhi olmasına ve yargı tarafından iki kez yürütmeyi durdurma kararı verilmesine rağmen bakanlıkça verilen onay tepkiye neden oldu.

Karadeniz'de 500 Metrekarelik Alandan Tıbbi Atıklar Dahil 2 Bin 500 Atık Çıktı⁴

Türkiye, Gürcistan, Romanya ve Bulgaristan, Karadeniz'deki deniz çöpleri ve mikroplastik kirliliğine karşı ortak mücadele başlattı. Yürütülen proje kapsamında pilot bölge seçilen Trabzon'un Sürmene ve Of ilçelerinde, deniz kıyısında 500 metrekarelik alandaki kirlilik araştırmasında maske, yüz perdesi gibi tıbbi atıklar dahil toplam 2 bin 500 atık tespit edildi. Atıkların yüzde 80'i plastikten oluşuyor.

Türkiye, Avrupa'nın Çöplüğüne Dönüştü: Atık İthalatı Patladı! ⁵

Greenpeace Akdeniz'in Eurostat ve İngiltere Ulusal İstatistik Dairesi'nden topladığı verilere göre Türkiye, 2020 yılında AB ülkeleri ve İngiltere'den yaklaşık 660 bin ton plastik atık ithal etti. Plastik atık ithalatında bir önceki yıla göre %13 artış gerçekleşti. Son 16 yılda Avrupa'dan Türkiye'ye gelen plastik atık miktarı 196 kat arttı.

Türkiye, plastiğin yanı sıra diğer atıklarda da Avrupa ülkelerinin başlıca rotası olmuş durumda. Avrupa Birliği (AB) ülkeleri geçen yıl 32,7 milyon tonluk atık ihracatı gerçekleştirdi. En çok atık satışı 13,7 milyon ton ile açık ara Türkiye'ye yapıldı. İkinci sırada yer alan Hindistan'ın AB'den ithal ettiği atık miktarı 2,9 milyon ton.

Türkiye'nin Avrupa'dan aldığı atıklar arasında hurda kağıt, başta çelik olmak üzere hurda metal ve plastik atıklar miktar olarak ilk sıralarda yer alıyor.

Greenpeace Akdeniz'in Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) ve İngiltere Ulusal İstatistik Dairesi'nden topladığı veriler şöyle:

- Türkiye, 2020 yılında AB ülkeleri ve İngiltere'den toplam 659,960 ton plastik atık ithal etti.
- 2019 yılında Avrupa'dan Türkiye'ye gelen plastik atık miktarı 582,296 tondur. 1 yılda plastik atık ithalatı yüzde 13 arttı.
- Türkiye 2020 yılında da Avrupa'dan en çok plastik atık alan ülke oldu. Türkiye Avrupa plastik atık ihracatının yüzde %28'ini karşıladı.
- Plastik atık ithalatı son 16 yılda [2004'ten bu yana] ise 196 kat arttı.

3) Bakanlık mahkemeyi tanımadı, Tekirdağ'daki Plastik Sanayi Bölgesine onay verdi <https://yesilgazete.org/bakanlik-mahkemeyi-tanimadi-tekirdagdaki-plastik-sanayi-bolgesine-onay-verdi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

4) Karadeniz'de 500 metrekarelik alandan tıbbi atıklar dahil 2 bin 500 atık çıktı <https://yesilgazete.org/karadenizde-500-metrekarelik-alandan-tibbi-atiklar-dahil-2-bin-500-atik-cikti/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) Türkiye, Avrupa'nın çöplüğüne dönüştü: Atık ithalatı patladı!, <https://www.birgun.net/haber/turkiye-avrupa-nin-coplugune-donustu-atik-ithalati-patladi-344469>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

- Türkiye'ye 2020 yılında en çok plastik atık gönderen ilk beş ülke: İngiltere [209,642], Belçika [137,071], Almanya [136.083], Hollanda [49.496], Slovenya [24.884]

Ergene'yi Kirleten Tesislere Milyonlarca Liralık Ceza⁶

Tekirdağ Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğü ekipleri tesisler üzerinde hava, atık su, toprak, atık diğer unsurlar olmak üzere denetimlerde bulundu. 11 Aralık 2021 tarihli habere göre denetimlerde, yılbaşından haber tarihine kadar, çevreyi kirlettiği tespit edilen 2 bin 58 tesise yönelik 25 milyon 774 bin lira para cezası uygulandı.

Foça'da Çevrecilerin Tepki Gösterdiği Cüruf Depolama Sahası Kapatıldı

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Foça'da çevrecilerin ve bölge sakinlerinin kapatılması için mücadele ettiği cüruf depolama tesisini kapatma kararı aldı.

6] Ergene'yi kirleten tesislere milyonlarca liralık ceza <https://www.cumhuriyet.com.tr/cevre/ergene-yi-kirleten-tesislere-rekor-ceza-1891833>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

ÇEVRE VE HALK SAĞLIĞI

2021 Yılında En Az 2170 İşçi, İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybetti¹

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin verilerine 2021 yılında en az 2170 işçi hayatını kaybetti. Tarım, Orman işkolunda 318 emekçi [161 çiftçi ve 157 işçi]; İnşaat, Yol işkolunda 335 işçi; Madencilik işkolunda 70 işçi; Enerji işkolunda 44 işçi, Petro-Kimya, Lastik işkolunda 38 işçi; Tekstil, Deri işkolunda 34 işçi hayatını kaybetti.

Nükleer Düzenleme Kurumunu Kuran KHK İptal Edildi

Anayasa Mahkemesi [AYM], 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameyi [KHK] Anayasanın mülga 91. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etti.²

AYM kararının gerekçesinde, "Çevre ve insan sağlığıyla doğrudan ilgili olan nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ilgililerin korunmasına yönelik temel ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarının belirlenmesi ve bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumu'nun kurulması şeklindeki amacın Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır" değerlendirmesi yapıldı.

AYM'nin kararı, Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren bir yıl sonra yürürlüğe girecek.

Nükleer Düzenleme Kurumu, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik düzenleyici kontrol yetkisine sahip düzenleyici ve denetleyici bir kurum olarak kuruldu.

İptal edilen KHK'nın 4. maddesinde nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyonla ilgili olarak mevzuatta belirlenen faaliyetlerin yetkilendirilmesine ilişkin iş ve işlemler sadece Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından yapılabileceği düzenlenmişti.

Nükleer Santral Çevre, Halk ve İş Sağlığı Sorunu

Akkuyu Nükleer Santralinin ÇED Olumlu Kararı ile ilgili davada, Danıştay 14. Dairesi

"[...] Nükleer Santrallerin Uluslararası denetim usul ve esasları hakkında genel uygulama çerçevesinde projenin uluslararası kriterlere uygunluğu hususlarının ÇED raporunda yeterli derecede ele alındığı ve raporun bu bakımlardan yeterli olduğu, proje uygulaması sırasında alınacak tedbirlerin santralin güvenli işletimi için uluslararası nükleer güvenlik, nükleer güvence denetimi ve nükleer emniyet usul ve uygulamalarındaki kriterlere uygun olduğu, eksiklik olarak belirtilen hususların Ön Güvenlik Analizi Raporu [ÖGAR] aşamasında yer alması gereken hususlar olduğu belirtilmiş, Nihai ÇED raporunda önerilen VVER reaktörlerinin günümüz nükleer santrallerinde kullanılan standartlara uygun bir sisteme sahip olduğu Uluslararası Atom Enerji Ajansı tarafından önerilen güvenlik ve işletme standartlarına uygun özellikleri bünyesinde taşımakta olduğu, projeden kaynaklanacak tüm çevresel etkilerin

1) 2021 yılında en az 2170 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti... <https://isigmeclisi.org/20722-2021-yilinda-en-az-2170-isci-is-cinayetlerinde-hayatini-kaybetti>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

2) Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarihli 2018/115 E ve 2020/81 K sayılı kararı <https://www.anayasa.gov.tr/tr/haberler/norm-denetimi-basin-duyurulari/702-sayili-nukleer-duzenleme-kurumunun-teskilat-ve-gorevleri-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasi-hakkinda-kanun-hukmunde-kararname-nin-iptali/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

su, hava, toprak kirliliği, gürültü, titreşim, ışık, ısı, radyasyon ve benzeri kirleticilerin miktarının alıcı ortamla etkileşiminin ve bu etkilere karşı alınacak önlemlerin detaylı şekilde incelendiği, alınması planlanan tedbirlerin bilimsel metodlar açısından yeterli özellikleri taşıdığı, alınacak önlemlerin projenin yöre tarımına, su ürünlerine, hayvancılığa, turizme olumsuz etkisininin azalması sonucunu doğuracağı, tüm bu önlemlerle, tesisin çevresindeki söz konusu alanlara ve turizme etkisinin bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde kalacağı belirtilmiştir [...]"

gerekçesiyle davanın reddine karar vermişti. Ancak, ÇED raporunda ileri zamana ertelenen, Danıştay 14. Dairesinin de yeterli bulunduğu taahhütlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini denetleyecek kurum, Anayasa Mahkemesi kararı ile ortadan kaldırıldı.

Diğer yandan, Danıştay 14. Dairesi'nin söz konusu kararı inceleyen Danıştay İdari Dava Daireleri kurulu, davacıların temyiz başvurusu oy çoğunluğu ile reddetti. Temyiz incelemesinde, ÇED Olumlu kararının iptal edilmesi gerektiği yönünde görüş veren 5 üye hakim, Türk Tabipleri Birliği Halk Sağlığı Kolu Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi ÇED Raporu Değerlendirmesinde yer alan,

"- ÇED Raporunda bölgedeki hastalıklar başlığında sadece kanser verilerinin kullanıldığı, bu veriler dışında bağışıklık bozukluğu hastalıkları, mide ülseri ve mide zarı atrofişi, tiroit, meme, kan yapıcı organ ve diğer organ kanser ve tümörleri, hipotiroidi, düşük doğum ağırlıklı bebek sayısı, prematüre bebek doğumu sayısı, şeker hastalığı, verem gibi süregelen enfeksiyon ve bağışıklık bozukluğu hastalıkları verilerinin raporda değerlendirilmediği,

- ÇED Raporunda radyasyonun genetik etkilerinden bahsedildiği ancak raporda radyasyonun kansere etkisine yönelik hiçbir bilgi bulunmadığı,

- ÇED raporunda bireysel radyasyon dozları ve iyonlaştırıcı ışınım kaynaklarının çeşitlerinden kaynaklanan doz ölçümlerine yönelik parametrelerin gerekli değerlendirmeye yetecek veri sunmadığı",

tespitlerini ileri sürerek, bu hususların incelenmeden karar verildiğini öne sürerek ÇED raporunun iptali yönünde oy kullanmıştı.

Akkuyu Nükleer Santrali Şantiyesinde İş Sağlığı ve Güvenliği ile Pandemi Kuralları İhlal Ediliyor

Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi şantiyesindeki iş sağlığı ve güvenliği ile pandemi kurallarına aykırı uygulamalar basında geniş yer aldı. Şantiyedeki beyaz yakalılar ile mavi yakalıların yemekhaneleri arasındaki eşitsizlikleri, işçilerin kullandıkları yemekhanelerde pandemi kurallarına hiçbir şekilde uyulmadığını, işçilerin sağlıklarının açıkça tehlikeye sokulduğunu gösteren video paylaşıldı.

Paylaşılan videolara rağmen, Akkuyu NGS projesindeki kural tanımazlık devam etti. Şantiyeye yemek taşıyan araçtan 16 kişinin bindirildiğini tespit eden video da basınla paylaşıldı. 16 işçinin, işçi servisi koşullarını taşımayan, yemek taşınan bir araç ile taşınması, hem iş sağlığı ve güvenliği kurallarına, hem de pandemi kurallarına aykırılık taşıyor. Paylaşılan başka bir videoda ise işçiler için ayrılmış dinlenme mekanında da aynı kural tanımazlığın söz konusu olduğu görülüyor.

Paylaştığımız açıklamaların basında yer alması sonrasında, Akkuyu Nükleer Santral pandemi saha sorumlusu Serdar İnan yaptığı açıklamada : "Pandemi kurallarına uyulmayan onlarca fotoğraf çekip atmama rağmen amirler yaptırım uygulamadı" dedi.

Ordu Büyükşehir Belediyesinin Çöp Tesisi Çevreyi Kirletiyor ³

Ordu Büyükşehir Belediyesinin Çaybaşı İlküvez'de yaptığı çöp tesisine ait kirli sular tekrar ormana ve kaynak sularına akmaya başladı. Daha önce de tesisten kirli sular ve çöpler ormana akmış, yaban hayatı ve kaynak suları olumsuz etkilenmişti.

3] Ordu'da belediyenin yaptığı çöp tesisi çevreyi kirletiyor, halk tepkili <https://www.evrensel.net/haber/440366/orduda-belediyenin-yaptigi-cop-tesisi-cevreyi-kirletiyor-halk-tepkili>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Zergan Deresi Çöplüğe Döndü⁴

Mardin'in Kızıltepe ilçe merkezinden geçen Zergan Deresinde biriken atıklar, şikayetlere rağmen temizlenmedi. Kayyum yönetimindeki Kızıltepe Belediyesi, derenin Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğunda olduğunu, Karayolları GM ise sorumluluğun belediyede olduğunu gerekçe göstererek sorumluluktan kaçtı.

Aliağa'da Asbest Tespit Edildi⁵

Asbest ve Tehlikeli Atıklar Derneği (ASTA) tarafından yayımlanan raporda, 27 Temmuz 2021 tarihinde Gemi Söküm Tesisleri sokak içerisinde alınan numune sonuçlarında asbest çıktığı açıklandı.

Önceden belirlenmiş noktalardan toplamda alınan 55 adet numune içerisinde "Gemi Söküm Tesisi [İçerisi] Sokak" noktasından alınan numunedeki Serpantin Grubu Krizotil [(Mg,Fe,Ni)₃Si₂O₅(OH)₄ - 12001-29] türü asbest tespit edildiğini söyleyen ASTA Başkanı Cafer Fidan, "Asbest lifsi, doğal bir mineral olup kanserojen olduğu tespit edilmiş ve ülkemizde 1 Ocak 2005 tarihinden başlayarak kademeli olarak yasaklanmaya başlanmış ve 31 Aralık 2010 tarihinde kısmen, 2013 yılında da tamamen yasaklanmıştır" diye anlattı.

İzmir Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü yaptığı açıklamada, "Asbest bulunan gemilerin söküm işlemleri asbestli bölgede konusunda uzman firma ve kişiler tarafından yapılmakta ve sökülen asbest atıkların tamamen kapalı alanda geçici depolanarak bertarafa gönderilmesi sağlanmaktadır" denildi.

Gönen Çayı, Fabrika Atıkları Nedeniyle Siyaha Büründü⁶

Kaz Dağı'ndan doğup, Erdek Körfezine dökülen Gönen Çayı, kirlilik nedeniyle siyaha büründü. Gönen Çayının kirleticilerinin başında, Gönen Sanayi Bölgesindeki fabrikalar geliyor. Jelatin fabrikası, deri fabrikaları, yenilenebilir enerji işletmesi gibi sanayi tesislerinin atık tesislerini çalıştırmadan atıklarını Gönen Çayı'na deşarj ettikleri için çayın hızlı bir şekilde kirlendiği iddia ediliyor.

Gaziemir Emrez Mahallesinde Radyasyon Normal Değerin 7 Bin 291 Katı Çıktı⁷

İzmir'in Gaziemir Emrez Mahallesindeki nükleer atıkların gömüldüğü arazide radyasyon cihazıyla ölçüm yapıldı. Yapılan ölçümlerde cihaz 832.3µSv/h [mikrosievert/saat] rakamını gösterirken, alanda normal değer 7 bin 291 katı radyasyon olduğu tespit edildi.

Hava Kirliliğinin Türkiye'ye Sağlık Maliyeti Yılda 53,6 Milyar Lira!⁸

Sağlık ve Çevre Birliği HEAL (Health and Environment Alliance) tarafından 4 Şubat Dünya Kanser Gününde yayınlanan 'Türkiye'de Kronik Kömür Kirliliği: Kömürün Sağlık Yükü ve Kömür Bağımlılığını Sonlandırmak' başlıklı rapora göre, kömür santrallerinin yarattığı kirliliğin Türkiye'ye sağlık maliyeti yıl da 53.6 milyar lira!

4) Zergan Deresi çöplüğe döndü <https://www.evrensel.net/haber/440341/zergan-deresi-copluge-dondu>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) Aliağa'da asbest tespit edildi <https://www.evrensel.net/haber/441411/aliagada-asbest-tespit-edildi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

6) Gönen Çayı, fabrika atıkları nedeniyle siyaha büründü <https://www.evrensel.net/haber/438369/gonen-cayi-fabrika-atiklari-nedeniyle-siyaha-burundu>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

7) Gaziemir Emrez mahallesinde radyasyon normal değer 7 bin 291 katı çıktı <https://www.evrensel.net/haber/435471/gaziemir-emrez-mahallesinde-radyasyon-normal-degerin-7-bin-291-kati-cikti>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

8) Hava kirliliğinin Türkiye'ye sağlık maliyeti yılda 53,6 milyar lira! <https://www.evrensel.net/haber/425344/hava-kirliliginin-turkiyeye-saglik-maliyeti-yilda-53-6-milyar-lira>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

HEAL Türkiye Sağlık ve Enerji Politikaları Danışmanı Funda Gacal, "2019'da Türkiye'nin sağlık harcamaları 201 milyar TL olarak açıklandı. Bu meblağın yüzde 27'si ise kömür kaynaklı sağlık sorunlarına harlandı" dedi. Santrallerin yarattığı hava kirliliğinin Türkiye ve 70'ten fazla ülkeye toplam maliyetinin yaklaşık 99 milyar TL olduğu tahmin ediliyor.

Rapora göre, Türkiye'de 2019'da gerçekleşen 26 bin 500 çocuk bronşit vakası, 3 bin erken doğum, 3 bin 230 yetişkin bronşit vakası, 11 milyon 300 bin hasta geçirilen gün termik santrallerden kaynaklı. Termik santraller, hastalık nedeniyle 1,4 milyon iş günü kaybına neden oldu.

Rapora Göre En Kirli 10 Santral

- **Seyitömer, Kütahya**, 10.455 ton PM [partikül madde]/yıl
- **Tunçbilek, Kütahya**, 8.244 ton PM/yıl
- **Afsin Elbistan-A**, Maraş 3.666 ton PM/yıl
- **Soma-B, Manisa**, 2.672 ton PM/yıl
- **Çayırhan, Ankara**, 1.634 ton PM/yıl
- **Bekirli, Çanakkale**, 1.298 ton PM/yıl
- **Yatağan, Muğla**, 1.176 ton PM/yıl
- **ZETES-3, Zonguldak**, 830 ton PM/yıl
- **ZETES-2, Zonguldak**, 804 ton PM/yıl
- **Cenal, Çanakkale**, 788 ton PM/yıl

Rakamlarla Kömürün Sağlık Etkisi

- 4 bin 818 erken ölüm
- 3 bin 70 erken doğum
- 26 bin 500 çocukta bronşit vakası
- 3 bin 230 yetişkinde yeni bronşit vakası
- 5 bin 664 hastane başvurusu
- 237 bin 37 astım ve bronşit semptomu gösterilen gün [astım hastası çocuklarda]
- 1 milyon 480 bin iş günü kaybı
- 11 milyon 300 bin hasta geçirilen gün

Murgul Damar Köyünün İçme Sularında Sülfat Kirliliği Tespit Edildi ⁹

Murgul'a bağlı Damar köyü içme sularında yapılan analizlerde kabul edilebilir limitlerin çok üzerinde sülfat ve ağır metal kirliliği tespit edildi. Kirliliğin Cengiz İnşaatın köyün hemen yakınındaki bakır madeninin atık havuzundan sızdığı iddia ediliyor.

Ölümcül Yıkım Yeniden Başladı!¹⁰

11 yılı aşkın bir süredir dönüşüm sürecinde olan Fikirtepe'deki kentsel dönüşüm için yapılan yıkımlar yeniden başladı. Fikirtepe'deki 1300 binanın yıkım çalışmalarının aralık ayında tamamlanması planlanıyor. Bakanlığın asbest kontrolü yapılmadan yıkacağı 1300 bina halk sağlığı açısından büyük bir tehlike oluşturuyor.

Yıkılacak binalar ile ilgili belgelerin bağlı bulunan belediyelerce verilmesi gerekiyor. Ancak Fikirtepe'deki yıkım Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yapılıyor.

9] Murgul Damar köyünün içme sularında sülfat kirliliği tespit edildi <https://www.evrensel.net/haber/424860/murgul-damar-koyunun-icme-sularinda-sulfat-kirliligi-tespit-edildi>

10] Ölümcül yıkım yeniden başladı! <https://www.birgun.net/haber/olumcul-yikim-yeniden-basladi-366396>

Havalimanı İnşaatı İçin Açılan Taş Ocağındaki Patlatmalar Dev Kayaları Yola Savuruyor¹¹

Cengiz İnşaat'ın yaptığı Rize-Artvin Havaalanı inşaatına kaya malzemesi sağlamak için Ulaştırma Bakanlığınca işletilen taş ocağından kopan dev kayalar, Arhavi-Ortacalar karayolunu ulaşıma kapattı.

Giresun'daki HES Bir İşçinin Canını Aldı¹²

Giresun'un Duroğlu Beldesinde hidroelektrik santralinden su tahliyesi yapıldığı sırada Aksu Dere-si yatağında duvar çalışması yapan dört işçi akıntıya kapıldı. Sele kapılan 3 işçi kurtarılırken, 1 işçi yaşamını yitirdi.

Trabzonlulardan Kömür Tozu Tepkisi: Ciğerlerimize Kadar İşledi¹³

Çimento fabrikasının taşınması sonrasında atıl kalan fabrika arazisinde çimento üretiminde kullanılmak üzere kömür depolanması nedeniyle çevreye yayılan tozun hava kirliliğine neden olduğunu söyleyen sanayi sitesi esnafı ve halk, Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne şikayette bulundu.

Çanakkale'de Maden İşçisi Göçük Altında Kaldı: Şirketin İlk Vukuatı Değil¹⁴

Çanakkale'nin Yenice ilçesine bağlı Karaaydın Köyü'nde faaliyet yürüten CVK şirketinin işlettiği madende yaşanan göçükte bir işçi yaşamını yitirdi. Park Holding'in iştiraki olan CVK'nın maden sahasında 2017 yılında yaşanan patlama ve göçük nedeniyle de bir işçi yaşamını yitirmişti.

11] Havalimanı inşaatı için açılan taş ocağındaki patlatmalar dev kayaları yola savuruyor <https://yesilgazete.org/havalimani-insaati-icin-acilan-tas-ocagindaki-patlatmalar-dev-kayalari-yola-savuruyor/>

12] Giresun'daki HES bir işçinin canını aldı <https://yesilgazete.org/giresundaki-hes-bir-iscinin-canini-aldi/>

13] Trabzonlulardan kömür tozu tepkisi: Ciğerlerimize kadar işledi, <https://yesilgazete.org/trabzonlulardan-komur-tozu-tepkisi-cigerlerimize-kadar-isledi/>

14] Çanakkale'de maden işçisi göçük altında kaldı: Şirketin ilk vukuatı değil <https://yesilgazete.org/canakkalede-maden-iscisi-gocuk-altinda-kaldi-sirketin-ilk-vukuati-degil/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

GIDA HAKKI

Gıda Arzı ve Gıda Güvenliği

Gıda fiyatlarındaki artışları önlemek ve bu artışların olumsuz etkilerini azaltacak politikalar geliştirmek ülkemizde uzun süreli kalıcı fiyat istikrarının sağlanması için büyük önem taşıyor. Yaşadığımız COVID-19 salgını Tarım sektörü, gıda ve gıda güvenliğinin önemi bir kez daha ortaya çıkardı.

Bir ekonomik yapıda girdilerin fiyatlarında meydana gelen artışlar, üretim zincirinden dolayı er veya geç ürünün fiyatına, dolayısıyla da tüketici enflasyonuna yol açıyor.

Tarım ve gıda ürünleri fiyatlarındaki istikrarsızlıkların ve son 10 yılın en yüksek seviyelerine çıkmasının sebeplerini incelediğimizde iklim değişikliğinin neden olduğu kuraklık nedeniyle ürün arzındaki kısıtlamalar, petrol fiyatlarındaki yükseliş nedeniyle üretim ve nakliye maliyetlerindeki artışlarından söz edilebilir. Ancak Türkiye’de yurtiçi gıda fiyatlarındaki artışların önemli bir kısmı, gıda imalatında kullanılan tarımsal hammaddelerin ithalat fiyatındaki artıştan kaynaklanıyor.

Marketlerde, raflarda fahiş fiyat artışı olduğunu Cumhurbaşkanı da kabul etmektedir. Ancak AKP, üretim yerine ithalata bağımlılığı, gıda sistemini zincir marketlere teslim ediyor. Üretim arzı daraldıkça daha çok ithalat yapıyor, ülkemiz adeta ithalat sarmalına giriyor.

Eğer çiftçinin üretim yapmasını engellerseniz, tarımsal dönüşümü sağlamaz, kırdan göçü engelleyemez, kırsal refahı arttıracak üretim planlaması yapamazsanız, dış ticaret politikasını ithalata bağımlı kılarsanız yüksek fiyatlar kaçınılmaz olur.

Gıda fiyatlarındaki artışlar özellikle düşük gelir düzeyine sahip hanelerde olumsuz etkileniyor, tüketiciler yönünden de gıda fiyatlarındaki artışlar doğrudan beslenme maliyetini artırıyor.

Önerilerimiz

- * Toprağın ve arazinin korunması, geliştirilmesi ve etkin kullanımı sağlanmalıdır,
- * Agroekoloji temelinde gıda tedarik zincirinin oluşturulması, mevcut tedarik ağlarının kısaltılması, kent tarımının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- * Arazi kullanım planları yapılarak üretim potansiyeli yüksek, öncelikli korunması gereken tarım arazileri ile mevcut kullanım ve potansiyel kullanım şekilleri belirlenmeli Kırsal alanlardaki yaşam kalitesinin ve ekonomik çeşitliliğin iyileştirilmesi, yerel kırsal kalkınma kapasitesinin oluşturulması hedeflenmelidir.

Başka Bir Su Yönetimi Mümkün

CHP’li 11 Büyükşehir Belediyesinin “Başka Bir Su Yönetimi Mümkün” başlığıyla İzmir’de gerçekleştirilen su çalıştayına CHP’li İl Belediye Başkanları da katılım sağlamış, “Başka Bir Su Yönetimi Mümkün!” başlıklı manifestoya imza attılar.

Manifestoda, iklim krizinin su kaynakları üzerindeki etkilerini azaltarak kuraklıkla mücadelede başarılı olabilmek için, su yönetiminde 5 ilkesel değişiklik yapılmasının şart olduğundan söz ediliyor. Buna göre,

- 1) Katılımcı bir su yönetim modeli oluşturmak.
- 2) Tüm kullanım alanlarında arzın değil talebin yönetilmesi.
- 3) Su yatırımlarının havza ölçeğinde planlanması.
- 4) Doğanın su döngüsünün korunması.
- 5) Suyun ekosistem ve sektörler arası döngüsel kullanımı

Başlıkları altında kabul edilen ilkeler doğrultusunda, aşağıdaki 10 somut adımın hemen atılması gerektiği vurgulandı.

1. Su yönetimiyle ilgili koordinasyonsuzluk ortadan kaldırılmalı, kurumlar arasındaki yetki ve sorumluluk karmaşasına son verilmelidir.
2. Tüm paydaşların mutabakatı alınarak hazırlanan bir Su Kanunu yürürlüğe konmalı, su havzası planlama ve uygulamalarında yerel yönetimler güçlü ve yetkili yapılar haline getirilmez.
3. Su yatırımları havza ölçekli bütüncül planlarla uyumlu olarak su ve atık su master planlarına göre yapılmalı; kamu kaynakları ekonomik ve ekolojik fizibilitesi düşük yatırımlara aktarılmamalıdır. Yerel yönetimlerin çevresel altyapı projelerine yönelik kaynakları artırılmalıdır.
4. İklim krizi ile etkin mücadele için imzalanan Paris İklim Anlaşması ivedilikle onaylanmalı; iklim değişikliğinin yaratacağı olumsuz etkilerin önlenmesi amacıyla yönelik hazırlanan İklim Değişikliği Kanunu Tasarısı üzerinde çalışmalar yoğunlaştırılmalıdır.
5. Kuruyan göllerin, Salda Gölü, Burdur Gölü, Tuz Gölü, Seyfe Gölü ve diğer sulak alanların tahribatı sonlandırılarak restore edilmeli ve doğal su döngüleri korunmalıdır.
6. Su havzalarındaki tüm noktasal ve yaygın kirlilik kaynakları kontrol altına alınmalı; merkezi ve yerel idarelerce etkin bir şekilde denetlenmelidir.
7. Tarımda doğru ürün planlaması yapılarak ve tasarruflu sulama sistemlerine geçilerek su israfı önlenmeli, tarımsal sulama en az %50 oranında azaltılmalıdır. Bu amaçla, ekonomik değeri yüksek ve su talebi olmayan yerel tohum ve hayvan ırkları teşvik edilmelidir.
8. İstanbul'a yapılmak istenen "Beton Kanal" gibi suyun doğal döngüsüne zarar veren tüm israf projeleri iptal edilmelidir.
9. Güncelliğini yitiren su ve kanalizasyon idaresi mevzuatı yeniden düzenlenmeli; büyükşehir statüsünde olmayan diğer illerde de su ve kanalizasyon idareleri kurulmalıdır.
10. Yaşamın vazgeçilmez unsuru olan su, temel kamusal hak olarak kabul edilmeli, ekolojik ve toplumsal bir değer olarak tanımlanmalı, su hizmetlerinde kamu işletmeciliği esas alınmalıdır.

Katar ile Yapılan Su Yönetimi Anlaşması Resmi Gazete'de Yayımlandı

Katar Devleti Hükümeti ile su yönetimi alanındaki teknolojik ve bilimsel yeteneklerini güçlendirmek ve ortak çıkarlar ve bütüncüleyici etkinlik temelinde iki ülke arasında su yönetimi alanında işbirliğini güçlendirme ve teşvik etmek amacıyla Su Yönetimi Alanında İşbirliği anlaşması yapıldı.

İşbirliği Alanları

1) Entegre su kaynakları yönetimi

- a. Su kaynaklarını korumak ve geliştirmek
- b. Su kalitesini ve miktarını izlemek
- c. Su kaynaklarını, bu kaynakların gıda güvenliği ile ilişkilerini yönetmek
- d. İklim değişikliğinin su kaynakları üzerine etkileri

2) Su tesisleri sistemleri yönetimi

- a. Su temini ve enerji verimliliğinin artırılması;
- b. İletim ve dağıtım ağlarında kullanılan malzemeleri ve bunların bakım yaklaşımlarını yönetmek
- c. Müşteri şikayetlerini, yanıt mekanizmasını ve çözüm yaklaşımlarını ele almak
- d. Nitelikli su izleme, su arıtma ve kimyasal kullanımda verimliliği artırmak
- e. Her iki ülkede su kaynaklarını geliştirmek için en son teknolojileri uygulamak
- f. Gelir getirmeyen suyu (GGS) azaltmak ve şebekelerde su kaçağı ve su kaybını tespit etmek için en son teknolojileri uygulamak
- g. Su kullanımı koruma programlarının iyileştirilmesi ve bu alandaki en son teknolojilerin uygulanması

İşbirliği Yolları

- a. Tecrübe değişimi ve kazanımı amacıyla her iki tarafın ortak çıkarlarına ilişkin işbirliğine dair ziyaretler, seminerler, sempozyumlar, tartışma panelleri, konferanslar ve diğer toplantıların düzenlenmesi ve değişimi
- b. Tarafların ilgili bilim ve araştırma enstitülerinin uzmanları arasında karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmesi
- c. Taraflarca yürütülen faaliyetler hakkında bilgi alışverişinde bulunmak

İklim Krizinin Temel Tarım Ürünleri Üzerindeki Etkileri Düşünüldenden Daha Kötü Olabilir ¹

Birleşik Krallık'ın haftalık bilim dergisi olan Nature Dergisi'nde yayımlanan yeni bir bilimsel makaleye göre, iklim krizinin temel tarım ürünleri üzerindeki etkileri önceden düşünüldenden daha kötü olabilir.

Dünya çapında yapılan analiz, ısı ve kuru havanın etkilerinin, soya ve mısırdaki Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) bazı bölgelerinde %20'ye ve Doğu Avrupa ve Güneydoğu Afrika'da da %40'a varan ek verim düşüşlerine neden olacağını gösterdi.

Araştırma, güçlü ve hızlı emisyon kesintileri olmadan temel gıdaların aşırı iklim olaylarından giderek daha fazla etkileneceğini gösteriyor. Söz konusu durum, gelişmiş ülkelerde dahi gıda fiyatları ve gıda kıtlığı risklerini artıracak.

BM Raporu: Küresel Tarım Sübvansiyonları İklim Krizini Ağırlaştırıyor²

BM raporuna göre her yıl verilen 540 milyar dolarlık küresel sübvansiyonların yaklaşık %90'ı zararlı. Raporda tarımsal desteklerin halkın sağlığını tehlikeye attığı, iklim krizini derinleştirdiği, çoğunlukla da kadın çiftçiler arasında eşitsizliğe yol açtığı belirtildi.

Raporda, sığır eti ve süt gibi en büyük seragazi emisyon kaynaklarının, sübvansiyonlardan en çok payı aldığı belirtildi. Bu ürünler ise desteklere erişebilme kapasitesine sahip büyük sanayileşmiş gruplar tarafından üretiliyor.

Analize göre zengin ülkelerdeki "devasa" et ve süt endüstrisi küçülmeli, düşük gelirli ülkelere de kimyevi gübre sübvansiyonları azaltılmalı.

Son yıllarda yapılan analizler, 2020'de 800 milyondan fazla insanın açlık sınırında olduğunu, 2 milyardan fazla insanın obeziteyle mücadele ettiği dünyada küresel gıda sisteminin çok-

1) Araştırma: İklim krizinin temel tarım ürünleri üzerindeki etkileri düşünüldenden daha kötü olabilir <https://yesilgazete.org/arastirma-iklim-krizinin-temel-tarim-urunleri-uzerindeki-etkileri-dusunulenden-daha-kotu-olabilir/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

2) BM raporu: Küresel tarım sübvansiyonları iklim krizini ağırlaştırıyor, <https://yesilgazete.org/bm-raporu-kuresel-tarim-subvansiyonlari-iklim-krizini-agirlastiriyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

tüğünü gösterir nitelikte. Toplam zarar ise yıllık 12 trilyon dolara ulaştı. Bu rakam, üretilen gıdaların değerinin üzerinde.

Rusya, Ürünlerindeki Fazla Pestisit Dolayı Türkiye'deki Bazı Şirketlerin İthalatını Askıya Aldı³

Rusya İnsan Sağlığı ve Tüketiciyi Koruma Kurumu (Rosпотребнадзор), 27 Ekim-7 Aralık tarihlerinde Türkiye ve İran'dan 33 üreticinin getirdiği altı çeşit üründe, izin verilen miktardan fazla 12 tür pestisit bulunduğunu açıkladı. Bu pestisit türlerinin 10'unun Rusya'da kullanımına izin verilmiyor.

AB, Türkiye'den İthal Edeceği Bazı Ürünlerde Tarım Zehri Kontrol Sıklığını Artırıyor⁴

Yeni uygulamayla birlikte %5 kontrol sıklığına tabi mandalina ve benzeri narenciye melezlerinde kontrol sıklığı % 20'ye yükselecek.

Türkiye'den Avrupa Birliği'ne ihraç edilecek ürünlerde pestisit kontrol sıklığı şu şekilde yapılacak:

- Limonda pestisit kontrol sıklıkları % 20 olarak uygulanacak,
- %10 kontrol sıklığına tabi tatlı biberler ile tatlı olmayan biberlerde kontrol sıklığı %20'ye,
- %5 kontrol sıklığına tabi mandalina ve benzeri narenciye melezlerinde kontrol sıklığı %20'ye,
- %10 kontrol sıklığına tabi portakallarda ve narda kontrol sıklığı %20'ye,
- Asma yaprağında ise pestisit kontrol sıklığı %20'den %50'ye yükselecek

Bülent Şık: Türkiye'de Tarımda Yasaklanan Birçok Pestisit Kullanılmaya Devam Ediyor⁵

Akademisyen Gıda Mühendisi Bülent Şık, AB'ye ihraç edilen ancak yapılan analiz sonucunda geri çevrilen ürünlerde çıkan pestisitlerin listesini yayımladı. Şık, sistemdeki iki yıllık kayıtları gözden geçirince ülkemizdeki tarımda kullanılması yıllardır yasak olan ama buna rağmen kullanılan pestisitlere ulaştığını söyledi. Liste ise şu şekilde:

	Pestisit	Yasaklandığı Yıl
01	4-CPA	31.08.2011
02	Bifentrin	30.09.2021
03	Carbendazim	01.01.2018
04	Chlorpyrifos ethyl	21.05.2020
05	Clothianidin	31.07.2019
06	Cyfluthrin	30.09.2021
07	Fenbutatin oxide	30.09.2021
08	Fenvalerate	31.08.2011
09	Iprodion	08.06.2018
10	Omethoate	31.08.2012
11	Prometryn	31.12.2014
12	Propiconazole	31.12.2020
13	Triadimenol	30.09.2021

3) Rusya, ürünlerindeki fazla pestisit dolayı Türkiye'deki bazı şirketlerin ithalatını askıya aldı <https://yesilgazete.org/rusya-urunlerindeki-fazla-pestisitten-dolayi-turkiyedeki-bazi-sirketlerin-ithalatini-askiya-aldi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

4) AB, Türkiye'den ithal edeceği bazı ürünlerde tarım zehri kontrol sıklığını artırıyor <https://yesilgazete.org/ab-turkiyeden-ithal-edecegi-bazi-urunlerde-tarim-zehri-kontrol-sikligini-artiriyor/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) Bülent Şık: Türkiye'de tarımda yasaklanan birçok pestisit kullanılmaya devam ediyor <https://yesilgazete.org/bulent-sik-turkiyede-tarimda-yasaklanan-bircok-pestisit-kullanilmaya-devam-ediyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Listeye göre analiz sonucu uygunsuz çıktığı için geri çevrilen gıda örneklerinde en fazla tespit edilen tarım zehri **klorpirifos etil**. 2020 yılında uygunsuz çıkan örneklerin yaklaşık % 10'u ve 4 Ekim 2021 tarihine kadar uygunsuz çıkan örneklerin % 12'sinin ise klorpirifos etil içerdiği belirlenmiş.

Dünya Çapında 811 Milyon İnsanın Açlık Çekiyor, 41 Milyon da Açlıktan Ölme Tehlikesiyle Karşı Karşıya⁶

Dünya Açlık Endeksi'ne göre, gıda sıkıntısı yaşayan insan sayısı 2020'de, 2019'a göre 20 milyon kişi artarak 155 milyona ulaştı.

Almanya merkezli yardım kuruluşu Welthungerhilfe [Dünya Açlıkla Mücadeleye Yardım], dünyada açlık sorununun giderek ciddileştiğini ve şu an dünya çapında 811 milyon insanın açlık çektiğini, 41 milyon insanın da açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu açıkladı.

Dünya Açlık Endeksine göre, 47 ülke 2030 yılına kadar düşük açlık kategorisine bile ulaşamayacak.

Güneydoğu'da Ekili Arazilerin Yüzde 70'i Kurudu⁷

Güneydoğu Anadolu'da yaşanan aşırı kuraklık yüzünden kuru tarım yapılan ekili tarlalardaki ürünlerin %70'i kurtarılamayacak şekilde kurudu. Çiftçiler destek beklerken, uzmanlar önümüzdeki yıl gıda kıtlığına işaret ediyor.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre, yağışların %50'ye varan oranlarda azaldığı bölge, en kurak yıllarından birini yaşıyor. Genel Müdürlüğün 2021 Yılı Nisan Ayı Alansal Yağış Raporuna göre de Türkiye geneli nisan ayı yağışları normaline göre yarıya yakın azalma gösterirken Güneydoğu genelinde aylık yağışlar son 50 yılın en düşük seviyesinde.

Toprak Mahsulleri Ofisi de [TMO] aylık yayınladığı Fenolojik Değerlendirme- Hububat ve Bakliyatta Yağış, Ekiliş ve Gelişim Analizi 2021 Nisan ayı raporunda, sadece nisan ayı yağışlarının, normale göre % 48, geçen yıla göre ise % 39 azalma gösterdiği bilgisini paylaştı.

Raporda, mart ve nisan yağışları yeterli miktarda gerçekleşmediği için kuru tarım yapılan arazilerde bitkinin strese girerek sarardığı hatta kuruduğu kaydedildi.

Araştırma: Çevreci Çiftçilik Yöntemleri Mahsul Miktarını Düşürmüyor⁸

Uluslararası bir araştırma ekibi, çok çeşitli ülkelerde ve coğrafyalarda yer alan 42.000 çiftliği mercek altına alarak 5.000 araştırmanın verilerini içeren analiz gerçekleştirdi.

Ekip, ellerindeki verilere dayanarak altı temel sürdürülebilir çiftçilik yöntemi belirledi. Yöntemler arasında ekinlerin çeşitlendirilmesi, çiftlik arazisine yaban hayatının katılması, toprağın olabildiğince az sürülmesi ve toprağın organik madde ile zenginleştirilmesi de yer aldı. Söz konusu yöntemlerin çevre açısından sağladığı faydaları ve elde edilen mahsul üzerindeki etkiler incelendi.

Örneklerin büyük çoğunluğunda [%63] bu çevreci yöntemler biyoçeşitlilikte ciddi bir artış sağlarken mahsullerde de bir düşüşe yol açmadı. Pek çok örnekte, günümüz tarımındaki monokültür [tek ürüne dayalı tarım] ve toprağın aşırı sürülmesi gibi yaygın uygulamalarla kıyaslandığında, çevreci çiftçilik yöntemleri sonucunda mahsul rakamları yükseldi.

Çalışmada, söz konusu artışın toprağın bereketini ve topraktaki besin döngüsünü artıran çevreci yöntemlerle ilişkili olduğu da saptandı. Araştırmacılar, bu yöntemlerin toprağın sağlığını pekiştirdiğini,

6] Dünya çapında 811 milyon insanın açlık çekiyor, 41 milyon da açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya <https://yesilgazete.org/dunya-capinda-811-milyon-insanin-aclik-cekiyor-41-milyon-da-acliktan-olme-tehlikesiyle-karsi-karsiya/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

7] Güneydoğu'da ekili arazilerin yüzde 70'i kurudu <https://yesilgazete.org/guneydoguda-ekili-arazilerin-yuzde-70i-kurudu/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

8] Araştırma: Çevreci çiftçilik yöntemleri mahsul miktarını düşürmüyor <https://yesilgazete.org/arastirma-cevreci-ciftcilik-yontemleri-mahsul-miktarini-dusurmuyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

ekinlerin ihtiyaç duyduğu maddeleri onlar için daha erişilir kıldığını, böylelikle de daha üretken bir ekin büyümesi sağlandığını ileri sürdü.

Araştırmacılar, vakaların %70'inde, çeşitliliğe yönelik yaklaşımların biyoçeşitlilik üzerinde olumlu etki yarattığını ve ekosistem hizmetlerini zenginleştirdiğini saptadı. Toprak sağlığının düzelmesi sonucunda su kalitesinin artması; çiftlik arazisinde ekin çeşitliliğinin artırılması ve yaban hayatının buyur edilmesi sonucunda böcek sayısındaki artışla birlikte yaşanan tozlaşma patlaması; toprağın sürülmemesi gibi koruyucu yöntemler sayesinde karbonun toprağa gömülmesi, olumlu etkiler arasında sayılıyor.

GDO'lu Bir Mısır ve Dört Soya Çeşidinin Hayvan Yeminde Kullanılmasına Onay Verildi⁹

Tarım ve Orman Bakanlığı genetiği değiştirilmiş mısır ile dört soya çeşidi ve ürünlerinin hayvan yeminde kullanılmasına onay verdi. İzin, 10 yıl süreyle geçerli olacak.

Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçıları Derneği İktisadi İşletmesinin (BESD-BİR) başvurusu üzerine alınan kararda aad-1 genini içeren genetiği değiştirilmiş "DAS-40278-9" mısır çeşidi ve ürünlerinin hayvan yemlerinde kullanılması uygun bulundu. Buna ek olarak GDO'lu "A2704-12", "MON40-3-2", "MON89788" ve "DAS-44406-6" soya çeşitleri ve ürünlerinin hayvan yemlerinde kullanılmasına da izin verildi.

9] GDO'lu bir mısır ve dört soya çeşidinin hayvan yeminde kullanılmasına onay verildi
<https://yesilgazete.org/gdolu-bir-misir-ve-dort-soya-cesidinin-hayvan-yeminde-kullanilmasina-onay-verildi/>,
Erişim Tarihi: 08.02.2022

HAYVAN HAKLARI

AKP, Ekonomik Krizi Perdelemek İçin Şimdi de Hayvanseverleri Düşmanlaştırıyor

22 Aralık 2021’de Gaziantep, Şahinbey ilçesinde iki köpeğin saldırısı sonucu dört yaşındaki Asiye Ateş ağır yaralandı. Olay sonrasında köpek sahipleriyle ilgili şikayette bulunan Asiye Ateş’in apartman görevlisi olan babası, işten atıldı. Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturmada 3 şüpheli tutuklandı.

Recep Tayyip Erdoğan, 25 Aralık 2021’de Gaziantep’te yaptığı konuşmada bu konuyu dile getirdi. Cumhurbaşkanı’nın, “Belediyeleri sahipsiz hayvanları sokaktan alacak adımları atmaya çağırıyorum” sözleri sonrasında AKP’li belediyeler tarafından başlatılan toplama ve zorla alıkoyma operasyonlarında, sokak köpeklerinin çoğunun daha barınaklara varamadan yaralandığına, sakatlandığına dair haberler basında ve sosyal medyada geniş yer edindi.

Asiye Ateş’in ailesinin sosyo ekonomik durumunu vurgulayan Cumhurbaşkanı, bu köpekleri sokaklarda yaşamasını savunanların “Beyaz Türkler” olduğunu, köpeklerin özellikle yoksul vatandaşların yaşamını tehlikeye attığını iddia ederek, “Tabi ilginç olan bir şey var. Şimdi bu köpekler parası bol olanların köpekleri. Ne oluyor, ne gidiyor, ne yapıyorlar; dertleri yok. O yavru orada paramparça oluyor, bu adamlar hala acaba babasını nasıl aldatır, kandırırız bunun gayreti içinde. Kandıramayacak bunların bedelini ödeyeceksiniz” demek suretiyle tehditte bulundu.

Cumhurbaşkanı söz konusu cümleleriyle, yoksullaşan halk kesimlerini hayvanseverlere, dahası orta sınıflara düşman etmeye çalışıyor. Dövizde yaşanan ani yükselme ve düşüş hareketlerinde yaşanan vurgunu, zenginleşmeyi perdelemek isteyen Erdoğan’ın hayvanseverlerle ilgili açıklamaları, hayvanlara yönelik şiddeti körüklemek suretiyle artan yoksulluğu ve derinleşen krizi perdelemek anlamına geliyor.

Türkiye’de 1003 belediyenin yalnızca 256’sında barınak var. Belediyelerin %75’inde veteriner hizmetleri müdürlüğü veya hayvan rehabilitasyon merkezi altyapısı bulunmuyor.

Şu ana kadar sokak hayvanlarıyla ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen, hayvan hakları alanında etkili ve sahici uygulamalar geliştirmekten özellikle imtina eden AKP iktidarı yine üzerinden suç savmaya çalışıyor.

Sivillere Yaban Hayvanları Öldürmenin Yolu Açıldı¹

“Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’te yapılan değişiklikle sivillerin “zararlı” yaban hayvanları ateşli silahla vurup öldürmesinin önü açıldı.

Yönetmeliğin; “Yaban hayvanlarından zararlı olanlarla mücadele” başlıklı 54. maddesine, şu düzenleme eklendi:

“İnsan yaralanması ve ölüm olaylarına sebep olan zararlı ayı ve kurt gibi yaban hayvanları, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 4’üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü kapsamında her türlü ateşli silah ve ihtiyaç duyulması halinde men edilen avlanma yöntemleri de kullanılarak acilen alandan çıkartılır, bunu takiben zararlı hayvan ile ilgili prosedür tamamlanır.”

1] Sivillere yaban hayvanları öldürmenin yolu açıldı <https://www.evrensel.net/haber/449622/sivillere-yaban-hayvanlari-oldurmenin-yolu-acildi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Konya’da Onlarca Köpek Diri Diri Gömülürken Görüntülendi ²

Konya’nın Sarayönü ilçesinde cep telefonu kamerasına yansıyan görüntülerde onlarca köpeğin Sarayönü İlçe Belediyesi personeli olduğu iddia edilen kişilerce açılan bir çukura canlı canlı gömüldüğü görüntülendi.

25 Ekim tarihine ait görüntülerde uyuşturucu iğneyle bayıltılan onlarca köpek, belediyeye ait şantiyede açılan çukura atılarak iş makinasıyla üzerleri örtüldü.

Çukura atılan köpeklerden birisinin uyuşturucunu etkisinden kurtularak, çukurdan çıkıp hızla uzaklaştığı da kameralara yansıdı. Olayla ilgili Sarayönü Kaymakamlığı adli ve idari soruşturma başlattı.

Tunceli’de Tepki Gören Avcılar, Kentten Ayrıldı ³

Bakanlığın açtığı ihalenin ardından Tunceli’ye yabancı hayvan avı için yurt dışından gelen 12 kişi, av izni sürelerinin tamamlanmasıyla kentten ayrıldı. Avcıların 20 yaban domuzu avladığı iddia ediliyor.

Bolu’daki 15 Kızıl Geyiğin Öldürülmemesi İçin Dava Açıldı⁴

Türkiye Vegan Derneği, Tarım ve Orman Bakanlığı’nın 2021-2022 Av Yılı Av Turizmi Uygulama Talimatı çerçevesinde Bolu’da avlanması planlanan 15 kızıl geyiğin öldürülmesine engel olmak için dava açtı. Ulusal ve uluslararası düzeyde koruma altında olan kızıl geyiklerin yaşam hakkı, birey başına en az 9.300 TL, en fazla 14.800 TL’den ihaleye çıkartılmıştı.

70 Yaban Keçisinin Avına İzin Veren İhaleye Dava Açıldı ⁵

Türkiye Vegan Derneği, Hayvan Hakları ve Etiği Derneği, Yunuslara Özgürlük Platformu, Hayvanlara Adalet Derneği (HAD) ve Hayvan Hakları İzleme Komitesi (HAKİM), Türkiye’de nesli tükenme tehlikesi altındaki 70 yaban keçisinin 2021-2022 Av Yılı Av Turizmi Uygulama Talimatı çerçevesinde av turizmi adı altında Adana, Mersin, Niğde, Hatay ve Kayseri’de öldürülmesini engellemek için dava açtı.

İsmi geçen dernekler, bunun yanı sıra İzmir Barosu ve Ankara Barosu’nun açtığı Türkiye çapındaki tüm av ihalelerinin ve Merkez Av Komisyonu (MAK) kararlarının iptalini talep eden davalara da müdahillik başvurularında bulundu.

Nesli Tehlike Altında Kara Leylek, Diyarbakır’da Tüyleri Kesilmiş Halde Bulundu⁶

Türkiye’de nadir görülen göçmen kuş türlerinden olan kara leylek, Diyarbakır’da kanat tüyleri kesildiği için uçuş yetisini kaybetmiş bir halde bulundu. Kara leylek, tedavi ve rehabilitasyon süreci için kış aylarını kentte geçirecek. Göç döneminde ise doğaya salınacak.

2) Konya’da onlarca köpek diri diri gömülürken görüntülendi <https://yesilgazete.org/konyada-onlarca-kopek-diri-diri-gomulurken-goruntulendi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

3) Tunceli’de tepki gören avcılar, kentten ayrıldı <https://www.cumhuriyet.com.tr/cevre/tuncelide-tepki-goren-avcilar-kentten-ayrildi-1891692>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

4) TVD, Bolu’da 15 kızıl geyiğin öldürülmemesi için Tarım ve Orman Bakanlığı’na dava açtı <https://yesilgazete.org/tvd-boluda-15-kizil-geyigin-oldurulmemesi-icin-tarim-ve-orman-bakanligina-dava-acti/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) 70 yaban keçisinin avına izin veren bakanlık ihalesinin iptali için dava açıldı <https://yesilgazete.org/70-yaban-kecisinin-avina-izin-veren-bakanlik-ihalesinin-iptali-icin-dava-acildi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

6) Nesli tehlike altında kara leylek, Diyarbakır’da tüyleri kesilmiş halde bulundu <https://yesilgazete.org/nesli-tehlike-altinda-kara-leylek-diyarbakirda-tuyleri-kesilmis-halde-bulundu/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Avrupa Parlamentosu Hayvan Deneylelerini Aşamalı Olarak Sonlandırma Kararı Aldı⁷

Avrupa Parlamentosu [AP] hayvan deneylelerini aşamalı olarak sona erdirmek için tarihi bir kararı onayladı. Karar, Avrupa Komisyonunu hayvanlar üzerinde yapılan tüm deneyleleri sonlandırmak için bir eylem planı başlatmaya çağırıyor.

51 Ekoloji Örgütü: Yanlış Tarım Politikaları Binlerce Flamingo Yavrusunu Öldürdü⁸

51 ekoloji örgütünün, Tuz Gölü'nde binlerce yavru flamingonun yaşamını yitirmesi üzerine yaptığı ortak açıklamada: "Yanlış su ve tarım politikaları ve uygulamaları, denetimsizlik 3 bin ila 5 bin arasında yavru flamingonun yaşamını yitirmesine sebep oldu" denildi.

Uzungöl'de Balık Ölümleri Başladı, İnceleme Başlatıldı⁹

Trabzon Uzungöl'de, nesli tükenme tehdidi altındaki kırmızı benekli alabalıklar dahil balık ölümleri başladı. Göl ve gölü besleyen derede, nesli tükenme tehdidi altındaki kırmızı benekli alabalıklar dahil balık ölümleri tespit edildi. Göl yüzeyinde görülen ölü balıklarla ilgili inceleme başlatıldı.

7) Avrupa Parlamentosu, hayvan deneylelerini aşamalı olarak sonlandırma kararı aldı <https://yesilgazete.org/avrupa-parlamentosu-hayvan-deneylelerini-asamali-olarak-sonlandirma-karari-aldi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

8) 51 ekoloji örgütü: Yanlış tarım politikaları binlerce flamingo yavrusunu öldürdü <https://www.evrensel.net/haber/438109/51-ekoloji-orgutu-yanlis-tarim-politikalari-binlerce-flamingo-yavrusunu-oldurdu>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

9) Uzungöl'de balık ölümleri başladı, inceleme başlatıldı <https://www.evrensel.net/haber/447461/uzungolde-balik-olumleri-basladi-inceleme-baslatildi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

DOĞAL, TARİHİ VE KÜLTÜREL ALANLAR

Kuraklık Sorunu ve Göllerimiz

Burdur'un Karamanlı ilçesinde bulunan ve Göller Yöresinin önemli sulak alanlarından biri olan Karataş Gölü'nün kurduğuna ilişkin haberler basında geniş yer aldı. Uluslararası sulak alanlar listesinde yer alan 1985'te yaban hayatı koruma alanı ilan edilen göl, 122 kuş türüne ev sahipliği yapıyor.

Aynı sorun baraj göllerinde de baş gösteriyor. Antalya'nın Kaş'a bağlı Gömbe Yaylası'ndaki Çayboğazı Barajı'ndaki su dip seviyelere indi. Kuraklık ve yetersiz yağış nedeniyle barajın kapakları kapatıldığı için iki ovaya su verilemiyor. Bodrum'un en önemli iki içme suyu kaynağından biri olan Mumcular Barajı'ndaki doluluk oranı ise % 10'un altına indi.

Göllerin tehdit altında olmalarının ana nedenleri arasında, endüstriyel faaliyetler, havzalar arası su transferi, baraj/HES'ler, yanlış tarım uygulamaları, çöp doldurma alanları/tehlikeli atık işleme, planlı/plansız yapılaşma, maden işleme ve cevher artığı, kontrolsüz çöp döküm alanları, kömür çıkarma ve işleme, kömürlü termik santral, ulaştırma altyapı şebekeleri sayılıyor.

Toplam 59 adet göl içerisinde; 7 adedi yüksek [artık geri dönüşü olmayan ya da çok zor olan bir noktada], 8 adedi potansiyel [planlanmakta olan bir proje ya da yanlış su politikası var], 36 adedi orta [tehdit ciddi bir noktaya doğru ilerlemekte ama geri döndürmek zor olsa da hala mümkün], 8 adedi düşük [halihazırdaki tehdit başlangıç aşamasında, geri döndürülmesi kolay] olarak nitelendiriliyor.

Dere Yatağında Kum Ocakları

Kayseri Sarıoğlan İlçesine bağlı Burunören mahallesinde yurttaşlar dere yatağında kurulan kum ocaklarına karşı mücadele ediyor.

Yurttaşlar, kum ocağının faaliyeti nedeniyle çevrenin zarar gördüğü, köyün tamamının tozla kaplandığı, tarım arazilerinin zarar gördüğü, kum ocakları tarafından işgal edilen meraların işlerliğinin yitilmesi nedeniyle hayvancılığın bitme noktasına geldiği, yoğun gürültüye neden olduğu, kum ocaklarının akarsudan çektiği kumlar yüzünden tarihi Şahruh Köprüsü'nün tehlike altında olduğu, köye ait yolların işletmede kullanılan ağır tonajlı araçlar nedeniyle kullanılamaz hale geldiği ve bu vasıtaların meydana getirdiği sarsıntılar nedeniyle köydeki evlerde hasarlar oluştuğu, kum ocaklarının köyün akarsu ile irtibatını kestiği, akarsu kıyısında var olan ekosistemin çöktüğü gerekçeleriyle kum ocağından şikayetçiler.

Proje nedeniyle, Kızılırmak Deltasında yaşayan tüm canlılar ve 541 yaşındaki tarihi Şahruh Köprüsü de tehlike altında.

Mahkeme Kararına Rağmen Ruhsat Verildi¹

Tokat'ın Reşadiye ilçesinde bulunan Zinav Gölü ve Kanyonu'na yakın Yolüstü Köyü Ertepesi mevkiinde taş ocağı için tekrar ruhsat verildi. Yolüstü Köyü yakınlarındaki Ertepesi mevkiisi için verilen ruhsatı, daha önce hem mahkeme iptal kararı vermiş hem de Danıştay bu kararı onamıştı. 2014 tarihli iptal kararına rağmen, aynı yere yeniden ruhsat verildi.

1] Dev kanyon için mahkemeden iptal kararı çıkmıştı: Ruhsat verildi, kanyon talana açıldı <https://www.cumhuriyet.com.tr/cevre/dev-kanyon-icin-mahkemeden-iptal-karari-cikmisti-ruhsat-verildi-kanyon-talana-acildi-1896265>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Kuş Cenneti Seyfe Gölü Rant İçin Kurutuldu²

Kırşehir'in Mucur ilçesi sınırları içerisinde yer alan ve geçmişte 200'e yakın göçmen kuşa yaşam ve üreme alanı sunan Seyfe Gölü, tamamen kurudu. Birinci derece doğal sit alanı olan, 1994'te "Ramsar Sözleşmesi" kapsamına alınan göl, 10 bin 700 hektar alandan oluşuyordu. Seyfe Gölü kuruduğu için yüzlerce kuş türü, yaşam alanı bulmak için artık bölgeye gelemiyor.

Gölü besleyen Seyfe Pınarının Mucur ilçesine içme suyu olarak verilmesi, gölün yakınındaki Malya Devlet Üretim Çiftliğinin açtığı drenaj kuyuları ve bilinçsiz sulamalar kurumunun temel sebepleri arasında gösteriliyor.

Botaş Bilirkişi Raporunu Tanımadı: Saros'ta İnşaat Tüm Hızıyla Sürüyor³

Edirne'nin Saros Körfezine kıyısı bulunan Sazlıdere köyü sahilinde yapılması planlanan Saros Likit Doğalgaz Taşıma ve Yükleme Limanı (FSRU) ve Kara Boru Hattı projesinin hukuka uygun olmadığı bilirkişi raporlarıyla kanıtlandı. Ancak BOTAŞ, bölgedeki inşaatla hız kesmeden devam ediyor.

Hasankeyf'te Su Altından Çıkan Tarihi Yerler Yıkılıyor⁴

Hasankeyf'te suların çekilmesiyle ortaya çıkan Koç Camii ile Kasır Rabi, iş makineleriyle yıkılmaya başlandı. Kepçeler, minaresi taşındıktan sonra kalanının üstü beton ile kapatılan 650 yıllık Koç Camii ile Hasankeyf'te "Seyir Tepesi" olarak adlandırılan yerde bulunan 1273 yılında kaya kütesinin yontularak mağaraya dönüştürüldüğü Kasır Rabi'ni yıkmaya başladı.

Kızılırmak Deltası'nda Zirai Tarım İlacı Tehdidi⁵

Türkiye'nin önemli sulak alanlarından olan Samsun'un 19 Mayıs, Bafra ve Alaçam ilçelerinin sınırlarında yer alan 56 bin hektarlık Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti alarm vermeye başladı. 359 kuş türünün barındığı, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan, çok sayıdaki gölü, sazlık alanları, subasar çayırıları ve biyolojik çeşitliliğiyle de dikkat çeken deltanın, bilinçsizce kullanılan zirai tarım ilaçları nedeniyle tehlike altında olduğu ileri sürüldü.

Göllerde Çürüme Başladı⁶

Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Bilim Danışmanı ve Emekli Öğretim Üyesi Dr. Erol Kesici Eğirdir, Beyşehir, Kovada, Büyükçekmece, Uluabat ve Eber ile doğal tuzlu Burdur ve Bafa gölleri olmak üzere toplam 8 gölde yaptıkları su analiz sonuçlarını açıkladı.

Kesici, 2009 yılında yaptıkları su analizlerinde tespit ettikleri zehir etkili siyanobakteri türlerin, bu yıl alınan numunelerde 3-4 kat artış gösterdiğine dikkat çekti.

Kesici, birçok göl ve su kaynağında görülen balık ölümlerinin de bu tür oksijensiz kalmaya bağlı boğulmadan kaynaklandığını, toksik etkisi olan su yosunlarının göllerimizdeki canlıları ve yaşamını yok ederek, göllerimizin sonunu hazırladığını, kirliliğin su seviyesinin azaldığı göllerde çok daha fazla tahrip edici güce sahip olduğunu, bu tür suların tarım da bile kullanılmaması gerektiğini, bu tür

2] Kuş cenneti Seyfe Gölü rant için kurutuldu <https://www.evrensel.net/haber/448338/kus-cenneti-seyfe-golu-rant-icin-kurutuldu>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

3] BOTAŞ bilirkişi raporunu tanımadı: Saros'ta inşaat tüm hızıyla sürüyor <https://yesilgazete.org/botas-bilirkişi-raporunu-tanimadi-sarosta-insaat-tum-hiziy-la-suruyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

4] Hasankeyf'te su altından çıkan tarihi yerler yıkılıyor <https://www.evrensel.net/haber/446924/hasankeyfte-su-altindan-cikan-tarihi-yerler-yikiliyor>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

5] Kızılırmak Deltası'nda zirai tarım ilacı tehdidini <https://www.evrensel.net/haber/445932/kizilirmak-deltasinda-zirai-tarim-ilaci-tehdidi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

6] Dr. Erol Kesici 8 gölde yaptıkları su analiz sonuçlarını açıkladı: Göllerde çürüme başladı <https://www.evrensel.net/haber/445438/dr-erol-kesici-8-golde-yaptiklari-su-analiz-sonuclarini-acikladi-gollerde-curume-basladi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

ağır metal içeren siyanobakterilerin besin zinciriyle canlıların organlarında birikmesi sonucu çok ciddi sağlık sorunlarına da neden olduğunu açıkladı.

Bargilya Tuzlası Yok Olmasın⁷

Muğla Milas'ta, yüzlerce kuş türüne ev sahipliği yapan sulak alan Bargilya Tuzlası, Net Holding ve Ağaoğlu'nun turizm kenti projesi nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. Net Holding ve Ağaoğlu işbirliğiyle hayata geçirilmesi planlanan proje içerisinde binlerce konut, alışveriş merkezleri, oteller ve golf sahaları yer alıyor.

Proje için verilen ÇED Olumlu kararına Muğla Çevre Platformu (MUÇEP) ve TMMOB Muğla tarafından dava açıldı.

Bargilya Tuzlası, Bargilya ve Cyndia antik kentleri gibi tarihi ve kültürel varlıklara da ev sahipliği yapıyor. Bölgede, ulusal öneme haiz sulak alan olarak tescilli, kesin korunacak hassas alan olarak en yüksek seviyede doğal sit statüsüne sahip ve 1. ve 3. derece arkeolojik sit alanları bulunuyor.

Assos'ta İslah Dediler İnşaat Çıktı

UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan ve 1. derecede arkeolojik ve doğal sit alanı olan Assos Antik Kenti Limanı'nda yamaçtan kaya düşmesi üzerine Ayvacık Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği "Ayvacık İlçesi Assos Kaya İslahı İnşaatı" adı bir ihale gerçekleştirdi. Bölge, Çanakkale Valiliği tarafından afet bölgesi ilan edilerek 550 gün ziyarete ve turistik faaliyete kapatıldı. Taş ve kaya islahından çok daha geniş bir çalışma yapılması ve bölgenin şantiye alanına dönüştürülmesi yurttaşların tepkisine neden oldu.

Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıklarını Koruma Derneği ve Assos Dostları olarak inşaatın acilen durdurulması ve sorumlular hakkında işlem yapılması için Ayvacık Kaymakamlığına başvurup ve Ayvacık Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulundular. Yurttaşlar, sahada 12 bin metrekare otopark yapılacağını iddia ettiler.

Asırlık Beykoz Çayırı, Millet Bahçesi Olacak⁸

İstanbul'da 100 yılı aşkın süredir Beykoz Çayırı olarak bilinen yeşil alan, İBB Meclisi'nde cumhur ittifakının oylarıyla Millet Bahçesi olarak düzenlendi. Beykoz Ortaçeşme Mahallesi sınırları içinde bulunan tarihi Beykoz Çayırı yaklaşık 96 bin metrekarelik alana sahip.

Çayıra; millet kıraathanesi, sanat atölyeleri, çay bahçesi, okçuluk ve tenis gibi spor alanları, cami, mescit, büfe, idari tesis, otobüs-teleferik hattı istasyonu, emsale dahil olmamak üzere zeminaltı otopark yapılmasının önü açıldı. Yapılarda yükseklik 4.50 metreden 6.50 metreye, inşaat hakkı da 0.02'den 0.05'e çıkarıldı.

Teklif, mecliste CHP ve İYİ Parti'nin muhalefeti, AKP ve MHP grubunun oyları ile kabul edildi.

Marmara Gölü Hatalı Su Yönetimi Sonucu Tamamen Kurudu⁹

Manisa'daki Marmara Gölü'nün, gölü besleyen Gördes Çayı üzerine yapılan Ahmetli Regülatörü nedeniyle kuruduğu iddia ediliyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi ile sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve ilgili uzmanlar DSİ'den göle su verilmesini talep ediyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi, barajdan göle can suyu verilmesi için DSİ'ye yazılı yazılı olarak başvuruda bulundu.

7] Bargilya Tuzlası yok olmasın <https://yesilgazete.org/bargilya-tuzlasi-yok-olmasin/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

8] Asırlık Beykoz Çayırı, millet bahçesi olacak <https://yesilgazete.org/asirlik-beykoz-cayiri-millet-bahcesi-olacak/>

9] Marmara Gölü hatalı su yönetimi sonucu tamamen kurudu, Erişim Tarihi: 08.02.2022
<https://www.evrensel.net/haber/441624/marmara-golu-hatali-su-yonetimi-sonucu-tamamen-kurudu>

Çine Yakınlarındaki 7 Bin 500 Yıllık Kaya Resimleri, Feldspat Madeni Tehdidi Altında¹⁰

Aydın Çine ile Muğla Milas arasında işletilmek istenen feldspat madeninin, 7 bin 500 yıl öncesine ait kaya resimlerinin bulunduğu kaya sığınaklarına da zarar vereceği iddia ediliyor.

Akçay Sulak Alanının Yok Edilmesi İçin Belediye Her Yolu Deniyor!¹¹

Akçay Sazlığı sulak alan olmaktan çıkarılarak organize sanayi bölgesi haline getirilmek isteniyor. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi tarafından bir yıldır moloz ve hafriyat dökülerek doldurulmak istenen sulak alanın 100 hektarı da Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Ulusal Sulak Alan Envanteri Yönetim Bilgi Sisteminden (SAYBİS) silindi.

Balıkesir Belediyesinin sulak alana moloz dökümüne devam etmesine yurttaşlar tepki gösteriyor. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, alanın sulak alan envanterinde yer almadığını ileri sürdü. Belediye, kurulması planlanan Edremit Tarıma Dayalı İhtisas Sera (Süs Bitkileri ve Çiçekçilik) Organize Sanayi Bölgesinin (ETDİOSB) gerçekleştirilmesi için, ETDİOSB Başkanlığının talebi üzerine, alanın gerekli dolgu, zemin sertleştirme ve tesviye işlemlerini kendilerince yapıldığını belirterek bu işlem sonra alanın ETDİOSB Başkanlığına devredileceğini dile getirdi.

Akçay Sazlığı ve Sulak Alanı'nda Balıkesir Büyükşehir Belediyesi tarafından, Edremit Tarıma Dayalı İhtisas Sera (Süs Bitkileri ve Çiçekçilik) Organize Sanayi Bölgesi (ETDİOSB) alanına altlık teşkil etmek üzere, ETDİOSB idaresinin talebi üzerine yapılan bir protokol ile Akçay Sazlığı ve Sulak Alanı'na moloz dökülüyor.

Akçay Sulak alanının doldurulmasına ve moloz dökülmesine son verilmesine yönelik talebin reddine ilişkin Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanlığı Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı'nın 16.04.2021 tarih ve 17266 sayılı işleminin ve anılan işlemin dayanağı Balıkesir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 21.01.2020 tarih ve 65 sayılı kararının iptali için 6 sivil toplum örgütü ve 2 yurttaş tarafından dava açıldı.

Balıkesir 1. İdare Mahkemesinin verdiği kararda, Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin, sivil toplum örgütleri ile yurttaşların dava öncesinde moloz dökümünü durdurma talebini içeren başvurularını reddeden işleminin hukuka uygun olmadığına ve sulak alanın doldurulamayacağına karar verdi.

Mahkeme, anılan yerde davalı idarece zeminin sertleşmesi ve tesviye yapılması amacıyla yapılacak dolgu çalışmalarının ilgili komisyonca yapılacak olan izlemeyi imkansız kılacağı açık olduğundan, Akçay Sulak alanının doldurulmasına ve moloz dökülmesine son verilmesine yönelik yapılan başvurunun reddine dair işlemi hukuka aykırı buldu.

Dava aşamasında büyükşehir belediyesinin kendi meclis kararını iptal etmiş olması nedeniyle, davanın bu karar açısından konusuz kaldığına karar verdi.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ETDİOSB ile yapmış olduğu protokolü da iptal etmek durumunda kaldı.

Akçay Sazlığı ve Sulak Alanı Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün Ulusal Sulak Alan Envanteri Yönetim Bilgi Sistemi- <https://saybis.tarimorman.gov.tr/> adresinde yer alan haritaya ve kayıtlara göre 148 ha'lık alan olarak belirtilmiştir. Ancak bu alanın bir kısmı Ramsar/ Ulusal/Mahalli Öne haiz alan olarak tescillenmediği gerekçesi ile 2019 yılında çevre düzeni plan değişikliği yapılarak ETDİOSB idaresine tahsis edilmiş, bir kısmı da 2021 yılı sonlarında Edremit Belediyesi tarafından hukuka aykırı bir şekilde imara açıldı. Akçay Sulak Alanı Dayanışması tarafından hem ETDİOSB ile ilgili çevre düzeni planı değişikliği ve imar planlarına hem de Edremit Belediyesi tarafından verilen Enginent İnşaat Ruhsatına karşı dava açıldı.

10] Çine yakınlarındaki 7 bin 500 yıllık kaya resimleri, feldspat madeni tehdidi altında# , <https://www.evrensel.net/haber/436935/cine-yakinlarindaki-7-bin-500-yillik-kaya-resimleri-feldspat-madeni-tehdidi-altinda> Erişim Tarihi: 08.02.2022

11] Akçay sulak alanının yok edilmesi için belediye her yolu deniyor! <https://www.evrensel.net/haber/432548/akcay-sulak-alaninin-yok-edilmesi-icin-belediye-her-yolu-deniyor> Erişim Tarihi: 08.02.2022

Bu süreçte, Balıkesir ili Mahalli Sulak Alan Komisyonu (MASAK)'nın 23/12/2021 tarihli toplantısında "Akçay Sazlıkları ve Sulak Alanı"nın tescili hususu görüşülerek, sulak alan ekosisteminin 50 hektarlık bölümünün "mahalli sulak alan" olarak tescili için Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma Genel Müdürlüğüne teklif edilmesine karar verildi. Ayrıca, bu süreçte 148 hektarlık alanın bir kısmı 20 Kasım 2021 tarih ve 4822 sayılı karar ile Cumhurbaşkanı tarafından "**Kesin Korunacak Hassas Alan**", bir kısmı da Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından 15.04.2021 tarihli ve 998 sayılı karar ile "**Nitelikli Doğal Koruma Alanı**" olarak tescil edildi.

Resmi Gazete'de Yayımlandı: Sulak Alanlarda Yapılaşmanın Önü Açılıyor! ¹²

Resmi Gazete'de Sulak Alanları Koruma yönetmeliğinde iki önemli değişikliğe gidildi. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan Sulak Alanların Korunması Yönetmeliğinin değiştirilmesi sulak alanlarda yağmanın yasallaştırılması anlamına geliyor.

Buna göre, içme, kullanma ve sulama suyu projelerine ait baraj, gölet, kanal, kanalet, pompa istasyonu gibi zorunlu altyapı projeleri haricinde, kamu yararı kararı bulunan zorunlu altyapı projelerine, hazırlanacak. Ekosistem Değerlendirme Raporu doğrultusunda, ekosistem bütünlüğünü telafi edici tedbirlerin alınması şartıyla Bakanlıkça izin verilebilecek.

Sulak alanlarda, Bakanlığa tahsis edilen yerlerde koruma, yönetim, işletme, tanıtım, sportif, eğlenme, dinlenme ve benzeri hizmetler için gerekli altyapı, üstyapı ve diğer tesisler Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak veya yaptırılacak. Söz konusu tesislerin işletilmesi ve/veya işlettirilmesi de Genel Müdürlükçe gerçekleştirilecek.

Öte yandan, "Bu yönetmeliğin yayımı tarihinden önce faaliyete geçmiş olan ve bu yönetmelik kapsamında izin almamış işletmeler, bu yönetmeliğin yayımından itibaren 2 yıl içerisinde Bakanlıktan izin almaları şartı ile faaliyetlerine devam ederler" şeklindeki geçici madde de yürürlükten kaldırıldı.

Yeni Yapılacak Liman 3 Bin Yıllık Kyme Antik Kentini Tehdit Ediyor¹³

İzmir'in Aliağa ilçesi Çakmaklı Mahallesi'nde yeni liman yapılması kararlaştırıldı. Belirlenen liman sahasında Nemrut Körfezi yakınlarında yer alan 3 bin yıllık Kyme Antik Kenti'nin bulunması bölge halkının tepkilerine neden oldu.

Muğlalılar Maden Yükleme Limanı Projesine Tepkili: Çed Toplantısı Engellendi¹⁴

Muğla'nın Milas Kıyıkışlacık mahallesinde yapılmak istenen 2. maden yükleme limanının ÇED süreci kapsamında yapılmak istenen halkın katılımı toplantısı, bölge halkının tepkileri sonucu iptal edildi. ÇED süreci başlatılan Yük Tahmil ve Tahliye İskelesi ve Dip Tarama Projesi, Ayyıldız Madencilik ve Yükleme A.Ş. tarafından gerçekleştirilmek isteniyor. Güllük Körfezi içerisinde yapılmak istenen proje alanının kıyısında İasos antik kenti bulunuyor.

Gölbaşı'ndaki Millet Bahçesi Projesi Planları İptal Edildi

Ankara 11. İdare Mahkemesi, Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde Millet Bahçesi yapımına yönelik Ankara İli, Gölbaşı İlçesi, Özel Çevre Koruma Bölgesine ait 1/50000 ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğini iptal etti.

12] Resmi Gazete'de yayımlandı: Sulak alanlarda yapılaşmanın önü açılıyor! <https://www.birgun.net/haber/resmi-gazete-de-yayimlandi-sulak-alanlarda-yapilasmanin-onu-aciliyor-338115>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

13] Yeni yapılacak liman 3 bin yıllık Kyme Antik Kenti'ni tehdit ediyor <https://yesilgazete.org/yeni-yapilacak-liman-3-bin-yillik-kyme-antik-kentini-tehdit-ediyor/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

14] Muğlalılar maden yükleme limanı projesine tepkili: ÇED toplantısı engellendi, <https://yesilgazete.org/muglalilar-maden-yukleme-limani-projesine-tepkili-ced-toplantisi-engellendi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Çukuralan Altın Madenine Tekrar ‘ÇED Olumlu’ Kararı Verildi

Bergama ile Dikili arasında, “ekolojik hassas bölge” niteliğine sahip Kozak Yaylasında uzun süredir faaliyette bulunan altın madeni tesisinin 3. kapasite artışına mahkemenin iptal kararına ÇED Olumlu kararı verildi. Kapasite artışına daha önce verilen ÇED Olumlu kararı EGEÇEP ve Bergama Belediyesi’sinin yanı sıra 21 yurttaş tarafından açılan dava sonucunda iptal edilmişti.

Trabzon’da Mera Islahı Gerekçesiyle Endemik Zifin Çiçekleri Söküldü¹⁵

Trabzon İl Tarım Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen mera ıslahı çalışmaları kapsamında Trabzon Düzköy yaylalarındaki Zifin çiçekleri iş makineleriyle söküldü. CHP Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya, “Trabzon Düzköy yaylalarımızın doğal güzelliği zifin çiçeklerimizi neden söküyorsunuz, neden yok ediyorsunuz? Çekin ellerinizi yaylalarımızdan, meralarımızdan, doğamızdan!” diye tepki gösterdi.

Foça’daki Arkeolojik Alanda Yapılan Plan Değişikliği İptal Edildi¹⁶

Foça İsmetpaşa Mahallesiindeki alan için yapılan Foça 1. Etap Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planı iptal edildi. Söz konusu değişiklik 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 109’uncu maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 10 Mart 2020 tarih ve 63561 sayılı “olur”u ile onaylanmıştı. İzmir 5. İdare Mahkemesi kararında mahkeme alanın 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre kamu yararı adına bilimsel açıdan korunması gereken, çok nadir rastlanan türden arkeolojik öğelere sahip olduğunu belirtti.

Kuşadası’nda Akdeniz Foklarının Evine Midye Çiftliği Kurulmak İsteniyor¹⁷

Türkiye’nin en önemli doğal mirasları arasında yer alan Kuşadası ilçesindeki Dilek Yarımadasında yer alan Büyük Menderes Deltası Milli Parkı kıyılarına, şimdi de midye çiftlikleri kurulmak isteniyor.

15) Trabzon’da mera ıslahı gerekçesiyle endemik Zifin çiçekleri söküldü,
<https://twitter.com/AhmetKayaCHP/status/1430421846722236419>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

16) Foça’daki arkeolojik alanda yapılan plan değişikliği iptal edildi
<https://yesilgazete.org/focadaki-arkeolojik-alanda-yapilan-plan-degisikligi-iptal-edildi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

17) Kuşadası’nda Akdeniz foklarının evine midye çiftliği kurulmak isteniyor
<https://yesilgazete.org/kusadasinda-akdeniz-foklarinin-evine-midye-ciftligi-kurulmak-isteniyor/>
Erişim Tarihi: 08.02.2022

İMAR, YAPILAŞMA VE KENTLER

Muğla'daki Talan Bitmiyor

Cumhurbaşkanının 5 Nisan 2021 tarihli kararıyla onaylanan imar planı değişiklikleri ile Muğla Datça Kargı koyundaki mülkiyeti maliye hazinesine kayıtlı olup özelleştirme kapsam ve programına alınan 128 dönümlük arazi otel alanı, günebirlik tesis alanı, park alanı, otopark, trafo alanı olarak gösterilerek, yapılaşmaya açıldı.

Bodrum Gökçebel Mahallesiindeki hazine adına kayıtlı iken özelleştirme kapsamında alınan 626 ada, 8, 9, 40, 42 parsellerde Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca yapılan imar planı değişiklikleri ise 9 Nisan tarihli ve 3806 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla onaylandı. Söz konusu alanlarda gelişme konut alanı, "ticaret alanı, ticaret turizm konut alanı, otel, butik otel, tatil köyü, apart otel, pansiyon, kültürel tesis alanı, sağlık tesis alanı, park, rekreasyon alanı, teknik altyapı alanı, yol kullanım kararları alındı.

Kargı Koyu Yapılaşmaya Açıldı

Cumhurbaşkanının 5 Nisan 2021 tarihli kararıyla onaylanan imar planı değişiklikleri ile Muğla Datça Kargı koyundaki Mülkiyeti Maliye hazinesine kayıtlı olup özelleştirme kapsam ve programına alınan 128 Dönümlük arazi otel alanı, günebirlik tesis alanı, park alanı, otopark, trafo alanı olarak gösterilerek, yapılaşmaya açıldı.

Kargı Koyu, aynı zamanda 2000 yıllık Antik Karya yolunun olduğu güzergahta yer alıyor.

Ekoloji örgütleri, Gebekum olarak da bilinen Kızlanaltı Güllük Mevkii kıyı alanının kiralanmasını, bir çok doğal sit alanının statüsünün düşürülmesini, Datça'nın içinde yer aldığı Aydın-Muğla Bütünleşik Kıyı Alanları Planının kabul edilmesini, Kargı koyuyla ilgili yapılaşma kararlarının, Datça'ya ve Muğla'daki diğer doğal alanlarda yapılan saldırıların bir devamı olduğunu ifade ediyor.

Söz konusu Cumhurbaşkanlığı kararları ile bir yandan doğal alanlar yapılaşmaya açılıyor, diğer yandansa AKP'nin yerel yönetimleri kaybettiği yerler merkezi kararlar eliyle yönetilmeye çalışılıyor. Ege sahillerinde turizm potansiyeli yüksek olan şehirlerde yerel yönetimleri kazanamayan AKP turizm alanları vb. sözde koruma ya da geliştirme bölgeleri ilan ederek, bu bölgelerin yönetimini kendi eline geçiriyor, bu bölgelerdeki yerel yönetimlerin yetkilerini ellerinden alıyor. TBMM'ye sunulan Turizm Teşvik Kanununda da değişiklikler yapmak isteyen kanun teklifinde de benzer amaca hizmet edecek değişiklik teklifleri var.

Kumlubük

31.12.2020'de yapılan uzun devreli gelişme revizyon planı ile Kumlubük'ün koruma statüsü değiştirilip 3 milyar liralık bir rant yaratıldı. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürünün oluruyla %5 olan imar ve inşaat izni kaldırılmış, 320 dönüm arazi sessiz sedasız imara açıldı.

Milli Park Statüsünden çıkarılarak ranta açılan Kumlubük ile ilgili incelemelerde bulunulmuş, yurttaş ve sivil toplum örgütlerinin de katıldığı basın açıklaması yapıldı.

Fatsa'da Kent İçindeki Ormanlık Alan Yapılaşmaya Açılıyor

Fatsa'da kent içindeki 99 dönümlük ormanlık alan yıllardır yapılaşmaya açılmaya çalışılıyor. 31 Ocak 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3456 sayılı ve 29 Ocak 2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Çerkezler Turizm Merkezi iptal edildi.

Fatsa Belediyesi'nin 5 Şubat 2021 tarihli haberinde, Tarım ve Orman Bakanlığı'na ait Çerkezler Tepesi'ndeki 99 dönümlük arazinin 29 yıllığına Fatsa Belediyesine tahsis edildiği duyuruldu. Haberde Fatsa Belediye Başkanı İbrahim Etem Kibar'ın, "Daha önce **39 dönümlük mesire alanı olarak kullanıma sunulan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na tahsisli 60 dönümlük arazi ile birleştirerek 99 dönüme çıkarmayı başarmıştık**. Bugün imzaladığımız saha teslim tutanağı ile şehrimizde, tüm Karadeniz'e örnek olacak bir projenin startını vermiş olduk. A tipi mesire alanı statüsüne sahip Çerkezler Tepesi, Fatsa turizmine can suyu olacak çok önemli bir projedir. Mesire alanı içerisinde planlanan ve Karadeniz'de ilk ve tek olacak fındık kulesinin yanı sıra **gezinti alanları, seyir terasları, piknik alanları, kafeteryalar, konaklama alanları ve sosyal donatılar** ile keyifli zaman geçirecek bir merkezi hayata geçireceğiz" ifadelerine yer verildi.

99 dönümlük bir ormanlık alanda bu kadar yapılaşmanın yapılması için ormanlık alanın en az yarısından fazlasının kesilmesi gerektiği için iddia ediliyor.

Cengiz Holding Bu Sefer de Halk Plajını Kullanacak¹

Cengiz İnşaat, Rize Alipaşa Mahallesi'nde bulunan plaj alanına önce kayalarla dolgu yaptı ve denizin üzerinde betondan set oluşturdu. Ardından ise vatandaşların denize girmesini engellemek amacıyla demir bariyerler ördü. Ardından da plaj alanına bir de bekçi kulübesi inşa etti. Vatandaşlar Devlet Su İşleri [DSİ] Şube Müdürlüğü ile Trabzon DSİ Bölge Müdürlüğüne şikayette bulundu. Ancak, tüm şikayetlerle ilgili şimdye kadar holding hakkında herhangi bir yasal işlem başlatılmadı.

Erdoğan İmzasıyla Özelleştirilen Taşınmaz ve İşletmeler²

- **Topçam HES:** Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait Topçam HES ile santral tarafından kullanılan taşınmazların 925 milyon lira bedelle Bilgin Güç Santrallerine işletme hakkının verilmesine karar verildi.
- **Taşucu Limanı:** Türkiye Denizcilik İşletmeleri'ne ait, Mersin Taşucu Limanı'nın işletme hakkının 40 yıl süreyle verilmesi yöntemiyle ve liman geri sahasında yer alan 714 bin 200 metrekare taşınmaz ile üzerindeki tüm yapı ve tesislerin, 684 milyon liraya CEY Grubu Ortak Girişimine işletme hakkının verilmesine ve satışına karar verildi.
- **EÜAŞ Aliağa Tesisleri:** Mülkiyeti Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait Aliağa'daki 39 bin 862 metrekare arazi ve üzerinde bulunan yapıların 130 milyon liraya CSY Global Enerji'ye satılmasına karar verildi.
- **Adana'da 3 dönüm arazi:** Mülkiyeti Maliye Hazinesi adına kayıtlı Adana Sarıçam'daki 2 bin 846 metrekare taşınmazın 18 milyon 100 bin liraya HMK Tütün'e satılmasına karar verildi.
- **Bitez'de 30 dönüm arazi:** Maliye Hazinesine ait Bodrum Bitez'de 30 dönümlük arazi 242 milyon liraya Rekuba İnşaat'a satıldı.
- **Fenerbahçe Yat Limanı:** Denizcilik İşletmeleri adına kayıtlı Fenerbahçe Kalamış Yat Limanı'nın işletme hakkı 2 milyar 531 milyon liraya 40 yıllığına Tek-Art'a verildi.
- **Çankaya'da 8,2 dönüm arazi:** Maliye Hazinesi'ne ait Ankara Çankaya'da 8,2 dönüm arazi 38 milyon 500 bin TL'ye Gülmar Gıda'ya satıldı.
- **Emek'te 2,6 dönüm arazi:** Mülkiyeti Sümer Holding'e ait Ankara Emek'teki 2,6 dönüm arazi 47,9 milyon TL'ye Serhat&BCM İş Ortaklığına satıldı.
- **Yenimahalle'de 2,7 dönüm arazi:** Türkiye Elektrik İletim AŞ'ye [TEİAŞ] ait Ankara Yenimahalle'deki 2,7 dönümlük arazi 18,1 milyon TL'ye Tan Oto'ya satıldı.
- **Arnavutköy'de arazi:** Kanal İstanbul'un yapılmasının planlandığı konumda Hazine'ye ait İstanbul Arnavutköy'deki 5,7 dönüm arazi 28 milyon TL'ye HZL Bilişim'e, Ömerli Mahallesi'ndeki 15.1

1] Cengiz Holding bu sefer de halk plajını kullanacak
<https://yesilgazete.org/cengiz-holding-bu-sefer-de-halk-plajini-kullanacak/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

2] Her Yer Satılık <https://www.birgun.net/haber/her-yer-satilik-368039> Erişim Tarihi: 08.02.2022

dönüm arazi 66,8 milyon TL'ye yine HZL Bilişim'e satıldı. Yine Kanal İstanbul'un olduğu bölgede Arnavutköy Ömerli'de Hazine'ye ait 6,6 dönüm arazi 48 milyon TL'ye yine HZL Bilişim'e satıldı.

- Küçükçekmece'de plan değişti, satılacak: Hazine'ye ait İstanbul Halkalı'daki arazi için Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca yapılan imar planı değişikliklerine yapılan itirazlar reddedildi. Neticede plan değişiklikleri Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından onaylandı.

Denizi Betona Boğacaklar!³

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın Rize Şehir Hastanesi için yapılmak istenen deniz dolgusu projesine 'ÇED gerekli değildir' kararı verildi. 340 bin metrekarelik denizin doldurulacağı projede 7 milyon 700 bin ton taş kullanılacak.

ÇED İzin Alanı büyüklüğü yaklaşık 41,36 hektar olan projeye en yakın konut 130 metre uzaklıkta bulunuyor. Alanın hemen güneyinde ise Karadeniz Sahil Yolu bulunuyor.

Marmara Denizi ve Adalar "Özel Çevre Koruma Bölgesi" İlan Edildi⁴

Marmara Denizi ve Adalar, Cumhurbaşkanı kararıyla "Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak ilan edildi.

Marmara Denizi ve Adalar Özel Çevre Koruma Bölgesinde 19 Ekim 1989 tarihli ve 383 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) hükümlerinin uygulanacağını belirten karara göre, İstanbul'un Adalar ilçesi (Prens Adaları) ile Balıkesir'in Erdek ve Marmara ilçeleri sınırlarındaki mevcut her ölçekteki plan, plan kararları ve projeler konusunda söz konusu KHK hükümlerine göre yapılacak değerlendirme sonuçlanıncaya kadar herhangi bir uygulama yapılamayacak.

Gökçeada'daki Yıldız Koy Yapılaşma Tehlikesiyle Karşı Karşıya⁵

Gökçeada'daki Türkiye'nin ilk ve tek sualtı milli parkı içerisinde kalan Yıldız Koy, Belediye Meclisinin aldığı karar ile yapılaşma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. 1/1000 ölçekli imar planı, Gökçeada Belediye Meclisi'nde kabul edildi. Meclis kararı, Koruma Kurulu'ndan da geçerse, Yıldız Koy imara açılmış olacak.

AOÇ'yi Yapılaşmaya Açan Plan Değişikliğine İkinci Kez Yürütmeyi Durdurma Kararı Verildi⁶

Ankara 4. İdare Mahkemesi, Atatürk Orman Çiftliği'ni (AOÇ) yapılaşmaya açan plan değişikliğine ilişkin ikinci kez yürütmeyi durdurma kararı verdi. Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından yargıya taşınan planda, Atatürk Orman Çiftliği 1. Derece Doğal ve Tarihi SİT Alanı sınırlarındaki alanın askeri alan olarak yapılaşmaya açılması isteniyordu.

İktidarın 2022 Yol Haritası Açıklandı: Özelleştirmeler, Nükleer Santraller ve Millet Bahçeleri⁷

2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programına göre,

- Özelleştirme kapsamında bulunan kamu sosyal tesislerinden hukuki durumu uygun olanlar özelleştirilecek. Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı'nın özelleştirmesi tamamlanacak. Taşucu Limanı ve geri sahasının yanı sıra altı HES özelleştirilecek.

3] Denizi betona boğacaklar! <https://www.birgun.net/haber/denizi-betona-bogacaklar-368029> Erişim Tarihi: 08.02.2022

4] Marmara Denizi ve Adalar "Özel Çevre Koruma Bölgesi" ilan edildi <https://www.evrensel.net/haber/446978/marmara-denizi-ve-adalar-ozel-cevre-koruma-bolgesi-ilan-edildi> Erişim Tarihi: 08.02.2022

5] Gökçeada'daki Yıldız Koy yapılaşma tehlikesiyle karşı karşıya <https://www.evrensel.net/haber/444654/gokceadadaki-yildiz-koy-yapilasma-tehlikesiyle-karsi-karsiya> Erişim Tarihi: 08.02.2022

6] AOÇ'yi yapılaşmaya açan plan değişikliğine ikinci kez yürütmeyi durdurma kararı verildi <https://yesilgazete.org/aocyi-yapilasmaya-acan-plan-degisikligine-ikinci-kez-yurutmeyi-durdurma-karari-verildi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

7] İktidarın 2022 yol haritası açıklandı: Özelleştirmeler, nükleer santraller ve millet bahçeleri, <https://yesilgazete.org/iktidarın-2022-yol-haritasi-aciklandi-ozellestirmeler-nukleer-santraller-ve-millet-bahceleri/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

- Kalkınma ve Yatırım Bankasının öz sermayesi 10 milyar TL artırılabacak. Banka yurtdışından 750 milyon dolar kaynak temin edecek.
- Yatırımcılara arz edilmek üzere ilana çıkarılacak 20 milyon metrekare Hazine taşınmazı için çalışma yapılacaktır.
- 2023'te milli yüksek hızlı trenin prototipi tamamlanacaktır.
- Golf turizmine açılmak üzere Side turizm bölgesindeki kamu taşınmazlarının tasarruf haklarının bakanlığa devri tamamlanacaktır.
- Yenikapı Kruvaziyer Limanı için yürütülen imar planı, ÇED ve fizibilite raporları tamamlanacaktır.
- Kıyıların turizm sektörünün talepleri ile entegre şekilde koruma-kullanma dengesi dikkate alınarak bütünlüklü yönetimi ve planlaması yapılacaktır. Bu kapsamda Zonguldak-Bartın-Kastamonu Bütünlüklü Kıyı Alanları Planı çalışması yürütülecektir.
- Şimdiye kadar 257 kamu-özel işbirliği (KÖİ) projesi için uygulama sözleşmesi imzalandı. Projelerin toplam yatırım büyüklüğü 85.6 milyar dolara ulaştı. Bu tutar içinde ulaştırma sektörü 50.4 milyar dolar ile ilk sırada. Bunu 19.8 milyar dolar ile enerji, 11.6 milyar dolar ile sağlık sektörü izliyor. Mevcutta 236 proje işletmeye alındı. 21 projenin yapımı devam ediyor.
- Kutup araştırmalarına yönelik kapasite geliştirilecek ve Antarktika'da üs için hazırlık çalışmaları tamamlanacaktır. Milli Uzay Programı hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.
- Akkuyu'nun ilk ünitesi 2023'te tamamlanacaktır ve elektrik üretimine başlanacaktır. Akkuyu'ya ek olarak iki nükleer santralin daha kurulmasına yönelik çalışmalar sürecektir.
- KKTC'nin deniz ruhsat sahaları dahil olmak üzere, denizlerde petrol ve gaz sismik arama ve sondaj çalışmaları yoğunlaştırılacaktır. 2023 sonuna kadar yapılacak toplam deniz sondajı sayısı 26'ya çıkarılacaktır.
- Karadeniz'de keşfedilen Sakarya doğalgaz sahasında üretime yönelik yatırım çalışmaları yürütülecektir.
- Özel demiryolu işletmeciliği teşvik edilecektir. Demiryollarında serbestleştirme için mevzuat tamamlanacaktır.
- 81 ilde 81 milyon metrekare millet bahçesi için yer seçimi, projelendirme, ihale ve yapım çalışmaları devam edecektir.
- Belediyelerin raylı sistem projelerinin Ulaştırma Bakanlığı tarafından devralınmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen yönetmelik hazırlanacaktır.

Hopa'daki Sahil Dolgusuna Mahkemeden İptal Kararı⁸

Rize İdare Mahkemesi Hopa'da yapılmak istenen sahil dolgusu projesiyle ilgili Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 6 Mayıs 2020 tarihli oluru ile onaylı Artvin ili Hopa ilçesi Kıyı ve Sahil Düzenlemesi Amaçlı 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile Artvin ili Hopa ilçesi Kıyı ve Sahil Düzenlemesi Amaçlı 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı ile ilgili iptal kararı verdi.

Yurttaşlar Üsküdar Belediyesinin Validebağ Korusu'na Döktüğü Kumu Toplayıp Çöpe Attı⁹

Üsküdar Belediyesi, Anadolu yakasının en büyük doğal yeşil alanlarından biri olan ve 1'inci derece doğal sit alanı ilan edilen Validebağ Korusu'na sabah saat 5'te iş makinesiyle girdi. Belediye çalışan-

8) Hopa'da sahil dolgusuna mahkemeden iptal kararı <https://www.evrensel.net/haber/443967/hopada-sahil-dolgusuna-mahkemeden-yurutmeyi-durdurma-karari> Erişim Tarihi: 08.02.2022

9) Yurttaşlar Üsküdar Belediyesinin Validebağ Korusu'na döktüğü kumu toplayıp çöpe attı <https://www.evrensel.net/haber/443163/yurttaslar-uskudar-belediyesinin-validebag-korusuna-doktugu-kumu-toplayip-cope-atti> Erişim Tarihi: 08.02.2022

ları, kamyonla getirdikleri moloz ve kumu koruya döktü. Olayı haber alan mahalleliler duruma tepki göstererek iş makinelerini engellemeye çalıştı. Ancak görevliler, insan zinciri oluşturarak vatandaşlara engel oldu.

Validebağ Gönüllüleri adlı Twitter hesabından kumun döküldüğü ve vatandaşların duruma engel olmaya çalıştığı anların görüntüsü paylaşıldı. Paylaşımında, Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen'e tepki gösterildi, "Üsküdar Belediyesinin Hukukçu Başkanı Hilmi Türkmen polis eşliğinde hukuk ve doğa katliamı yapıyor! Koruyu çöplük yapan zihniyete geçit vermeyeceğiz. Biz varken asla!" denildi.

Boğaziçi Üniversitesi ve Çevresindeki Arazinin Statüsü Değiştirildi, Mezunlar ve Mimarlar İptal İçin Başvuracak¹⁰

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün 8 Eylül'de duyurduğu karara göre, yeşil alan içinde bulunan Boğaziçi Üniversitesi ve yakın çevresi Doğal SİT Alanı'nda değişikliğe gidildi. Değişiklikle, arazi statüsü Nitelikli Doğal Koruma Alanı ve Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı olarak tescil edildi. Resmi Gazete'deki bakanlık kararına göre; bu statüye sahip alanlarda "koruma amaçlı imar planına uygun olması koşulu ile turizm tesisleri" yapılabileceği belirtiliyor.

Kanal İstanbul Güzergâhındaki Konut Alanı Artışına Mahkeme Engeli¹¹

Kanal İstanbul güzergâhına yakın konumdaki Başakşehir Hoşdere'de konut alanı artışına mahkeme durdurma kararı verdi. Kararda Bakanlık tarafından hazırlanan imar planlarının telafisi güç sonuçlara yol açacağına dikkat çekildi. Bilirkişi raporunda, konut alanı artışının bölgedeki nüfusu artıracığına dikkat çekilmişti.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, imar planı hazırlayarak Hoşdere'deki 8.3 hektarlık "lojistik bölge" tanımlı alanı "kentsel ve yerleşik alan" fonksiyonuna almıştı.

Ordu Sahil Düzenleme Projesini Bilirkişi Uygun Görmedi¹²

Ordu Çevre Derneği'nin (ORÇEV) Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin Altınordu ilçesinde deniz dolgusu ve kıyı düzenleme projesinin iptali için açtığı davada bilirkişi raporu hazırlandı.

Ordu ili Altınordu Düz, Şarkıye, Bahçelievler, Akyazı ve Durugöl mevkilerinde Ordu Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı tarafından yapılması planlanan 'Kıyı Düzenleme ve Rekreatif Dolgu' projesi ÇED Olumlu Kararına açılan davada hazırlanan bilirkişi raporunda; Melet Irmağı ağzına yapılmak istenen biri 700 metre, diğeri 590 metre yüksekliğinde olan mendireklerin doğu yönüne olan akıntıyı engelleyeceği için kumların batı yönünde yığılacağı, doğu yönünde ise denizin kıyayı bozacağı görüşü sunuldu.

TOKİ, Cumhurbaşkanı Erdoğan İmzalı Kararla Dere Yatağına Konut Yapacak¹³

19 Ağustos tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Cumhurbaşkanı kararları ile Rize'nin merkez ve Çayeli ilçelerinde selden zarar gören bazı taşınmazlar hakkında yapılaşma amacıyla acele kamulaştırma kararı verildi.

Cumhurbaşkanı kararlarının ekinde yer alan haritalara göre, kamulaştırma sonrası TOKİ eliyle yapılaşmaya açılacak bölgenin yine dere yatağı olmasını eleştiren Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Sinop Ayancık Babaçay'da, 37 yıl önce 37 yıl önce dere yatağına yapılan afet evlerinin tamamının Ağustos ayındaki sel nedeniyle yıkılmasını örnek gösterdi. Harita ve Kadastro Mühendisleri

10] BÜ ve çevresindeki arazinin statüsü değiştirildi, mezunlar ve mimarlar iptal için başvuracak <https://yesilgazete.org/bu-ve-cenvresindeki-arazinin-statusu-degistirildi-mezunlar-ve-mimarlar-iptal-icin-basvuracak/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

11] Kanal İstanbul güzergâhındaki konut alanı artışına mahkeme engeli <https://yesilgazete.org/kanal-istanbul-guzergahindaki-yapilasmaya-mahkeme-engeli/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

12] Ordu Sahil Düzenleme Projesini bilirkişi uygun görmedi <https://yesilgazete.org/ordu-sahil-duzenleme-projesini-bilirkisi-uygun-gormedi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

13] TOKİ, Cumhurbaşkanı Erdoğan imzalı kararla dere yatağına konut yapacak <https://www.evrensel.net/haber/441030/toki-cumhurbaskani-erdogan-imzali-kararla-dere-yatagina-konut-yapacak> Erişim Tarihi: 08.02.2022

Odası, “Cumhurbaşkanının ‘dere yataklarına yerleşilmesine ve yüksek katlı mimariye hep karşı çıktım’ şeklindeki sözlerine rağmen bu karara imza atmış olması, geçmişte yapılan yanlışlardan ders alınmadığını aksine yanlışlar üzerinde hâlâ ısrar edildiğini göstermektedir” dedi.

ÇMO’dan Çarpıcı Rapor: Mega Projeler İstanbul’u Susuz Bırakacak¹⁴

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından hazırlanan Ocak Ayı İstanbul Su Durumu Raporunda; 2021’e girerken baraj doluluk oranlarının %20’nin altına düştüğü, yaşanan su krizinin tek nedeninin iklim krizi ya da kurak bir mevsim olmadığı vurgulandı. Yanlış su politikalarının altı çizilen raporda, su toplama havzalarının yapılaşmaya açılarak küçültülmesi, su yollarının yapılaşmaya açılması, su kaynaklarının kirlenmesi gibi nedenlerle gün geçtikçe içme suyu kaynaklarında azalma olduğu kaydedildi.

İstanbul’da mevcut bir su krizi yaşandığı vurgusu yapılan raporda, su kaynakları gerektiği gibi korunmaz ve Kanal İstanbul gibi projeler hayata geçirilirse İstanbul “Susuz Bir İstanbul” olacak denildi. Raporda; İstanbul’un mevcut içme suyu durumu, iklim değişikliğinin İstanbul su kaynaklarına etkisi, Melen Projesi, Kanal İstanbul, yağmur suyu toplama, biriktirme ve geri kazanımı –gri su ve atık su geri kazanımı – desalinasyon gibi başlıklara yer verildi. Artan nüfusa bir de yanlış su politikaları eklenince İstanbul için susuzluğun ciddi bir sorun olmaya devam edecektir vurgusu yapılan açıklamada, sorunun çözümüne yönelik kamusal bir bakışla ve katılımcı bir anlayışla su politikaları geliştirilmesi gerektiği önerisine yer verildi.

14) ÇMO’dan çarpıcı rapor: Mega projeler istanbul’u susuz bırakacak <https://www.birgun.net/haber/cmo-dan-carpici-rapor-mega-projeler-istanbul-u-susuz-birakacak-33486> Erişim Tarihi: 08.02.2022

ENERJİ VE MADENCİLİK

Fatsa'daki Madenci Şirket Kapasite Artışı İçin Başvurdu

Ordu Fatsa'da siyanür kullanarak altın ayrıştırması yapan firma Yukarıtepe mahallesinde iki adet açık maden sahasında altın, bakır, gümüş, kurşun aramak için ÇED başvurusu dosyası hazırladı. Firma, 755 hektarlık ruhsat alanı içerisinde belirttiği 24,53 hektarlık alan üzerinden başvurdu. Ordu Çevre Derneği'nin verdiği bilgilere göre; birinci ÇED alanı içinde 5 ev var. İkinci ÇED alanına en yakın ev 137 metre. Sudere köyünde ÇED alanında fındık var.

Kahramanmaraş'ta 3 Ayrı Biyokütle Santrali Projesi

Kahramanmaraş sınırlarında 3 ayrı biyokütle santrali projesi kurulmak isteniyor. Kahramanmaraş Kağıt San. ve Tic. A.Ş.'ye ait proje 23.01.2020'de ÇED Gerekli Değildir kararı aldı. T1007 Enerji Üretim San. ve Tic. A.Ş. tarafından yapılması planlanan PW-TR5001 Biyokütle Enerji Santrali için 28.02.2021'de ÇED Gerekli Değildir Kararı verildi.

Eco Bio Enerji Üretim San. ve Tic. A.Ş. tarafından Pazar İlçesi Çöçelli Mahallesinde kurulmak istenen santralle ilgili ise ÇED Gerekli değildir kararı verildiği için, proje sahibinin ÇED raporu hazırlaması gerekirken, şirket tekrar ÇED Gerekli Değildir kararı almak üzere aynı proje dosyasıyla başvuru yaptı. Her iki başvuru arasında, proje bedeli dışında bir değişiklik yok. Firmaya bu sefer ÇED Gerekli Değildir kararı verildi. Yurttaşların karara karşı iptal davası açtı. Proje yeri, Çöçelli Mahallesi'ne 650 m yakınlıkta.

İliç'te Kapasite Artışına Gidildi

Erzincan İliç'te Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin 2. kez kapasite artışına gidilmesi ile ilgili projesine ÇED Olumlu Kararı verildi. İkinci kez yapılan kapasite artırımını kapsamında madenin faaliyet alanı genişletilecek, flotasyon [cevher zenginleştirme] tesisi kurulacak.

Kapasite artışıyla birlikte ülkenin en büyük altın madeni olacak projenin bedeli 1 milyon 162 bin 800 TL. ÇED sınırları 1747 hektardan oluşan şirket, 13 yılda faaliyet alanını 2,5 kat artırarak yaklaşık olarak 2.447 futbol sahası büyüklüğüne sahip alanda çalışma yapacak. 783,72 hektarı orman, 95,93 hektarı ise mera alanını kapsayan maden sahası Çöpler ve Sabırlı köylerine uzaklığı sadece 250 metredir.

Proje, yakın çevresinde yerleşim alanları ile Karasu nehri ve bu nehir üzerinde kurulu Bağıştaş I ve Bağıştaş II isimli barajlarının bulunması nedeniyle, su kaynakları ve canlı yaşamı yönünden önemli tehdit içeriyor.

Tarım arazilerini kimyasal zehre boğan şirket, sülfürik asit kullanımını yıllık 9 bin tondan 122 bin tona çıkaracak. Siyanür kullanımı ise yıllık 11 bin ton olacak. Madende ayrıca 16 çeşit çok tehlikeli kimyasal daha kullanılıyor. Halk arasında kezzap olarak kullanılan nitrik asit ise bir yıl içinde bin 50 kilogram kullanılacak. ÇED dosyasında yer alan bilgilere göre şirket, 10 adet evaporatör [buharlaştırıcı] inşa edecek. Bu evaporatörler aracılığıyla zehir havuzuna biriken kimyasallar buharlaştırılarak atmosfere salınacak.

Geçtiğimiz yıllarda TEMA, Türk Toraks Derneği gibi sivil toplum örgütlerinin projeye ilgili hazırladıkları görüşlerde, projede kullanılacak kimyasalların [başta sülfürik asit ve siyanür olmak üzere] insan sağlığı ve ekosistem için zararlı olduğu, toprak-su-hava kirliliğinin kaçınılmaz olduğu, etki alanında yaşayan yurttaşların akciğer sağlığını olumsuz yönde etkileyeceği, bölgenin aktif fay hattı ve Fırat Nehri'ni besleyen su kaynaklarına yakınlığı nedeniyle oluşabilecek bir kaza/afet durumunda olumsuz

etkilerin Fırat Nehri havzasındaki tüm coğrafyayı ve ekosistemi etkileyebilecek potansiyele sahip olduğu belirtilmişti.

Akköprü Barajı Özelleştirilmek İsteniyor

Dalaman Çayı üzerinde bulunan Akköprü Barajı ve Hidroelektrik Santrali ile kullanılan taşınmazların Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından satışa çıkarıldı. Türkiye'nin altıncı büyük barajı olan Akköprü Barajının temelleri 1995'te atıldı. 2011 yılında inşaatı tamamlanarak su tutmaya başlayan, 2012 yılında ise hizmete açılan, yapıldığı dönemdeki maliyeti yaklaşık 4 Katrilyon olan barajda yaklaşık 115 megavat elektrik üretiliyor.¹

Kanadalıların Kazdağlarındaki Üç Ayaklı Maden Projesinden Biri Geçersiz Sayıldı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, TEMA ve çevre aktivistlerinin başvurusu üzerine, Kazdağları'nda yapılması planlanan Ağı Dağı Altın ve Gümüş Madeni Kapasite Artışı ve Zenginleştirme Projesinin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) olumlu kararının, 7 yıl içinde yatırıma başlama koşulu gerçekleştirilmediği için geçersizlik hale gelmesine karar verdi.

Kuzey Biga isimli firma üzerinden yürütülen Ağı Dağı Altın ve Gümüş Maden Projesi, Kanadalılar tarafından Kazdağlarında işletilmek istenen üç ayaklı maden projelerinden birisi idi. Diğer iki proje ise, Kirazlı Altın ve Gümüş Madeni Projesi ve Çamyurt Altın Madeni Projesidir.

Ankara'da 27 Jeotermal Sahası İhaleye Çıkarıldı

Ankara Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından; Ankara'nın Beypazarı, Çankaya, Çamlidere, Çubuk, Etimesgut, Gölbaşı, Gündül, Haymana, Keçiören, Nallıhan ve Polatlı ilçelerinin sınırlarında yer alan toplam 27 adet jeotermal kaynak işletme sahası ihaleye açılmıştır. İhaleye çıkarılacak sahaların toplamı 108.376,4 hektar büyüklüğünde.

Kül Sahaları Mevzuata Aykırı Olan Termik Santraller Kapatılmalıdır

26 Aralık 2019 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğin² 22. Maddesi ile getirilen değişiklikle, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun Geçici 8. maddesi kapsamında yer alan özelleştirilmiş veya özelleştirilecek olan elektrik üretim santrallerine ait atık depolama sahalarının devam edebilmesine olanak sağlandı. Buna göre, özellikle geçici faaliyet belgesi alan santrallerin bir kısmının "akademik raporlar" ile vahşi depolamaya devam edebileceği düzenlendi.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, söz konusu değişiklik maddelerinin yürütmesini durdurdu. Yürütmesi durdurulan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle Afşin A, Afşin B, Çatalağzı, Kemerköy, Yeniköy, Yatağan, Orhaneli, Seyitömer, Tunçbilek, Soma A, Soma B, 18 Mart Çan ve Çayırhan A kül depolama sahalarındaki eksikleri tamamladılar. Danıştay, bu durumu kararında "6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu çerçevesine faaliyet gösteren elektrik üretim santrallerinin faaliyetleri kapsamında oluşan atıklardan ve bu atıkların depolanmasından kaynaklı olumsuz çevresel etkilerin bertaraf edilmesi, buna ilişkin standartlara uyulması ve bu kapsamda gerekli olan tesislerin kurulması için son gün olan 31/12/2019 tarihinin bitimine kısa bir süre kala [beş gün] 26/12/2019 tarihinde dava konusu Yönetmelik değişikliği düzenlenmiştir" demek suretiyle tespit etti.

Afşin B, Muğla Kemerköy, Yeniköy, Yatağan, Bursa Orhaneli, Çanakkale 18 Mart Çan ve Çayırhan A kapanmaktan kurtuldu. Danıştay İDDK'nın verdiği karar sonrasında bu santrallerin faaliyetlerinin durdurulması gerekiyor.

1] Aydem Yenilenebilir Enerji, en yüksek teklifi verdiği Akköprü HES'in özelleştirilmesi ihalesinin Cumhurbaşkanlığı kararı ile iptal edildiğini duyurdu. Şirket KAP'a yaptığı açıklamada, Elektrik Üretim A.Ş.'ye ait Akköprü HES'in özelleştirilmesi ihalesine en yüksek teklifi verdiğini ve ihale kararının Rekabet Kurulu tarafından da onaylandığını belirterek, "Bununla birlikte bahse konu ihalenin 19 Ocak 2022 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile iptal edildiği 24 Ocak 2022 tarihinde Aydem Yenilenebilir Enerji A.Ş.'ne tebliğ edilmiştir" dedi. <https://www.sozcu.com.tr/2022/ekonomi/akkopru-hes-ihalesi-cumhurbaskani-karariyla-iptal-edildi-6910132/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

2] Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Çayırhan Termik Santraliyle İlişkili Maden Sahaları Bütün Olarak Özelleştiriliyor³

Elektrik Üretim AŞ'ye [EÜAŞ] ait Ankara Nallıhan'da bulunan Çayırhan Termik Santrali özelleştirme kapsam ve programına alındı. 12 Kasım 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan özelleştirme kararı Çayırhan Termik Santrali, taşınır ve taşınmazları, 23405 ve 30963 numaralı ruhsat ve bu ruhsata ait maden sahalarını kapsıyor.

13 Termik Santral ve Hes Projesinin Üretim Lisansı İptal Edildi

9 Mart 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu [EPDK] kararlarıyla, *Ayas Termik Enerji Santrali, Tarihler HES, İlhan Regülatörü ve HES, Oylum I-II Regülatörü ve HES, Turnasuyu Enerji Grubu Projesi, Moran Barajı ve HES, İncir Barajı ve HES, Arslanca Regülatörü ve HES, Pervari Barajı ve HES, Kanat Regülatörü ve HES, Dikmen Regülatörü ve HES, Şimşir Regülatörü ve HES ve Çayırhan-B Termik Santrali* için düzenlenmiş elektrik üretim lisansları iptal edildi.

Kapadokya Maden Projeleri İçin Bitirilmek İsteniyor

Ruhsat sahibi Kanadalı CENTERRA isimli firmanın ağaçları kesip sondaj yaptığı alan, UNESCO Dünya Mirası listesinde bulunan Kapadokya'nın dibindeki Ziyaret Dağı'nda.

CENTERRA Madencilik A.Ş Kayseri Develi'de Öksüt isimli bir maden tesisi bulunmaktadır. Söz konusu tesis siyanür işlemleriyle cevher üretimi yapılıyor.

Firma yakın dönemde, 6 adet arama ruhsatının ihalesi aldı. Avanos'taki ruhsatın yanı sıra 3 adet arama ruhsatı Niğde Altınhisar, 2 adet arama ruhsatı ise Amasya sınırlarında.

Kırgızistan'da siyanürle 5 bin insanın zehirlenmesine yol açtığı iddia edilen bir firmanın, bölgenin önemli su kaynaklarına sahip olan Ziyaret Dağı'nda çalışma yapacak olması yoğun tepkiye neden oldu.

Munzur Dağlarında Madencilik Faaliyetleri

Ovacık ilçesi Otlubahçe köyünde 1. derecede orman muhafaza ve Munzur vadisi sit alanı olan sahada Sertkaya madencilik tarafından bakır ve altın madeni vb. çalışmalar yapılıyor. CHP Tunceli İl örgütünün de destek verdiği yurttaş hareketinin yaptığı başvurular neticesinde firmanın çalışması kamu kurumlarınca durduruldu. Ovacık'ta yapılmak istenen madencilik faaliyetleri, Erzincan İliç ve Kemaliye'de, Sivas Divriği, Malatya Arapgir'de yapılan ve yapılmak istenen madencilik faaliyetlerinin devamı niteliğinde olup, Yukarı Fırat havzasındaki başta su kaynakları olmak üzere, birçok canlı türünün yaşamı konusunda ağır tehditler barındırıyor.

Bakanlık, GÜBRETAŞ'ın Söğüt Altın Madeni Projesine ÇED Onayı Verdi⁴

GÜBRETAŞ Maden Yatırımları AŞ tarafından Bilecik'in Söğüt ilçesindeki maden işletme ruhsatı dahilinde yer alan Söğüt Altın Madeni Projesi'ne ÇED olumlu raporu verildi. GÜBRETAŞ'ın Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda [KAP] yer alan açıklamasında, aralık ayı içerisinde inşaatlara başlanacağı duyuruldu.

Paris İklim Anlaşmasının Arkasına Gizlenen Nükleer Çöplük⁵

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşmiş Milletler [BM] Genel Kurulunda yaptığı konuşma-

3) Çayırhan Termik Santraliyle ilişkili maden sahaları bütün olarak özelleştiriliyor <https://www.evrensel.net/haber/447558/cayirhan-termik-santraliyle-iliskili-maden-sahalari-butun-olarak-ozellestiriliyor> Erişim Tarihi: 08.02.2022

4) Bakanlık, GÜBRETAŞ'ın Söğüt Altın Madeni projesine ÇED onayı verdi <https://www.evrensel.net/haber/448043/bakanlik-gubretasin-sogut-altin-madeni-projesine-ced-onayi-verdi> Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) Paris iklim anlaşmasının arkasına gizlenen nükleer çöplük <https://www.evrensel.net/haber/446572/paris-iklim-anlasmasının-arkasına-gizlenen-nukleer-copluk> Erişim Tarihi: 08.02.2022

da duyurduğu gibi Paris İklim Anlaşması 6 Ekim akşamı Meclisten geçti. “Çevre için büyük bir adım atıldığı” iddiasının perde arkasında Türkiye’yi nükleer atık çöplüğüne çevirebilecek iki düzenleme daha Meclisten geçti.

Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7336 ve 7337 sayılı Kanunlar radyoaktif atık ve kullanılmış yakıtla ilgili düzenlemeler içeriyor. İki kanunun, radyoaktif malzemelerin atıklarının Türkiye’ye girip çıkmasına, alınıp satılmasına, transit olarak geçişine izin vermesi yetmiyor gibi bir de nükleer atıkların yeniden kaynak olarak kullanılmasına, başka ülkelerin nükleer atıklarının da kabul edilmesine olanak sağlıyor. Yani kanunla Türkiye’nin nükleer çöplüğe dönüştürülmesinin önü açıldı. Kasım 2019’da Meclise gelen bu kanunlar iki yıldır bekliyordu.

Madran Dağının Hem Taşını Hem Tarihini Yağmalyorlar⁶

Aydın Çine’deki Madran Dağı’nın maden işletmeleri tarafından talanı tüm hızıyla sürüyor. Yöre halkı maden işletmelerinin cevher arama adı altında dağdaki tarihi yapıları ve kaya mezarlarını da tahrip edip, soyduklarını iddia ediyor.

Nurhak’ta İkinci HES Projesine ‘ÇED Olumlu’ Kararı Verildi: İlçemizi Yok Edecek⁷

Kahramanmaraş’ın Nurhak ilçesinde yapılması planlanan ikinci HES projesi için “ÇED olumlu” kararı verildi. Nurhak Belediye Başkanı İlhami Bozan Halkın da istemediği HES projesine karşı yasal süreç başlattıklarını kaydetti. Bozan: “Bu projeyi yaptırmamak için gerekli bütün mücadele yöntemlerini kullanacağız ve asla yaptırmayacağız. Halkın yaşam alanlarını koruyacağız. Bu mücadelemizde herkesin Nurhak’a destek olmasını istiyoruz” ifadelerini kullandı.

Bölge halkı yeni bir HES projesinin tarım ve hayvancılığa zarar vereceğini ifade ederken, ilçede zaten başka bir HES’in bulunduğunu da hatırlattı. Bölgede tarihsel kalıntılar da bulunuyor.

Türkiye’nin Kapasite Fazlası Santrallerini Kapatması Yıllık 1,6 Milyar Euro Kazandırabilir⁸

Enerji ve Temiz Hava Araştırma Merkezi (CREA) ve Transition Zero tarafından yayınlanan raporda Almanya, Bulgaristan, Çekya, Hollanda, İspanya, İtalya, Polonya, Romanya ve Türkiye’deki fosil yakıt kapasitesindeki arz fazlası miktarı hesaplandı.

Raporda, Türkiye’deki kömürlü termik santrallerin sabit işletme ve bakım giderlerinin AB ortalamasının üstünde olmasının nedeni olarak eski ve büyük bir linyit santralleri filosuna sahip olması gösterildi. Santraller ortalama 46.190 EUR/MW’lık yüksek bakım maliyetlerine sahip.

Rapor, Türkiye’deki fosil yakıt kapasitesindeki arz fazlasının yıllık yaklaşık 162 milyon Euro tutarında maliyete sebep olduğunu ortaya koydu.

Akbelen’de Mahkeme Kararını Dinlemeyen Termikçi Şirket Gizlice Kömür Çıkarırken Yakalandı⁹

Muğla Milas İkizköy yakınlarındaki Akbelen ormanında termik santrale kömür temini için kesilmesine karşı köylülerin nöbeti devam ederken, termikçi şirket bir kez daha suçüstü yakalandı. Ormanın yanı başında nöbet tutan köylüler, termikçi şirketin Muğla 3. İdare Mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararının bulunduğu alanda gece yarısı kömür çıkardığını tespit ettiler.

6) Madran Dağı’nın hem taşını hem tarihini yağmalyorlar <https://www.evrensel.net/haber/444251/madran-daginin-hem-tasini-hem-tarihini-yagmalyorlar> Erişim Tarihi: 08.02.2022

7) Nurhak’ta ikinci HES projesine ‘ÇED Olumlu’ kararı verildi: İlçemizi yok edecek <https://yesilgazete.org/nurhakta-ikinci-hes-projesine-ced-olumlu-karari-verildi-ilcemizi-yok-edecek/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

8) Türkiye’nin, kapasite fazlası santrallerini kapatması yıllık 1,6 milyar euro kazandırabilir <https://yesilgazete.org/turkiyenin-kapasite-fazlası-santrallerini-kapatması-yıllık-16-milyar-euro-kazandırabilir/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

9) Akbelen’de mahkeme kararını dinlemeyen termikçi şirket gizlice kömür çıkarırken yakalandı, <https://www.evrensel.net/haber/441409/akbelende-mahkeme-kararini-dinlemeyen-termikci-sirket-gizlice-komur-cikarirken-yakalandi> Erişim Tarihi: 08.02.2022

Ordu'nun Yüzde 74'ü Madenlere Ruhsatlı¹⁰

TEMA Vakfının Ordu ili madencilik raporuna göre, Ordu ilinin %74'ü madenlere ruhsatlı. Ordu ili özelindeki IV. Grup madenlere ilişkin hazırlanan çalışmanın ilk bulguları, bölgenin 435 maden ruhsatına bölündüğünü ortaya koydu.

Doğası, su varlıkları, meraları ve fındık bahçeleriyle Türkiye'nin biyolojik çeşitliliğinin ve tarımsal üretiminin teminatı olan bölgenin geleceği, 435 adet IV. Grup maden ruhsatı ile tehdit altında. Çalışma, mevcut ruhsat sahalarının hayata geçmesi halinde, Ordu'nun toprağının, suyunun, doğal varlıklarının, yöre insanının sağlığının ve tarıma dayalı ekonomisinin telafisi imkansız zararlar göreceğini ortaya koyuyor.

TEMA Vakfı: Erzincan ve Tunceli'nin Yüzde 52'si Madenlere Ruhsatlı¹¹

TEMA'da hazırladığı dördüncü dosyasında ise Erzincan ve Tunceli'nin %52'sinin ve mera alanlarının %66'sının madenlere ruhsatlı olduğunu kaydetti.

Termik Santrali İptal Ettiren Avdanlılar Bu Kez Kömür Ocağı Tehdidi İle Karşı Karşıya¹²

Denizli'de geçtiğimiz yıl termik santral projesi halkın mücadelesi sonucu iptal edilen Avdan Madencilik Enerji San. ve Tic. A.Ş. bu kez de kömür ocağı açmak için ÇED başvurusu yaptı. Açık Ocak Kömür İşletmeciliği Kapasite Artışı Projesi ÇED süreci kapsamında yapılmak istenen halkın katılım toplantısı da halkın projeye tepkileri nedeniyle tamamlanamadı.¹³

Malatya'dan Yardım Çağrısı: Maden İçin Çed Başvurusu Dört Yıl İçinde 814'e Çıktı, Kentimiz Ölüyor¹⁴

Malatya'nın birçok ilçesinde eski madenlere ek olarak yeni maden arama ruhsatları verildi. Son dört yıl içinde yapılan 814 yeni ÇED başvurusuna konu olan ruhsatlarla altın, demir, bakır, kurşun olmak üzere çeşitli madenler için aramalar yapılacak. Bölge halkı ise yaşam alanlarında herhangi bir madencilik faaliyeti yapılmasını istemiyor.

Şırnak'ta bir günde 22 Adet ÇED Gerekli Değildir Kararı Verildi

21 Eylül'de Şırnak'ın Merkez, Cizre, Uludere, İdil, Beytüşşebap ve Silopi ilçelerinde olmak üzere 22 ayrı maden projesi için ÇED Gerekli Değildir kararı verildi.

Artvin'de AKP ve MHP'li Meclis Üyelerinin HES İsrarı¹⁵

Artvin Yusufeli ilçesi Demirdöven ve Yaylalar köyünde yapılmak istenen HES projesi Artvin İl Genel Meclisi'nde yapılan oylamada AKP ve MHP üyelerinin oylarıyla yeniden kabul edildi. Proje için yapılan imar oylaması daha önce 17 Kasım 2020 tarihinde de kabul edilmiş, ancak Demirdöven ve Yaylalar köyü yurttaşları karara itiraz etmesi sonrasında proje yeniden oylamaya sunulmuştu. Ereri Elektromekanik Enerji Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi ve Taşeronu Nuryol İnşaatın bölgede yapmak istediği projeyi köylülerin tepkisi nedeniyle altı yıldır yapamıyordu.

10] Ordu'nun yüzde 74'ü madenlere ruhsatlı <https://www.evrensel.net/haber/437478/ordunun-yuzde-74u-madenlere-ruhsatli> Erişim Tarihi: 08.02.2022

11] TEMA Vakfı: Erzincan ve Tunceli'nin yüzde 52'si madenlere ruhsatlı <https://yesilgazete.org/tema-vakfi-erzincan-ve-tuncelinin-yuzde-52si-madenlere-ruhsatli/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

12] Termik santrali iptal ettiren Avdanlılar bu kez kömür ocağı tehdidi ile karşı karşıya, <https://yesilgazete.org/termik-santrali-iptal-ettiren-avdanlilar-bu-kez-komur-ocagi-tehdidi-ile-karsi-karsiya/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

13] Bölgedeki taşınmazların acele kamulaştırılmasına dair Cumhurbaşkanlığı kararı 14 Ocak 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. Toplamda 3 milyon 764 bin 623 metrekaarelik 564 parsel kamulaştırılacak.

14] Malatya'dan yardım çağrısı: Maden için ÇED başvurusu dört yıl içinde 814'e çıktı, kentimiz ölüyor. <https://yesilgazete.org/malatyadan-yardim-cagrisi-maden-icin-ced-basvurusu-dort-yil-icinde-814e-cikti-kentimiz-oluyor/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

15] Artvin'de AKP ve MHP'li meclis üyelerinin HES ısrarı <https://yesilgazete.org/artvinde-akp-ve-mhpli-meclis-uyelerinin-hes-istrari/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

ORMAN MERA TARIM ALANLARI

Orman Yangınları

12 Ağustos 2021 sonrasında İzmir, Kahramanmaraş gibi illerde orman yangınları olmuş, Kahramanmaraş'taki yangına müdahale etmeye çalışan Orman Genel Müdürlüğü tarafından Rusya'dan kiralanmış uçak düştü. Uçaktaki 5'i Rusyalı 3'ü Türkiyeli olmak üzere 8 kişi yaşamını yitirdi.

23 ve 24 Ağustos tarihlerinde Balıkesir Edremit, Adana Saimbeyli, Osmaniye Merkez [2], Adana Sarıçam, İstanbul Arnavutköy, Kahramanmaraş Göksun, Muğla Milas, Manisa Akhisar, Kilis Merkez, Çanakkale Ezine, Denizli Acıpayam, Kahramanmaraş Pazarcık, İstanbul Kartal, Çorum Osmancık, Muğla/ Seydikemer Karadere Mahallesi, Aydın Merkez Tekeler Mahallesi'nde orman yangınları gerçekleşti.

17 Ağustos'ta Hakkari Şemdinli'de yaşanan orman yangını 3. günün sonunda kontrol altına alındı. Şemdinli Kaymakamlığı, örtü altı yangında 3 hektarlık otluk alanın yandığını duyurdu.

Tunceli'de 2 hafta içinde farklı noktalarda orman yangınları çıktı. Hozat ve Ovacık sınırlarında 18 Ağustos'ta çıkan yangınların 29 Ağustos'ta kontrol altına alındığı duyuruldu. Kentteki orman yangınlarına, uzun süre hava araçlarıyla müdahale edilmemesi, kamuoyunda geniş tepkiye yol açtı.

30 Ağustos'ta Bitlis Merkez İçgeçit, Konya Doğanhisar Konakkale, Yozgat Çayıralan, İstanbul Beykoz, Antalya Kepez, Bitlis Tatvan, Kahramanmaraş Pazarcık, Bursa Yıldırım'daki yangınların kontrol altına alındığı; Tunceli Munzur Milli Parkı, Bingöl Yayladere'de yangınların halen devam ettiği açıklandı.

Mersin'in Silifke, Aydıncık ve Bozyazı ilçelerinde geçen ay çıkan orman yangınlarının zararı 27 milyon 509 bin TL olarak tespit edildi. Yangın nedeniyle 964 kişi mağdur olurken, 156 mesken de hasar gördü.

Bir kısmı hakkında özet bilgi verdiğimiz orman yangınları nedeniyle 2021 yılında yaklaşık 170.000 hektarlık ormanlık alan yok oldu.

Orman Kanunu'nda Değişiklik: 'Kamu Yararı' Ve 'Zaruret' Varsa Yapılaşmaya İzin Çıktı

30 Kasım 2021 tarihli ve 31675 sayılı Resmi Gazete'de biri 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17'nci maddesinin 3'üncü fıkrasının uygulanması ile ilgili; diğeri aynı Kanunun 18'inci maddesinin uygulanması ile ilgili iki farklı yönetmelik yayımlanmıştır.¹ Resmi Gazetede yayımlanan yönetmelik değişikliğine göre, kamu yararı ve zorunluluk varsa, ormanlık alanlarda ulaşım, sağlık, savunma, güvenlik ve enerji tesisleri, boru hatları, yeraltı depolama alanları, dini tesisler inşa edilebilecek. Söz konusu düzenlemelerin Orman mevzuatımızda yeni bir hal olmadığına altını çizen Türk Ormancılar Derneği yaptığı açıklamada,

"Bu yönetmelikler, temelde 2014 yılında tek bir yönetmelik şeklinde yürürlüğe giren [18.4.2014 tarihli ve 28976 sayılı Resmi Gazete] "Orman Kanununun 17/3 ve 18'inci Maddelerinin Uygulama Yönetmeliğinin" iki ayrı yönetmelik haline getirilmiş halidir. Bundan önceki süreçte, belli çevrelerin istekleri doğrultusunda, Orman Kanununun ilgili maddeleri sık sık değiştirildiği için 2014 yılında yayımlanan yönetmelik de zaman içinde defalarca değiştirilmek zorunda kalmıştır.

2014 yılında yayımlanan ve 30 Kasım 2021 tarihinde yürürlükten kaldırılan yönetmelik, günümüze kadar çeşitli değişikliklere uğramıştı. Örneğin daha önce Orman Kanunu'nun 17'nci maddesince izin

1) 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 17/3 ve 18'inci Maddelerinin Uygulanması İle İlişkili Yönetmelikler Hakkında Basın Açıklaması, 02.12.2021 Türk Ormancılar Derneği

verilmeyen “dini eğitim tesisine bağlı uygulama maksatlı ibadethane tesis” ile “yeraltı depolama tesisleri”, 2017 yılında yapılan yönetmelik değişikliği ile artık ormanlarda kurulabilir hale getirilmiştir.

Yeni yapılan değişiklikle de Orman Kanunu’nun 17’nci maddesi kapsamında “azot, argon ve oksijen gazlarının kullanıldığı hava ayrıştırma tesisleri”, “aile sağlığı merkezi”, “adli hizmet tesisleri”, “ceza infaz kurumu tesisleri” ve “konaklamalı spor tesislerinin” ormanlarda inşa edilmesinin önü açılmıştır. Aslında daha önceki yönetmelikte “sağlık ocağı” olarak yer alan “aile sağlığı merkezinin” yönetmeliğe yeni eklendiği söylenemez, fakat hava ayrıştırma tesisleri, adalet sarayları ve cezaevlerinin de ormanlarda inşa edilmesinin önü açıldığı söylenebilir. Yeni Yönetmelikte yapılan düzenlemelerle, verilen izin bedelleri de düşürülmüştür. Kamu özel iş birliği modeli çerçevesinde yüklenicilere belli güvenceler verilerek yapılacak tesisler için ormanlarımız adeta arsa ofisi haline getirilmiştir.

Orman Kanunu’nun 18’inci maddesiyle ilgili çıkarılan yeni uygulama yönetmeliğinin 4’üncü maddesinde daha önce verilen izinlere ek olarak; “tarihi eserlerin restorasyonu ve korunması için gerekli tesislere ve giriş-çıkış kontrol noktası, tanıtım ofisi ve ziyaretçilerin zaruri ihtiyaçlarının sağlanması için gerekli geçici tesislere izin verilebilecek. Ayrıca daha önceki yönetmelikte ancak devlet ormanlarına dört [4] km ilerisinde kurulmasına izin verilen odun kömürü tesislerine artık devlet ormanlarında izin verilebilecek. Bununla kalmayıp; “terebentin, katran, sakız gibi işletilmesinde ağaç kullanılan ocakların açılmasına”, yeraltında depolama alanı kurulmasına, bozuk orman alanlarında orman bitkisi fidanlıkları kurulmasına, mantar ve tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliğine ve bunlarla ilgili zorunlu alt yapı tesislerinin orman ekosistemleri içinde kurulmasına Orman Genel Müdürlüğüne izin verilebilecektir.” bilgisi paylaşıldı.

Kazdağlarındaki Saha Tarım ve Orman Bakanlığı’nda

Tarım ve Orman Bakanlığının 7/40735 sayılı soru önergemize verdiği cevapta, Alamos Gold isimli firmanın orman izninin, süre suratomı başvurusu yapılmaması nedeniyle 10.11.2020 tarihinde iptal edildiği bilgisi verildi. Bakanlık, Kazdağlarında rehabilitasyon çalışmaları kapsamında etüt proje çalışmalarının devam ettirildiğinden söz etti.

Kanadalı Firmanın Kestiği Ağaçlar Tekrar Kazdağlarına Kazandırılmalı

Çanakkale İli Bayramiç ilçesi sınırlarındaki Kirazlı Altın ve Gümüş Madeni Kapasite Artışı Ve Zenginleştirme projesi ile ilgili, 82225 sicil ve 3295732 Erişim numaralı IV. Grup İşletme Ruhsatının 13.10.2019’da faaliyeti durduruldu.

Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü’nün yurttaşların bilgi edinme başvurularına cevaben CİMER üzerinden verdiği yanıtta, Doğu Biga Madenciliğine verilmiş izinlerin 27.10.2020’de geri teslim alınarak iptal edildiğinden söz edildi.

Ancak, binlerce ağacın kesildiği alanda rehabilitasyon çalışmaları halen başlatılmadı. Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü’nün verdiği yanıtta, sahadaki firmaya ait konteynerin halen çıkarılmadığından, ilgili sahanın idarelerinin tasarrufuna geçtiğinden, bu alanda bütçe ve ödenekler dahilinde planlamasının yapılmakta olduğundan söz edildi. Orman Kanununun 16. Maddesinin Uygulama Yönetmeliğine göre şirketin bu alanı kendisi paraya harcayarak rehabilite etmek zorundadır. Bu yönde, kamu bütçesinden yapılacak rehabilitasyon harcamalarının madenci firmadan tahsil edilen olan miktardan yapılması gerekir. Bu nedenle, kamu kurumunun ödenek ve bütçe ayarlaması yapıyor biçiminde konuyu ertelemesinin yasal olarak geçerliliği yoktur.

Alamasgold’un Ruhsat Uzatım Başvurusundaki Çelişkiler

Kazdağları’nda yaklaşık 350 bin ağacı katleden Alamos Gold’un 82225 sicil ve 3295732 Erişim numaralı IV. Grup İşletme Ruhsatının 13.10.2019’da faaliyeti durduruldu. Ruhsat sahibi tarafından 28.12.2018 tarihinde süre uzatım talebinde bulundu.

Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada Doğu Biga Madencilik isimli şirkete verilen izinlerin 27.10.2020'de geri teslim alınarak iptal edildiğinden söz edildi. Bunun üzerine tarafımızca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına verilen soru önergesinde, ruhsat uzatım talebinin akıbeti ile sahanın Orman Genel Müdürlüğüne devri ile ilgili gerçekleştirdiğiniz işlemler hakkında bilgi istenildi.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından verilen yanıtta, ruhsat uzatım talebinin halen değerlendirme aşamasında olduğundan, sahanın çevre ile uyum planına göre üretimin sona erdiği sahaların Tarım ve Orman Bakanlığına teslim edileceğinden söz edildi.

Görüldüğü üzere, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı birbirinden farklı yanıtlar verdiler. Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü sahanın teslim alındığından, sahada rehabilitasyon çalışmaları için ödenek beklendiğinden söz ederken, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ise üretim sonrasında sahanın teslim edileceğinden söz ediyor.

Alamos Gold 1 Milyar Dolarlık Tazminat Talep Ediyor

Alamos Gold isimli firma, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı tahkim yoluna gittiğini açıkladı. Şirket, 1 milyar dolarlık tazminat talep etti. 18 aydır, ruhsat uzatım taleplerinin karşılanmadığını, ruhsatlarının yenilenmediğini açıklayan şirket; 2010 yılından bu yana Türkiye'de aktif olarak faaliyet yürüttüğünden, Türkiye'de 250 Milyon dolardan fazla yatırım yaptığından, Türkiye Cumhuriyeti hükümetine 20 Milyon dolar değerinde işletme payı, vergi ve orman izin ücreti gibi ödemelerde bulunduğundan, buna ek olarak 25 milyon dolar çeşitli topluluk ve sosyal girişimlere yatırım yaptığından söz etti.

Firma, orman izni ve ağaç kesimiyle ilgili ödeme yaptığını açıklarken; Orman Bölge Müdürlüğü'nün rehabilitasyon için ödenek arayışı içerisinde olduğunu açıklıyor. Öte yandan, şirketin bahsini ettiği 25 Milyon Dolarlık yatırımların hangi kalemlere ilişkin olduğu belirsiz.

Termik Santrallerin Yangın Önlemi İçin Ormanlar ve Zeytinlikler Kesilebilir

20 Kasım 2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte yapılan değişikliğe göre, termik santraller, fabrika ve rafinerilerin etrafında yangın koruma alanı oluşturulacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından yapılan değişikliğe göre; orman yangınlarından kaynaklı alev veya sıcaklığın tesislere ait yapılara ve depolama sahasına sirayet etmesini engellemek amacıyla tesise ait yapı cephesinden ve depolama sahasından itibaren 100 metre mesafe içerisinde dış yangın bölgesi teşkil edilecek ve ilave tedbirler alınacak. Bu mesafe arazi eğim durumuna göre 400 metreye kadar arttırılabilir. Bugüne kadar bu tedbirlerin alınmamış olması bir eksiklik. Aynı biçimde, ormanlık alanlar içerisinde termik santrale izin verilmesi ise hatalıdır.

Yönetmelikte, mesafe alanı, binadan başlayarak hesap edilmektedir. Böyle bir durumda civardaki zeytin ağaçlarını, yangın bahanesi ile kesebilecekler. Bu mesafenin başlangıç noktası olarak tesisin dış sınırı kabul edilmeli, bu noktadan başlanarak tesis içerisine doğru ölçüm yapılmalıdır. Ancak, yönetmelikte tam tersi kabul edildi.

Cengiz Holding'den Cerattepe'de Kaçak Villa²

Cerattepe'de maden tesisi açmasına izin verilen Cengiz Holding'in şantiye sahasında villa inşa ettiği Yeşil Artvin Derneği tarafından ortaya çıkarıldı.

Artvin halkının tüm itirazlarına rağmen, 30 yılı bulan mücadelesine rağmen tüm kamu imkanları seferber edilerek açılmasına izin verilen projeye ilgili 2013 yılında imzalanan ÇED İnceleme Değerlendirme Formunda idari bina ve sosyal tesislere orman sahasında izin verilmeyeceği taahhüdü yer almıştı. Yeşil Artvin Derneği'nin, yapının ne amaçla yapıldığını öğrenmek için Artvin Orman Bölge Müdürlüğü'ne yaptığı bilgi edinme başvurusu yanıtsız bırakıldı. Orman Bölge Müdürlüğü, konunun kurum içi yazışmalarla alakalı bir konu olduğunu, bilgi edinme hakkı kapsamında değerlendirilemey-

2) Cengiz Holding'ten Cerattepe'de kaçak villa <https://www.evrensel.net/haber/449294/dikilide-tarim-alanini-yapilasmaya-acan-imar-degisikligi-plani-iptal-edildi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

eceğini ya da cevap verip vermemenin kendi tasarruflarında olduğunu ifade ederek, başvuruyu reddetti.

Söz konusu maden sahası Cengiz Holdingin çalışmalarına açıldığında Artvin Halkının proje sahasına gitmesi engellenmiş, Artvin halkının nöbet tuttuğu çadır kaldırılmış, kolluk güçleri bölgede uzun süre nöbet tutmuştu.

15 Yaylanın Statüsü Kaldırıldı: Yapılaşmanın Önü Açıldı³

Cumhurbaşkanı imzasıyla Resmi Gazete’de yayımlanan karara göre, Amasya’da bulunan Ahmetoğlu, Keşbeli, Çukurtuzla, Melikli, Çukuryayla, Alanbaşı, Kadı Çayırı, Kulam, Peynirçayı, Düvenci ve Fındık-pınar yaylaları; Bolu’daki Göllüören, Yaylabeli ve Trabzon’daki Hıdırnebi-1, Hıdırnebi-2 yaylalarının statüleri değiştirilmiş oldu.

Dikili’de Tarım Alanını Yapılaşmaya Açan İmar Değişikliği Planı İptal Edildi⁴

İzmir 1. İdare Mahkemesi Dikili Kabakum ve Salihler Mahalleleri 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve Revizyonu ile bu işlemin dayanağı olmadığına hükmetti. Mahkeme, İzmir Kuzey Bölgesi 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliğinin şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına, imar, kıyı ve toprak koruma mevzuatına ve kamu yararına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal karar verdi.

Mahkeme bilirkişi raporu ve mahkeme kararında özellikle Altınova büyük ova sınırları içerisinde kalan bölümlerinin mutlak tarım arazisi olduğuna dikkat çekerek, bu arazilerin Tarım ve Orman Bakanlığınca yapılan arazi parsel bilgi sisteminde zeytinlik ve tarımsal kullanıma uygun tarla vasfında olduğuna vurgu yaptı.

Muhalefetin “Bütçede Yangın Söndürme Uçağı İçin Ek Ödenek Ayrılsın” Talebi Reddedildi⁵

Tarım ve Orman Bakanlığının 2022 yılı bütçe teklifi görüşmelerinde muhalefet milletvekilleri, orman yangınlarına uçak olmaması nedeniyle müdahale edilmediğini belirterek neden uçak alınmadığını sordu. Bakan Bekir Pakdemirli uçak alımı için 2022 yılı bütçesinde 2,4 milyar lira kaynak ayırdıklarını söylerken muhalefet milletvekilleri bütçede uçak alımı için 2,4 milyar lira olmadığını, 400 milyon TL olduğunu söyledi. İtiraz üzerine “Ek bütçede var” yanıtını veren Pakdemirli. “Ek bütçe nerede?” sorusuna ise yanıt vermedi. Muhalefet milletvekillerinin, yangın söndürme uçağı alınması için bakanlık bütçesine ek ödenek sağlanması önerileri ise reddedildi.

TOKİ, Zeytinlik Arazileri Ranta Açıyor

Köyceğiz’e bağlı Toparlar’da, yurttaşların 50 yıldır emek verdiği zeytinlik araziler TOKİ eliyle ranta açılmak isteniyor. CHP Heyeti olarak ziyaret ettiğimiz yurttaşlar, “Bizim onca yıllık emeğimiz ne olacak? Biz ne olacağız? Zeytinlerimizi kestirmeyiz” tepkisini gösterdiler.

Zeytinliklere Elektrik Üretim Santrali Kurulabilecek⁶

AKP tarafından hazırlıkları devam eden ve çok sayıda yasada değişiklik öngören torba yasa taslağında eklenen bir maddeyle, zeytinliklere elektrik üretim santrali ve bunlara kaynak temin edilen sahalar kurulabilecek.

3) 15 yaylanın statüsü kaldırıldı: Yapılaşmanın önü açıldı <https://yesilgazete.org/15-yaylanin-statusu-kaldirildi-yapilasmanin-onu-acildi/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

4) Dikili’de tarım alanını yapılaşmaya açan imar değişikliği planı iptal edildi <https://www.evrensel.net/haber/449294/dikilide-tarim-alanini-yapilasmaya-acan-imar-degisikligi-plani-iptal-edildi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

5) Muhalefetin “Bütçede Yangın Söndürme Uçağı İçin Ek Ödenek Ayrılsın” talebi reddedildi <https://www.evrensel.net/haber/447390/muhalefetin-butcede-yangin-sondurme-ucagi-icin-ek-odene-ayrilsin-talebi-reddedildi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

6) Zeytinliklere elektrik üretim santrali kurulabilecek <https://yesilgazete.org/zeytinliklere-elektrik-uretim-santrali-kurulabilecek/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

Bunun için de, mevcut zeytin ağaçlarından taşınabilecek olanların uygun bir alana taşınması ve taşınamayacak olanların yerine de beş kat zeytin ağacı dikilmesi şartının olacağı ileri sürüldü.

Torba yasadaki maddeyle zeytinliklere ve zeytinlik sahalarına jeotermal sondaj kuyuları açılabilir. Termal tespitinin ardından da elektrik üretmek üzere jeotermal santraller kurulabilir. Fakat, bunun yapılabilmesi için mevcut zeytin ağaçlarından taşınabilecek olanların uygun bir alana taşınması ve taşınamayacak olanların yerine de beş kat zeytin ağacı dikilmesi şartı olacak.

Kuzey Ormanları Tehdit Tahrip Raporu: Bölgede 30'un Üzerinde Tahrip Ve Tehdit Unsuru Var⁷

Kuzey Ormanları Araştırma Derneğinin hazırladığı Kuzey Ormanları Tehdit Tahrip Raporunda, "Kuzey Ormanları bir yandan İstanbul başta olmak üzere onlarca kent, kasaba ve köyün yegane su, nefes ve yaşam kaynağı olurken, diğer yandan sınırlı kaynakları ranta dayalı neoliberal üretim ve kentsel büyüme politikaları ile hızla tüketilmektedir. Kuzey Ormanları coğrafyasının istisnasız tüm mevkileri, tüm alt ekosistemleri, tüm Önemli Doğa Alanları (ÖDA) başta inşaat, enerji, madencilik ve orman endüstrisi olmak üzere uluslararası sermaye destekli / ortaklı şirketlerin işgali ve tahribi altındadır" ifadeleri kullanıldı.

Raporda, bölgede 30'un üzerinde tahrip unsurunun olduğuna dikkat çekildi ve şu sıralama yapıldı:

- Mega Rant Projeleri (Üçüncü Köprü ve Kuzey Marmara Otobanı, Üçüncü Havalimanı ve tamamlayıcı ulaştırma projeleri (Metro hattı vb.), Kanal İstanbul, Çanakkale Köprüsü, Osmangazi Köprüsü ve Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu)
- Enerji Santralleri (Termik Santraller, Nükleer Santral, Rüzgar Enerji Santralleri (RES), Jeotermal Enerji Santralleri (JES), Hidroelektrik Enerji Santralleri (HES))
- Barajlar
- Madencilik Faaliyetleri
- Sanayi Faaliyetleri
- Çöp Tesisleri, Hafriyat Döküm Sahaları
- Kıyı ve Deniz Tahribi
- Orman Yangını
- Turizm Faaliyetleri
- Su Şirketleri
- Yasa ve yönetmelik değişiklikleri
- Av Faaliyetleri ve Yaban Hayatı Tahribi
- İnşaat ve Yapılaşma Faaliyetleri
- Tarım Alanlarının Yapılaşmaya Açılması
- Altyapı Faaliyetleri
- Rus Doğalgaz Hattı Projesi 'Türk Akım'
- Ormancılık Endüstrisi
- İklim Krizi
- Koparılan orman alanları – Habitat kaybı/parçalanması
- Sokak Hayvanları Terki
- Definecilik

7) Kuzey Ormanları Tehdit Tahrip Raporu: Bölgede 30'un üzerinde tahrip ve tehdit unsuru var <https://yesilgazete.org/kuzey-ormanlari-tehdit-tahrip-raporu-bolgede-30un-uzerinde-tahrip-ve-tehdit-unsuru-var/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

“Atık Depolanamaz” Diyen Balıkesir İl Mera Komisyonu 20 Gün Sonra İzin Verdi⁸

Balıkesir Ayvalık’ın Karaayıt köyü yakınlarında işletilen Bilfer demir zenginleştirme tesisinin atık deposu için valilik devreye girdi. İl mera komisyonunun 9 Nisan’da mera alanında atık deposu talebine olumsuz yanıt vererek merayı köyün kullanımına bırakan kararına şirket “*atık depolayacak başka yer yok*” diye itiraz etmişti. Şirketin talebi üzerine valilik il mera komisyonunu yeniden topladı. Sadece iki muhtar ve ziraat odası başkanının itirazı işe yaramadı. İlk kararını bir ay geçmeden değiştiren il mera komisyonu köyün mera alanına şirketin atık deposu yapmasına onay verdi.

Bafra Ovası Betonlaşma Tehlikesiyle Karşı Karşıya⁹

Çarşamba Ovasına bölge halkının karşı çıkmasına ve adli sürecin devam etmesine rağmen yapılan Bi-yokütle Santralinden sonra, Samsun’un batı kısmında bulunan Bafra Ovasına da meyve ve sebze hali yapılmak istenmesi tepkilere neden oldu. Meyve ve sebze hali yapılması düşünülen alan Bafra Ovası Koruma alanı içerisinde kalıyor. Ayrıca bu alan DSİ sulama sahasının içerisinde kalan, 1. sınıf mutlak tarım arazisidir.

Denizli’nin Kekik Tarlalarına Taş Ocağı

Denizli’nin Pamukkale ilçesinde Güzelpınar Mahallesinde yapılmak istenen taş ocağı kekik tarlalarını tehdit ediyor. Fernas isimli şirket yaptığı yol için organik kekik tarlalarının olduğu bölgede taş ocağı açmak istediği proje için ÇED Gerekli Değildir kararı verildi.

Bilecik Gölpazarı’nda OSB Yapılmak İstenmesine Halk Tepkili: Tarım Alanına Niye OSB Yapılıyor?¹⁰

Bilecik Gölpazarı’nda tarım arazisinde Organize Sanayi Bölgesi (OSB) yapılması halkın tepkisine yol açtı. Tarım alanlarını korumak için köylüler düzenledikleri eylemde, geçimlerini tarım ve hayvancılıktan karşıladıklarını ifade ederek tarım alanlarında OSB istemediklerini yinelediler. Köylüler ayrıca OSB’nin yapılmak istendiği alanın 2016’da tarımsal sit alanı ilan edildiğini, geçen aylarda ise arazinin bu nitelikten çıkarılarak OSB ilan edildiğini dile getirdi.

8) “Atık Depolanamaz” diyen Balıkesir İl Mera Komisyonu 20 Gün sonra izin verdi <https://www.evrensel.net/haber/432006/atik-depolanamaz-diyen-balikesir-il-mera-komisyonu-20-gun-sonra-izin-verdi>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

9) Bafra Ovası betonlaşma tehlikesiyle karşı karşıya <https://yesilgazete.org/bafra-ovasi-betonlasma-tehlikesiyle-karsi-karsiya/>, Erişim Tarihi: 08.02.2022

10) Bilecik Gölpazarı’nda OSB yapılmak istenmesine halk tepkili: Tarım alanına niye OSB yapılıyor? <https://yesilgazete.org/bilecik-golpazarinda-osb-yapilmak-istenmesine-halk-tepkili-tarim-alanina-niye-osb-yapiliyor/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

TOPLUMSAL MÜCADELELER

Termik Santrali İptal Ettiren Gerzelilere Hapis Cezaları Verildi

Termik santrale karşı mücadeleyi kazanan Gerzeli yurttaşlar, santrali yaptırmadı ama geçen süreç içerisinde açılan ceza soruşturmaları ve davalarıyla uğraşmak zorunda kaldı. 5 Eylül 2011 tarihinde ormanlık alanda sondaj faaliyeti yapılmak istenmesi üzerine gerçekleşen protesto eylemleri nedeniyle açılan ceza davasında 37 kişiye toplam 42 yıl 10 ay hapis cezası verildi. Davada; Görevi Yaptırmamak için Direnme, Kanuna Aykırı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşüne Katılma, İş ve Çalışma Hürriyetini ihlal suçlarını işledikleri gerekçesiyle cezalandırma yoluna gidildi. 5 sanık hakkında verilen hapis cezaları ertelenmedi. Sanıklar, istinaf ve temyiz başvurularının olumsuz sonuçlanması durumunda, Orman Yasasına aykırı faaliyette bulunan şirkete karşı, doğalarını savundukları için hapis yatmak zorunda kalacaklar.

Metin Lokumcu Davası Ağır Ceza Mahkemesine Taşındı

2011'de Hopa'da kolluk görevlilerinin kullandığı biber gazı sonucu yaşamını yitiren Metin Lokumcu'nun davasını inceleyen Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi sanıkların "zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suretiyle neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış kasten yaralama sonucu ölümün meydana gelmesi" suçundan yargılanmaları için dosyanın ağır ceza mahkemesine gönderilmesine karar verdi. Trabzon 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne taşınan davada, Lokumcu'nun ölümünden sorumlu tutulan 13 kolluk görevlisi yargılanıyor.

Hopa'da 31 Mayıs 2011'de, dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın seçim mitingi yapacağı sırada düzenlenen protestonun bölgedeki HES'ler ve çay tarımına ilişkin olması nedeniyle, Metin Lokumcu davası çevre ve ekoloji örgütleri tarafından da sahipleniyor. Diğer yandan, biber gazı kullanımının ölüme neden olduğunu belirten raporlara dayalı ilk dava olma özelliği taşıyan Lokumcu davasından çıkacak kararın emsal teşkil etmesi bekleniyor.

İnsan Hakları Eylem Planı Doğa Hakları İçin Ne Vaad Ediyor?

İnsan hakları Eylem Planının 8. amacı olarak gösterilen "**Kırılğan Kesimlerin Korunması Ve Toplumsal Refahın Güçlendirilmesi**" başlığı altında; "sağlıklı ve yaşanabilir çevre, toplum sağlığı ve bilişim gibi alanlarda da insan haklarının korunması ve güçlendirilmesi" hedefine de yer verildi.

Planda, toplumsal refah hakkının bir diğer görünümünün de sağlıklı ve yaşanabilir çevre hakkı olduğundan, yoğun kentleşmenin ortaya çıkardığı iklim ve çevre tahribatını en aza indirebilmek adına Türkiye'nin uluslararası sözleşmelere taraf olmakla kalmayıp, birtakım yasal düzenlemeleri hayata geçirdiğinden, bu kapsamda 2004 yılında BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve 2009 yılında Kyoto Protokolü imzalandığından bahsediliyor. Planda, güncelde ulusal ve uluslararası kamuoyunun yürürlüğe sokması için beklediği Paris Anlaşması ile ilgili bir ifadeye yer verilmedi.

Planda; **Sağlıklı ve Yaşanabilir Çevrenin Korunması** hedefine ulaşabilmek için yapılması taahhüt edilen faaliyetler;

- İklim değişikliğinin temel insan haklarına etkileri analiz edilecek ve sonuçlar kamu politikaları oluşturulurken dikkate alınacaktır.
- Sağlıklı ve yaşanabilir çevre ile ormanların korunmasına yönelik kamuoyunda farkındalık artırmak amacıyla iletişim kampanyaları düzenlenecektir.

- Zararlı kimyasallar ile atıkların oluşumu en aza indirilecek, atıkların geri dönüşüm oranı ile yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım oranı artırılabilecektir.
- Enerji verimliliğine ilişkin sosyal bilinç geliştirilecek, toplumsal davranış değişikliği amacıyla farkındalık artırılacaktır.
- Hayvanların korunması ve kendi doğası içinde barındırılması sağlanacak, yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere yaptırım uygulanacak, ayrıca hayvan sevgisi farkındalığının artması için sivil toplum kuruluşları ile ortak etkinlikler yapılacaktır.
- Hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini ve hayvanların korunmalarını temin etmek amacıyla onları mal olarak değil can olarak gören bir anlayışla mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.
- Kişi başına düşen yeşil alan miktarı artırılacak, yeşil alanlar, kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler için güvenli ve erişilebilir hale getirilecektir.
- Tüm şehirlerde herkes için erişilebilir meydanlar oluşturulacaktır.
- Toplumsal huzuru bozan, genel güvenliğe ve trafik güvenliğine yönelik suçlarla etkili bir şekilde mücadele edilecektir.

Gıda ve Su Güvencesinin Sağlanması hedefine ulaşabilmek için yapılması taahhüt edilen faaliyetler;

- Herkes için gıda ve su arz güvencesi ile gıda güvenilirliği sağlanacaktır.
- Risk değerlendirmeleri de yapmak suretiyle güvenli gıda arzını temin etmek ve kamuoyunu hızlı ve doğru bir şekilde bilgilendirebilmek için tüketici örgütleri temsilcilerinin de bulunduğu bağımsız bir mekanizma oluşturulacaktır.

İskenderun'da Halkın Katılım Toplantısına Katılmak İsteyen Halka Gözaltı

İskenderun'un Akçay mahallesinde yapılması planlanan ve toplamda 148 hektar alanı kapsayacak taş ocağı ve kırma tesisi projesiyle ilgili halkın katılımı toplantısı, Valilik ve Kaymakamlık makamlarınca alınan yasak kararlarının gölgesinde antidemokratik ve keyfi uygulamalar ile yapılmaya çalışıldı.

Her türlü toplantı gösteri yürüyüşü protesto eyleminin yasak olduğu İskenderun İlçesinde halkın katılım toplantısı bu karardan muaf tutuldu. Halkın katılımı toplantısı tarihinden bir gün önce, alelacele biçimde getirilen eylem, gösteri, toplantı ve etkinlik yasağı, toplantının yurttaşlar olmadan gerçekleştirilmesine neden oldu.

Gizli olarak toplantı tutanağı düzenlemeye çalışan kurum yetkilileri yurttaşların projeye ilgili görüş ve itirazlarını değerlendirmeyerek, halkın kolluk kuvvetleri ile karşı karşıya gelmesine, arbede ve gözaltılar yaşamasına sebep oldu.

Selçuk Gökçealan Halkı JES İstemiyor

6 Temmuz'da Seferihisar Gökçebelen'de kurulmak istenen JES projesinin ÇED süreci kapsamında yapılmak istenen halkın katılım toplantısına usulüne uygun olarak gerçekleştirilemedi. Bahsi geçen JES projesi kapsamında; 7 adet jeotermal sondaj noktası, 1 adet sera alanı, 1 adet GES alanı ve 1 adet JES alanında faaliyet yürütmek isteniliyor.

Proje alanının yüzde 29'u tarım arazisi, yüzde 70'i orman alanı ve yüzde 1'i ise yerleşim yeridir. Proje sahasının kurulmak istendiği alan ve çevresinin İzmir-Manisa Çevre düzeni planında ve İzmir Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni planında tarım arazisi ve tarımsal niteliği korunacak alan olarak yer alıyor.

Türkiye'de nadir birkaç bölgede yetişebilen Osmancık cinsi üzümün yetiştiği köylerden birisi olan Gökçealan'da her yıl üzüm festivali düzenleniyor. Proje nedeniyle zeytin ağaçları da tehlike altında.

Seferihisar'da Jes Projesi Halkın Katılım Toplantısı Usule Uygun Yapılmadı

İzmir Seferihisar'da yüzlerce yıllık zeytin ağaçlarıyla dolu bir vadide bulunan Orhanlı mahallesi sınırlarında neredeyse mahallenin tamamını kapsayan bir alanda, JES projeleri için dört farklı ruhsat izni verildi.

Sondaj çalışmaları başlamış olan bir JES projesine köy halkı dava açtı. Köylüler, bu davaya ilişkin hukuki süreç devam ederken yaşam alanlarına yapılmak istenen bir başka JES projesiyle daha karşı karşıya kaldı.

ÇED süreci başlayan bu proje, JES-RES-GES [Jeotermal, güneş enerjisi, rüzgar enerjisi] entegre enerji santrali olarak planlanıyor. 11 Haziran Cuma günü bu proje kapsamında yapılmak istenen Halkın Katılım Toplantısı [HKT] için köylerine gelen şirket yetkililerini davul zurnayla ve efe kıyafetleriyle protesto eden Orhanlı köyü sakinleri, bu projeler iptal edilinceye kadar haklarını savunacaklarını belirttiler.

Hakimden Avukatlara Ruh Hastası Hakareti

Akbelen Ormanını YK Enerji'ye tahsis eden Tarım Orman Bakanı imzalı olur kararının iptali için Nisan 2021'de dava açtılar. Muğla 1. İdare Mahkemesi Ağustos ayında yürütmeyi durdurma kararı verdi. Dava dosyası kapsamında 7 Eylül'de yapılan keşif ve bilirkişi incelemesinde, görevli olmadığı halde keşif izlemeye gelen Muğla 1. İdare Mahkemesi Hakimi Murat Yüksel, İkizköylü yurttaşların gönüllü avukatlıklarını yapan CHP Doğa Hakları İzleme Kurulu üyesi Av. İsmail Hakkı Atal ile İzmir Çevre Hareketi Avukatlarından Av. Arif Ali Çangır'ya hakaretlerde bulundu. Keşif incelemesini manipüle eden Hakim Murat Yüksel, yargılamanın bağımsızlığına da gölge düşürdü. Davacılar, hakaretçi Hakim Murat Yüksel'i Hakim Savcılar Kuruluna şikayet ettiler. Davacıların şikayetinin HSK tarafından reddedilmesi üzerine, süreç yargıya taşındı.

İzmir Karaburun Sarpıncık RES Projesine Karşı Hukuki Zafer

Karaburun Yarımadası'nda Çalık Rüzgar Enerjisi Üretim Ltd Şti tarafından yapılmak istenilen Sarpıncık RES projesiyle ilgili yurttaşlar tarafından açılan davada, Danıştay 14. Dairesinin 2016 yılında red kararı verdi. Yurttaşların bu karar üzerine yaptığı bireysel başvuruyu kabul eden Anayasa Mahkemesi hak ihlali yapıldığına karar verdi. Anayasa Mahkemesi'nin kararı sonrasında yapılan yeniden yargılama sonucunda Danıştay 6. Dairesi tarafından iptal kararı verildi.

Yurttaşlar, yargılama süresince faaliyetleri durdurulmayan RES projesinin geçen 5 yıl içinde Karaburun Yarımadasına ekolojik maliyeti çok ağır olan tahribatlara yol açtığından bahsederek, yargı süreçlerinin adil işletilmediğinden, yargılama sürelerinin uzunluğundan yakındılar.

Sit Alanlarında Hes Kurulmasına İzin Veren İlke Kararı İptal Edildi

Danıştay 6.Dairesi, Doğal Sit Alanlarında Planlanan Hidroelektrik Santralleri [HES] Projelerinin Gerçekleştirilmesine Yönelik İlke Kararının 3. maddesinin, 1. derece doğal sit alanlarıyla ilgili bölümü dışındaki kısmı ile 1., 2., 4., 5. ve 6. maddelerinin iptaline oy birliği ile karar verdi.

Danıştay kararında,

"Dava konusu İlke Kararında HES yapımına izin verilebilmesi bakımından gerekli olduğu kurala bağlanan koşulların, yalnızca alanın özelliklerine ilişkin olduğu, oysa, kurulacak tesisler bakımından yukarıda da belirtildiği üzere hem tesisin kapasitesinin hem de alanın özelliklerinin birlikte değerlendirilmesi sonucu doğal sitlerin korunması amacına ters düşmeyecek projeler bakımından izin verilmesi gerektiği tabiidir.

Ayrıca; bilimsel temele dayalı karar alma bütünlüğünü sağlamak amacıyla çıkarıldığı belirtilen dava konusu İlke Kararının, doğal siteleri düzenleyen ve dava konusu İlke Kararına göre üst norm olan Çevre Kanunu, Milli Parklar Kanunu, Orman Kanunu, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Kara Avcılığı Kanunu, Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik ve Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik gibi doğal siteler ve doğal sitlerle kesişen alanların korunması yönünde düzenlemeler içeren mevzuat hükümlerinin ihmal edilmesi sonucunu doğuracağı ve bu durumun uygulamada önüne geçilemez sonuçların oluşmasına sebebiyet vereceği açıktır."

Gerekçesine yer verildi.

Munzur Gözelerindeki Peyzaj Projesinin İhalesi İptal Edildi

Danıştay 13. Dairesi, Munzur Gözeleri Rekreasyon Projesi ihalesini, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etti.

766 Adet Maden Sahasının İhalesi Davası Tekrar İncelenecek

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 20.07.2020 tarih ve 31191 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, 766 adet maden sahası ilanı ile ilgili açılan davada Ankara 4. İdare Mahkemesi tarafından, ilan işleminin idari işlem niteliği taşımadığı gerekçesiyle ret kararı verilmişti.

Davacıların temyizi üzerine karar veren Danıştay 13. Dairesi, 20.07.2020 tarih ve 31191 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan dava konusu ilanın idarî davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olduğu gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararını bozdu.

Bilirkişi: Afşin C ve Akbayır Termik Santralleri Tarımı Yok Edecek

Kahramanmaraş’ta kurulmak istenen Afşin C ve Akbayır isimli yeni kömürlü termik santralleriyle ilgili açılan davalar kapsamında hazırlanan bilirkişi raporlarında, bölgenin tarım topraklarının geri getirilemez şekilde yok edileceği gerekçesiyle verilen ÇED kararlarının iptal edilmesi gerektiği yönünde görüş bildirildi. Söz konusu projeler nedeniyle büyük ova statüsündeki Elbistan Ovası ve Ceyhan havzasındaki kirlilik daha da artacaktır.

Amasra’daki Termik Santrali Projesinin Planları İptal Edildi

Hattat Holding tarafından Amasra’da yapılmak istenen termik santrale yer açmak için 2016 yılında onaylanan 1/100 bin ölçekli Zonguldak Bartın Karabük Çevre Düzeni Planı (ÇDP) hakkında açılan davada, Danıştay 6. Dairesi 1/100 bin ölçekli ÇDP plan değişikliğini iptal etti.

Yurttaşların açtığı diğer davalarda,

- Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1/25.000 ölçekli ÇDP değişikliğini iptal etti.
- 1/1000 ve 1/5000 planlarda yapılan değişiklikler Zonguldak İdare Mahkemesi tarafından 2020 yılında iptal edildi.

ÇED Süreci de Durdurulmuştu

Beş kez iptal edilen termik santrale ait ÇED olumlu kararına rağmen, şirketin yapmış olduğu altıncı başvuru üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 2019 yılında yeni bir ÇED süreci başlatıldı. Bu süreç Bartın Platformunca yapılan itirazlar üzerine 4 Şubat 2021 tarihinde yapılan inceleme Değerlendirme Kurulu toplantısında durduruldu..

Çanakkale’nin İçme Suyunu Kirletecek Maden Projesi İptal Edildi

Serçiler ve Terziler mevkiinde 2015 yılında kayyum atanan Koza Altın İşletmeleri A.Ş. tarafından yapılması planlanan altın-gümüş maden ocağına ilişkin 2017 yılında verilen ÇED olumlu kararına İDA Dayanışma Derneği ve Çanakkale Belediyesi tarafından dava açıldı. Çanakkale 1. İdare Mahkemesinde görülen dava dosyasında biri ek rapor olmak üzere hazırlanan üç ayrı bilirkişi raporunda projenin bölgeye vereceği zararlar göz önüne serildi.

Dosyaya sunulan son bilirkişi raporunda kesilecek ağaçlardan kaynaklanacak kaybın proje kapsamında hesaplanmadığı; baraj havzasındaki diğer madenlerle birlikte kümülatif değerlendirmesinin yapılmadığı; flora ve fauna açısından telafi edilemez kayıpların olacağı; Çanakkale’nin içme ve kullanma suyunun sağlandığı Atıkhisar Barajının ciddi bir risk altında bulunduğu; sulama bölgelerinin zarara uğrayacağı ve meteorolojik ve iklimsel etkilere dair bir modelleme ve çalışmanın yapılmadığı özellikle ifade edildi.

Yurttaşların itirazlarının haklı bulunduğu 3 raporun ardından mahkeme ÇED Olumlu kararının iptaline karar verdi. Ormanların iklim krizi açısından önemine vurgu yapılan kararda, ÇED dosyasının bu konuda da eksik hazırlandığı belirtildi. Kararda;

Projenin Atikhisar Barajı'na ve barajın su toplama kapasitesine vereceği zararlara ilişkin yeterli inceleme yapılmadığı ve önlem alınmadığı,

Suların kirlenmesinin önlenmesi bakımından yeterli tedbirlerin alınmadığı, bu durumun tarım arazileri üzerine de olumsuz sonuçlar meydana getireceği,

hususları da vurgulandı. Kararda ayrıca,

- Fauna ve flora açısından yeterli ve güncel araştırma-inceleme yapılmadan rapor hazırlandığı,
- Atikhisar Barajını gerek mevcut halini koruma gerekse de su toplama kapasitesi bakımından verilecek zararlara karşın bu hususta yeterli inceleme yapılmadığı ve gerekli önlemlerin alınmadığı, bu durumun tarım arazileri üzerine de olumsuz sonuçlar meydana getireceği,
- Toz ve gürültü emisyonu bakımından sınır değerleri aşmadığı hesaplanmışsa da, hesaplamaya esas alınan çalışma takviminin doğruluğu ve uygulanabilirliği açısından şüphelerin bulunduğu, bu hususun emisyon değerlerini sınırın altında tutma amacı taşıdığı görüldüğünden, tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır”

görüşü bildirildi.

Cengiz'in Madeninın ÇED Kararına Dava Açıldı

Cengiz Holding'in Halılağa isimli altın-bakır madeni projesiyle ilgili verilen ÇED olumlu kararına Çevre Mühendisleri Odası ile Ziraat Mühendisleri Odası birlikte dava açtı. Aynı işleme karşı TEMA Vakfı tarafından da dava açıldı.

Söz konusu maden projesine, yerleşim alanlarına yakınlığı (Hacıbekirli Köyü'ne 0,73 km), su kaynaklarını etkileyecek olması, ruhsat sahasında arkeolojik koruma alanlarının olması, kümülatif etki değerlendirmesinin 3 km²'lik dar alanı kapsayacak şekilde yapılması, nedenleriyle itiraz edildi. Dava dilekçesinde, yaklaşık 3 aylık kısa bir sürede hazırlanan raporun söz konusu projenin çevresel etkilerini tam anlamıyla ölçmeye yetersiz olduğu, projenin etki sahasındaki flora ve faunanın yılın farklı dönemlerinde saha incelemesi yapılarak incelenmediği vurgulandı.

ÇED raporuna göre, 587,72 hektarlık proje sahasının 42,28 hektarı şahıs parseli, kalan 545,44 hektarlık kısmı ise orman arazisi. "Açık ocak metalik madencilik faaliyeti" gereği ağaçlar kesilecek, bitkisel toprak sıyrılacak ve önemli bir orman ekosistemi yok olacak.

Orman ve İnsan Sempozyumu

Ege ve Marmara Belediyeler Birliğinin düzenlediği, Doğa ile Bağ Kurmak İçin Orman ve İnsan Çalıştayı Uzunköprü Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. 43 belediyenin başkanın katıldığı çalıştayda; Ergene'deki kirlilik, Saros Körfezindeki başlatılan FSRU doğal gaz limanı ve kara boru hattı projesinin sebep olduğu kirlilik konuları da görüşüldü.

Vize Termik Santrali İçin Yapılan Çevre Düzeni Planı İptal Edildi

Kırklareli sınırları içerisinde kalan "TKİ Vize Termik Santrali" yapımı için 135 ha. büyüklüğündeki alanın "Enerji Üretim Alanı" olarak belirlenmesine yönelik Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 27.10.2016 tarihinde onaylanan Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı (E19 plan paftası) ve 2.10.31.1 sayılı plan notu değişikliği ile Kırklareli ili 1/25.000 ölçekli il çevre düzeni planı ve 1.110, 3.3.7, 2.50 sayılı plan notları değişikliği Danıştay 6. Dairesinin 2017/1350 E ve 2021/10226 K. sayılı kararı ile iptal edildi.

Muğla Sandras Dağını Tehdit Eden Madenin Yürütmesi Durduruldu

Sandras Dağını, Köyceğiz'in içme suyu kaynaklarını kirlenme tehdidi içeren, "Efes Olivin madeni ÇED gerekli değildir kararının iptali için açılan, Muğla milletvekili Burak Erbay'ın davacısı olduğudavada hazırlanan bilirkişi raporunda çevre mühendisliği, orman, biyoloji, hidroloji ve su kaynakları yönünden yapılan incelemelerde projeye ilgili tanıtım dosyasının yetersiz olduğu, ÇED raporu hazırlanmaksızın

süreçin devam ettirilmesinin hukuka ve bilime aykırı olduğu yönünde görüş sunuldu. Mahkeme, ÇED gerekli değildir kararının yürütmesini durdurdu.

Kutludüğün Mahallesi Taş Ocaklarıyla Boğuşuyor

Yaklaşık 5 bin vatandaşın ikamet ettiği Ankara Mamak Kutludüğün Mahallesi sınırlarında aktif olarak çalışan 8 adet taş ocağı var. Proje halindeki ile birlikte bu sayı 15'e yaklaşıyor. Bayındır Barajı'nın yapılmasıyla yolu sular altında kalan ve resmi bir yol dahi belirlenmeyen Kutludüğün Mahallesi, kaderine terk edilmiş durumdadır. Ağır tonajlı araçların da sıklıkla kullanarak bozulmalara neden olduğu mevcut bol uçurumlu yolda ise, resmiyet olmadığı için ne bir aydınlatma ne de bir uyarı levhası mevcut.

Kutludüğün Mahallesindeki yurttaşlarla yapılan görüşmelerde yurttaşlar başlıca sorunlarının köydeki taş ocaklarından kaynaklandığını, toz nedeniyle sağlık sorunları yaşadıklarını, yapılan hava kirliliği ölçümlerinde bölgedeki kirliliğin mevzuattaki kabul edilebilir sınırların üstünde olduğunu, taş ocağı faaliyetlerinin bilimsel tekniklerle yapılmadığını, denetlenmediğini, çalışma yapılan sahaların sonradan rehabilite edilmediğini, bunun yanı sıra tarımsal faaliyetlerinin sekteye uğradığını, su kaynaklarının zarar görür gördüğünü, mahalle ile yaylacılık yaptıkları güzergah arasında olan taş ocağı sahalarının trafik güvenliği açısından da tehlike arz ettiğini, ocaklarda çalışan ağır tonajlı araçlar nedeniyle yolların bozuk olduğunu dile getirdiler.

Özellikle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve bağlı birimler tarafından; bölgedeki tüm maden ocaklarının ve faaliyetlerin aynı anda çalışması halinde meydana gelebilecek etkiyi ölçecek, toz emisyon dağılımı ve hava kalitesi modellemesi yapılacak kümülatif değerlendirme içermeyen proje tanıtım dosyalarına ÇED Gerekli Değildir kararları veriliyor.

Van Gürpınar'da Mermer Ocağına Karşı Çıkan Yurttaşlara Havaya Ateş Açılarak Müdahale Edildi

Van Gürpınar'a bağlı Yurtbaşı Köyünde yapılmak istenen mermer ocağı projesi nedeniyle köylülere ait ahırların yıkılmak istenilmesi üzerine köylüler duruma karşı çıkıyorlar. Köylülere karşı yapılan müdahalede, havaya ateş açılarak, biber gazı kullanılarak müdahale edildi.

Meralık alanda yapılmak istenen mermer ocağı projesi için 15 yıl önce faaliyete başlanıldığı, o dönemde köylülerin projeye karşı muhalefet göstermesi üzerine proje faaliyetlerinin durdurulduğu belirtildi. Geçmiş dönemdeki proje faaliyet nedeniyle yurttaşların ocaktan kaynaklı toz ve kirlilik nedeniyle hastalıklar geçirdiklerini dile getiren köylüler;tekrar benzer sorunlar yaşamak istemedikleri için proje karşı çıkıyorlar.

Borçka'nın Su Temin Ettiği Dereye Yapılmak İstenen HES Projesi İptal Edildi

Rize İdare Mahkemesi, Artvin'in Borçka ilçesi sınırlarındaki Balıklıdere üzerinde kurulması planlanan HES projesinin ÇED olumlu kararını iptal etmiştir. Mahkeme kararında HES faaliyetinin bölgede yaratacağı tahribata ilişkin şu ifadeler yer verildi:

- İnsan, bitki ve hayvan ekosistemine kabul edilemez sınırdaki zararlar verecek.
- Alınacak önlemler mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilemez düzeyde.
- Toz, gürültü ve patlatma su kalitesinin bozulmasına yol açacak.
- HES faaliyeti tarım ve arıcılığa geri dönülmez zararlar verecek.

Emirdağ'da Tüprag Şirketine Verilen Maden Arama Ruhsatının Hukuka Uygun Olduğu Yönündeki Mahkeme Kararı Bozuldu¹

Afyon Emirdağ yaylalarında altın madeni arayan TÜPRAG şirketine verilen maden arama ruhsatının hukuka uygun olduğu yönündeki mahkeme kararı bozuldu. Konya Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi uyuşmazlığın tereddüte mahal vermeyecek şekilde çözülebilmesi için alanda bilirkişi incelemesi yapılması gerektiğini belirterek, Afyonkarahisar İdare Mahkemesi'nin Mart 2021 tarihli kararını bozdu.

Kartal Dağı'nda Mermer Ocağının ÇED Süreci İptal Edildi²

İzmir'in Tire ilçesi Büyükkale ve Küçükkale mahalleleri yakınındaki Kartal Dağı'nda işletilmek istenen mermer ocağının ÇED süreci Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından "Zeytincilik Yasası" gerekçe gösterilerek iptal edildi.

Antalya'da Köylülerin Kömür Madeni İsyanı³

Antalya'nın Korkuteli ilçesine bağlı Dereköy'de açılmak istenen kömür ocağı, meyve üretimiyle bilinen yayla köyünü tehdit ediyor. Projenin iptali için 130 köylünün açtığı davada bilirkişi keşfi yapıldı. Turkuvas Linyit Kömür İşletmeleri AŞ isimli özel bir firmaya verilen 1972,55 hektarlık ruhsat sahasında ilk etapta 40,69 hektarlık alanda kömür üretilmesi planlanıyor. Ancak tarım arazileri, meyve bahçeleri su kaynakları ve kültürel mirası tehdit eden projenin yayla niteliğindeki bölgenin geleceğini karartmasından endişe eden köylüler maden sahasında eylem yaparak seslerini duyurmaya çalıştı.

Nükleer Karşıtları Beraat Etti⁴

Mersin Nükleer Karşıtı Platformunun üyelerinin Japonya'da meydana gelen Fukuşima nükleer felaketinin yıldönümünde Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşaatının devam ettiği Büyükeceli mahallesinde polislerce engellenen basın açıklaması nedeniyle açılan davada beraat kararı verildi.

Taşocağı, Erozyon Riskini Artıracak⁵

Rize Pazar'da etrafı derelerle çevrili ormanlık alanda yapılması planlanan taş ocağına karşı açılan davada hazırlanan bilirkişi raporunda, erozyona dikkat çekilerek derelerin zarar göreceği görüşü sunuldu.

Orhanlı'da Direnen Köylüler Kazandı: Jeotermale Geçit Vermeyeceğiz⁶

İzmir Seferihisar'a bağlı Orhanlı mahallesinde jeotermal kaynak arama çalışmaları için verilen ÇED kararlarına karşı zeytin ağaçlarını korumak için dava açan köylüler, davayı kazandı. Dava kapsamında hazırlanan bilirkişi raporunda, projenin yüzey ve yeraltı sularıyla tarımsal ürünlerin ve toprağın kirlenme riski olduğu, sondaj alanının yerinin doğru olmadığı, sondaj kuyularının yerleşim yerlerine yakın olması nedeniyle ağır metallerin ve çıkan gazların çevreye ve halk sağlığına zarar verebileceği gibi tespitler yer aldı. Mahkeme de bu tespitler ışığında JES projesinin ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında

1] Emirdağ'da Tüprag şirketine verilen maden arama ruhsatının hukuka uygun olduğu yönündeki mahkeme kararı bozuldu <https://www.evrensel.net/haber/449096/emirdagda-tuprag-sirketine-verilen-maden-arama-ruhsatinin-hukuka-uygun-oldugu-yonundeki-mahkeme-karari-bozuldu> Erişim Tarihi: 08.02.2022

2] Kartal Dağı'nda mermer ocağının ÇED süreci iptal edildi <https://www.evrensel.net/haber/448350/kartal-daginda-mermer-ocagin-in-ced-sureci-iptal-edildi> Erişim Tarihi: 08.02.2022

3] Antalya'da köylülerin kömür madeni isyanı! <https://www.evrensel.net/haber/448276/antalyada-koylulerin-komur-madeni-isyani> Erişim Tarihi: 08.02.2022

4] Nükleer karşıtları beraat etti <https://www.evrensel.net/haber/447903/nukleer-karsitlari-beraat-etti> Erişim Tarihi: 08.02.2022

5] Taşocağı erozyon riskini artıracak <https://www.birgun.net/haber/tasocagi-erozyon-riskini-artiracak-364501> Erişim Tarihi: 08.02.2022

6] Orhanlı'da direnen köylüler kazandı: Jeotermale geçit vermeyeceğiz <https://yesilgazete.org/orhanlida-direnen-koyluler-kazandi-jeotermale-gecit-vermeyecegiz/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

yapılamayacağını kaydetti.

Mahkeme, Asyaport Limanının Genişletilmesine Engel Oldu⁷

TMMOB tarafından açılan davayı sonuçlandıran mahkeme, Bakanlık tarafından Tekirdağ'daki Asyaport limanının genişletilmesi için verilen ÇED Olumlu kararının iptaline karar verdi.

Hamsiköylüler Taş Ocağı Projesinde Belediyeye Geri Adım Attırdı⁸

Trabzon'un Maçka ilçesindeki Zigana Dağı eteklerinde bulunan Hamsiköy'de yapılması planlanan taş ocağı projesi bölge halkının tepkileri nedeniyle iptal edildi.

Ordu'daki Taş Ocağı Davasında Yürütmeyi Durdurma Kararı Verildi⁹

Ordu Ulubey İlçesi Eymür Mahallesi'nde Altınordu Belediyesi hayata geçirilmek istenen taş ocağına karşı mahalle halkı ve Ordu Çevre Derneği'nin [ORÇEV] açtığı davada yürütmeyi durdurma kararı verildi. Bilirkişi raporunda bölgenin ayrıntılı bir incelemesi yapılarak, hem tarım arazileri hem su kaynakları belirtilmiş, heyelan bölgesi olduğundan yaşanacak tehlikelere de dikkat çekilmişti.

Antalya Alara Çayı Üzerinde Yapılacak Olan Üç Hes Projesi İptal Edildi¹⁰

Antalya'nın Gündoğmuş ilçesindeki Uçansu Şelalesi'nin de bulunduğu Alara Çayı üzerine yapılacak üç HES projesiyle ilgili ÇED süreci, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından iptal edildi. Alara Çayının üzerinde yedisi dere, biri baraj tipi olmak üzere sekiz HES projesi vardı. Hayat 1.1, Hayat 1.2 ve Hayat 2 isimli HES projeleriyle ilgili iptal kararı verildi.

Danıştay'dan Kirazlıyayla Kararı

Bursa'nın Yenişehir'e bağlı Kirazlıyayla Mahallesi'nde yapılmak istenen Çinko-Kurşun-Bakır Zenginleştirme Tesisi ve Atık Barajı Projesiyle ÇED iptal davasını reddeden yerel mahkeme kararı Danıştay tarafından bozuldu.

Saros'ta ÇED İptal Ama İnşaat Durdurulmalı¹¹

Edirne'nin Keşan ilçesindeki Saros Körfezi'ne BOTAŞ tarafından yapılmak istenen Saros FSRU Gemi Liman ve Boru Hattı Projesine ilişkin yurttaşların üç yılı aşkın süredir beklediği nihai karar geldi. Saros Gönüllüleri ve Keşan Kent Konseyi tarafından açılan dava sonucunda Edirne İdare Mahkemesi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca alınan ÇED olumlu kararını iptal etti.

Gökpınar Gölü'ndeki İmar Planı Değişikliğine Mahkeme Engeli¹²

Sivas İdare Mahkemesi, Sivas'ın Gürün ilçesindeki Gökpınar Gölünü yok edecek plan değişikliğini iptal etti. TMMOB'a bağlı Mimarlar Odası Ankara Şubesinin açtığı davada, Gökpınar Gölü 2. Etap 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı iptal edildi.

7) Mahkeme, Asyaport Limanının genişletilmesine engel oldu <https://yesilgazete.org/mahkeme-asyaport-limaninin-genisletilmesine-engel-oldu/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

8) Hamsiköylüler taş ocağı projesinde belediyeye geri adım attırdı <https://yesilgazete.org/hamsikoyluler-tas-ocagi-projesinde-belediyeye-geri-adim-attirdi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

9) Ordu'daki taş ocağı davasında yürütmeyi durdurma kararı verildi <https://yesilgazete.org/ordudaki-tas-ocagi-davasinda-yurutmeyi-durdurma-karari-verildi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

10) Antalya Alara Çayı üzerinde yapılacak olan üç HES projesi iptal edildi <https://yesilgazete.org/antalya-alara-cayi-uzerinde-yapilacak-olan-uc-hes-projesi-iptal-edildi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

11) Saros'ta ÇED iptal ama inşaat durdurulmalı <https://www.birgun.net/haber/saros-ta-ced-iptal-ama-insaat-durdurulmalı-350141> Erişim Tarihi: 08.02.2022

12) Gökpınar Gölü'ndeki imar planı değişikliğine mahkeme engeli <https://yesilgazete.org/gokpinar-golundeki-imar-plani-degisikligine-mahkeme-engeli/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

Sağlık Bakanlığı'nın Kanser Raporunu Açıkladığı İçin Ceza Alan Bülent Şık Beraat Etti¹³

Gıda mühendisi Bülent Şık'a Sağlık Bakanlığının açıklamadığı kanser araştırmasının sonuçlarını kamuoyuna duyurduğu için verilen bir yıl üç aylık hapis cezası İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Ceza Dairesi tarafından bozuldu. Daire, açıklanan kanser raporunun gizli belge olmadığına hükmetti.

Ünye'de Maden Çalışmasına Karşı Çıkan Köylülere Dava Açıldı¹⁴

Ordu Ünye'ye bağlı Yeşilkent, Çiğdem, Gökçebel ve Üçpınar mahallelerinde maden arama çalışmaları kapsamında yapılmak istenen sondaj çalışmalarına tepki gösteren ve çalışmaları durduran yurttaşlar dava açıldı. 28 Ekim tarihinde gerçekleşen protesto sırasında gözaltına alınan 15 kişi hakkında açılan davada 'görevi yaptırmamak için direnme', 'iş güvenliğine engelleme', 'kanunlara uymamaya tahrik suçu' ve 'yol kesme' gibi suçlamalar yöneltildi.

Danıştay, Bakanlığın 'Dipsiz Göl' Kararını Kaldırdı: Valiye Soruşturma Başlatılacak¹⁵

Danıştay, Dipsiz Göl'ün define kazısıyla kurutulmasına ilişkin Gümüşhane Valisi Kamuran Taşbilek'e soruşturma izni vermeyen İçişleri Bakanlığı kararını iptal etti. Vali Taşbilek hakkında "Dipsiz Gölde mera niteliğindeki alanda define arama ve kazı çalışması yapılmasına göz yummak ve gölün kurumasına, meranın tahribine neden olma" suçlamasıyla soruşturma başlatılacak.

Mersin'de Polipropilen Tesisi İçin Mahkeme Yürütmeyi Durdurma Kararı Verdi¹⁶

Tekfen Holding tarafından Mersin'in Karaduvar Mahallesi'nde yapılmak istenen polipropilen tesisinin ÇED olumlu kararının iptali istemiyle açılan davada Mersin 2. İdare Mahkemesi yürütmenin durdurulmasına karar verdi.

Konya Çavuşçugöl'de Mücadele Kazandı¹⁷

Konya'nın Ilgın ilçesine bağlı Çavuşçugöl Mahallesi'nde Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'nun (TKİ) 165 metrekarelik sahada kömür üretim faaliyetlerini devam ettirebilmesi için verilen acele kamu-laştırma kararı Danıştay tarafından iptal edildi.

Mermer Ocağı Yüzünden Mağdur Olan Köylüler, Kışı Evlerinden Uzakta Geçirdi¹⁸

Isparta'nın Sütçüler ilçesinde mermer ocağının döktüğü molozlar yüzünden heyelan riski oluşması sebebiyle evleri boşaltılan Yeşilyurt köylüleri, kışı yakınlarının yanında ya da öğrenci yurdunda geçirdi.

Aydın'da Maden Ocağına Karşı Mücadele Eden Çifte Saldırı¹⁹

Evine 60 m uzaklıkta işletilen madene karşı aylardır mücadele eden Çine Topçam köylüsü Ali ve Cennet Coşkun'un üzerine ateş açıldı. Ailenin uzun zamandır maden şirketi tarafından ölümle tehdit edildiği

13] Sağlık bakanlığı'nın kanser raporunu açıkladığı için ceza alan bülent şık beraat etti <https://www.diken.com.tr/kanser-raporu-davasi-gida-muhendisi-bulent-sika-beraat/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

14] Ünye'de maden çalışmasına karşı çıkan köylülere dava açıldı <https://yesilgazete.org/unyede-maden-calismasina-karsi-cikan-koylulere-dava-acildi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

15] Danıştay, bakanlığın 'Dipsiz Göl' kararını kaldırdı: Valiye soruşturma başlatılacak, <https://yesilgazete.org/danistay-bakanligin-dipsiz-gol-kararini-kaldirdi-valiye-sorusturma-baslatilacak/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

16] Mersin'de polipropilen tesisi için mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi, <https://yesilgazete.org/mersinde-polipropilen-tesisi-icin-mahkeme-yurutmeyi-durdurma-karari-verdi-surecin-takipcisiyiz/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

17] Konya Çavuşçugöl'de mücadele kazandı, <https://yesilgazete.org/konya-cavuscugolde-mucadele-kazandi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

18] Mermer ocağı yüzünden mağdur olan köylüler, kışı evlerinden uzakta geçirdi, <https://yesilgazete.org/mermer-ocagi-yuzunden-magdur-olan-koyluler-kisi-evlerinden-uzakta-gecirdi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

19] Aydın'da maden ocağına karşı mücadele eden çifte saldırı: Kurşunların üzerimden geçtiğini hissettim <https://yesilgazete.org/aydinda-maden-ocagina-karsi-mucadele-eden-cifte-saldiri-kursunlarin-uzerimden-gectigini-hissettim/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

iddia ediliyor. Ali Ulvi ve Aysin Büyüknohutçu çiftinin katledilmesini andıran olayla ilgili soruşturma süreci devam ediyor.

CHP Doğa Haklarında Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Ali ÖZTUNÇ durumla ilgili; “Maden tesislerini yaşam alanlarının içine sokan AKP’nin oluşturduğu iklimde, istediği her şeyi yapma cüretine erişen karanlık güçler yurttaşların canına kastediyor. Coşkun Ailesine geçmiş olsun diyor, bu sürecin takipçisi olacağımı tüm kamuoyuna duyurmak istiyorum” açıklamasında bulundu.

Arhavi Pilarget Vadisi Halkını Sevindiren Karar

Rize İdare Mahkemesi, Artvin’in Arhavi Pilarget Vadisi’nde yapılması planlanan HES projesi için verilen ÇED Olumlu kararını iptal etti.

Enerji Torba Yasası Görüşmelerinde Çevre Örgütlerine Söz Verilmemesi Yargıya Taşındı²⁰

Aralarında çevre koruma derneklerinin ve meslek odalarının yer aldığı 13 kurum, Enerji Torba Yasası olarak bilinen kanun teklifinin 13 Ekim’de gerçekleşen Meclis Alt Komisyonu toplantısının tekrarlanması talebini yeniden yargıya taşıdı.

Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi 13 Ekim’deki alt komisyonda görüşüldükten sonra 21 Ekim tarihinde gerçekleştirilen üst komisyon toplantısında oy çokluğuyla kabul edilmişti. Doğaseverlerin Türkiye’nin dört bir yanında protestolar düzenlemesine rağmen söz konusu teklif, AKP ve MHP oylarıyla kasım ayında kabul edildi.

Ayman Yaylası’nda taş ocağına karşı olan köylüler iş makinelerini durdurdu²¹

Bolu ili sınırları içerisindeki Ayman Yaylası’nda yapılmak istenen taş ocağına karşı çıkan bölge halkı sabah saatlerinde çalışmaya başlayan iş makinelerinin önüne geçti. Hayvanlarını otlattıkları Karaköse mevkiinde bulunan merada taş ocağı yapılmasını istemeyen köylüler ise çalışmayı durdurdu.

Meslek Odaları: Odtü Yolu İhalesinin İptalini Yargıya Taşındı²²

Mimarlar Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası ve Şehir Plancıları Odası Ankara şubelerinin temsilcileri ortak bir açıklama yaparak, Ankara Büyükşehir Belediyesinin Bilkent-İncek Bulvarı Çevre Yolu Bağlantı Projesi kapsamında yaptığı ihalenin yürütmesinin durdurulmasına ve iptal edilmesine karşı sürdürülmesine tepki gösterdi.

Çevre Aktivisti Deniz Gümüşel Gözaltına Alındı

Milas’taki zeytin şenliğinin sponsorluğunu üstlenen YK Enerji’nin yeşil yıkamasını protesto eden İkizköy Çevre Komitesinden Deniz Gümüşel, gözaltına alındı. Sivil toplum kuruluşları, Barolar ile Çevre ve Ekoloji avukatları ayrı ayrı açıklamalar ile Deniz Gümüşel’in haksız olarak gözaltına alınmasına tepki gösterdiler. Gümüşel konuşmasında şirketin 2017 yılında kömür madenini genişletmek için Işıkdere’de 20 bin zeytin ağacını kestğini hatırlatmıştı.

20] Enerji Torba Yasası görüşmelerinde çevre örgütlerine söz verilmemesi yargıya taşındı, <https://yesilgazete.org/enerji-torba-yasasi-gorusmelerinde-cevre-orgutlerine-soz-verilmemesi-yargiya-tasindi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

21] Ayman Yaylası’nda taş ocağına karşı olan köylüler iş makinelerini durdurdu, <https://yesilgazete.org/ayman-yaylasinda-tas-ocagina-karsi-olan-koyluler-is-makinelerini-durdurdu/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

22] Meslek odaları: ODTÜ yolu ihalesinin iptalini yargıya taşındı <https://yesilgazete.org/meslek-odalari-odtu-yolu-ihalesinin-iptalini-yargiya-tasidik/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

Çanakkale’de JES’lere İzin Yok²³

Çanakkale ile Ayvacık İlçesi Büyükhurun Köyü yakınlarında Bakrom Madencilik A.Ş tarafından yapılması planlanan jeotermal kaynak arama amaçlı sondaj projesiyle ilgili olarak Çanakkale Valiliği tarafından verilen “ÇED gerekli değildir” kararı Çanakkale İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi.

Çanakkale İdare Mahkemesi Gülpınar Köyü yakınlarındaki Babadere-2 Jeotermal Enerji Santraline (JES) verilen “ÇED gerekli değildir” kararını da iptal etti.

Tuzla Köyü ve civarında faaliyette olan üç JES firmasıyla ilgili açılan davalarda Babadere-2 JES için iptal kararı verildi. Transmark A.Ş’ye ait olan JES için de yürütmeyi durdurma kararı çıktı.

MTN Enerji A.Ş isimli firma tarafından yapılmak istenen JES projesine karşı Gülpınar Sürdürülebilir Yaşam Derneği, Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği ile Ege ve Marmara Belediyeler Birliği tarafından dava açıldı.

23] Çanakkale’de JES’lere izin yok: İki projenin ÇED gerekli değildir kararı iptal edildi, <https://yesilgazete.org/canakkalede-jeslere-izin-yok-iki-projenin-ced-gerekli-degildir-karari-iptal-edildi/> Erişim Tarihi: 08.02.2022

 DOĞA HAKLARI

